

Výzkum využití multimediálních technologií v hudební výchově

**Doc. PhDr. Bedřich Crha, CSc.
Mgr. et Mgr. Taťána Jurčíková
Mgr. Markéta Prudíková**

**Masarykova univerzita
2010**

Autoři publikace děkují celému výzkumnému týmu Katedry hudební výchovy za významnou pomoc při sběru a třídění prvotních dat v terénní fázi výzkumu, Ing. Štěpánu Rosovi za spolupráci v oblasti IT a zejména Masarykově univerzitě za finanční podporu v rámci grantového specifického výzkumu MUNI/A/1025/2009, bez níž by se takto rozsáhlý empirický výzkum nemohl uskutečnit.

Recenzovali:

Prof. PhDr. Jindřiška Bártová

Doc. Mgr. Tatiana Pirníková, Ph.D.

© Bedřich Crha, Taťána Jurčíková, Markéta Prudíková, 2010

ISSN 1803 - 1331

Obsah

Úvod	6
1. Projekt výzkumu	8
1.1 Předmět a cíl výzkumu	8
1.2 Personální zajištění výzkumu	9
1.3 Časový harmonogram	9
1.4 Základní a výběrový soubor	9
1.5 Metody a techniky	10
1.6 Hypotézy	14
2. Výsledky výzkumu a jejich interpretace	15
2.1 Učitelé	15
2.1.1 Specifika hudební výchovy	29
2.1.2 Postavení hudební výchovy na ZŠ	38
2.1.3 Profese učitele na ZŠ	43
2.1.4 Školní vzdělávací program	48
2.1.5 Vybavení školy	51
2.1.6 Aktivity žáků v hudební výchově	64
2.1.7 Moderní populární a lidová hudba	70
2.1.8 Počítačová technika	78
2.1.9 Hudební softwary	89
2.1.10 Interaktivní tabule	99

2.1.11 Příprava na vysoké škole a další vzdělávání	104
2.1.12 Prezentace hudební výchovy	111
2.1.13 Ověření hypotéz	114
2.1.14 Typický učitel hudební výchovy na ZŠ	121
 2.2 Žáci	 126
2.2.1 Postavení hudební výchovy a její význam	127
2.2.2 Náplň a průběh hodin hudební výchovy	137
2.2.3 Žákovo hodnocení sebe sama a učitele	146
2.2.4 Vybavení školy	150
2.2.5 Vztah k hudbě	184
2.2.6 Vlastní hudební aktivity	202
2.2.7 Oblíbené žánry, interpreti, skladatelé	213
2.2.8 Co změnit v hudební výchově	223
2.2.9 Ověření hypotéz	225
2.2.10 Typický žák v hudební výchově na ZŠ	226
 2.3 Komparace výsledků učitelů a žáků	 229
 3. Závěr	 247
 Literatura	 252
 Přílohy	 254

Otázky postavení a funkcí hudby a hudební výchovy v procesech globalizace a stále se zvyšující intenzita působení masového mediálního až virtuálního světa, který stojí mezi člověkem a jeho reálným světem, vyvolávají v současné hudební pedagogice jako teoretické reflexi celého procesu hudební výchovy s anticipačními ambicemi nutnost neustálého hledání nových cest, jak vybavit mladého člověka pro celý jeho život v rovině vědomostí a dovedností základní hudební gramotností a současně recepční kompetencí pro jeho další vkusovou a hodnotovou orientaci v množství hudebních informací, se kterými se setkává. Toto hledání však v jiné kvalitě provází hudební pedagogiku a hudební výchovu posledních více jak sto let, které byly charakteristické bojem o změnu postavení a funkce hudební výchovy, o její zkvalitnění a její společenskou emancipaci. Je pochopitelné, že všechny úvahy o školské hudební výchově zejména v receptivních činnostech vycházejí z předpokladu, že celý její proces je bezprostředně svázán a podmíněn možností styku žáka se znějící hudbou. Tyto možnosti se v průběhu času výrazně proměnily a mohlo by se zdát, že rozvoj a rozšíření nejprve rozhlasu, následně další záznamové a reprodukční techniky a nových multimediálních technologií vytvořily právě školské hudební výchově nový, dříve netušený prostor pro realizaci jejích záměrů. Došlo ale k jistému paradoxu: tento prostor, který škola z nejrůznějších organizačních, technických, ekonomických, personálních a dalších celospolečenských důvodů nevyužila, postupně zaplnila média a tím se rozevřely nůžky mezi cíli hudební výchovy, vlastními hudebními zkušenostmi žáků s hudbou a jejich hudebními preferencemi. Pokud však má hudební pedagogika smysluplně a funkčně projektovat celý proces hudební výchovy, neobejde se bez informací hudebně sociologického typu o hudebních aktivitách, zájmech a postojích k jednotlivým žánrům umělé a neumělé hudby, které vykazují silné korelace s hudebními preferencemi.

Snahy o zachycení různých postojů k hudbě, hudebních zájmů, aktivit, oblíbenosti jednotlivých druhů a žánrů hudby, typů posluchačského chování, hudebního vkusu, hudebních preferencí a hudebnosti jako fenoménu vůbec mají u nás dlouholetou tradici. Významným přínosem pro hudebně empirický výzkum byl zvukový dotazník (fonotest), který je spojen se jménem Otakara Zicha¹, následně byl využit ve výzkumech Františka Lýska² a zejména v jednom z nejvýznamnějších výzkumů, který vzbudil velký ohlas nejen u nás, ale i v zahraničí, výzkumu současné hudebnosti autorské dvojice V. Karbusický a J. Kasan³. Další

¹ ZICH, O. *Estetické vnímání hudby*. Praha: 1910

² LÝSEK, F. *Hudební aktivita mládeže*. Brno: 1963

LÝSEK, F. *Hudebnost a zpěvnost mládeže ve světle výzkumů*. Praha: 1956

³ KARBUSICKÝ, V., KASAN, J. *Výzkum současné hudebnosti*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1964

KARBUSICKÝ, V., KASAN, J. *Výzkum současné hudebnosti I – II*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1969

výzkumy proběhly pod patronací Ústavu pro výzkum kultury⁴ a následně Výzkumného oddělení Československého rozhlasu, který následně garantoval jeden z nejvýznamnějších výzkumů 90.let, *Výzkum hudebnosti 1990* Jaroslava Kasana.⁵ Poslední reprezentativní výzkum posluchačů v České republice realizoval v roce 2001 Mikuláš Bek.⁶ Všechny tyto i mnoho dalších empirických výzkumů⁷, ať už zkoumaly jakoukoliv stránku společenské existence hudby a chování jejích posluchačů, mají jedno společné: vždy zde byla implicitně přítomna otázka efektivitu hudební výchovy, neboť výběrové soubory a jejich jednotky měly jeden společný znak – jednalo se o „absolventy“ všeobecné hudební výchovy na základní škole a všechny závěry zejména o postojích k hudbě a preferencích jednotlivých druhů a žánrů hudby zprostředkovaně odkazovaly na její výsledky. Nejkritičtější závěr se objevil u citovaného Kasanova výzkumu z roku 1990, když v souvislosti s hudebními preferencemi mládeže konstatuje, že *...vliv hudební výchovy je téměř nicotný*. Další závěry, které lze do značné míry generalizovat, vypovídají o tom, že relativně nové a stále se proměňující „hudební osvětí“ spjaté neodmyslitelně s nejmodernějšími multimediálními technologiemi stojí jakoby proti cílům hudební výchovy a do značné míry neguje její snahy o kultivaci hudebního vkusu, hudebních postojů a preferencí dětí a mládeže zejména k umělé hudbě do té míry, že se v souvislosti s hudební výchovou mluví spíše o „převýchově“.

Z dostupné literatury a pramenů však není znám žádný výzkum, jehož účelem a cílem by bylo zjištění současného stavu hudební výchovy na základních školách, tedy všeobecné hudební výchovy, kterou vždy prochází celá populace a jejíž úkol krásně formuloval před více než osmdesáti lety Vladimír Helfert: *...úkolem soustavné receptivní výchovy je kultivovat neuvědomělou receptivní hudebnost v uvědomělou tak, aby potřeba hudby méně hodnotné byla vytříbena v potřebu hudby cenné a hodnotné, tzn. aby hudební kultura obecnost byla povznášena k stále vyššímu stupni, aby školská hudební výchova vychovávala a tříbila hudební vkus*.⁸

Jestliže v poválečné historii Československé a České republiky nebyl realizován žádný reprezentativní empirický hudebně sociologický výzkum stavu hudební výchovy na základních školách, potom ambicí celého řešitelského týmu tohoto grantového úkolu bylo tuto mezeru vyplnit a současně akcentovat nejaktuálnější otázky možnosti využití multimediálních technologií k podpoře a prospěchu hudebně výchovného procesu na základních školách.

⁴ HEPNER, V. a kol. *Postoje české veřejnosti k populárním zpěvákům*. Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1973
CEJP, M., MAŘÍKOVÁ, I. *Postoje české veřejnosti k hudebnímu umění*. Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1978

⁵ KASAN, J. *Výzkum hudebnosti 1990*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1991

⁶ BEK, M. *Hudební posluchači v České republice 2001*. Brno: Ústav hudební vědy FF MU, 2003

⁷ CRHA, B. *Hudba a hodnotová orientace mládeže*. Brno: OPUS MUSICUM XXI, č. 10, 1989. ISSN 805889

⁸ HELFERT, V. *Základy hudební výchovy na neuhudebních školách*. Praha: SPN, 1956

1. Projekt výzkumu

1.1 Předmět a cíl výzkumu

Multimediální aplikace nabízejí řadu možností jejich využívání v procesu hudební výchovy. S některými z těchto interaktivních médií přicházejí žáci i učitelé do styku v běžném životě, ovládají jejich obsluhu a využívají výhod, které jim přinášejí (internet, CD, DVD ad.) Otázkou je, zda je tomu tak i v hudebně výchovném procesu na základních školách. Cílem proponovaného výzkumu bylo zmapovat a vyhodnotit míru využívání těchto médií z pohledu žáků i učitelů a případně na základě výsledků navrhnout další možnosti jejich využití. Je pochopitelné, že tento poměrně úzký a specifický okruh problémů nelze vytrhnout z kontextu všech ostatních faktorů provázejících celý proces všeobecné hudební výchovy na základních školách, proto byl výzkum projektován v podstatně větší šíři tak, aby zachytil současný stav hudební výchovy z nejrůznějších úhlů. Dalším aspektem této širší záběru bylo zamezit stylizaci a verbálnímu konformismu zejména u učitelů. Respondenti tak nebyli informováni, že **cílem výzkumu je využití multimediálních technologií v hudební výchově**, ale byli již v úvodním textu dotazníku seznámeni s tím, že se jedná o výzkum aktuálních problémů hudební výchovy v celé jejich šíři, kde specifické otázky týkající se vybavení školy, hudebního softwaru, výukových DVD apod. byly jednou ze součástí celé baterie otázek a byly zařazeny zhruba uprostřed dotazníku, který byl konstruován do čtyř základních problémových okruhů (vybavenost škol po materiálně-technické stránce, personální vybavenost škol, způsob, forma využití multimediálních aplikací ve výuce učitelem a konečně proporce zastoupení jednotlivých činností a způsob, forma aktivního zapojení žáků) a sledoval aprobovanost vyučujících hudební výchovy, do jaké míry probíhá výuka aktivně či pasivně ze strany žáků, vybavenost učeben hudební výchovy (interaktivní tabule, keyboardy, PC, jiné elektronické nástroje, videokamera atd.), jaké jsou používány hudební nástroje tradiční a elektronické, zda a jak je zapojen do výuky internet (www.youtube.com apod.) a zda je využíváno hudebního počítačového softwaru.

1.2 Personální zajištění výzkumu

Na řešení grantového projektu specifického výzkumu se podíleli studenti doktorského a magisterského studijního programu jako proškolení tazatelé ve fázi terénního sběru dat včetně vyhodnocení dotazníků u žáků příslušného regionu, akademičtí pracovníci zpracovávali průběžné teoretické reflexe a podklady pro závěrečnou zprávu výzkumu.

1.3 Časový harmonogram

leden - únor 2010: zpracování projektu výzkumu, výběrový soubor, konstrukce dotazníků, proškolení tazatelů, pilotáž, předvýzkum

březen – duben 2010: terénní fáze výzkumu

květen – červenec 2010: zpracování a interpretace výsledků výzkumu

srpen – říjen 2010: zpracování závěrečné zprávy grantového projektu

1.4 Základní a výběrový soubor

Základní soubor tvořili všichni učitelé hudební výchovy a žáci základních škol v České republice. Reprezentativní výběrový soubor byl stanoven kvótním výběrem na základě statistických údajů a databáze škol <http://www.quatro.cz/databaze-skol/>, kde se podle struktury znaku v základním souboru určí struktura výběrového souboru. Jako kvótní znak byla stanovena velikost obce do 2 tisíc, 2-5 tisíc, 5-10 tisíc, 10-100 tisíc, 100 tisíc a více. Již ve fázi pilotáže a předvýzkumu se však ukázalo, že nebude reálné tento kvótní výběr zcela dodržet, neboť celá řada vybraných škol na elektronický dotazník on-line nereagovala a při opakovaných urgencích a osobním jednání s řediteli škol se ukázalo, že školy jsou doslova zahlceny nejrůznějšími dotazníky od zřizovatelů, nadřízených orgánů a dalších institucí a nejsou kapacitně schopny ani ochotny tuto agendu zvládat. Proto byl následně dotazník zaslán na 3 524 základních škol v ČR, z nichž výběrový soubor nakonec tvořilo 532 škol , 614

učitelů hudební výchovy a 1839 žáků. Jedná se o kvazireprezentativní soubory, tedy soubory reprezentativní v logickém, nikoliv statistickém smyslu slova.⁹

1.5 Metody a techniky

V celém výzkumu u žáků i učitelů bylo využito metody dotazníku, který byl u žáků administrován prostřednictvím proškolené sítě tazatelů přímo v místě školy, dotazník pro učitele proběhl on-line v elektronické formě. Struktura, typy a řazení otázek byla v obou dotaznících podobná, ale pochopitelně adekvátní souboru učitelů a souboru žáků.

Dotazník pro učitele byl vytvořen nejprve jako textový dokument (viz příloha), který byl poté převeden do *elektronické formy* s cílem možnosti vyplňování dotazníku na určené internetové adrese. Žádost o vyplnění dotazníku proto mohla být na školy odeslána hromadným e-mailem a učitelé tak mohli dotazník vyplnit přímo na počítači po vstupu na jeho odkaz a po vyplnění ho jednoduše elektronicky odeslat k vyhodnocení. Tímto postupem bylo také usnadněno vyhodnocování základních výsledků, které mohly být vygenerovány přímo z vyplněných dotazníků. Volné odpovědi a doplňující srovnávací údaje pak byly vyhodnoceny klasicky metodou slohové analýzy.

V úvodu dotazníku je krátký motivační text pro respondenty a za ním následují stručné pokyny k vyplňování dotazníku. Samotný dotazník začíná položkami zjišťujícími základní demografické údaje, a to velikost školy, velikost osídlení v místě školy, pohlaví respondenta, jeho věk, vzdělání, počet let hudebního vzdělávání, délku praxe ve školství a v oboru hudební výchova (dále jen HV), zkušenosti z jiných typů škol, stupeň, na kterém vyučuje, a aprobaci.

Dotazník je konstruován do několika vybraných relativně samostatných problémových okruhů, které mají z velké části pokrýt působení respondentů v oboru a jejich postoje. Tyto okruhy se promítly do konstrukce dotazníku za účelem snadnější a přehlednější interpretace výsledků, ovšem respondenti se při vyplňování s tímto rozdělením nesetkali a vyplňovali dotazník jako celek.

⁹ ZICH, F. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. 115s. ISBN 80-8675-419-7.

Při zpracování výsledků výzkumu a třídění podle velikosti obce se nakonec ukázalo, že odchylky těchto podsouborů byly minimální a statisticky nevýznamné.

Dotazník obsahuje 63 číslovaných otázek, z nichž 20 je doplněno podotázkami, které specifikují některé možnosti odpovědi na otázku. Tyto podotázky byly číslovány podle otázky, na kterou navazují, a označeny malými písmeny (např. 24.a). V textové verzi dotazníku jsou odkazy na podotázky označeny šipkami, v elektronické verzi se podotázky respondentovi ukázali pouze v případě volby odpovědi, na kterou navazovaly. Ostatní podotázky zůstaly skryté.

První tři otázky jsou zaměřeny obecně na motivaci respondentů k výuce HV a jejich hudební aktivity. Další otázky jsou již sdruženy podle výše zmíněných problémových okruhů, jejichž obsah je přiblížen vždy v úvodu interpretace vyhodnocení daného okruhu. Otázky 4 - 10 tvoří okruh „Specifika hudební výchovy“, otázky 11 - 16 okruh „Postavení hudební výchovy na ZŠ“, otázky 17 - 23 okruh „Profese učitele ZŠ“, otázky 24 - 26 okruh „Školní vzdělávací program“, otázky 27 - 34 okruh „Vybavení školy“, otázky 35 - 39 okruh „Aktivity žáků v hudební výchově“, otázky 40 - 43 okruh „Moderní populární a lidová hudba“, otázky 44, 45 a 51 okruh „Počítačová technika“, otázky 46 - 50 okruh „Hudební softwary“, otázky 52 - 54 okruh „Interaktivní tabule“, otázky 55 - 61 okruh „Příprava na vysoké škole a další vzdělávání“, otázky 62 a 63 okruh „Prezentace hudební výchovy“.

Otázky v rámci jednoho okruhu jsou konstruovány tak, aby celý problém nasvítily co možná komplexně a z více úhlů, s důrazem především na běžnou vyučovací praxi a na názory respondentů. Otázky se tak vzájemně doplňují a někdy i prolínají, proto mohou být využity i jako *kontrolní*.

Dotazník pro učitele a dotazník pro žáky jsou vzájemně propojeny v mnoha styčných bodech, takže výsledky je možné dobře porovnávat. Některé otázky byly za tímto účelem formulovány totožně, jiné jsou na sebe napojeny volněji svým významem. Těžištěm srovnání dotazníků jsou oblasti hlavních cílů projektu, tedy zjištění vybavení škol po materiální stránce, zjištění způsobu a formy využití multimedialních aplikací ve výuce hudební výchovy a způsobu a formy aktivního zapojení žáků. Srovnávací otázky tak jsou především z okruhů Vybavení školy, Počítačová technika, Hudební softwary a Aktivity žáků v hudební výchově. Další porovnávané otázky patří do okruhů Postavení hudební výchovy na ZŠ a Moderní populární a lidová hudba.

Při realizaci dotazníku pro učitele se využilo moderního přístupu pomocí IT technologií. Výzkumníci tak byli ušetřeni rutinního zdlouhavého ručního počítání jednotlivých odpovědí, distribuce a následného výběru papírových dotazníků a mohli těžit z automatického zpracování uzavřených otázek a jejich výsledků tříděných podle různých

kritérií. Univerzita poskytla pro tyto účely webový prostor s podporou php 5.3.1, přístup k databázi mySQL 5.0 a e-mailovou schránku pro případnou komunikaci s respondenty.

Dotazník byl tvořen webovou stránkou zapsanou v jazyce XHTML 1.1. Pro vytvoření jednoduchého přehledného grafického designu dotazníku bylo použito kaskádových stylů (CSS 2.1). Interaktivita na straně uživatele byla zajištěna pomocí JavaScriptové knihovny jQuery 1.4.2. Uživatelům se zapnutou podporou JavaScriptu v prohlížeči (drtivá většina) tak byly formou animace prezentovány podotázky vztahující se ke zvolené odpovědi a rovněž byli ihned upozorněni v případě zadání nekorektních vstupních dat a možné nápravě této skutečnosti.

Po odeslání dotazníku ještě proběhla validace dat na serveru, a pokud respondent odpověděl na všechny otázky a korektně, byly odpovědi uloženy do databáze. V opačném případě byl respondent informován o nedostacích a mohl se rozhodnout, zda provede nápravu anebo přesto dotazník odešle. V případě, že chtěl provést nápravu, byl mu dotazník poslán zpět s jeho původními odpověďmi a doprovodnými informacemi.

Pro sčítání množství jednotlivých odpovědí na uzavřené otázky při zvoleném třídícím kritériu bylo použito skriptu v programovacím jazyce php, který z databáze selektoval dotazníky splňující zvolené kritérium a spočítal počty odpovědí. Ty byly posléze rovněž uloženy do databáze. O zobrazení výsledků se postaral další php skript.

Rozeslání dotazníků obstaral php skript s použitím knihovny PHPmailer 5.1. Dotazník byl testován na prohlížečích Internet Explorer 6, 7, 8 a aktuálních verzích prohlížečů Mozilla Firefox 3.6, Google Chrome 4.1 a Opera 10.50.

Dotazník pro žáky byl zhotoven rovněž jako textový dokument, ale na rozdíl od učitelů v této podobě byl také proškolenými tazateli předložen respondentům - žákům druhého stupně základních škol. Vlastní výzkum proběhl v hodinách HV v přítomnosti tazatelů, na konci stejné hodiny byly dotazníky ode všech vybrány, čímž se zajistila jejich úplná návratnost a také možnost tazatelů ještě reagovat na některé problémy s vyplňováním. Všechny získané údaje pak byly ručně zpracovány.

Dotazník byl uveden krátkým motivačním textem, který respondenty velmi stručně seznámil s dotazníkem, jeho cílem a obsahoval také základní pokyny k jeho vyplňování.

Na začátku žáci uvedli věk, třídu, pohlaví a místo školy a pokračovali vyplněním vlastního dotazníku, který obsahoval 52 otázek rozdělených pracovně do následujících okruhů:

- postavení HV a její význam (otázky 1-6, 50, 51)
- náplň a průběh hodin HV (7-13, 19)
- žákově hodnocení sebe sama a učitele (14-15)
- vybavení (16-22)
- vztah k hudbě (30-33, 38)
- vlastní hudební aktivity (34-37, 39-42)
- oblíbené žánry, interpreti a skladatelé (43-49)
- co změnit v HV (52)

Tyto okruhy nebyly nijak označeny a lze je chápat jako určitý pomocný aparát pro fázi interpretace výzkumu. Otázky spadající do určitého okruhu však nebyly důsledně řazeny bezprostředně za sebou, naopak jsou umístěny na různých místech dotazníku a fungují mnohdy jako *otázky kontrolní*, pomáhající *eliminovat stylizaci a verbální konformismus respondentů*.

Otázky se mnohdy skládají z několika podotázek, na které již neodpovídali všichni respondenti, ale pouze ti, kteří předtím uvedli odpověď odkazující k daným podotázkám. Ty byly často navázány na odpověď ano – ne. Pokud tedy byly podotázky navázány např. na odpověď ano, byly uvedeny souslovím „pokud ano“, aby bylo žákům zřejmé, že odpovídat mají pouze ti, kteří zvolili odpověď ano. Jednalo se tedy o tzv. otázky filtrační.

Při konstrukci dotazníku se počítalo se skutečností, že výsledky získané jeho prostřednictvím budou srovnávány s výsledky dotazníku pro učitele, proto byly místy voleny v obou dotaznících totožné otázky, jindy otázky sice jinak formulované, ale obsahově blízké. Jednalo se především o problematiku vybavenosti škol, užívání multimediálních aplikací, rozložení jednotlivých činností v hudební výchově, hudebních softwarů a populární hudby.

1.6 Hypotézy

- Využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy na ZŠ není typické.
- Míra využití závisí na materiálně technickém vybavení školy.
- Rozhodující roli hraje připravenost učitele hudební výchovy na tento typ práce.
- Rozhodující je věk učitele s tím, že bude nepřímá úměra mezi věkem a využíváním multimediálních technologií, tzn. čím mladší učitel, tím větší pravděpodobnost využívání a naopak.

2. Výsledky výzkumu a jejich interpretace

2.1 Učitelé

Následující text bude z důvodu přehlednosti řazen podle čísel jednotlivých otázek s tím, že v rámci otázky bude zpravidla zařazena tabulka(y) i graf(y), které již nebudou znovu číslovány ani pojmenovány. Čísla a názvy tabulek by byly do určitého momentu totožné, ale v okamžiku, kdy by se v interpretaci jedné otázky objevilo více tabulek či grafů, číslování by nekorespondovalo a text by se stal naprosto nepřehledný.

Z výsledků jednotlivých otázek byly vytvořeny grafy. V těch je vždy nejprve uveden počet respondentů, kteří na otázku neodpověděli, a poté počet odpovědí na jednotlivé možnosti. Vedle textu možnosti je vždy uvedeno absolutní množství odpovědí a za lomítkem celkový počet respondentů, kteří na danou otázku odpověděli (tedy celý soubor 614 respondentů snížený o počet respondentů, kteří na danou otázku neodpověděli). Za červeným sloupcem grafu je u každé možnosti uveden počet odpovědí v procentech, který je vypočítáván z počtu respondentů, kteří na otázku odpověděli.

Pokud byla v otázce zařazena volná odpověď (možnost „jiné“), je v grafu uveden počet respondentů, kteří tuto možnost zvolili, a jejich odpovědi jsou menším písmem shrnuty v komentáři pod otázkou. U odpovědí z možnosti „jiné“ jsou čísla v závorkách **absolutním počtem odpovědí**, pokud není výjimečně uvedeno procento - to je však vždy označeno „%“.

Pokud byla otázka položena jako zcela volná, je její vyhodnocení provedeno formou nejlépe vyhovující danému tématu.

Mnoho otázek je koncipovaných kaskádovitě, tzn. že zvolení určité možnosti odpovědi odkáže respondenta na další upřesňující podotázku (např. zvolení možnosti „ano“ v otázce 53.

odkáže respondenta na podotázky 53.a a 53.b, zvolení možnosti „ne“ odkáže respondenta na podotázky 53.c a 53.b). Zde je třeba si dát pozor při posuzování výsledků, které jsou zpracované podle stejného klíče, jaký byl uveden výše u primárních otázek. Procenta jsou tedy počítána z počtu respondentů, kteří na podotázku odpověděli, což je v případě podotázek pouze část celkového počtu respondentů, která byla díky své minulé odpovědi na podotázku odkázána. **Je tak nutné se vždy u podotázek (označených za číslem otázky ještě malým písmenem) kromě procent zaměřit i na absolutní počet respondentů (uvedený vždy za lomítkem u každé možnosti), ze kterého je procento vypočítáno.**

Příkladem může být otázka 52:

52. Máte přímou zkušenost s interaktivní tabulí z výuky jakéhokoli předmětu?

Neodpovědělo - 8/614 → *614 je celkový počet respondentů, kteří se zúčastnili výzkumu, z něho 8 respondentů na tuto otázku neodpovědělo (tj. 1,30 %)*

 (1.30%)

- ano - 395/606 → *606 je počet respondentů, kteří na otázku 52. odpověděli (614-8), 395 z nich (tj.65,18 %) zvolilo možnost „ano“*

 (65.18%)

- ne - 211/606 → *respondenti, kteří zvolili možnost „ne“, byli odkázáni na podotázku 52.a*

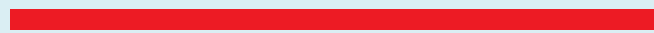
 (34.82%)

52.a Z jakého důvodu?

Neodpovědělo - 6/211 → *211 je celkový počet respondentů, kteří měli na podotázku odpovídat (tj. ti, co zvolili v otázce 52. možnost „ne“), 6 respondentů (tj.2,84 % z 211) neodpovědělo*

 (2.84%)

- nemám interaktivní tabuli k dispozici - 167/205 → *205 je počet respondentů, kteří na podotázku 52.a odpověděli, a z tohoto počtu jsou nyní počítána procenta u jednotlivých odpovědí (např. 167 je 81,46 % z 205)*

 (81.46%)

- nevím, jak interaktivní tabuli ve výuce využít - 12/205

 (5.85%)

- nemám zájem pracovat s interaktivní tabulí - 11/205

 (5.37%)

- jiné: - 15/205

 (7.32%)

Dotazník byl odeslán na 3524 škol, odpovědělo 532, dostatečně ho vyplnilo 614 učitelů hudební výchovy a tento počet dotazníků byl zařazen do zpracování..

Z demografických údajů byla zjišťována nejprve velikost školy a velikost osídlení:

velikost školy (přibližný počet žáků):

Neodpovědělo - 15/614

(2.44%)

- do 25 - 31/599

(5.18%)

- 26-50 - 52/599

(8.68%)

- 51-250 - 201/599

(33.56%)

- 251-500 - 241/599

(40.23%)

- 501 a více - 74/599

(12.35%)

velikost osídlení:

Neodpovědělo - 15/614

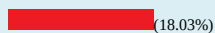
(2.44%)

- do 2 tisíc - 189/599

(31.55%)

- do 5 tisíc - 108/599

(18.03%)

- do 20 tisíc - 135/599

(22.54%)

- do 100 tisíc - 99/599

(16.53%)

- nad 100 tisíc - 68/599

(11.35%)

Z osobních demografických údajů bylo zjišťováno pohlaví, věk a vzdělání respondentů, délka jejich pedagogické praxe a aprobační:

pohlaví:

Neodpovědělo - 9/614

■ (1.47%)

● muž - 87/605

■ (14.38%)

● žena - 518/605

■ (85.62%)

Zde se zřetelně odráží celkový stav feminizace základního školství.

věk:

Neodpovědělo - 6/614

■ (0.98%)

● do 30 let - 77/608

■ (12.66%)

● 31-40 - 175/608

■ (28.78%)

● 41-50 - 223/608

■ (36.68%)

● 51-60 - 120/608

■ (19.74%)

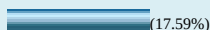
● 61 a více - 13/608

■ (2.14%)

Ve věkovém složení respondentů je patrná převaha starších generací. Zatímco první polovinu profesně aktivního života (do cca 40 let) reprezentuje 41 % respondentů, 59 % je v jeho druhé polovině nebo již v důchodovém věku.

vzdělání: střední škola:

Neodpovědělo - 108/614

- gymnázium - 314/506

- střední pedagogická škola - 121/506

- konzervatoř - 27/506

- jiné: - 68/506

Na tuto položku neodpověděl poměrně vysoký počet respondentů (18 %), zřejmě chápali „vzdělání“ jako nejvyšší dosažené vzdělání a proto střední školu nevyplnili.

Téměř dvě třetiny respondentů absolvovaly gymnázium, čtvrtina respondentů střední pedagogickou školu. Konzervatoř jako profesionální hudební vzdělání má pouze každý dvacátý respondent.

V možnosti „jiné“ respondenti uváděli tyto školy (v závorkách je uveden počet respondentů): střední průmyslová škola (15), obchodní akademie (9), střední zdravotnická škola (4), střední zemědělská škola (2), střední hotelová škola (2), střední odborná škola (2), střední odborné učiliště (2), střední zdravotnická škola, střední rodinná škola, střední ekonomická škola, integrovaná střední škola technická, SZTŠ (3), SVVŠ (2). Dále zde uváděli vysokoškolské vzdělání (9), současné studium VŠ (3) a doplňující pedagogické studium.

vzdělání: vysoká škola:

Neodpovědělo - 38/614

- pedagogická fakulta - 533/576

- filozofická fakulta - 19/576

- akademie múzických umění - 5/576

- jiné: - 37/576

Převážná část respondentů (93 %) získalo vysokoškolské vzdělání na pedagogické fakultě. Absolvování filozofické fakulty uvedla 3 % respondentů. Počet absolventů akademie je mizivý (0,9 %).

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti přírodovědeckou fakultu (6) a další VŠ, případně další vzdělání, již jen po jednom respondentu. Pět respondentů zde uvedlo, že nemají vysokoškolské vzdělání a dva současně studium vysoké školy. Možnost „bez vysokoškolského vzdělání“ v dotazníku chybí, respondenti zřejmě místo ní využili i možnost neodpovědět.

vzdělání: hudební vzdělání před/při SŠ

Neodpovědělo - 46/614

• ZUŠ jeden cyklus - 169/568

• ZUŠ dva cykly - 266/568

• soukromá výuka - 82/568

• jiné: - 51/568

Tři čtvrtiny respondentů (77 %) jsou absolventy základní umělecké školy (ZUŠ) - téměř třetina (30 %) absolvovala jeden cyklus a téměř polovina (47 %) absolvovala dva cykly. To ukazuje na širokou působnost základního uměleckého školství, díky němuž především získali respondenti hudební vzdělání (zejména s přihlédnutím k tomu, že téměř dvě třetiny respondentů absolvovaly před vysokou školou gymnázium, kde je pro hudební výchovu (dále HV) pouze velmi malý prostor. Hudební vzdělání soukromým studiem získal každý sedmý respondent.

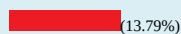
V možnosti „jiné“ uváděli respondenti kombinaci ZUŠ a soukromé výuky (8), ZUŠ bez absolvování (8), hudební vzdělání na střední pedagogické škole (4) a také absenci hudebního vzdělání (3).

počet let hudebního vzdělávání (vč. SŠ a VŠ):

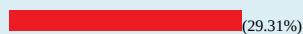
Neodpovědělo - 34/614

• do 5 let - 80/580

• 6-10 - 170/580

• 11-15 - 188/580

• 16-25 - 129/580

• 26 a více - 13/580

Průměrná délka hudebního vzdělávání respondentů je 12 let.

délka pedagogické praxe:

Neodpovědělo - 10/614

• do 5 let - 76/604

• 6-10 - 90/604

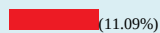
• 11-20 - 196/604

• 20-30 - 175/604

• 31 a více - 67/604

Průměrná délka pedagogické praxe respondentů je 18 let.

délka pedagogické praxe v oboru hudební výchova:

Neodpovědělo - 16/614

(2.61%)

- do 5 let - 123/598

(20.57%)

- 6-10 - 109/598

(18.23%)

- 11-20 - 190/598

(31.77%)

- 20-30 - 125/598

(20.90%)

- 31 a více - 51/598

(8.53%)

Průměrná délka pedagogické praxe respondentů v oboru hudební výchova je 16 let.

typy škol, na kterých jste někdy učil/a (kromě praxe na VŠ):

Neodpovědělo - 6/614

(0.98%)

- základní škola - 607/608

(99.84%)

- víceleté gymnázium - 40/608

(6.58%)

- střední škola - 36/608

(5.92%)

- vysoká škola - 12/608

(1.97%)

Kromě výuky na ZŠ má 7 % respondentů zkušenost s výukou na víceletém gymnáziu, 6 % na střední škole a 2 % na vysoké škole. Pouze na ZŠ učilo 88 % respondentů.

stupeň, na kterém učíte HV:

Neodpovědělo - 3/614

(0.49%)

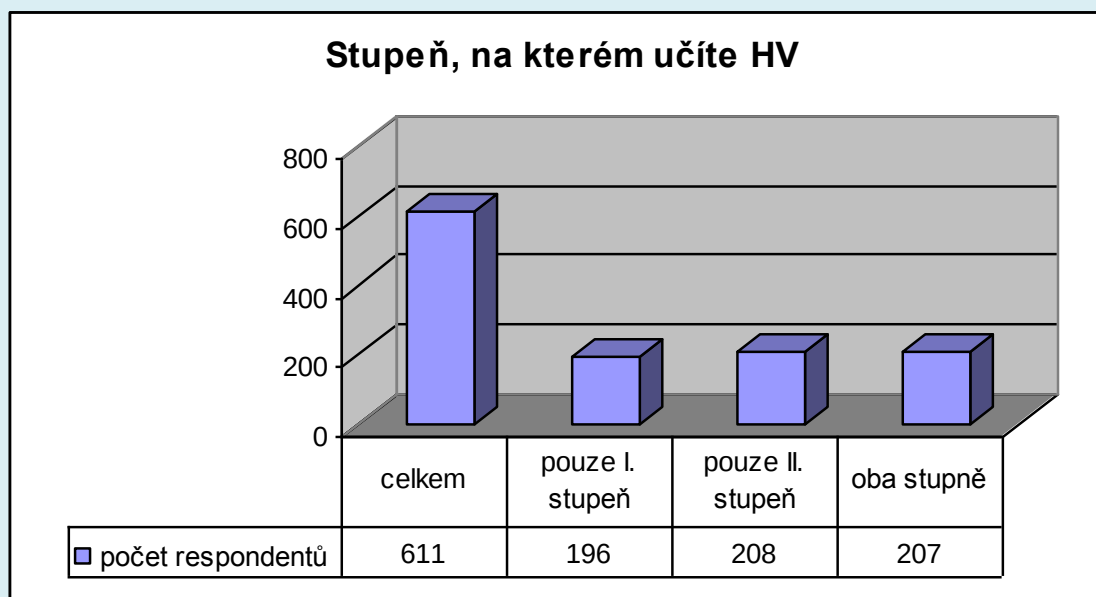
- I. stupeň - 402/611

(65.79%)

- II. stupeň - 416/611

(68.09%)

Počet respondentů, kteří vyučují na I. a II. stupni, je vyrovnaný. Pouze na I. stupni učí 32 % respondentů, pouze na II. stupni 34 % a na obou stupních také 34 %:

Aprobace respondentů pro stupně školství jsou takovéto: 46 % respondentů je aprobováno pro I. stupeň ZŠ (30 % se specializací), 43 % pro II. stupeň ZŠ a 22 % pro SŠ.

aprobace: učitelství pro I. stupeň:

- učitelství pro I. stupeň: - 281/614

(45.77%)

aprobace: specializace pro I. stupeň:

- HV - 125/184

(67.93%)

- VV - 31/184

(16.85%)

- TV - 31/184

 (16.85%)

- jazyk - 15/184

 (8.15%)

- jiné: - 65/184

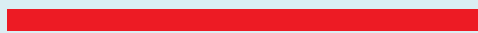
 (35.33%)

Z respondentů, kteří uvedli aprobační specializaci pro I. stupeň, má 68 % specializaci hudební výchovu, 17 % shodně výtvarnou výchovu a tělesnou výchovu a 8 % cizí jazyk. V možnosti „jiné“ uvedlo 12 % specializaci speciální pedagogika a 7 % pracovní výchovu (pracovní činnosti). Dále zde respondenti uváděli tyto obory: vychovatelství (5), mateřské školy (3), dramatická výchova (2), český jazyk, technická výchova, zdravotěda.

Ačkoli jsou všichni učitelé I. stupně aprobováni pro výuku HV, využití učitelů se specializací HV by mohlo být větší (43 % respondentů aprobovaných pro I. stupeň nemá tuto specializaci).

aprobace: učitelství pro II. stupeň:

- ČJ - 158/267

 (59.18%)

- AJ - 14/267

 (5.24%)

- NJ - 13/267

 (4.87%)

- RJ - 23/267

 (8.61%)

- FJ - 1/267

 (0.37%)

- M - 18/267

 (6.74%)

- F - 4/267

 (1.50%)

- CH - 4/267

 (1.50%)

- PŘ - 7/267

 (2.62%)

- Z - 4/267

 (1.50%)

- IVT - 5/267

 (1.87%)

- HV - 223/267

- VV - 2/267

- TV - 9/267

- ZSV - 6/267

- Rod. vých. - 6/267

- Tech. vých. - 7/267

- jiné: - 38/267

Z respondentů aprobovaných pro II. stupeň ZŠ je pro HV aprobováno 84 % (každý šestý respondent z této skupiny tedy učí bez odpovídající aprobace). Nejčastějším druhým předmětem je český jazyk, který uvedlo 59 % respondentů, z ostatních předmětů je nejvíce zastoupen ruský jazyk (9 %).

V možnosti „jiné“ respondenti nejvíce uváděli speciální pedagogiku (10), dějepis (9), občanskou výchovu (3) a sbormistrovství (3).

aprobace: učitelství pro SŠ:

- ČJ - 79/134

- AJ - 4/134

- NJ - 3/134

- RJ - 15/134

- FJ - 1/134

- ŠJ - 0/134

- M - 9/134

● F - 2/134

■ (1.49%)

● CH - 3/134

■ (2.24%)

● B - 5/134

■ (3.73%)

● Z - 2/134

■ (1.49%)

● IVT - 2/134

■ (1.49%)

● HV - 110/134

■ (82.09%)

● VV - 2/134

■ (1.49%)

● TV - 3/134

■ (2.24%)

● ZSV - 4/134

■ (2.99%)

● jiné: - 29/134

■ (21.64%)

Z respondentů, kteří jsou aprobováni pro střední školy, má HV jako svou aprobaci 82 %. Zde je tedy podíl neaprobovaných respondentů ještě o dvě procenta vyšší než u předchozí skupiny. Nejčastějším druhým předmětem aprobace je opět český jazyk (59 %) a další je ruský jazyk (11 %) - zde se nabízí vysvětlení, že aprobace RJ je v současnosti na většině základních škol nepotřebná, a proto byli tito respondenti využiti pro výuku HV.

V možnosti „jiné“ respondenti nejvíce uváděli sbormistrovství (4), dějepis (4), pedagogiku (3), občanskou výchovu (2) a ZUŠ (2).

Úvodní otázky dotazníku byly zaměřeny na motivaci respondentů ke studiu HV a na jejich hudební aktivity.

1. Proč jste si vybral/a aprobaci HV?

Neodpovědělo - 42/614

 (6.84%)

- od mala jsem hrál/a na hudební nástroj - 321/572

 (56.12%)

- hudba mě bavila, chtěl/a jsem se jí věnovat - 338/572

 (59.09%)

- měl/a jsem pocit, že studium HV bude lehké - 12/572

 (2.10%)

- neměl/a jsem na vybranou jinou možnost - 26/572

 (4.55%)

- jiné: - 114/572

 (19.93%)

Pro aprobaci hudební výchova (dále HV) se respondenti rozhodli nejčastěji kvůli zájmu o hudbu, které se chtěli dále věnovat (59 %), téměř stejné množství respondentů uvedlo jako důvod hru na nástroj již od mala (56 %). Studium HV jako jejich jedinou možnost uvedlo 5 % respondentů. Laický pohled na studium HV jako na studijní únik očekávaně nebyl potvrzen - domnělou snadnost HV jako důvod k jejímu studiu uvedla pouze 2 % respondentů.

V možnosti „jiné“ uvedlo 11 % respondentů, že nemají aprobaci HV, z čehož někteří upřesnili, že učí HV ze zájmu (8), jiní z nutnosti školy (9). 3 % respondentů uvedla aprobaci pro I. stupeň, která obsahuje i HV.

2. Na jaký nástroj hrajete?

Neodpovědělo - 5/614

 (0.81%)

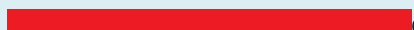
- klavír - 508/609

 (83.42%)

- kytara - 321/609

 (52.71%)

- flétna - 309/609

 (50.74%)

- housle - 86/609

 (14.12%)

- keyboard - 208/609

 (34.15%)

- žádný - 8/609

 (1.31%)

- jiné: - 100/609

 (16.42%)

Nejvíce respondentů hraje v souladu s požadavky hudebních kateder pedagogických fakult na klavír (83 %), s čímž úzce souvisí i schopnost hrát na keyboard (tu uvedlo 34 % respondentů). Polovina respondentů ovládá hru na kytaru (53 %) a na flétnu (51 %). Housle uvedlo pouze 14 % respondentů. Někteří respondenti bohužel využili i možnost „žádný“ (1,3 %).

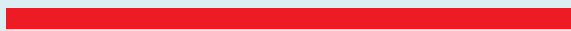
V možnosti „jiné“ respondenti uváděli tyto nástroje: akordeon (35), klarinet (13), saxofon (11), bicí (9), varhany (8), kontrabas (6), viola (6), trubka (6), fukací harmonika (4), basová kytara (3), violoncello (3), mandolína (2), středověké hudební nástroje (2), po jednom: pozoun, bohema, harmonium, lyra, okulele, banjo, niněra, hoboje, lesní roh, citera, cimbál.

3. Působíte také jako aktivní hudebník?

Neodpovědělo - 5/614

 (0.81%)

- ne - 433/609

 (71.10%)

- ano - 176/609

 (28.90%)

Jako aktivní hudebník působí 29 % respondentů, což vzhledem k tomu, že pouze 5 % respondentů prošlo profesionálním hudebním školením na konzervatoři, poukazuje na velké hudební nadšení respondentů. Obor svého hudebního působení specifikovali v podotázce:

3.a Upřesněte:

Neodpovědělo - 1/176

 (0.57%)

- v orchestru - 27/175

 (15.43%)

- v komorním souboru - 26/175

 (14.86%)

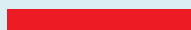
- v pěveckém sboru - 95/175

 (54.29%)

- v kapele - 63/175

 (36.00%)

- jiné: - 41/175

 (23.43%)

Nejvíce z hudebně aktivních respondentů působí v pěveckém sboru (54 %) a v kapele (36 %). V orchestru hraje 15 %, v komorním souboru také.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti tyto aktivity: varhaník v kostele (9), folklórní soubor (9), hudební doprovod při obřadech (5), sbormistrovství (4), sólový zpěv (3), korepetice (3), skladatelství, písničkářství, hra v divadle, upřesnění druhu orchestru, souboru, kapely.

2.1.1 Specifika hudební výchovy

V tomto souboru (otázky 4 – 10) byla zjišťována specifika HV pro učitele vzhledem k ostatním předmětům (oblíba, pozitiva a negativa, hodnocení a klasifikace), představa učitelů o výuce HV před nástupem do praxe a jejich postoj k aprobaci HV nyní. Těžištěm je pak otázka, kde měli respondenti formulovat cíl HV.

4. Kam byste zhruba zařadil/a HV v kontextu předmětů, které učíte, z hlediska Vaší oblíby předmětů?

Neodpovědělo - 5/614

 (0.81%)

- na 1. místo, učím ji nejraději - 144/609

 (23.65%)

- někde uprostřed - 423/609

 (69.46%)

- na poslední místo, učím ji nejméně rád/a - 42/609

 (6.90%)

Celkové hodnocení vlastní oblíby výuky HV respondenty je pozitivní, téměř čtvrtina (24 %) umístila HV na první místo ve své preferenci vyučovaných předmětů. Neutrální volbu („někde uprostřed“) uvedlo 69 % respondentů a nejméně oblíbeným předmětem je HV pouze pro 7 % respondentů. Subjektivní vnímání pozitiv HV tedy u respondentů převažuje nad negativy.

5. Jaká pozitiva má pro učitele podle Vás HV v porovnání s jinými předměty?

Neodpovědělo - 0/614

 (0.00%)

- učitel zde může více projevit svoji tvořivost - 302/614

 (49.19%)

- učitel zde může vytvořit uvolněnější a otevřenější atmosféru - 442/614

 (71.99%)

- náplň předmětu je velmi pestrá - 296/614

 (48.21%)

- jiné: - 49/614

 (7.98%)

Téměř tři čtvrtiny respondentů (72 %) vidí hlavní pozitivum HV v možnosti vytvořit při výuce uvolněnější a otevřenější atmosféru. Polovina respondentů oceňuje možnost vlastní tvůrčí aktivity (49 %) a také pestrost náplně předmětu (48 %).

V možnosti „jiné“ uvádí nejvíce respondentů sociální rozměr výuky - prostor k navázání bližších vztahů s žáky (7), aktivní zapojení všech žáků do výuky - i slabších (7), možnost relaxace (6), možnost využití mezipředmětových vztahů (6), případně možnost výuky HV i v rámci ostatních předmětů na I. stupni (2), variabilitu obsahu (4), předmět výuky - hudbu (2), spolupráci s dětmi i mimo školu, prostor pro výchovu - i etickou, zábavnost, příjemně strávený čas, prostor pro činnostní učení, možnost působení na vkus žáků, pozitivní naladění žáků, projevení talentu žáků, aplikace znalostí a zkušeností z profesionální praxe, větší prostor pro tematické plány, důležitost přípravy učitele, možnost využití moderní techniky a médií, absence oprav písemných prací, možnost jiného projevu učitele, vč. zpěvu.

6. Jaká negativa má pro učitele podle Vás HV v porovnání s jinými předměty?

Neodpovědělo - 8/614

 (1.30%)

- není žáky respektovaná jako plnohodnotný předmět - 389/606

 (64.19%)

- je velmi náročná na přípravu učitele - 225/606

 (37.13%)

- je zde těžké udržet kázeň - 271/606

 (44.72%)

- náplň předmětu není dostatečně stanovena - 54/606

 (8.91%)

- jiné: - 99/606

 (16.34%)

Negativum HV vidí respondenti především v jejím statutu v očích žáků (není žáky respektovaná jako plnohodnotný předmět), což uvedlo 64 % respondentů. S tím úzce souvisí

i další uváděné negativum - obtížnost udržet kázeň, které zvolilo 45 % respondentů (bylo by zajímavé porovnat toto číslo s výsledky z jiných předmětů ZŠ). Zvýšené požadavky na přípravu hodin HV vnímá jako negativum 37 % respondentů. Pouze 9 % respondentů zvolilo možnost „náplň předmětu není dostatečně stanovena“.

V možnosti „jiné“ uvedlo nejvíce respondentů, že na HV nevnímají žádná negativa (14). Z negativ pak uvedli tyto: nedostatečné renomé u žáků, rodičů nebo ostatních učitelů (11), nezájem žáků (10), náročnost výuky HV na II. stupni (8), hlasová náročnost (6), nechuť žáků ke zpěvu (6), náročné požadavky RVP (5), nedostatečné vedení dětí k hudbě (5), nekázeň - především nehudebních žáků (8), vysoký počet žáků ve třídách (4), nezájem o vědomosti z HV (3), malá časová dotace (3), závislost na učiteli (3), náročnost přípravy (2), nedostatky ve vzdělání (2), nutnost cvičení na nástroj (2), stud žáků (2), mimoškolní akce (2), velké rozdíly v úrovni žáků (2), velký rozdíl od hudebních žánrů žáků, klasifikace, náročnost na pomůcky, závislost na schopnostech žáků, nepřipravenost žáků z I. stupně a MŠ, náročnost na zapojení učitele.

7. Jak jste si představoval/a učení HV před nástupem do praxe?

Neodpovědělo - 4/614

 (0.65%)

- pozitivněji než jaká je skutečnost - 245/610

 (40.16%)

- představa zhruba odpovídala skutečnosti - 340/610

 (55.74%)

- negativněji než jaká je skutečnost - 25/610

 (4.10%)

Představa respondentů o učení HV byla celkově pozitivnější než pozdější skutečnost. 40 % respondentů uvádí horší zkušenost v praxi, než si představovalo. Představu zhruba odpovídající praxi mělo 56 % respondentů a pouze u 4 % respondentů skutečnost pozitivně předčila jejich očekávání. Zde by opět bylo zajímavé zjistit, zda se jedná o celkový trend ve školství, či zda je tento výsledek odrazem náročnosti výuky HV.

I přes toto jisté „vystřízlivění“ by si dvě třetiny respondentů (68 %) vybraly HV jako svou aprobaci znovu:

8. Vybral/a byste si s nynějšími vědomostmi z praxe znovu HV jako svou aprobaci?

Neodpovědělo - 45/614

 (7.33%)

- ano - 386/569

 (67.84%)

- ne - 183/569

(32.16%)

9. Jaký je podle Vás hlavní cíl HV?

Po vyhodnocení volných odpovědí byly názory respondentů rozděleny do dvanácti okruhů, v nichž jsou sdruženy cíle HV, které spolu úzce souvisejí. V jedné odpovědi bylo většinou zastoupeno více okruhů. Okruhy jsou tyto:

1. hudební znalosti, hudební teorie, znalost dějiny hudby, přehled o vývoji hudby, porozumění hudbě
2. zpěv, zpěvnost, vztah ke zpěvu, radost ze zpěvu, zpěv bez ostychu, znalost lidových písní, vytvoření zásoby písní, práce s hlasem
3. estetická výchova, formování charakteru, etická výchova, kultivace osobnosti, hudební sounáležitost, schopnost spolupráce, respekt k ostatním
4. aktivní provozování hudby, muzicírování, produkce hudby, vyjadřování hudbou, tvořivost, fantazie, aktivní hra na nástroje
5. hudebnost, radost z hudby, zájem o hudbu, vztah k hudbě, vztah k artificiální hudbě, vnímání hudby, prožitek hudby, hudební citění, emotivnost, chápání hudby jako součásti života
6. všeobecný kulturní přehled, kulturnost
7. uvolnění, odreagování, terapie, relaxace
8. hudební dovednosti a schopnosti
9. rytmické dovednosti, schopnost rytmizování
10. pohybové a taneční vyjádření
11. umět poslouchat hudbu, potřeba poslouchat hudbu
12. orientace a přehled v hudebních žánrech, poučenost konzumenta hudby, tolerance k různým druhům a žánrům hudby, nalezení vlastního názoru na různé žánry hudby, schopnost posuzování kvalitní a nekvalitní hudby.

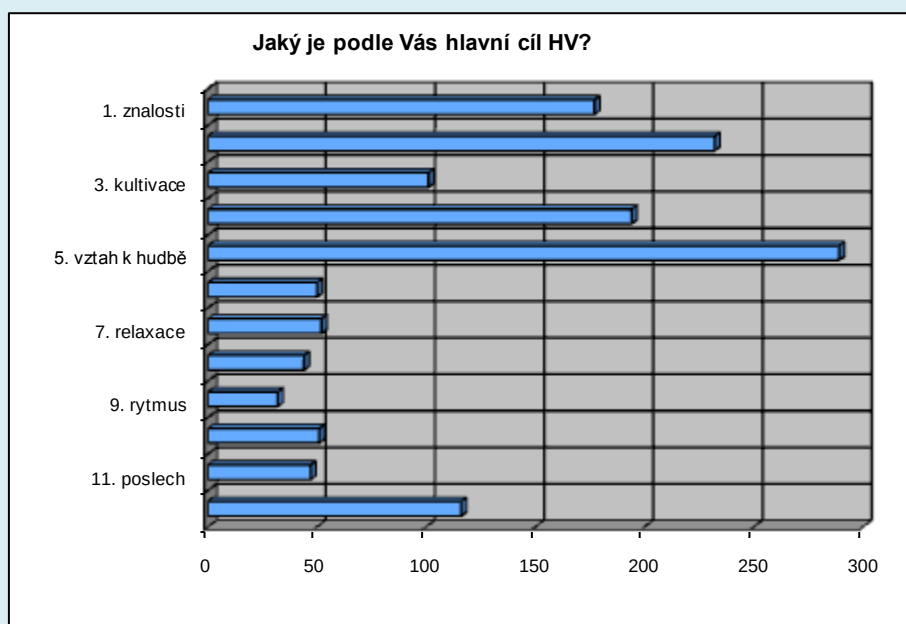
V následující tabulce a v grafu bude jeden okruh zastupovat vždy pouze jedno klíčové slovo, je ovšem třeba tyto okruhy stále vnímat v celé jejich výše vypsané šíři.

Na otázku neodpovědělo 35 respondentů, což je 6 % z celkového počtu. Procenta tedy budou počítána z 579 respondentů, kteří odpověděli. Vyhodnocení otázky podle zastoupení jednotlivých okruhů u respondentů je takovéto:

	absolutní počet	relativní počet
1. znalosti	177	31 %
2. zpěv	232	40 %
3. kultivace	101	17 %

4. muzicírování	194	34 %
5. vztah k hudbě	289	50 %
6. kulturnost	50	9 %
7. relaxace	52	9 %
8. dovednosti	44	8 %
9. rytmus	32	5,5 %
10. pohyb	51	9 %
11. poslech	47	8 %
12. žánry	116	20 %

Lépe je vidět vzájemný poměr jednotlivých okruhů na grafu (hodnoty okruhů jsou absolutní počty voleb respondentů):

Jasně nejvíce se tedy učitelé v HV snaží o navázání vztahu žáků k hudbě a tedy o široce chápanou hudebnost žáků, kteří by měli mít z hudby radost a měli by ji brát jako nedílnou součást života. Na druhém místě je okruh zpěvnosti, který s prvním velmi úzce souvisí, protože právě zpěv je nejpřístupnější formou aktivního muzicírování. Třetím okruhem je právě aktivní zapojení do hudby, muzicírování a s ním spojená radost ze hry a tvořivost. Na čtvrtém místě je okruh sdružující hudební znalosti, kde respondenti často uváděli, že důležitý je základní přehled o vývoji hudby, základní teorie a porozumění hudbě. Tyto čtyři okruhy tedy tvoří ideový základ výuky HV na ZŠ.

Často také respondenti uváděli cíle 12. okruhu, tedy orientaci v hudebních žánrech a především toleranci k různým žánrům, i těm nepreferovaným. S tím souvisí i další okruh, kultivace osobnosti, ve kterém je zahrnuta kromě etické výchovy také výchova k sounáležitosti, společnému prožitku a respektu k druhým. Tento okruh je v cílech výuky

jistě u HV velmi specifický, protože je v její výuce více prostoru pro tvorbu takovéto atmosféry vyučování než v jiných předmětech.

Další okruhy jsou poměrně vyrovnaně zastoupeny: V okruhu relaxace často respondenti zdůrazňovali terapeutickou funkci hudby v dnešním světě. Dalším okruhem je pohybová a taneční aktivita žáků a po něm následuje okruh, v němž respondenti uváděli HV jako součást všeobecného kulturního vzdělání.

V okruhu poslechu považovali respondenti za cíl jednak přivést žáky k poslechu jako přirozené potřebě a jednak je poslechem hudebně kultivovat. V dalším okruhu jsou sdružené odpovědi, které považovaly za cíl HV obecně rozvoj hudebních schopností a dovedností, do čehož by se dal zahrnout i již výše zmíněný zpěv, hra na nástroj, poslech atd. nebo i poslední okruh - rytmický rozvoj žáků (často respondenty označovaný jako „schopnost rytmizace“).

Protože tato stručná systematizace nemůže podat úplný obraz o odpovědích respondentů a tato oblast je natolik zajímavou a důležitou, bylo vybráno několik volných odpovědí v plné citaci, které nejen pokryjí všechny okruhy, ale také někdy vyjadřují ještě další názor:

"zjemnit a potěšit dnes mnohdy obhroublou dětskou dušičku"

„Cíle hudby lze spatřovat v oblasti hudební a mimohudební. V oblasti hudební jde o to vychovat poučeného "konzumenta hudby", který dokáže rozpoznat "hodnotu" oproti kýči a braku, který rozpozná funkci hudby (dané skladby - hudebního objektu) a tuto funkci s rozmyslem využije. V oblasti mimohudební pak jde o výchovu kultivovaného člověka s dopadem na jeho rozumovou, ale i sociální stránku, člověka, který je schopen respektu k druhému a k jinakému...“

„V 30ti členném třídním davu - kdy většina dětí na nic nehraje a hudbě se věnuje jen jako posluchač - je cílem přežít!!!“

„Naučit žáky vnímat, slyšet, naslouchat a vyjádřit své pocity a společně prožívat radost z hudby, zpěvu a pohybu.“

„Vytvářet a podchytit u dětí hudební schopnosti a dále je rozvíjet pomocí dokonalejší počítačové a reprodukční techniky.“

„Rozvoj hudebnosti, porozumění hudebnímu umění a aktivní vnímání hudby jako svébytného dorozumívacího prostředku.“

„Rozvíjet hudební vnímání dětí, učit je poznávat krásu, vést je ke kritičnosti a k dobrému vkusu při výběru hudby, umožnit jim pěkné prožitky při vlastním muzicírování.“

„vytvořit nezáporný vztah žáků k hudbě vůbec a umělému zvláště, rozšířit povědomí o různé hudbě, (např. že není jen ta „jejich“) ...hudebníka z nikoho neuděláme, můžeme ho ale dostatečně otrávit, uděláme-li z toho „vědu“ ...na druhou stranu nebudeme mít pak problém s kázní a respektem k předmětu... trochu se to tluče, že?“

„Zapívat si, zapojit se do tvořivosti spojené s hudebním projevem, vnímat estetickou krásu hudby (jakékoliv), orientovat se v dějinách hudby, umět hodnotit hudbu a být tolerantní k odlišným názorům.“

„Vytvořit určitý estetický dojem, naučit děti hudbu poslouchat, ne ji vnímat jako kulisu, provozovat hudbu aktivně, brát zpěv a poslech hudby jako relax.“

„Zaujmout děti, umožnit jim prožívat radost z hudby a společného muzicírování, tance, společné tvorby. Umožnit dítěti uspět v této oblasti.“

„uvolnit, odreagovat děti po stresu, pobavit je, uvolnit atmosféru“

„Společně hledat, rozvíjet a realizovat cestu a lásku k hudbě všeobecně, k písničím, k lidovým písničím, objasňovat přirozenou potřebu a pozitiva pro člověka, pěvecky a jinak hudebně se vyjadřovat, preferovat vlastní zapojování se do hudebního dění, a ne být pouze jednostranným pasivním příjemcem. Dokázat se alespoň velmi stručně orientovat v hudebních dějinách a její hudbě, trochu ji tolerovat, neodsuzovat a nepreferovat pouze hudbu nonartificiální.“

„Vychovat z dětí vnímavé citlivé bytosti se smyslem pro krásu, koordinovanost a s vlastním úsudkem. Naučit děti pozitivně a kamarádsky vnímat své okolí.“

„Naučit děti nebát se zpívat.“

„rozvoj tvořivosti a skrytých dovedností, kreativity, výchova kultivovaného posluchače, relaxace a terapeutický vliv hudby na dnešní generaci“

„Probudit v dětech zájem o hudbu různých směrů, aby se neorientovali jen na jeden typ hudby. Dokázat jim, že každý může hrát na hudební nástroj, může tancovat či zpívat – v každém z nás je "muzikant".“

„Žáci by si měli odpočinout od ostatních předmětů, dozvědět se zajímavé věci pro svůj všeobecný rozhled, prožít si a zazpívat si hezké písně a občerstvení zase pokračovat ve výuce.“

„Přesvědčit žáky, že hudba je nedílnou součástí života.“

„Získat k hudbě kladný vztah. Ne všichni dokáží čistě zpívat, ale je nutné u žáků vytvořit vztah k hudbě, aby si v dospělosti dokázali sednout a společně si zazpívat (country, lidovku, ...). Jsou nutné znát i určité základní hudební poznatky, ať nejsme národ barbarů.“

„Rozvoj hudebnosti žáků. Učit děti vnímat, naslouchat, společně utvářet dobrou věc, upevňovat kamarádské vztahy, vnímat ty druhé.“

„Naučit děti schopnosti poslouchat a prožívat hudbu, seznámit je s různými hudebními žánry a interprety, aby jednou měly z čeho vybírat. Určitě rozvíjet jejich estetické citění, také schopnost se spolu sejít, popovídat a zazpívat si.“

„vytvořit u dětí pozitivní vztah k hudbě a umění vůbec, vnímat hudbu jako kvalitní možnost relaxace, protiváhu přetechizovanému životnímu stylu, vyvolat u dětí takový zájem o hudbu, který se stane jejich životní potřebou...“

„Nechat napít děti ze studnice hudebního poznání. Naučit je zazpívat a prožít písně, s důrazem na lidové. Pohoda při hodinách. :-)"

„Vést děti k tomu, aby si rády zazpívaly, znaly něco málo z hudební teorie, naučily se poslouchat skladby, zahrály si na jednoduché hud. nástroje, zatancovaly si a pohybově se vyjádřily - aby měly hudbu rády.“

„neznechutit dětem vztah k hudbě jako takové, ukázat možnosti a směry, jak ji mohou vstřebat“

„Naučit děti vnímat hudbu, podněcovat u dětí vlastní hud. tvořivost, podporovat radost ze zpěvu, odbourávat ostych u dětí méně talentovaných.“

„Rozvíjet v žácích lásku k hudbě, respektovat i jiné hudební styly a to, že různí lidé poslouchají různé žánry, rozšířit si obzory.“

„Osnovy hudební výchovy absolutně nevyhovují požadavkům žáků. Tento předmět brali jako volnou hodinu. Až po rozhovoru s nimi, co by v hodině rádi slyšeli, tvořili, hráli (po mém souhlasu) se HV stala oblíbeným předmětem.“

„Vzhledem ke skutečnosti, že hudba je "všude kolem nás" by měli žáci získat obecné hudební znalosti.“

10. Jak se díváte na hodnocení žáků v HV?

Neodpovědělo - 5/614

(0.81%)

- měla by se známkovat v plném rozsahu klasifikační stupnice - 120/609

(19.70%)

- měla by se známkovat pouze mírnějšími známkami - 174/609

(28.57%)

- jako předmět s charakterem výchovy by se měla hodnotit spíše slovně - 315/609

(51.72%)

Hodnocení v HV je složitý problém, protože tento předmět v sobě spojuje jak činnosti, což je typické pro náplň čistě výchovných předmětů (jako např. tělesná nebo technická výchova), tak také vědomosti, typické pro náplň naukových předmětů. Respondenti jsou si těchto obtíží vědomi a polovina z nich (52 %) by se přikláněla v HV ke slovnímu hodnocení, které by nejlépe vyhovovalo výchovnému předmětu, 29 % respondentů se kloní k názoru, že by se HV měla známkovat, ale pouze mírnějšími známkami, a 20 % respondentů by HV známkovalo v plném rozsahu klasifikační stupnice:

Respondenti, kteří se kloní ke známkování HV, dále určovali, k čemu především by při známkování přihlíželi. Učitelé HV se totiž musí víceméně samostatně rozhodnout pro kritéria, podle nichž budou žáky v HV hodnotit. V procesu HV lze hodnotit vědomosti, dovednosti, aktivitu a snahu žáků. U jednoho žáka může být v úrovni těchto parametrů velký rozdíl. Učitel si tedy musí stanovit svoje priority pro hodnocení. Hudební dovednosti přitom nelze opravdu objektivně hodnotit, protože závisí nejen na vrozených předpokladech, ale i na možnosti je rozvíjet. Učitelé by se tedy měli snažit nastavit pro hodnocení taková kritéria, která by neznevýhodňovala např. žáky, kteří nemají možnost navštěvovat ZUŠ. To by však mohlo vést k preferenci vědomostí, což ale zase neodpovídá náplni předmětu. Proto se většina respondentů v obou skupinách přiklání k hodnocení podle aktivity a snahy žáků:

Respondenti, kteří by známkovali v plném rozsahu klasifikační stupnice:

Neodpovědělo - 4/120

(3.33%)

- měla by se známkovat podle stejných měřítek jako jiné předměty zejména na základě vědomostí - 7/116

(6.03%)

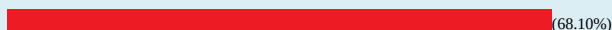
- měla by se známkovat zejména podle hudebních dovedností - 4/116

(3.45%)

- měla by se známkovat podle vědomostí i dovedností - 26/116

(22.41%)

- měla by se známkovat podle aktivity a snahy žáků - 79/116

Podle aktivity a snahy žáků by známkovalo 68 % respondentů, podle vědomostí i dovedností 22 % respondentů, zejména podle vědomostí jako v naukových předmětech 6 % respondentů a pouze 3,5 % by známkovalo zejména podle hudebních dovedností.

Respondenti, kteří by známkovali pouze mírnějšími známkami:

Neodpovědělo - 7/174

- měla by se známkovat zejména na základě vědomostí - 1/167

- měla by se známkovat zejména podle hudebních dovedností - 5/167

- měla by se známkovat podle vědomostí i dovedností - 25/167

- měla by se známkovat podle aktivity a snahy žáků - 136/167

U respondentů, kteří by známkovali pouze mírnějšími známkami, jsou výsledky poněkud jiné, než u předchozí skupiny: Podle aktivity a snahy žáků by známkovalo celých 81 % respondentů, podle vědomostí i dovedností 15 % respondentů, zejména podle hudebních dovedností 3 % respondentů a možnost známkování zejména na základě vědomostí zde oproti předchozí skupině zvolil pouze jeden respondent.

Respondenti hodnotí HV z hlediska své obliby v rámci předmětů, které vyučují, spíše pozitivně, čtvrtina ji učí nejraději a dvě třetiny ji umístili uprostřed. V porovnání s jinými předměty je pro respondenty největším pozitivem HV, že zde učitel může vytvořit uvolněnější a otevřenější atmosféru (72 %), naopak jako největší negativum vidí nerespektování HV žáky jako plnohodnotného předmětu (64 %).

Představy respondentů o výuce HV před nástupem do praxe nejčastěji zhruba odpovídaly skutečnosti (56 %), ale často byly také pozitivnější, než jaká je skutečnost (40 %). Celkově tedy byla realita výuky HV pro respondenty negativnější než jejich představy o ní, přesto by si dvě třetiny respondentů opět zvolili HV za svou aprobaci.

Jako hlavní cíl HV vidí respondenti především podporu všeobecné hudebnosti, tedy vztahu k hudbě, ke zpěvu a k aktivnímu muzicírování, doplněný základními znalostmi z hudebních dějin a teorie. Často také zmiňují orientaci v hudebních žánrech, spojenou s tolerancí k jejich různosti, a možnost HV kultivovat charakter, estetickou a společenskou hodnotu osobnosti žáků.

HV je specifická i z hlediska hodnocení žáků, polovina respondentů by se klonila ke slovnímu hodnocení, které by nejlépe odpovídalo charakteru předmětu jako výchovy. Respondenti, kteří by HV hodnotili známkami, by ve většině případů známkovali žáky podle jejich aktivity a snahy na úkor hodnocení vědomostí a dovedností.

2.1.2 Postavení hudební výchovy na ZŠ

První část tohoto okruhu (otázky 11 – 16) se týká postavení HV v rámci ostatních předmětů. Nejprve byl zjišťován názor respondentů na hodnocení HV v očích vedení školy, ostatních učitelů, žáků a rodičů. Další otázky se dotýkají názoru o zbytečnosti HV na ZŠ.

11. Jaké je podle Vás v očích vedení školy postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

Neodpovědělo - 7/614

 (1.14%)

- považuje ji za jeden z nejdůležitějších předmětů - 7/607

 (1.15%)

- považuje ji za důležitý předmět - 215/607

 (35.42%)

- považuje ji za méně důležitý předmět - 311/607

 (51.24%)

- považuje ji za jeden z nejméně důležitých předmětů - 74/607

 (12.19%)

Celkové hodnocení HV v očích vedení školy je podle respondentů spíše směrem k nedůležitosti předmětu. Polovina respondentů (51 %) se kloní k názoru, že vedení školy považuje HV za méně důležitý předmět a 12 % respondentů si myslí, že vedení považuje HV za jeden z nejméně důležitých předmětů. Potěšující však je, že více než třetina respondentů (35 %) pocítuje u vedení školy hodnocení HV jako důležitého předmětu a někteří respondenti (1 %) dokonce jako jednoho z nejdůležitějších předmětů.

12. Jaké je podle Vás v očích ostatních učitelů postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

Neodpovědělo - 8/614

 (1.30%)

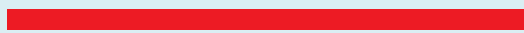
- považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů - 0/606

 (0.00%)

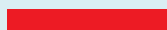
- považují ji za důležitý předmět - 89/606

 (14.69%)

- považují ji za méně důležitý předmět - 393/606

 (64.85%)

- považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů - 124/606

 (20.46%)

V hodnocení ostatními učiteli je podle respondentů postavení HV poněkud horší, než u vedení školy. 65 % respondentů si myslí, že kolegové považují HV za méně důležitý předmět, a 20 % dokonce za jeden z nejméně důležitých předmětů. Pozitivnější hodnocení ostatních učitelů pociťuje pouze 15 % respondentů, ale žádný si nemyslí, že je HV považována za jeden z nejdůležitějších předmětů.

13. Jaké je podle Vás v očích žáků postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

Neodpovědělo - 11/614

 (1.79%)

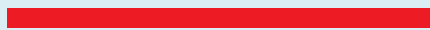
- považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů - 1/603

 (0.17%)

- považují ji za důležitý předmět - 44/603

 (7.30%)

- považují ji za méně důležitý předmět - 317/603

 (52.57%)

- považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů - 241/603

 (39.97%)

U hodnocení HV žáky mají respondenti poměrně hodně negativní pocity. 40 % si myslí, že žáci považují HV za jeden z nejméně důležitých předmětů, 53 % za méně důležitý předmět. Pouze 7 % respondentů pociťuje hodnocení HV jako důležitého předmětu a jeden respondent dokonce uvedl, že žáci považují HV za jeden z nejdůležitějších předmětů.

14. Jaké je podle Vás v očích rodičů postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

Neodpovědělo - 2/614

 (0.33%)

- považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů - 0/612

 (0.00%)

- považují ji za důležitý předmět - 23/612

 (3.76%)

- považují ji za méně důležitý předmět - 285/612

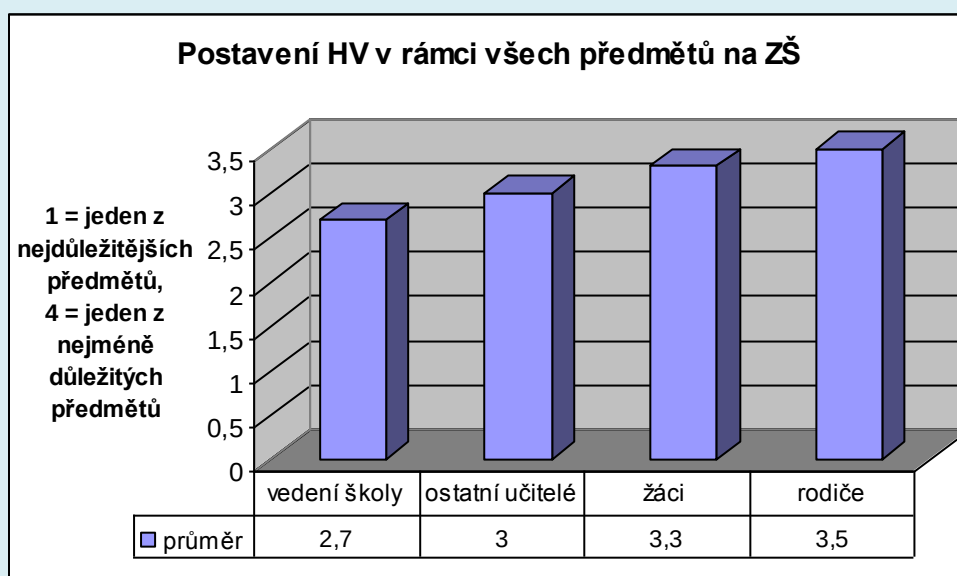
 (46.57%)

- považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů - 304/612

 (49.67%)

Postavení HV v očích rodičů hodnotí respondenti nejnegativněji. Polovina z nich dokonce uvedla, že rodiče považují HV za jeden z nejméně důležitých předmětů, a téměř celá druhá polovina z nich (47 %) považuje hodnocení HV jako méně důležitý předmět. Pouze 4 % respondentů si myslí, že v očích rodičů je HV důležitý předmět.

Zajímavé je srovnání výsledků všech čtyř otázek. Nejlépe je srovnání vidět na průměrných výsledcích jednotlivých skupin (vedení, učitelé, žáci, rodiče). Možnosti hodnocení byly oznamkovány od 1 (nejlepší hodnocení - jeden z nejdůležitějších předmětů) po 4 (nejhorší hodnocení - jeden z nejméně důležitých předmětů) a poté vypočítáno průměrné hodnocení:

Největší důležitost přikládá HV podle respondentů vedení školy (hodnocení mezi důležitým a méně důležitým předmětem), poté ostatní učitelé (hodnocení méně důležitý předmět), žáci (hodnocení méně důležitý předmět s příklonem k nejméně důležitému předmětu) a nejméně důležitosti HV přikládají podle respondentů rodiče (hodnocení mezi méně důležitým předmětem a jedním z nejméně důležitých předmětů).

15. Setkal/a jste se někdy s názorem, že výuka HV na ZŠ je zbytečná a mohla by být zrušena?

Neodpovědělo - 1/614

0.16%

● ne - 328/613

53.51%

● ano - 285/613

46.49%

V souladu s výsledky minulých otázek se téměř polovina respondentů (46 %) někdy setkala s názorem, že HV je zbytečná a mohla by být zrušena. V podotázce respondenti specifikovali, u koho se s tímto názorem setkali:

15.a U koho?

Neodpovědělo - 2/285

0.70%

● žáci - 199/283

70.32%

● rodiče - 138/283

48.76%

● kolegové - 56/283

19.79%

● vedení školy - 4/283

1.41%

● veřejnost - 110/283

38.87%

Nejvíce respondentů se setkala s názorem o možnosti zrušení HV u žáků (70 %), což je dáno zřejmě i tím, že s žáky jsou v úzkém kontaktu a žáci mají menší zábrany říci svůj názor. Polovina respondentů (49 %) uvedla, že se s tímto názorem setkala u rodičů, 39 % respondentů u veřejnosti. Od kolegů slyšel tento názor každý pátý respondent, od vedení školy pouze 1, 5 % respondentů.

Následující otázka zjišťovala, co si respondenti myslí o původu názoru o nadbytečnosti a možnosti zrušení HV:

16. Co si myslíte o tomto názoru?

Neodpovědělo - 29/614

 (4.72%)

- jedná se o nepochopení významu HV - 290/585

 (49.57%)

- je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon - 217/585

 (37.09%)

- může pramenit z přehlčení prostředí hudebními podněty a tedy z názoru o dostatečnosti hudebního působení mimo školu - 40/585

 (6.84%)

- vychází z praxe, trochu pravdy v něm je - 38/585

 (6.50%)

Polovina respondentů uvedla jako příčinu nepochopení významu HV, 37 % respondentů si myslí, že názor je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon, 7 % vidí příčinu v přehlčení prostředí hudebními podněty a tím zdání dostatečnosti hudebního působení mimo školu. 6,5 % respondentů považuje základ názoru za racionální, uvedla, že vychází z praxe a trocha pravdy v něm je.

Postavení HV v rámci ostatních předmětů na ZŠ je podle respondentů poněkud méněcenné. Nejvíce přitom respondenti pocítují toto podceňování důležitosti předmětu u rodičů a žáků, méně u kolegů a nejlepší hodnocení má HV podle nich v očích vedení školy, ačkoli i zde je HV hodnocena s příklonem k její menší důležitosti.

Téměř polovina respondentů se setkala s názorem, že HV na ZŠ je zbytečná a mohla by být zrušena. To jen potvrzuje výše uvedené nedocnění důležitosti HV, a to především u žáků, rodičů a veřejnosti. Polovina učitelů vidí jako příčinu tohoto názoru nepochopení významu HV, více než třetina si pak myslí, že názor je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon.

2.1.3 Profese učitele ZŠ

Tento soubor (otázky 17 – 23) se týká celkově učitelé profese. Zjišťován byl pohled respondentů na ohodnocení učitelů společností i jejich subjektivní hodnocení profese s jejími klady a zápory a jejich spokojenost s profesí z hlediska naplnění a seberealizace.

17. Jak vnímáte finanční a společenské hodnocení profese učitele ZŠ?

Neodpovědělo - 2/614

(0.33%)

- finančně je dostatečně ohodnocena - 27/612

(4.41%)

- finančně je nedostatečně ohodnocena - 354/612

(57.84%)

- společensky je doceněna, učitelé mají dostatečný respekt společnosti - 18/612

(2.94%)

- společensky je nedoceněna, nedostatečný respekt k učitelům neodpovídá náročnosti profese - 515/612

(84.15%)

- jiné: - 34/612

(5.56%)

58 % respondentů uvedlo, že profese učitele ZŠ je nedostatečně finančně ohodnocena. Navzdory dlouhodobému finančnímu podhodnocení učitelů je toto číslo poměrně nízké. Více odpovídající této skutečnosti jsou pouze 4 % respondentů s názorem, že učitelé jsou finančně ohodnoceni dostatečně.

Více než finanční nedocenění však respondenti pocítují nedostatečný respekt společnosti, což uvedlo 84 % z nich. Dostatečné společenské ocenění pocítují pouze 3 % respondentů.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto odpovědi: při finančním ohodnocení není rozlišena kvalita učitelů (4), respekt k učitelům klesá (2), ocenění a respekt je ze strany společnosti individuální (2), respekt společnosti záleží na učiteli (2), úroveň ocenění odpovídá stavu společnosti (2), finanční ohodnocení je reálné vzhledem k volně (2), kritikové by si měli vyzkoušet práci s dětmi, nedocenění učitele především rodiči, nedocenění i ze strany nadřízených orgánů (např. ČŠI). Podnětné byly například tyto odpovědi: „Celkově ve společnosti respekt existuje (podle průzkumů), ale v praxi to neodpovídá.“ „Těžko říct. Myslím, že horší než finanční nedoceněnost jsou podmínky, ve kterých musí učitelé pracovat - administrativní zátěž, povinnosti nad rámec výuky - dozory, zastupování...Učitel vyčerpává energii, kterou by mohl věnovat kvalitnější přípravě. Pak by se možná zvedla i společenská prestiž.“

18. Jak hodnotíte svou profesi Vy?

Neodpovědělo - 2/614

(0.33%)

- patří k celospolečensky důležitým profesím, její působení by bylo těžko nahraditelné - 522/612

(85.29%)

- je to profese jako každá jiná, není ničím výjimečná - 51/612

(8.33%)

- je to neatraktivní a ve svých výsledcích nedůležitá profese - 6/612

(0.98%)

- jiné: - 33/612

(5.39%)

85 % respondentů hodnotí svou profesi jako celospolečensky důležitou, jejíž působení by bylo těžko nahraditelné. 8 % respondentů si myslí, že je to nevýjimečná profese jako každá jiná. Jako neatraktivní a ve svých výsledcích nedůležitou profesi ji hodnotí pouze 1 % respondentů. Celkově tedy respondenti přisuzují své profesi velkou důležitost a váhu.

V možnosti „jiné“ se respondenti vraceli k nedostatečnému finančnímu a společenskému ohodnocení profese (10) a dále ji hodnotili jako důležitou (4), velmi náročnou (4), nevďěčnou (3), krásnou (3), jako poslání (2) a zodpovědnou. Zajímavé jsou například tyto výpovědi: „Je výjimečná, náročná, ale myslím, že hudebně vychovávat opravdu všechny žáky je v době krize trošku přepych.“ „Považuji ji za poslání. Za předpokladu neustálé sebereflexe a práce učitele na sobě.“ „Pracuji ve škole, která se snaží učit jinak než na běžných školách, práce mě těší, rodiče nás vnímají jako důležité partnery, cítím se doceněná.“

19. Jaké má pro Vás tato profese klady?

Neodpovědělo - 3/614

(0.49%)

- tvořivá činnost, kterou si mohu do jisté míry řídit sám/sama - 544/611

(89.03%)

- práce s dětmi - 442/611

(72.34%)

- práce s hudbou - 298/611

(48.77%)

- pracovní doba - 119/611

(19.48%)

- jiné: - 21/611

 (3.44%)

Největším kladem profese pro respondenty je možnost tvořivé činnosti s vlastním řízením, zvolilo ji 89 % z nich. Téměř tři čtvrtiny vidí klad v práci s dětmi (72 %), téměř polovina v práci s hudbou (49 %). Pracovní dobu považuje za klad pětina respondentů (19 %).

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti tyto další klady: prázdniny (4), práce je baví (3), radost z podařené práce (2), uplatnění zkušeností z praxe ve výuce (2), nepřímá pracovní povinnost (2), stálý plat, stálé sebevzdělávání a osobnostní vývoj učitele, školní jídelna. Příklady odpovědí: „setkávání se s dalšími lidmi, možnost vytvářet prestiž školy ...“ „Pokud se něco podaří, je to obrovská radost, sama se "dobším".“

20. Jaké jsou pro Vás zápory této profese?

Neodpovědělo - 3/614

 (0.49%)

- velké nároky na trpělivost učitele - 392/611

 (64.16%)

- nezájem žáků o výuku - 330/611

 (54.01%)

- pracovní doba - 17/611

 (2.78%)

- nedostatečné finanční ohodnocení - 362/611

 (59.25%)

- jiné: - 88/611

 (14.40%)

Největšími negativy učitelské profese jsou podle respondentů velké nároky na trpělivost učitele (64 %), nedostatečné finanční ohodnocení (59 %) a nezájem žáků o výuku (54 %). Pracovní dobu považují za negativum 3 % respondentů.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti tato další negativa: problémy s rodiči - nezájem, málo podpory, neúcta, tlaky na učitele (20), příliš administrativy (14), náročná příprava na výuku (10), nízká společenská prestiž (8), příliš dalších činností mimo výuku (7), psychická náročnost (7), přibývání problémových dětí (6), přístup společnosti (5), náročnost na energii (5), nedostatek pravomocí vůči problémovým žákům (4), přístup nadřazených orgánů (4), vysoké nároky na učitele (3), nedostatek financí pro školy (2), nedostatek pomůcek (2), předimenzované osnovy, vysoký počet žáků ve třídách, nutnost sebevzdělávání, organizace aktivit nad rámec, nekázeň, absence kariérního růstu, velká zodpovědnost, bez společenského významu, hlučné prostředí.

Zajímavé volné odpovědi: „čím dál větší neochota rodičů spolupracovat se školou, kontrolovat vlastní dítě, číst si s ním, povídat si s ním, učit se s ním, velké a nereálné ambice rodičů, neochota se přizpůsobovat a respektovat

pravidla i povinnosti“ „špatná komunikace rodičů se školou, nedostatečné pravomoci učitelů vůči problémovým dětem i rodičům, často odklon šk. úředníků od běžné reality, snaha ji nevidět nebo zlehčovat...“ „vedení začalo požadovat setrvávání na pracovišti v pevnou dobu 8 hodin“ „příliš mnoho žen na jednom pracovišti“

21. Naplňuje Vás učení? (vyjádřete známkou: 1 naplňuje - 5 nenaplňuje)

Neodpovědělo - 2/614

0.33%

● 1 - 216/612

35.29%

● 2 - 247/612

40.36%

● 3 - 114/612

18.63%

● 4 - 16/612

2.61%

● 5 - 4/612

0.65%

● jiné: - 15/612

2.45%

průměrné hodnocení je 1,9

Výsledky jsou pozitivní, 35 % respondentů ohodnotilo naplnění známkou 1, 40 % známkou 2. Střední hodnocení známkou 3 zvolilo 19 % respondentů, negativnější známku 4 zvolilo 2,5 % a 0,5 % respondentů učení nenaplňuje. Průměrné hodnocení pocitu naplnění učení je pozitivní - 1,9.

V možnosti „jiné“ respondenti zmiňují velký rozdíl mezi jednotlivými hodinami (5) a dále současnou potřebu změny povolání, stále menší pocit naplnění, nutnost nejdříve zvládnout kázeň ve třídě a potřebu větší aktivity žáků pro naplněnou práci učitele. Některé volné odpovědi: „obohacuje mě o stále nové zážitky, nutí mě hledat stále něco nového a zajímavého“ „vzhledem k velmi zhoršenému chování žáků v posledních letech a naší téměř naprosté bezmoci vůči tomuto jsem rozpačitá, jakou známku zvolit; kdybych volila 1= naplňuje“ „někdy ano, jindy vůbec ne a přemýšlím o změně profese“ „Celý život jsem chtěla učit. V současné době nevidím výsledky a ani smysl své práce. Mnoho žáků, přesně podle postojů společnosti, nemá motivaci, zájem o vzdělávání se. Nechuť k práci, pohrdání hodnotami, citová plochost...“

22. Máte pocit dostatečné seberealizace? (vyjádřete známkou: 1 při učení mohu dostatečně využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti - 5 při učení nemohu dostatečně využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti)

Neodpovědělo - 4/614

0,65%

● 1 - 288/610

47,21%

● 2 - 204/610

33,44%

● 3 - 89/610

14,59%

● 4 - 20/610

3,28%

● 5 - 3/610

0,49%

● jiné: - 6/610

0,98%

průměrné hodnocení je 1,8

Zde je hodnocení respondentů ještě trochu pozitivnější, 47 % z nich má pocit dostatečné seberealizace (známka 1) a 33 % se tomuto pocitu blíží (známka 2). Střední hodnocení zvolilo 15 % respondentů. Pociť nedostatečného využití svých zkušeností, vědomostí a dovedností má pouze 0,5 % respondentů (známka 5) a 3 % se mu blíží (známka 4). Průměrně ohodnotili respondenti míru své seberealizace známkou 1,8.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto odpovědi: „měla bych, kdybych neměla v jedné třídě pět různých oddělení“ „nebýt školního sboru, neměla bych pocit seberealizace, tak sotva na známku 4“ „mohu, ale vše jen do té míry, pokud stíháme učivo (jsou tu i jiné akce, že??), jen tehdy je tu prostor a čas, ale děti rádi poslouchají“ „učitel je značně omezován ŠVP“ „využívám jen menší část svého potenciálu, na spoustu věcí není nikdo zvědavý - 3“ „Čj - 1, HV - 4“.

Poslední otázka zjišťuje celkovou spokojenost respondentů se svou profesí po zhodnocení všech pozitivních i negativních zkušeností:

23. Kdybyste se znovu rozhodoval/a, chtěl/a byste být pedagogem?

Neodpovědělo - 7/614

■ (1.14%)

● ano - 475/607

■ (78.25%)

● ne - 132/607

■ (21.75%)

Výsledek je velmi pozitivní, 78 % respondentů by se pro profesi učitele rozhodlo i se zkušenostmi z praxe znovu.

V ohodnocení profese učitele ZŠ vnímá většina respondentů nedocenění především po společenské stránce (84 %), finanční nedocenění udává méně respondentů (58 %). Ve vlastním hodnocení vidí profesi učitele ZŠ většina respondentů (85 %) jako celospolečensky důležitou, jejíž působení by bylo těžko nahraditelné.

Největším pozitivem profese je pro respondenty tvořivá činnost, kterou si mohou do jisté míry řídit sami (89 %), a dalším velkým pozitivem práce s dětmi (72 %). Z negativ profese respondenti pocítují nejvíce velké nároky na trpělivost učitele (64 %), nedostatečné finanční ohodnocení (59 %) a nezájem žáků o výuku (54 %).

Naplnění učením zhodnotili učitelé velmi pozitivně průměrnou známkou 1,9 a stejně tak svůj pocit dostatečné seberealizace v profesi (průměrná známka 1,8). Zřejmě právě díky těmto pozitivním pocitům by se přes všechna negativa profese znovu rozhodlo být pedagogem 78 % respondentů.

2.1.4 Školní vzdělávací program

Otázky 24 -26 byly zaměřeny na zkušenosti respondentů s vypracováváním školního vzdělávacího programu (dále ŠVP) a jeho funkčností ve vyučovací praxi.

24. Vypracovával/a jste školní vzdělávací program (ŠVP) z hudební výchovy?

Neodpovědělo - 1/614

 (0.16%)

- ano, sám/sama - 226/613

 (36.87%)

- ano, společně s kolegy - 269/613

 (43.88%)

- ne - 118/613

 (19.25%)

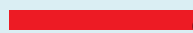
81 % respondentů se podílelo na vytváření ŠVP, přičemž 37 % jich vypracovávalo program samostatně a 44 % společně s kolegy. Čtyři pětiny respondentů tak mohly zasáhnout do konkrétní podoby hudební výchovy na jejich škole. Pouze pětina respondentů vyučuje podle programu, na jehož vytváření se nepodílela. Respondenti, kteří ŠVP vypracovávali, specifikovali svůj názor na tuto práci v následující podotázce:

24.a Jaká pro Vás byla práce na ŠVP?

Neodpovědělo - 2/495

 (0.40%)

- byla pozitivní, ujasnil/a jsem si své hlavní priority a snažil/a se je zavést do programu - 113/493

 (22.92%)

- neměl/a jsem dostatek času na opravdu kvalitní zpracování, jaké bych si představoval/a - 71/493

 (14.40%)

- byla to potřebná, ale příliš náročná práce - 129/493

 (26.17%)

- byla to pro mě zbytečná práce navíc - 180/493

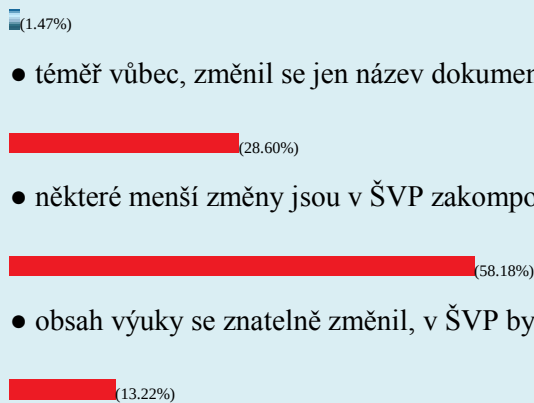
 (36.51%)

Nejvíce respondentů (více než třetina) se přiklonilo k názoru, že vypracovávání ŠVP pro ně byla zbytečná práce navíc. Pro čtvrtinu respondentů to byla potřebná, ale příliš náročná práce. O něco méně respondentů uvádí pozitivní pocit z práce na programu, protože si ujasnili

své hlavní priority a snažili se je do programu zavést. Každý sedmý respondent pocíťoval nedostatek času na opravdu kvalitní zpracování ŠVP.

25. Jak se v ŠVP proměnil obsah výuky hudební výchovy oproti dřívějším osnovám?

Neodpovědělo - 9/614

(1.47%)

- téměř vůbec, změnil se jen název dokumentu - 173/605

(28.60%)

- některé menší změny jsou v ŠVP zakomponovány - 352/605

(58.18%)

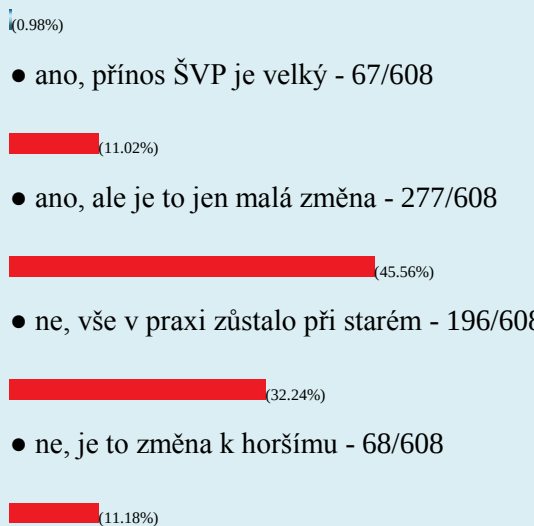
- obsah výuky se znatelně změnil, v ŠVP byl využit prostor pro nové prvky výuky - 80/605

(13.22%)

Více než polovina respondentů uvádí, že v ŠVP jsou oproti dřívějším osnovám některé menší změny, méně než třetina si myslí, že obsah výuky zůstal téměř stejný a změnil se jen název dokumentu. Pouze 13 % respondentů uvádí znatelnou změnu, kdy byl v ŠVP využit prostor pro nové prvky výuky.

26. Považujete celkově ŠVP za pozitivní změnu oproti osnovám?

Neodpovědělo - 6/614

(0.98%)

- ano, přínos ŠVP je velký - 67/608

(11.02%)

- ano, ale je to jen malá změna - 277/608

(45.56%)

- ne, vše v praxi zůstalo při starém - 196/608

(32.24%)

- ne, je to změna k horšímu - 68/608

(11.18%)

Za pozitivní změnu oproti osnovám považuje ŠVP více než polovina respondentů, ovšem 46 % pocíťuje tuto změnu jako malou a pouze pro 11 % je přínos ŠVP velký. Třetina respondentů uvádí, že v praxi i po zavedení ŠVP zůstalo „vše při starém“, a pro 11 % respondentů je ŠVP dokonce změna k horšímu.

Čtyři pětiny respondentů vypracovávaly školní vzdělávací program pro hudební výchovu, z toho téměř polovina samostatně. Pouze pro 23 % z nich však byla práce na ŠVP pozitivní s ujasněním hlavních priorit a jejich zanesením do programu. Oproti tomu 37 % respondentů vnímalo vytváření ŠVP jako zbytečnou práci navíc. Znatelnou změnu v obsahu výuky s novými možnostmi pociťuje pouze 13 % respondentů, více respondentů (29 %) však považuje změnu z osnov na ŠVP pouze za formální. Při celkovém hodnocení přínosu ŠVP oproti osnovám převažují sice mírně pozitivní odpovědi, jako velký přínos ale ŠVP hodnotí pouze desetina respondentů a pro stejné množství je ŠVP změnou k horšímu.

Celkově lze tedy říci, že zamýšlený efekt ŠVP se v praxi zatím naplnil pouze v malém procentu výuky HV.

2.1.5 Vybavení školy

otázky 27 - 34

Tento okruh (otázky 27 – 34) byl zaměřen na vybavení školy pro výuku HV. Zjišťováno bylo, zda je ve škole hudebna, jaké má technické a audiovizuální vybavení, zda a jak učitelé používají nahrávací zařízení a jaké technické vybavení jim při výuce HV schází, vybavenost zpěvníky a učebnicemi HV a míra jejich využití při výuce a konečně vybavení hudebními nástroji a jejich využívání.

27. Je ve Vaší škole hudebna?

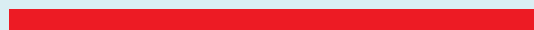
Neodpovědělo - 2/614

 (0.33%)

● ne - 208/612

 (33.99%)

● ano - 404/612

 (66.01%)

Pouze dvě třetiny respondentů mají ve škole samostatnou hudebnu. Jak však uvedli tito respondenti v následující podotázce, možnost jejího využití je často omezená:

27.a Využíváte hudebnu pro Vaši výuku?

Neodpovědělo - 2/404

(0.50%)

- ano, vždy - 281/402

(69.90%)

- ano, ale z kapacitních důvodů ne vždy - 42/402

(10.45%)

- ano, ale z jiných důvodů ne vždy - 44/402

(10.95%)

- ne, z kapacitních důvodů - 12/402

(2.99%)

- ne, z jiných důvodů - 23/402

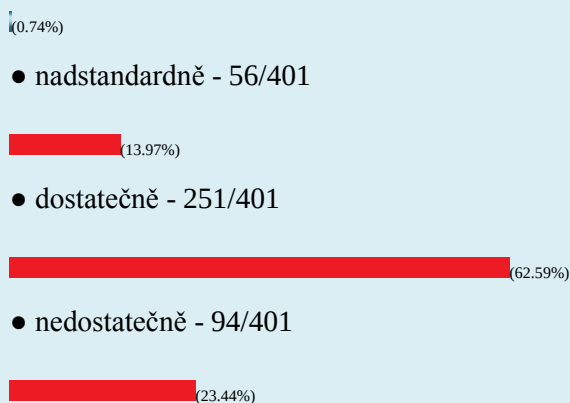
(5.72%)

Hudebnu využívá pro výuku vždy 70 % respondentů, omezeně kvůli kapacitním nebo jiným důvodům 21 % respondentů. 9 % respondentů hudebnu nevyužívá, 3 % kvůli kapacitním problémům a 6 % z jiných důvodů.

V další podotázce hodnotili respondenti celkové vybavení hudebny:

27.b Jak je hudebna podle Vašeho názoru vybavena?

Neodpovědělo - 3/404

(0.74%)

- nadstandardně - 56/401

(13.97%)

- dostatečně - 251/401

(62.59%)

- nedostatečně - 94/401

(23.44%)

Jako dostatečné hodnotí vybavení hudebny 63 % respondentů a 14 % dokonce jako nadstandardní. Téměř čtvrtina (23 %) respondentů však považuje vybavení hudebny za nedostatečné.

Na konkrétní technické vybavení hudebny je zaměřena další podotázka, výsledky jsou srovnané podle četnosti odpovědí:

27.c Jaké máte v hudebně technické vybavení?

Neodpovědělo - 3/404

0.74%

- CD přehrávač - 384/401

(95.76%)

- kazetový magnetofon - 283/401

(70.57%)

- DVD přehrávač - 261/401

(65.09%)

- televizor - 230/401

(57.36%)

- video přehrávač - 208/401

(51.87%)

- gramofon - 180/401

(44.89%)

- počítač - 133/401

(33.17%)

- MP3 přehrávač - 131/401

(32.67%)

- projekční zařízení - 84/401

(20.95%)

- interaktivní tabule - 63/401

(15.71%)

- jiné: - 65/401

(16.21%)

Téměř všichni respondenti mají v hudebně k dispozici CD přehrávač. Více než polovina respondentů má v hudebně tyto přístroje: kazetový magnetofon, DVD přehrávač, televizor a video přehrávač. O něco méně než polovina respondentů má gramofon, třetina počítač a MP3 přehrávač, pětina projekční zařízení a pouze šestina má v hudebně interaktivní tabuli.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tato další technická zařízení: reproduktorová soustava (6), mikrofony i bezdrátové (6), zesilovač (5), ozvučovací aparatura (4), karaoke (3), senzorová (ozvučená) notová tabule (2), mixážní pult (2), domácí kino (2), kombo (2), minidisk, videokamera, nahrávací studiové programy, vizualizér, boom whackers.

Další otázka zjišťovala používání audiovizuální techniky. Odpovědi jsou srovnané podle četnosti:

28. Jakou používáte ve výuce audiovizuální techniku?

Neodpovědělo - 2/614

(0.33%)

- CD přehrávač - 590/612

(96.41%)

- DVD přehrávač - 383/612

(62.58%)

- počítač - 299/612

(48.86%)

- kazetový magnetofon - 276/612

(45.10%)

- video přehrávač - 259/612

(42.32%)

- televizor - 227/612

(37.09%)

- interaktivní tabuli - 196/612

(32.03%)

- MP3 přehrávač - 171/612

(27.94%)

- gramofon - 118/612

(19.28%)

- projekční zařízení - 115/612

(18.79%)

- jiné: - 34/612

(5.56%)

Téměř všichni respondenti používají ve výuce CD přehrávač, 63 % DVD přehrávač, polovina respondentů používá počítač, 45 % magnetofon, 42 % video přehrávač, 37 % televizor, 32 % interaktivní tabuli, 28 % MP3 přehrávač a 19 % gramofon a projekční zařízení.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tuto další audiovizuální techniku: mikrofony i bezdrátové (5), zesilovač (3), domácí kino (2), internet (2), minidisk (2), mixážní pult (2), digitální piano, karaoke zařízení, flash disk, videokamera, iPod classic, MP3 přehrávač, nahrávací zařízení, zvuková technika, reproduktory, vizualizér, diktafon, senzorová (ozvučená) notová tabule.

29. Používáte ve výuce nahrávací zařízení?

Neodpovědělo - 3/614

(0.49%)

- ne - 530/611

(86.74%)

- ano - 81/611

(13.26%)

Pouze 13 % respondentů využívá ve své výuce nahrávací zařízení, přitom právě v hodinách HV by její uplatnění mohlo být větší. Respondenti dále specifikovali, jaké zařízení a jakým způsobem využívají

29.a Jaké?

Neodpovědělo - 1/81

(1.23%)

- magnetofon - 33/80

(41.25%)

- diktafon - 21/80

(26.25%)

- digitální kamera - 21/80

(26.25%)

- videokamera - 16/80

(20.00%)

- minidisk - 8/80

(10.00%)

- jiné: - 27/80

(33.75%)

Nejvíce používají učitelé magnetofon (41 %), a to zřejmě kvůli nedostatku modernějších nahrávacích zařízení, protože kvalita magnetofonového záznamu již neodpovídá standardu dnešní doby. Podobná situace je zřejmě u diktafonu, který používá 26 % respondentů. Digitální kameru používá také 26 % a videokameru 20 % respondentů. Nejmodernější audio nahrávací zařízení - minidisk - používá pouze 10 % respondentů.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tato další nahrávací zařízení: počítač (6), nahrávací studio (4), mikrofón s PC (3), keyboard - MIDI (2), bezdrátový mikrofón, fotoaparát, digitální rekordér Marantz, loop station, BOSS BR1180, H4 handy recorder, microtrack, softwarý Cubase, Sequel.

29.b Jakým způsobem?

Neodpovědělo - 1/81

(1.23%)

- při běžné výuce - 31/80

(38.75%)

- pro natočení hotových žákovských prací - 35/80

(43.75%)

- pro potřeby projektů - 46/80

(57.50%)

- pro potřeby reprezentace školy - 33/80

(41.25%)

- pro potřeby sebereflexe - 16/80

(20.00%)

- pro potřeby žákovské sebereflexe - 49/80

(61.25%)

- jiné: - 8/80

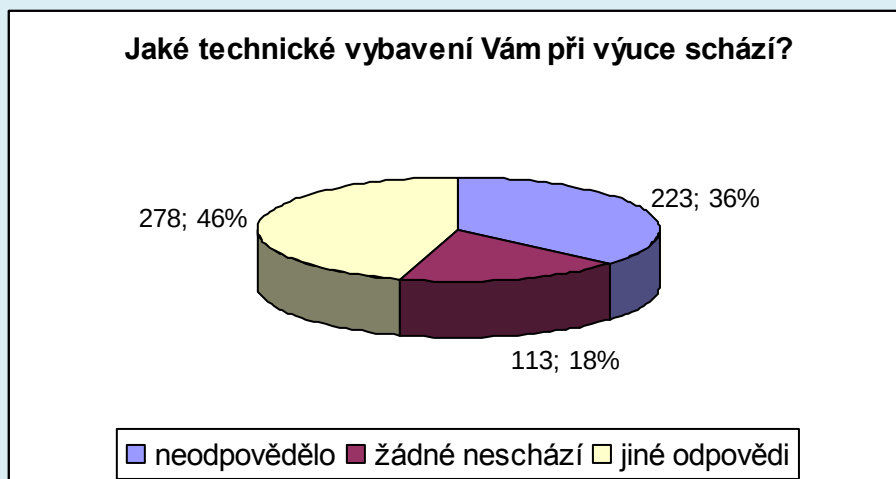
(10.00%)

Nejvíce používají respondenti nahrávací zařízení pro potřeby žákovské sebereflexe (61 %) a pro potřeby projektů (58 %). Pro natočení hotových žákovských prací využívá nahrávání 44 % respondentů, pro potřeby prezentace školy 41 % a při běžné výuce 39 % respondentů. Pětina respondentů využívá nahrávací zařízení pro potřeby sebereflexe.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto další způsoby využití nahrávacího zařízení: demosnímky sboru a žákovských skupin, MIDI pro doprovody, výroba CD, na školní web, při akcích pro ostatní žáky, veřejnost a rodiče, jako ukázky na semináře, žáci točí klipy a hudební reklamy.

Další otázka zjišťovala formou volné odpovědi, jaké technické vybavení respondentům při výuce schází:

30. Jaké technické vybavení Vám při výuce schází?

36 % respondentů na tuto volnou otázku neodpovědělo, což alespoň u části z nich zřejmě znamená, že jim žádné technické vybavení neschází. 18 % respondentů uvedlo tuto možnost přímo ve volné odpovědi. 46 % respondentů ve volné odpovědi uvedlo, co jim při výuce schází: interaktivní tabule (92), počítač (47), projekční zařízení (38), nahrávací zařízení (31) + nahrávací studio (6), kvalitní audiotechnika + reproduktory + ozvučení (23), DVD přehrávač (21), hudebna (19), mikrofon (19), MP3 přehrávač (18), kvalitní keyboard (10) + keyboardy pro žáky (2), nahrávky (10), gramofon (8), výukové softwary (7), televize (7), internet (6), notační program (6), karaoke (6), notová tabule (6), CD přehrávač (5), méně než 5: počítače s hudebními programy, DJ technika, kazetový přehrávač, diktafon, sluchátka, video, kamera, odhlučnění, programy na interaktivní tabuli, prostor, senzorová notová tabule.

Další otázka zjišťovala vybavení škol učebnicemi HV a zpěvníky:

31. Máte k dispozici učebnice HV, případně zpěvníky pro žáky?

Neodpovědělo - 6/614

(0.98%)

• ne - 75/608

(12.34%)

• ano - 533/608

(87.66%)

88 % respondentů má k dispozici učebnice, případně zpěvníky. V dalších podotázkách tito respondenti specifikovali, o jaké učebnice či zpěvníky se jedná, a zda je používají při výuce:

31.a Upřesněte (autor + vydavatelství učebnice, název zpěvníku):

Nejvíce používanými učebnicemi HV je řada SPN (pro I. stupeň M. Lišková, L. Hurník, pro II. stupeň A. Charalambidis a kol.), kterou uvedlo 48 % respondentů. Pro I. stupeň je dále často používaná řada J. Jaglové z nakladatelství Nová škola (10 % respondentů). Dále respondenti uváděli učebnice vydavatelství Fortuna (5 %) a Jinan (1 %) a

učebnice SPN L. Hurníka (1 %). Ojediněle respondenti také zmínili učebnice Prodos a Alter. Z dalších příruček uváděli respondenti My pozor dáme a posloucháme, My pozor dáme a nejen posloucháme J. Herdena, vydavatelství Scientia (2 % respondentů) a Populární hudba ve škole a Nebojte se klasiky J. Prchala, J. Holubce a L. Hurníka, nakladatelství Muzikservis.

Ze zpěvníků je na ZŠ nejvíce rozšířená řada Já, písnička, kterou uvedlo 46 % respondentů. Dalšími zpěvníky jsou Hity (2 %) a ojediněle byly zmíněny Písnička I, II B. Polívky (Ottovo nakladatelství), zpěvníky vyd. Septima, Píseň o rose, Život je jen náhoda, Písničky z filmů a pohádek, Když se zamiluje kuň atd. 2 % respondentů uvedla vlastní zpěvník vytvořený sesbíráním písní z různých zdrojů. Jako jeden z nich uváděli respondenti internet, kde si mohou stáhnout slova moderních populárních písní. Často také respondenti uváděli nedostatečný počet zpěvníků, který musí nahrazovat kopírováním písní.

31.b Používáte je ve výuce?

Neodpovědělo - 8/533

(1.50%)

• ano - 506/525

(96.38%)

• ne - 19/525

(3.62%)

Téměř všichni respondenti, kteří mají učebnice nebo zpěvníky pro žáky k dispozici, je využívají ve své výuce.

Následující otázky byly zaměřeny na vybavenost škol hudebními nástroji:

32. Jaké hudební nástroje máte při výuce k dispozici?

Neodpovědělo - 3/614

(0.49%)

• dřívka (claves) - 585/611

(95.74%)

• bubínek - 577/611

(94.44%)

• triangel - 575/611

(94.11%)

• tamburína - 553/611

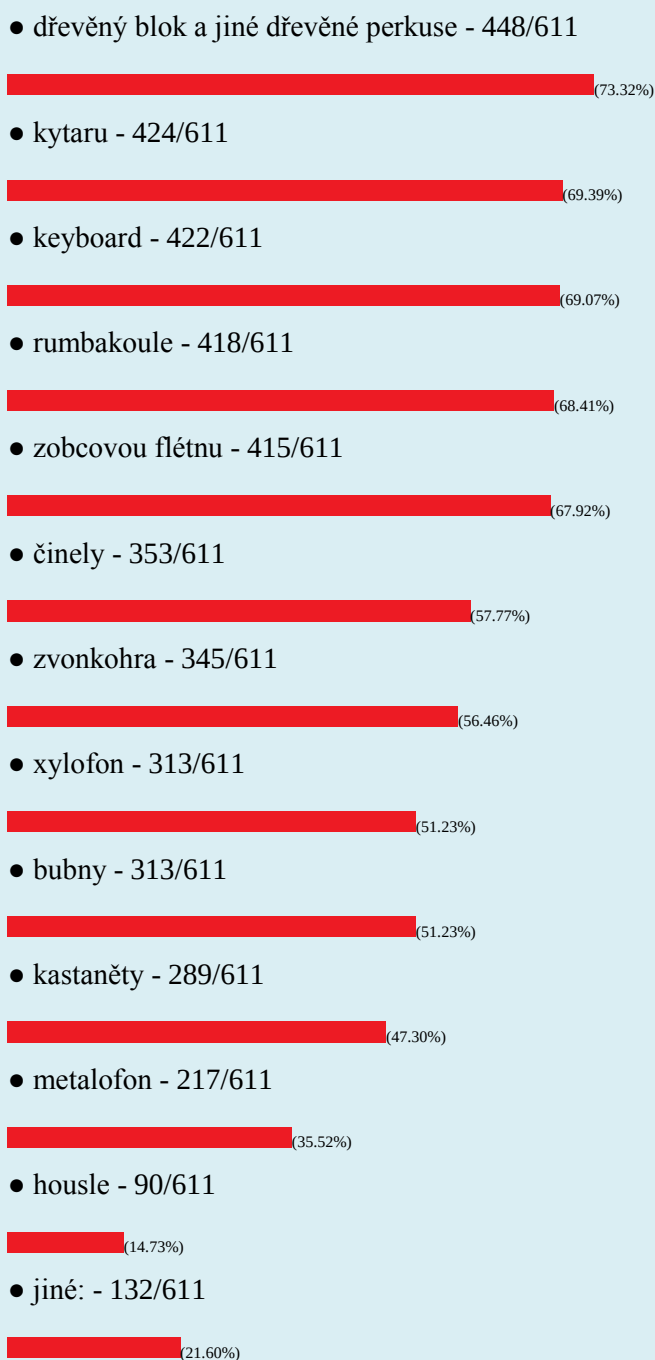
(90.51%)

• činelky - 534/611

(87.40%)

• klavír - 521/611

(85.27%)

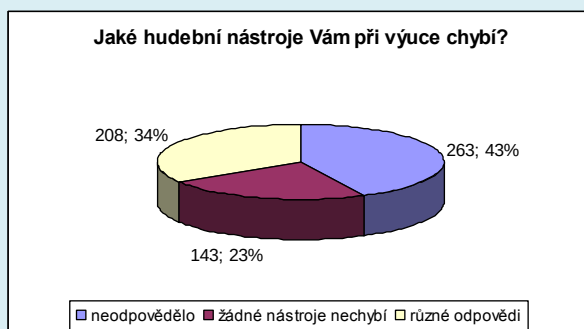
Téměř všichni respondenti (více než 85 %) mají k dispozici tyto hudební nástroje: dřívka, bubínek, triangel, tamburínu, činelky a klavír. Více než dvě třetiny respondentů (68 až 73 %) mají k dispozici dřevěný blok a jiné perkuse, kytaru, keyboard, rumbakoule a zobcovou flétnu. Více než polovina respondentů (51 až 58 %) má ve vybavení činely, zvonkohru, xylofon a bubny. Třetina respondentů má k dispozici metalofon a šestina housle.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto další hudební nástroje, které mají při výuce k dispozici: rolničky (17), rytmická vajíčka (14), akordeon/harmonika (14), vlastní výroba (14), bongo (13), foukací harmonika (7), řehtačky (6), basová kytara (6), djembe (5), kontrabas (5), dřevěné zátky (4), zobcové flétny (4), cabasa (4), zvonky (3), kongo (3), banjo (3), klarinet (3), valcha (3), kazoo (3), ozvučné trubice (3), pentatonické flétny (3), chrastítka (3), viola (2), violoncello (2), africké bubny (2), kantely (2), altová flétna (2), tympány (2), elektrická kytara (2), rourkový blok (2), boom whakers (2), digitální klavír (2), lyra (2), mandolína, cajon,

minidřívka, elektrické bicí, saxofon, pandeiro, dešťová tyč, harmonium, trombon, tenorová flétna, příčná flétna, dudy, hrom, okarina, vozembouch, grumle, klapadla, sensorová (ozvučená) tabule.

Následující otázka zjišťovala formou volné odpovědi, jaké nástroje respondentům při výuce chybí:

33. Jaké hudební nástroje Vám při výuce chybí?

43 % respondentů na tuto volnou otázku neodpovědělo, což alespoň u části z nich zřejmě znamená, že jim žádné hudební nástroje neschází. 23 % odpovědělo, že jim žádné nástroje nechybí, a 34 % uvedlo konkrétní odpovědi. Nejčastěji zmiňovali respondenti tyto nástroje (ve druhém sloupečku je počet těchto odpovědí):

xylofony	44
metalofony	27
kvalitnější keyboard	23
zvonkohry	22
klavír	21
celý Orffův instrumentář	21
kytara	19
bubny	19
flétny	12
keyboards pro žáky	12
rumbakoule	10
bicí souprava	9

Nejvíce tedy respondentům chybí melodické bicí nástroje, kvalitní keyboard a klavír.

Všechny odpovědi, které respondenti uvedli:

melodické nástroje (celkem 99): obecně melodické nástroje (2), xylofony (44), metalofony (27), zvonkohry (22), basový xylofon (4)

rytmické nástroje (celkem 97): obecně rytmické nástroje (15), bubny (19), rumbakoule (10), bicí souprava (9), africké bubny + djambe (7), bonga (6), kastaněty (6), dřívka (5), činely (5), činelky (4), bubínky (3), drhlo (3), tamburíny (2), dřevěné bloky, triangly, rytmická vajíčka

celý Orffův instrumentář (21)

keyboard kvalitnější (23), klavír (21), kytara (19), flétny (12), keyboards pro žáky (12), housle (6), elektrická kytara (6), baskytara (3), kontrabas (2), trubka (2), elektrický klavír (2), violoncello (2), žestě, akordeon, příčná flétna, altová flétna, didgeridou, elektrické varhany, cimbál, vokální harmonizér, maracas (2), cabasa, guiro, dešťová hůl, trautionium

chybí vše (7)

pomoc vlastní výrobou (5)

34. Jaké nástroje používáte jako učitel/ka při výuce

Neodpovědělo - 4/614

(0.65%)

- klavír - 481/610

(78.85%)

- dřívka (claves) - 434/610

(71.15%)

- bubínek - 391/610

(64.10%)

- triangel - 360/610

(59.02%)

- keyboard - 343/610

(56.23%)

- tamburínu - 330/610

(54.10%)

- kytaru - 305/610

(50.00%)

- zobcovou flétnu - 281/610

(46.07%)

- činelky - 281/610

(46.07%)

- dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse - 260/610

(42.62%)

- rumbakoule - 198/610

(32.46%)

- zvonkohru - 190/610

(31.15%)

- xylofon - 159/610

(26.07%)

- činely - 140/610

(22.95%)

- bubny - 131/610

(21.48%)

- kastaněty - 118/610

(19.34%)

- metalofon - 117/610

 (19.18%)

- housle - 52/610

 (8.52%)

- jiné: - 79/610

 (12.95%)

Tato otázka nebyla bohužel formulována zcela přesně a není z ní tedy zcela jasné, že se jedná pouze o nástroje, na které hraje při výuce učitel. Proto zřejmě někteří respondenti uváděli i nástroje, na které hrají v hodinách žáci.

Nejvíce respondenti využívají klavír (79 %), poté dřívka, bubínek, triangel, keyboard a tamburínu. Polovina respondentů používá při výuce kytaru, 46 % zobcovou flétnu a činelky a 43 % dřevěný blok a jiné perkuse. Méně než jedna třetina respondentů používá tyto nástroje: rumbakoule, zvonkohru, xylofon, činely, bubny, kastaněty, metalofon a housle.

V možnosti „jiné“ uvedli respondenti tyto další nástroje: akordeon/harmonika (13), vlastní výroba (9), bonga (6), rytmická vajíčka (6), různé obyčejné předměty (4), basová kytara (4), rolničky (4), kontrabas (3), viola (3), elektrická kytara (3), zvonečky (3), djembe (2), foukací harmonika (2), boom whakers (2), tympány (2), saxofon (2), klarinet (2), lyry dětské (2), banjo (2), drhla (2), cabasa (2), kazoo (2), pentatonické flétny (2), chrastítka (2), polnice housle, počítač, bicí souprava, harmonium, dudy, řehlačka, clavinova, ozvučné trubice, konga, hoboje, altová flétna, příčná flétna, vozembouch, valcha, fanfnoch, rourkové bubínky, lesní roh, trubka, irská flétna, kantely, senzorová (ozvučená) tabule.

Pouze dvě třetiny respondentů mají ve škole hudebnu, z toho ji 70 % může využívat vždy a 21 % pouze omezeně. 63 % respondentů hodnotí vybavení hudebny jako dostatečné, 23 % jako nedostatečné a 14 % jako nadstandardní. Téměř všichni respondenti mají v hudebně CD přehrávač, více než polovina z nich kazetový magnetofon, DVD přehrávač, televizor a videopřehrávač.

Z audiovizuální techniky respondenti nejvíce využívají CD přehrávač (96 %) a DVD přehrávač (63 %). Nahrávací zařízení používá ve výuce pouze 13 % respondentů, a to nejčastěji magnetofon (41 %), diktafon (26 %) a digitální kameru (26 %) pro potřeby žákovské sebereflexe (61 %) a pro potřeby projektů (58 %). Při výuce schází z technického vybavení nejvíce respondentům interaktivní tabule, minimálně 18 % respondentů (viz komentář k otázce č. 30) neschází žádné.

88 % respondentů má k dispozici učebnice HV, případně zpěvníky a téměř všichni je při výuce používají. Nejčastěji se jedná o zpěvník Já, písnička.

Z hudebních nástrojů mají téměř všichni respondenti (více než 85 %) k dispozici dřívka, bubínek, triangel, tamburínu, činelky a klavír. Nejvíce jim při výuce schází

xylofon, ale minimálně 23 % respondentů (viz komentář k otázce 33) neschází nic. Jako učitelé používají ve výuce nejčastěji klavír (79 % respondentů).

2.1.6 Aktivity žáků v hudební výchově

Otázky 35 – 39 se zaměřily nejprve žákovské instrumentální aktivity v HV a poté složení hodin HV z hlediska těchto různých aktivit žáků (hudební aktivity, poslech, teoretický výklad).

První otázka zjišťovala, na jaké nástroje žáci při výuce hrají. Výsledky jsou srovnané podle počtu odpovědí:

35. Jaké nástroje používají při výuce žáci?

Neodpovědělo - 7/614

■ (1.14%)

- dřívka (claves) - 574/607

(94.56%)

- triangl - 557/607

(91.76%)

- bubínek - 548/607

(90.28%)

- činelky - 514/607

(84.68%)

- tamburínu - 507/607

(83.53%)

- dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse - 405/607

(66.72%)

- rumbakoule - 362/607

(59.64%)

- zobcovou flétnu - 304/607

(50.08%)

- zvonkohru - 250/607

(41.19%)

- činely - 246/607

 (40.53%)

- xylofon - 215/607

 (35.42%)

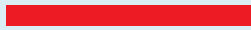
- kastaněty - 215/607

 (35.42%)

- bubny - 202/607

 (33.28%)

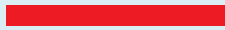
- klavír - 186/607

 (30.64%)

- kytaru - 166/607

 (27.35%)

- keyboard - 166/607

 (27.35%)

- metalofon - 153/607

 (25.21%)

- housle - 41/607

 (6.75%)

- jiné: - 93/607

 (15.32%)

Žáci v hodinách HV používají nejvíce drobné rytmické nástroje Orffova instrumentáře (více než 80 % respondentů uvedlo tyto nástroje: dřívka, triangel, bubínek, činelky, tamburína). Tyto nástroje jsou také nejzastoupenější ve vybavení škol (viz otázka č. 32). Z melodických nástrojů používají nejvíce zobcovou flétnu (50 %), zvonkohru (41 %), xylofon (35 %) a klavír (31 %).

V možnosti „jiné“ uvedlo nejvíce respondentů vlastnoručně vyráběné nástroje (18) a dále pak tyto nástroje: rytmická vajíčka (9), rolničky (9), bonga (7), jiné perkuse a chrastítka (6), basová kytara (5), drhlo (5), djembe (4), kontrabas (4), obyčejné předměty (4), bicí souprava (4), akordeon (3), zvonky (3), řehlačky (3), ozvučné trubice (3), dětské lyry (2), kongo (2), boom whackers (2), kazoo (2), pentatonické flétny (2), mandolína, banjo, pandeiro, elektrická kytara, zvonce, vozembouch, cabasa, rourkové bubínky, valchy, fanfrnochy, klarinet, příčná flétna, kantely, dětské tympány, senzorická (ozvučná) tabule, děti ze ZUŠ své nástroje.

36. Jakým způsobem žáci používají tyto nástroje?

Neodpovědělo - 7/614

 (1.14%)

- jako doprovod při zpěvu - kolektivně - 554/607

 (91.27%)

- jako doprovod při zpěvu - jednotlivě - 394/607

- při hře samostatných instrumentálních „skladbiček“ - kolektivně - 212/607

- při hře samostatných instrumentálních „skladbiček“ - jednotlivě - 166/607

- při rytmických nebo intonačních cvičeních - 454/607

- při poslechu - 87/607

- při pohybové výchově - 341/607

- jiné: - 26/607

Nejčastěji žáci používají hudební nástroje jako doprovod při zpěvu (kolektivně 91 %, jednotlivě 65 %) a při rytmických nebo intonačních cvičeních (75 %). 56 % respondentů uvedlo hru na hudební nástroje při pohybové výchově. Instrumentální skladbičky hraje s žáky 35 % respondentů kolektivně a 27 % jednotlivě. Nejméně žáci používají hudební nástroje při poslechu (14 %).

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti další využití hry na nástroje: při vystoupeních (3), při vlastním hudebním projevu žáků (2), při improvizaci (2), v muzikoterapii (2), při referátech o nástrojích (2), při hudebně-dramatických činnostech, jako doprovod k mluvenému slovu, při rytmické deklamaci, při hudebních hrách, pro relaxaci i v jiných předmětech. Zajímavé volné odpovědi: „Vytváříme i zvukové plochy, obrazy, podklady pod videosekvence Instrumentální činnosti patří u žáků k nejoblíbenějším.“ „v rámci kroužku - flétnový, také při dramatizaci literárních děl - improvizovaný doprovod, ve volných chvílích i o přestávkách k relaxaci“ „Vzhledem k neukázněnosti žáků používám hud. nástroje téměř jen v pěv. sboru“.

37. Kolik času z vyučovací hodiny typicky stráví žáci hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybovou aktivitou)?

Neodpovědělo - 4/614

 (0.65%)

● 0 - 5 minut - 4/610

 (0.66%)

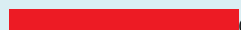
● 5 - 10 minut - 20/610

 (3.28%)

● 10 - 15 minut - 53/610

 (8.69%)

● 15 - 20 minut - 174/610

 (28.52%)

● 20 - 30 minut - 258/610

 (42.30%)

● více než 30 minut - 101/610

 (16.56%)

Vlastní hudební činností (zpěvem, hraním na nástroj, pohybovými aktivitami) stráví žáci na hodině HV nejčastěji 20 - 30 minut (42 %) s příklonem ke spodní časové hranici, protože druhá nejčastější odpověď respondentů je 15 - 20 minut (29 %). U poměrně velkého počtu respondentů (17 %) je na aktivních činnostech žáků založena téměř celá hodina (více než 30 minut). Méně než 15 minut věnuje hudebním aktivitám žáků celkem 13 % respondentů.

Z těchto výsledků je patrné, že pro většinu respondentů jsou aktivní hudební činnosti žáků základem vyučování HV, přičemž průměr zde zřejmě zvyšuje HV na I. stupni.

38. Kolik času typicky věnuje při jedné vyučovací hodině poslechu?

Neodpovědělo - 7/614

(1.14%)

● 0 - 5 minut - 150/607

(24.71%)

● 5 - 10 minut - 337/607

(55.52%)

● 10 - 15 minut - 98/607

(16.14%)

● 15 - 20 minut - 17/607

(2.80%)

● 20 - 30 minut - 4/607

(0.66%)

● více než 30 minut - 1/607

(0.16%)

Poslechu věnuje nejvíce respondentů 5 - 10 minut (56 %) s příklonem ke spodní časové hranici, protože druhá nejčastější odpověď je 0 - 5 minut (25 %). Více času (10 - 15 minut) je věnováno poslechu u 16 % respondentů a pouze 3,5 % respondentů zařazuje do výuky poslech na více než 15 minut.

Tyto výsledky ukazují, že respondenti jsou si vědomi náročnosti aktivního poslechu pro žáky, zejména na I. stupni, a proto mu věnují z hodiny méně času než vlastním aktivitám žáků.

39. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině teoretickému výkladu?

Neodpovědělo - 4/614

(0.65%)

● 0 - 5 minut - 103/610

(16.89%)

● 5 - 10 minut - 309/610

(50.66%)

● 10 - 15 minut - 155/610

(25.41%)

● 15 - 20 minut - 42/610

(6.89%)

● 20 - 30 minut - 1/610

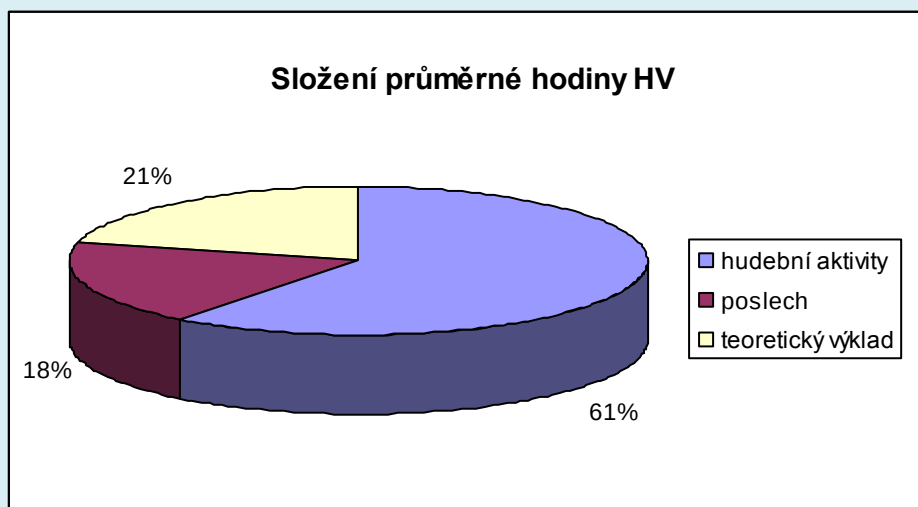
(0.16%)

● více než 30 minut - 0/610

(0.00%)

Teoretickému výkladu typicky věnuje nejvíce respondentů 5 - 10 minut (51 %) s příklonem k horní časové hranici, protože druhá nejčastější odpověď je 10 - 15 minut (25 %). Méně než 5 minut věnuje výkladu 17 % respondentů a více než 15 minut celkově 7 % respondentů. U této otázky zřejmě opět snižuje průměrnou časovou dotaci na výklad výuka na I. stupni.

Podle výsledků těchto tří předchozích otázek lze sestavit přibližné složení průměrné hodiny HV:

Nejvíce prostoru je věnováno hudebním aktivitám žáků (cca 60 % času), znatelně méně (pouze cca 20 % času) teoretickému výkladu a nejméně času je věnováno poslechu (pod hranicí 20 % času).

Žáci v hodinách HV hrají nejvíce na drobné rytmické nástroje Orffova instrumentáře, které využívají nejčastěji k doprovodu zpěvu a při rytmických nebo intonačních cvičeních.

Ve složení hodin ze tří základních aktivit (hudební aktivita žáků, poslech, výklad) převažuje vlastní hudební aktivita žáků - zpěv, hraní na nástroje, pohybová aktivita, které je věnováno nejčastěji 20 až 30 minut, znatelně méně času je pak věnováno teoretickému výkladu a poslechu (shodně 5 až 10 minut). Ve výuce HV na ZŠ tak jasně převažuje činnostní pojetí výuky.

2.1.7 Moderní populární a lidová hudba

otázky 40 - 43

Tento soubor otázek 40 – 43 se soustředil na jeden z kardinálních problémů hudební výchovy, a sice zjištění poměru jednotlivých žánrů hudby ve výuce, přičemž blíže se zabývá lidovou a moderní populární hudbou. U těchto dvou žánrů sleduje jejich preferenci u učitelů, u moderní populární hudby i způsob výuky, u lidových písní názory učitelů na oprávněnost jejich zastoupení ve výuce.

Nejprve byl zjišťován poměr žánrů ve výuce:

40. Očísľujte hudbné žánry podľa jejich zastoupení ve Vaší výuce

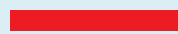
(1 - nejvíce zastoupený, 4 - nejméně zastoupený):

vážná hudba

Neodpovědělo - 11/614

 (1.79%)

● 1 - 128/603

 (21.23%)

● 2 - 214/603

 (35.49%)

● 3 - 226/603

 (37.48%)

● 4 - 35/603

 (5.80%)

lidová hudba

Neodpovědělo - 9/614

 (1.47%)

● 1 - 275/605

 (45.45%)

● 2 - 148/605

 (24.46%)

● 3 - 124/605

 (20.50%)

● 4 - 58/605

 (9.59%)

jazzová hudba

Neodpovědělo - 21/614

 (3.42%)

• 1 - 13/593

 (2.19%)

• 2 - 42/593

 (7.08%)

• 3 - 91/593

 (15.35%)

• 4 - 447/593

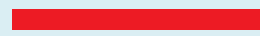
 (75.38%)

moderní populární hudba

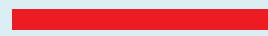
Neodpovědělo - 12/614

 (1.95%)

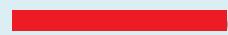
• 1 - 190/602

 (31.56%)

• 2 - 197/602

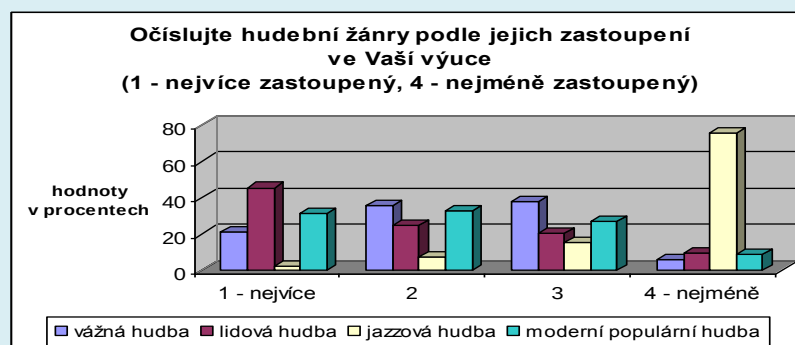
 (32.72%)

• 3 - 162/602

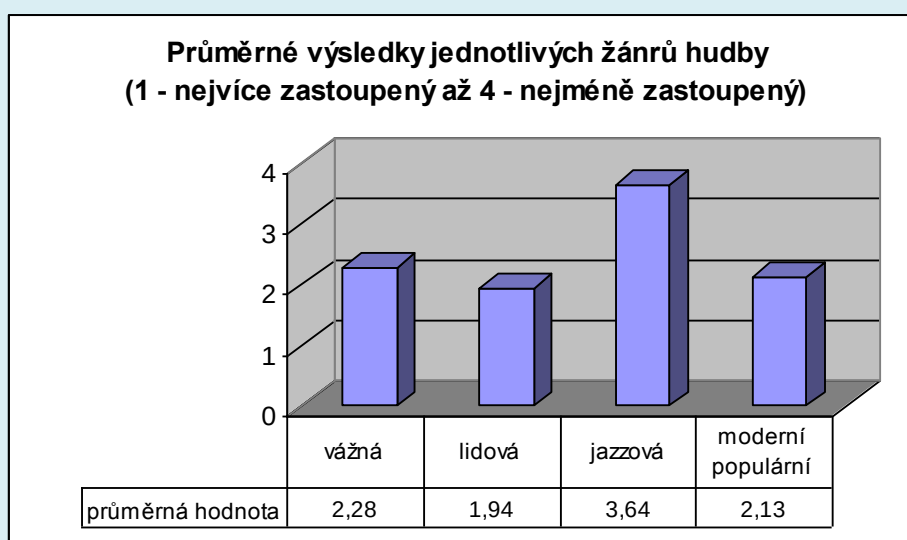
 (26.91%)

• 4 - 53/602

 (8.80%)

Z tohoto grafu jsou patrná procenta jednotlivých odpovědí. Ve výuce preferuje nejvíce respondentů (45 %) lidovou hudbu a jako nejméně zastoupený žánr ve výuce udává nejvíce respondentů (75 %) jazzovou hudbu. Specifické pojetí HV u různých respondentů je zřejmé z toho, že např. téměř 9 % uvádí moderní populární hudbu až na posledním místě nebo že 2 % uvádí jazzovou hudbu na prvním místě. Přehlednější výsledek pořadí jednotlivých žánrů nabídne graf, ve kterém jsou zanesena průměrná ohodnocení žánrů (čím nižší bodové ohodnocení, tím více je žánr zastoupen ve výuce):

Nejlepší průměrné ohodnocení zastoupení ve výuce dali respondenti lidové hudbě (1,94), po ní moderní populární hudbě (2,13) a vážné hudbě (2,28). Tyto tři žánry jsou tedy ve výuce respondentů poměrně vyváženě zastoupeny. Jasně nejméně se respondenti ve výuce věnují jazzové hudbě (3,64).

Další otázka je již zaměřena přímo na moderní populární hudbu:

41. Vyučujete v rámci HV i moderní populární hudbu?

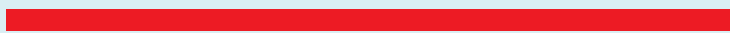
Neodpovědělo - 1/614

0,16%

- ne - 58/613

 (9.46%)

- ano - 555/613

 (90.54%)

V této otázce uvedla téměř desetina (9,5 %) respondentů, že se ve výuce nevěnuje moderní populární hudbě. Je to poněkud více respondentů, než kolik uvedlo v předchozí otázce tento žánr na posledním místě zastoupení ve své výuce, ale to je zřejmě způsobeno rozdílným množstvím vynechaných odpovědí („neodpovědělo“). Každý desátý respondent tedy nepovažuje za nutné se žánrem moderní populární hudby ve výuce zabývat, naopak 90,5 % respondentů se mu věnuje (v mnoha případech se však může jednat o nutnost vzhledem k atraktivitě předmětu - viz volné odpovědi na podotázku 43.b).

Respondenti, kteří na tuto otázku odpověděli kladně, tj. zařazují moderní populární hudbu do výuky, dále specifikovali, jaké místo zaujímá v jejich výuce vzhledem k ostatním žánrům a jakým způsobem ji vyučují:

44.a Jak moc se jí věnujete?

Neodpovědělo - 2/555

 (0.36%)

- jen velmi okrajově - 62/553

 (11.21%)

- méně než vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě - 130/553

 (23.51%)

- zhruba stejně jako vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě - 259/553

 (46.84%)

- více než vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě - 102/553

 (18.44%)

Tyto výsledky zhruba odpovídají výsledkům otázky 40.

44.b Jakým způsobem ji vyučujete?

Neodpovědělo - 3/555

 (0.54%)

- zpěv populárních písní - 513/552

 (92.93%)

- poslech - 471/552

 (85.33%)

- výklad - 256/552

 (46.38%)

- referáty žáků s ukázkami - 407/552

 (73.73%)

- jiné: - 45/552

 (8.15%)

Nejčastějším způsobem zařazení moderní populární hudby je zpěv populárních písní, který uvádí 93 % respondentů. Velká většina respondentů (85 %) také uvádí poslech. Tři čtvrtiny respondentů (74 %) zapojují v této oblasti žáky při tvorbě referátů. Výklad uvádí necelá polovina respondentů (46 %). Učitelé tak možná zbytečně přicházejí o možnost teoretické reflexe a zamyšlení se s žáky nad vývojem a rozbořením moderní populární hudby, kterou jsou žáci denodenně obklopeni, a místo toho v kontextu této situace až zbytečně mnoho používají poslech. Pokud jde ovšem o komentovaný poslech, je postup v pořádku.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti tyto způsoby výuky moderní populární hudby: DVD, video (10), prezentace - powerpoint, SMARTBoard (6), vlastní hra (6), kapela (3), tanec a pohybové aktivity (5), koncerty + výchovné koncerty (5) - každoroční vých. koncert s různými tématy moderní hudby, výchovné koncerty P. Nováka; hodnocení, debaty, rozhovory (4), moderní populární více pouze v 8. a 9. třídě (4), projekty (3), YouTube, počítač, internet (3), rozbor písní (2), interaktivní tabule (2), dále po jednom: video karaoke, skupinová tvorba plakátů, program Activstudio, improvizace, výukové DVD od p. Prchala, písně pro děti

Zde je potěšující především snaha některých respondentů o přímé zapojení žáků do hudby (vlastní hra, kapela, tanec, pohybové aktivity) a kritický (analytický) pohled na moderní populární hudbu (hodnocení, debaty, rozhovory, rozbor písní).

V následující otázce je již zjišťován vztah dvou nejdůležitějších žánrů písní - lidové a moderní populární písně:

42. Jaké je zastoupení písní ve Vaší výuce?

Neodpovědělo - 3/614

 (0.49%)

- lidové písně převažují nad moderně populárními písněmi - 156/611

 (25.53%)

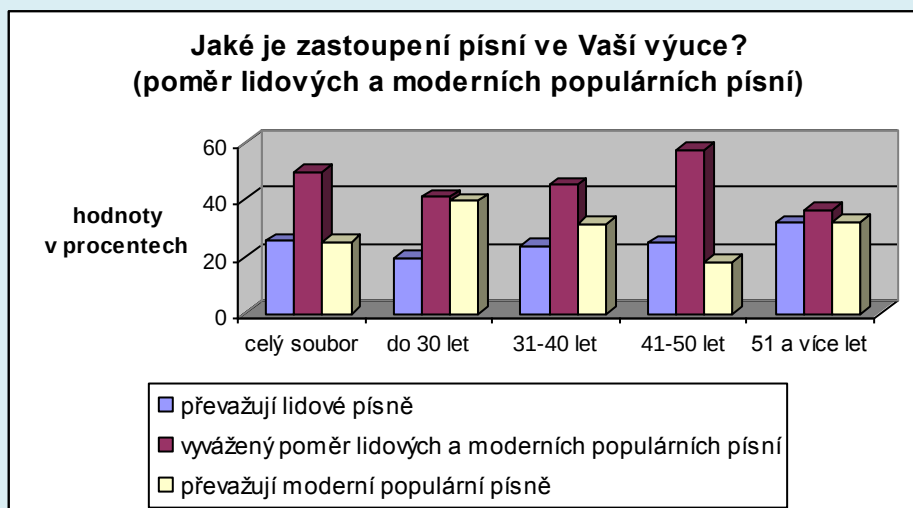
- poměr lidových a populárních písní je zhruba vyvážený - 302/611

 (49.43%)

- moderní populární písně převažují nad lidovými písněmi - 153/611

(25.04%)

Výsledky této položky jsou v poměru lidových a moderních populárních písní naprosto vyrovnané - čtvrtina respondentů uvádí preferenci lidových písní, čtvrtina moderních populárních písní a polovina jejich vyvážený poměr ve výuce. Zajímavé je zde rozvrstvení odpovědí podle věkových kategorií:

V nejmladší kategorii (do 30 let) udávají respondenti výraznou převahu moderních populárních písní. V kategorii od 30 do 40 let také moderní populární písně převažují, i když s menším rozdílem. Respondenti od 41 do 50 let mají již poměr obrácený v mírný prospěch lidových písní, v další kategorii se podíl lidových písní zvyšuje. Velice překvapivě však v nejstarší kategorii respondenti uváděli nejvíce převahu moderní populární hudby, a to dokonce větší, než je tomu u nejmladší kategorie.

Další otázka je zaměřena na lidovou píseň a její oprávněnost ve výuce HV, která je někdy v souvislosti s hudebním prostředím současných žáků zpochybňována. Respondenti se však téměř stoprocentně přiklonili k její vhodnosti v současné výuce HV:

43. Myslíte si, že lidové písně jsou vhodnou součástí současné výuky HV?

Neodpovědělo - 5/614

(0.81%)

- ano, je to základ hudební kultury - 600/609

(98.52%)

- ne, lidové písně jsou pro žáky zastaralé, nezajímavé, nevhodné - 9/609

(1.48%)

Pouze 1,5 % respondentů vyjádřilo názor, že se lidové písně do současné HV nehodí. V dalších dvou podotázkách s volnými odpověďmi svůj názor specifikovali:

43.a Která píseň se Vám například zdá pro žáky nevhodná a z jakého důvodu?

Zde se neobjevila žádná odpověď s konkrétní lidovou písní, respondenti spíše zmiňovali celkovou neatraktivitu, nezajímavost lidových písní a nechuť starších žáků k jejich zpěvu:

- Lidové písně na 2. stupni ZŠ jsou pro žáky neatraktivní.
- ty, kterým nerozumějí
- Žádná asi není nevhodná, ale děti tento druh hudby neposlouchají a proto pro je pro ně tato hudba naprosto nezajímavá, nechtějí jí poslouchat ani zpívat.
- Na 1. stupni je nutné, aby žáci zpívali lidové písně. Na 2. stupni je odmítají zpívat. Nenutím je, jsem ráda, když zpívají aspoň moderní.
- Má to smysl v prvních třech ročnících, kdy je děti znají ze školek a z domova. Od 4. třídy je nutno žáky začít motivovat k hudbě a to lze přes písně, které sami poslouchají a chtějí zpívat.
- všechny
- Žáci celkově v hodině tyto písně odmítají zpívat, i když já osobně je mám ráda. Při zpěvu lidových písní je v hodině nekázeň, žáci dávají najevo odpor, bohužel. Když zpívat lidové písně, tak to snad lze ještě v 6. ročníku, v malém množství v 7. ročníku, ale spíš rychlejší písně, nebo americké lidové písně.
- lidová píseň by měla být základem na 1. stupni

43.b Čím byste lidové písně ve výuce nahradil/a?

Ve většině odpovědí respondenti zmiňují jako náhradu za lidovou píseň moderní populární písně:

- Písněmi MPH
- lidové písně zpíváme, ale omezeněji
- Asi úplně nenahradil, ale vytvořil zpěvníky s moderně populárními písněmi.
- moderní populární písně
- Má to smysl v prvních třech ročnících, kdy je děti znají ze školek a z domova. Od 4. třídy je nutno žáky začít motivovat k hudbě a to lze přes písně, které sami poslouchají a chtějí zpívat.
- písničky z pohádek, filmů, písničky moderní populární hudby
- Bohužel je nutné nahrazovat lidové písně populárními, žáci pak projeví větší snahu a zájem o spolupráci.

Ve výuce respondentů je poměrně vyváženě zastoupena lidová, moderní populární a vážná hudba, mnohem méně se respondenti věnují jazzové hudbě. Poměr lidových a moderních populárních písní ve výuce je u poloviny respondentů vyrovnaný, u čtvrtiny převažují lidové a u čtvrtiny moderní populární písně, celkově je tedy zastoupení lidové a moderní populární hudby u respondentů stejné.

91 % respondentů zařazuje do výuky moderní populární hudbu, a to především formou zpěvu písní, poslechu a referátů žáků. 99 % respondentů zastává názor, že lidové písně jsou vhodnou součástí výuky současné HV. Celkově se tedy ukazuje, že lidové i moderní populární písně mají ve výuce HV své pevné místo a jen málo respondentů některý žánr vyloučí z výuky úplně.

2.1.8 Počítačová technika

otázky 44, 45 a 51

Používání počítačů ve výuce HV mapovaly otázky 44, 45 a 51. Zjišťovala se nejprve míra využití počítačů učiteli, důvody jejich neužívání a činnosti, ke kterým učitelé počítač využívají. Totéž bylo zjišťováno i u žáků. Na závěr byl zjišťován postoj učitelů k používání počítačů v HV.

44. Využíváte jako učitel/ka pro účely HV počítač?

Neodpovědělo - 2/614

0.33%

• ne - 181/612

29.58%

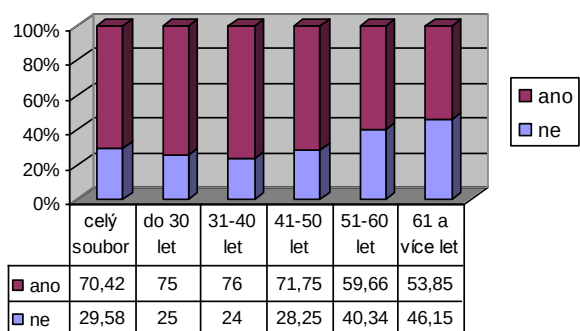
• ano - 431/612

70.42%

Počítač pro svou učitelskou práci využívá 70 % respondentů, 30 % ho nevyužívá.

Při pohledu na rozvrstvení odpovědí v jednotlivých kategoriích podle věku respondentů zjistíme, že rozdíl mezi kategorií nejmladších respondentů (do 30 let) a kategorií nejstarších respondentů (nad 60 let) je zhruba 20 %. Věk tedy sice hraje při používání počítače roli, ovšem rozdíl není nijak propastný.

Využíváte jako učitel/ka HV ve výuce počítač?

Možnost „ano“ specifikovaly dále dvě podotázky: 44.b „Jakým způsobem?“ a 44.c „Jak často?“.

44.b Jakým způsobem?

Neodpovědělo - 2/431

0.46%

- pro vyhledávání informací na internetu - 399/429

93.01%

- pro vyhledávání nahrávek na internetu - 320/429

74.59%

- pro práci s notačním a kompozičním programem - 74/429

17.25%

- pro přípravu pracovních listů pro žáky - 254/429

59.21%

Většina respondentů používajících pro svou práci počítač odpověděla, že ho používá „pro vyhledávání informací na internetu“, tři čtvrtiny respondentů zvolily možnost „pro vyhledávání nahrávek na internetu“, více než polovina „pro přípravu pracovních listů pro žáky“ a pouze každý šestý respondent zvolil možnost „pro práci s notačním a kompozičním programem“.

44.c Jak často?

Neodpovědělo - 1/431

(0.23%)

- na každé hodině - 30/430

(6.98%)

- pravidelně - 215/430

(50.00%)

- několikrát za rok - 165/430

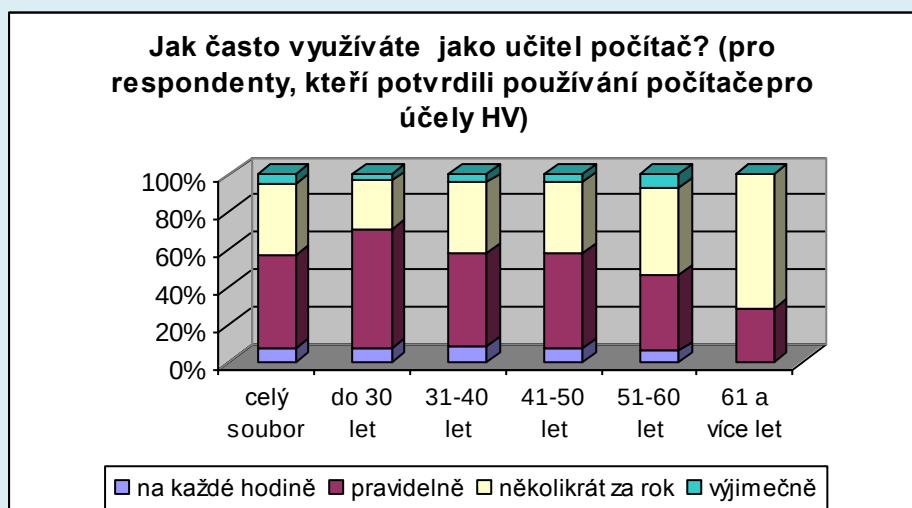
(38.37%)

- výjimečně - 20/430

(4.65%)

Práce učitele s počítačem na každé hodině HV není typická, z respondentů pracujících s počítačem ji uvedlo pouze 7 %. Polovina jich uvedla pravidelnou práci s počítačem, téměř 40 % možnost „několikrát za rok“ a pouze každý dvacátý respondent pracuje s počítačem jen výjimečně. Z tohoto vyplývá, že i učitelé, kteří pro výuku počítač využívají, s ním většinou pracují pouze výběrově, ne plošně na každé hodině.

Ve výsledcích otázky podle věkových kategorií převažuje u respondentů do 50 let možnost „pravidelně“, u respondentů nad 50 let možnost „několikrát za rok“:

30 % respondentů jako učitelé HV počítač nevyužívá. Zajímavé je uvádění důvodů nevyužití počítače:

44.a Z jakého důvodu?

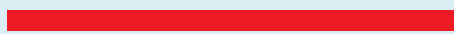
Neodpovědělo - 9/181

 (4.97%)

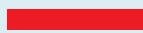
- nemám představu, jak bych mohl/a počítač v HV využít - 55/172

 (31.98%)

- nemám počítač k dispozici - 97/172

 (56.40%)

- nerad/a pracuji s počítačem - 31/172

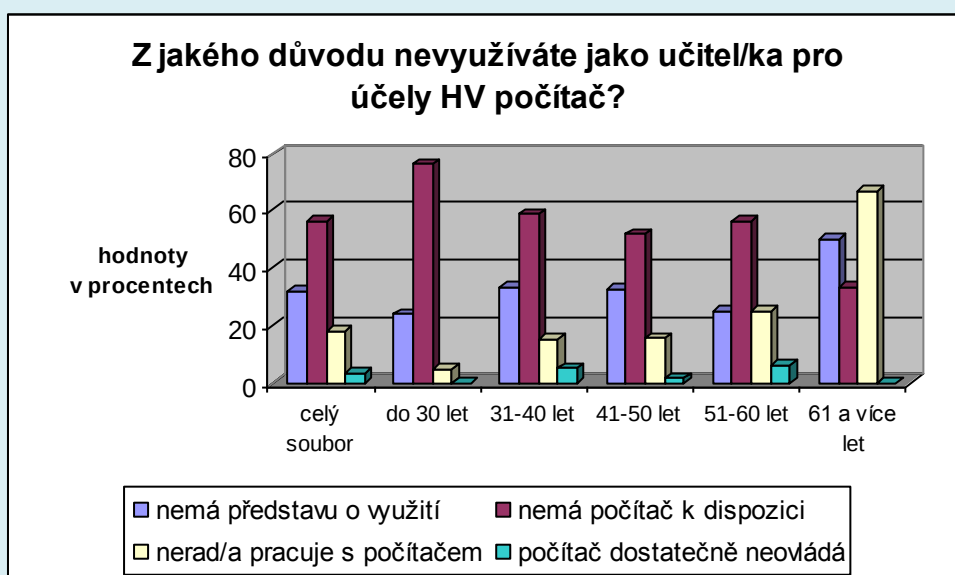
 (18.02%)

- neumím počítač dostatečně ovládat - 6/172

 (3.49%)

Nejvíce respondentů zvolilo možnost „nemám počítač k dispozici“ (56 %), možnost „nemám představu, jak bych mohl/a počítač v HV využít“ zvolilo 32 %, možnost „nerad/a pracuji s počítačem“ zvolilo 18 % a pouze 3,5 % respondentů zvolilo možnost „neumím počítač dostatečně ovládat“. Tento výsledek ukazuje spolu s výsledkem otázky 44 na vysokou počítačovou gramotnost mezi učiteli HV.

Z rozvrstvení odpovědí jednotlivých věkových kategorií na tuto specifikující otázku ukazuje velmi dobře různý vztah k počítačové technice u různých generací:

Zatímco u kategorie do 30 let udalo možnost „nerad/a pracuji s počítačem“ pouhých 4,76 %, u kategorie nad 60 let to bylo již 66,67 % respondentů, v ostatních kategoriích platila přímá úměra neoblíbenosti práce s počítačem a věku. S tímto zjištěním koresponduje i fakt, že nejvíce respondentů, kteří nepoužívají počítač pouze kvůli nedostatečnému vybavení školy („nemám počítač k dispozici“) je v nejmladší kategorii a nejméně v nejstarší. U nejstarší kategorie je jako u jediné možnost „nemám počítač k dispozici“ až na třetí pozici v množství odpovědí, více respondenti volili „nerad/a pracuji s počítačem“ a „nemám představu, jak bych mohl/a počítač ve výuce použít“.

Rozdíl mezi věkovými kategoriemi je v podotázce 44.a opravdu velký, ovšem je třeba mít na paměti, že se zde jedná o výpověď pouze těch respondentů, kteří počítač nepoužívají (tedy 30 % z respondentů, kteří odpověděli na otázku 44).

Následující otázka zjišťuje, nakolik využívají počítač v HV žáci:

45. Používají v HV počítač žáci?

Neodpovědělo - 1/614

(0.16%)

- ne - 361/613

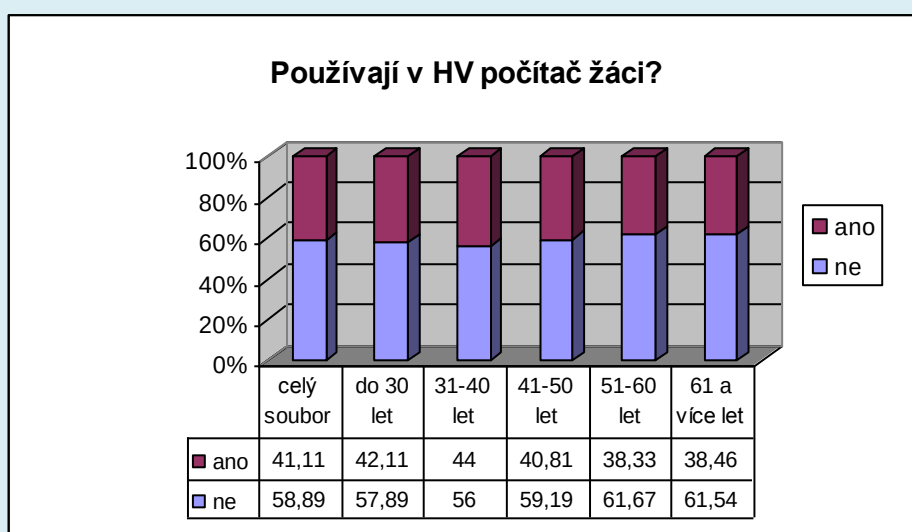
(58.89%)

- ano - 252/613

(41.11%)

Používání počítače žáky v hodinách HV uvedlo 41 % respondentů, u 59 % respondentů žáci počítač nepoužívají. Používání počítače pro účely HV tedy u respondentů převažuje při přípravě na hodinu, případně při vlastní práci s počítačem na hodině.

Rozdíl ve věkových kategoriích je zde zanedbatelný:

Pro respondenty, kteří odpověděli, že jejich žáci počítač v HV nepoužívají, specifikovali v další podotázce důvod:

45.a Z jakého důvodu?

Neodpovědělo - 22/361

 (6.09%)

- nemám představu, jak by mohli žáci počítač v HV využít - 91/339

 (26.84%)

- nemám k dispozici dostatek počítačů - 239/339

 (70.50%)

- nerad/a pracuji s počítačem - 30/339

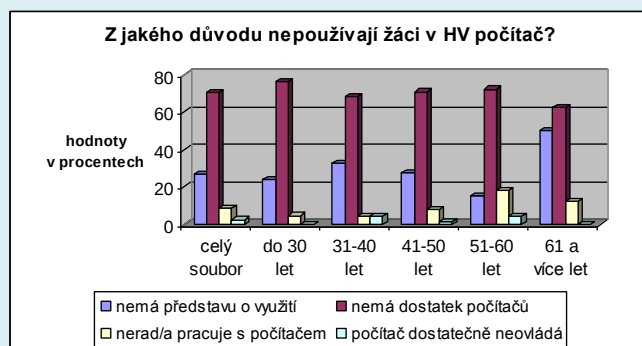
 (8.85%)

- neumím počítač dostatečně ovládat - 9/339

 (2.65%)

Více než dvě třetiny respondentů, v jejichž hodinách HV nepoužívají žáci počítač, uvádí jako důvod nedostatek počítačů. Čtvrtina nemá představu, jak by mohli žáci počítač v HV využít, téměř desetina zvolila možnost „nerad/a pracuji s počítačem“ a pouze mizivá část respondentů uvádí jako důvod vlastní nedostatečnou počítačovou gramotnost.

V rozvrstvení podle věkových kategorií jsou hodnoty celkově poměrně vyrovnané, u respondentů nad 50 let je mírně vyšší zastoupení možnosti „nerada pracuji s počítačem“, ale možnost „neumím počítač dostatečně ovládat“ tu není zastoupena nadprůměrně. Zajímavé je rozvrstvení odpovědí u možnosti „nemám představu, jak by mohli žáci počítač v HV využít“ - nejméně je překvapivě zastoupena v kategorii 51-60 let, zatímco výrazně nejvíce podle očekávání v kategorii nad 60 let.

Respondenti, kteří uvedli, že v jejich výuce žáci počítač používají, dále specifikovali jakým způsobem a jak často:

45.b Jakým způsobem?

Neodpovědělo - 1/252

0.40%

- pro vyhledávání informací na internetu - 226/251

90.04%

- pro vyhledávání nahrávek na internetu - 159/251

63.35%

- pro práci s notačním a kompozičním programem - 18/251

7.17%

- pro vyplňování pracovních listů - 65/251

25.90%

- pro práci s výukovým hudebním softwarem - 39/251

15.54%

Většina žáků využívá počítač pro vyhledávání informací (90 %) a nahrávek (63 %) na internetu. Čtvrtina na počítači vyplňuje pracovní listy a šestina pracuje s výukovým hudebním softwarem. Pro práci s notačním a kompozičním programem používá počítač 7 % žáků.

45.c Jak často?

Neodpovědělo - 2/252

0.79%

- na každé hodině - 2/250

0.80%

- pravidelně - 70/250

28.00%

- několikrát za rok - 151/250

60.40%

- výjimečně - 27/250

10.80%

60 % respondentů využívá počítač v HV několikrát za rok, 28 % pravidelně. Výjimečně pracuje s žáky na počítači 11 % respondentů, zatímco na každé hodině počítače téměř nikdo nepoužívá.

Poslední otázka zjišťuje celkový názor učitelů na používání počítače ve výuce HV:

51. Jaký máte názor na používání počítačů ve výuce HV?

Neodpovědělo - 4/614

 (0.65%)

- v současné době je to nezbytná součást výuky HV - 104/610

 (17.05%)

- je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky - 254/610

 (41.64%)

- je to dobrý prostředek ke zpestření výuky - 387/610

 (63.44%)

- počítač je ve výuce HV nadbytečný, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující - 46/610

 (7.54%)

- počítač může výuku HV spíše narušit - 14/610

 (2.30%)

- je to dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku - 212/610

 (34.75%)

- jiný: - 32/610

 (5.25%)

Nejvíce respondentů (63 %) pojímá počítač jako dobrý prostředek ke zpestření výuky, 42 % ho považuje za dobrý prostředek k zefektivnění výuky a 35 % za dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku. Jako nezbytnou součást výuky HV ho označilo pouze 17 % respondentů. Nadbytečný se zdá 7,5 % respondentů a jako narušení výuky ho vnímají 2 %. Odpovědi ukazují, že respondenti vnímají počítač jako dobrý doplněk výuky HV, který může mít důležitou, ne však stěžejní funkci.

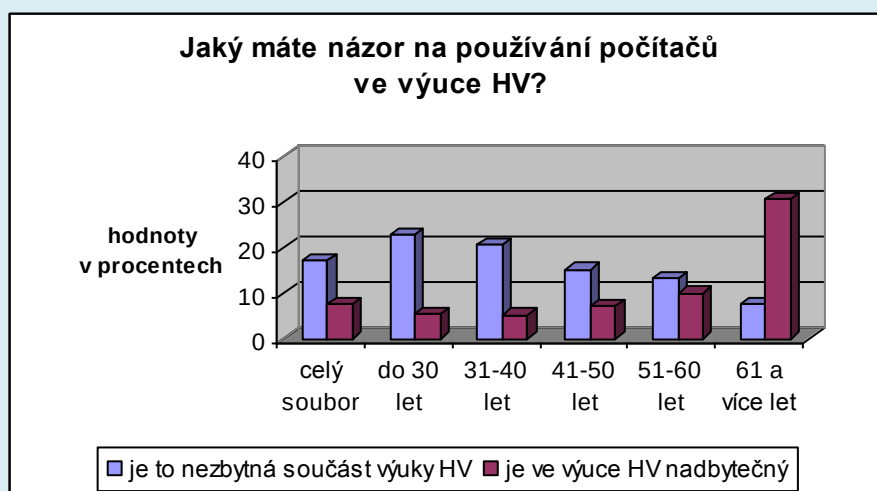
V možnosti „jiný“ odpovídali respondenti ve 12 případech v podstatě upřesněním odpovědi o nadbytečnosti počítače. Pokud by se volné odpovědi k této možnosti přičítly, zvýšilo by se její zastoupení na 9,5 %. Ve dvanácti případech respondenti uvedli odpovědi typu „nevím, nepoužívám, není čas“. Ve čtyřech případech respondenti vepsali konkrétní použití počítače pro výuku (tedy v podstatě rozepsané možnosti o počítači jako dobrém prostředku). Volné odpovědi s podobným obsahem jsou vždy sdruženy do jednoho odstavce a odděleny středníkem:

- téměř v 90% se věnuji praktickým věcem - dechová, rytmická cvičení, intonace a především zpěv. Při práci s počítačem se děti nenaučí zpívat; Žáci by měli při HV zpívat, tleskat, pleskat, rytmicky hrát.;

ZÁKLADEM JE PODLE MÉHO ZPĚV, S POČÍTAČEM ŽÁCI PRACUJÍ VE VÝPOČETNÍ TECHNICE; zpěv, pohybové a instrumentální činnosti jsou základem HV; je přetechnizováno, přepočítačováno, málo kdo umí pěkně sólově zanotovat, počítač tu nepomůže; snažím se zprostředkovávat takové zážitky, které se dětem příliš nenaskytanou - práce s PC je pro ně běžnou denní záležitostí; myslím, že stále je lepší si vše "osahat", než na to jenom hledět...alespoň na 1. stupni ano

- Při jedné hod.HV týdně je mi líto obětovat společný /vzácný, někdy až sváteční/ zážitek zpěvu, hraní, tance, poslechu...za něco "tak obyčejného", jako je práce s počítačem / hlavně pokud jde o formu, samozřejmě obsah výukových programů může být velmi zajímavý a kreativitu podporující/
- všeho s mírou!; PC je dnes normální věc, ale všeho moc škodí; počítače používají Ž tolik, že v Hv mi to přijde zbytečné
- v současné době učím HV hlavně na 1. stupni ZŠ a myslím si, že existuje tolik aktivit a je takové množství věcí, které se dají učit, zpívat, dělat, že počítač v HV není nezbytný
- Počítač spíš jako prostředek k výuce, k přípravě hodin, referátů, prezentací aj.; dobrý prostředek k tomu, aby žáci vytvářeli své referáty zajímavějším způsobem - v 9. ročnících je tvoří ve skupinkách (po třech) v programu Power Point a následně vystoupí před celou třídou, aby ji seznámili s tím, co si připravili (požadují zejména současnou hudbu, kterou poslouchají, neboť rozsah současné hudby je široký a já se tak dozvídám stále něco nového). Vzhledem k obsáhlosti učiva, které je stanoveno v RVP, však na tyto tvořivější činnosti nezbyvá mnoho času.
- umožní názorně poznat možnosti a zákonitosti hudby
- úprava a práce s písněmi a hud. doprovody
- pro menší děti nadbytečný, pro starší ke zpestření výuky
- není možné vše co tu bylo jednoduše nahradit PC
- není na to čas
- těžko se můžu teď vyjádřit...ale možná by to předmětu pomohlo
- při HV nepoužívám; nevyužívám; Vzhledem k tomu, že ho ve vlastní výuce nepoužívám, nemohu se jednoznačně vyjádřit.
- nemám s tím žádnou zkušenost; nedovedu posoudit; Nemohu posoudit, neuvažovala jsem o tom.; tuto oblast dostatečně neznám; nemám představu o použití; nemám názor; nemohu odpovědět; nevím

V této otázce se opět dá dobře ověřit vztah respondentů k počítači vzhledem k jejich věku. Nejlépe se k tomuto účelu hodí možnosti odpovědi „v současné době je to nezbytná součást výuky HV“ a „počítač je ve výuce HV nadbytečný, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující“:

Toto vyhodnocení ukázalo nepřímou úměru mezi věkem respondentů a pravděpodobností názoru, že počítač je v současné době nezbytná součást výuky HV. Naopak s přibývajícím věkem roste přesvědčení o nadbytečnosti počítače ve výuce HV.

2.1.9 Hudební softwary

otázky 46 - 50

Otázky 46 – 50 se týkaly hudebních softwarových programů – kompozičních, notačních a také výukových. Zjišťováno bylo povědomí učitelů o existenci těchto programů a poté i jejich využití ve výuce, případně důvody nevyužití a zájem učitelů o proškolení v této oblasti. Otázky byly zaměřeny i na zjištění rozšíření konkrétních značek softwarů ve školství.

První otázky byly zaměřeny na kompoziční a notační programy, které by mohli učitelé HV využít pro přípravu na výuku, případně i pro práci s žáky.

46. Slyšel/a jste někdy o kompozičních a notačních softwarech?

Neodpovědělo - 4/614

0.65%

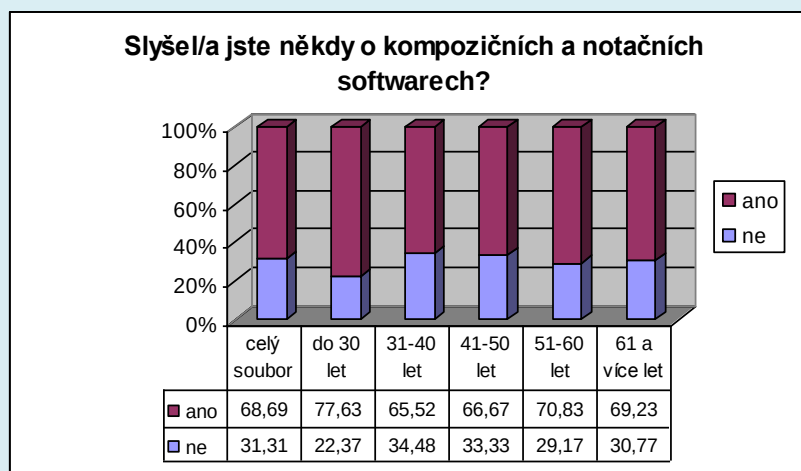
● ne - 191/610

(31.31%)

● ano - 419/610

(68.69%)

Více než dvě třetiny respondentů (69 %) někdy slyšelo o kompozičních a notačních softwarech. Ve věkových kategoriích překvapivě nejsou výraznější rozdíly, pouze u nejmladších respondentů (do 30 let) je zřetelněji více těch, kteří o softwarech slyšeli:

Respondenti, kteří o hudebních softwarech někdy slyšeli, dále odpovídali, zda mají s některým také přímou zkušenost:

46.a Máte přímou zkušenost s některým kompozičním a notačním softwarem?

Neodpovědělo - 3/419

0.72%

• ne - 296/416

71.15%

• ano - 120/416

28.85%

Přímou zkušenost má pouze 29 % respondentů, z celého výběrového souboru je to pětina respondentů (19,5 %). Tito respondenti dále upřesňovali, o který software se jedná:

46.b Vyznačte:

Neodpovědělo - 0/120

0 (0.00%)

• Sibelius - 59/120

59 (49.17%)

• Capella - 45/120

45 (37.50%)

• Finale - 29/120

29 (24.17%)

• Cubase - 20/120

20 (16.67%)

• Cakewalk - 14/120

14 (11.67%)

• Encore - 12/120

12 (10.00%)

• Sequel - 3/120

3 (2.50%)

• jiné: - 23/120

23 (19.17%)

Nejvíce respondentů má zkušenost se softwary Sibelius (49 %) a Capella (38 %), dále s Finale (24 %), Cubase (17 %), Cakewalk (12 %) a Encore (10 %). Další softwary už znají respondenti spíše výjimečně: NoteWorthy Composer, který respondenti uváděli v možnosti „jiné“ (4 %), Sequel (2,5 %) a odpovědi z možnosti „jiné“:

Logic Pro (2), Pro Tools (2), Notoeditor (2), Mozart (2), Guitar Pro 5 (2), Nuendo, Samplitude, Reason, Reaper, FLstudio, MuseScore, Ableton, PlogueBidule, Opus, Sonar, Wavelab, Sonic Foundry.

Další otázky byly zaměřeny na výukové hudební softwary, které by učitelé mohli využít pro výuku a procvičování hudební teorie v hodinách HV.

47. Slyšel/a jste někdy o výukových hudebních softwarech?

Neodpovědělo - 12/614

■ (1.95%)

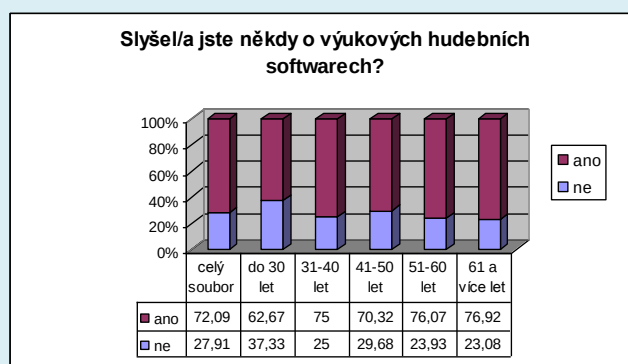
● ne - 168/602

■ (27.91%)

● ano - 434/602

■ (72.09%)

Výsledky této otázky jsou velmi podobné výsledkům o znalosti kompozičních a notačních programů. O výukových hudebních softwarech někdy slyšelo 72 % respondentů. Ve věkových kategoriích respondentů opět není významnější rozdíl, pouze u nejmladší kategorie (do 30 let) je opět informovanost znatelně větší:

Respondenti, kteří o výukových hudebních softwarech někdy slyšeli, uváděli dále, zda s nimi mají také nějakou přímou zkušenost:

47.a Máte přímou zkušenost s některým výukovým hudebním softwarem?

Neodpovědělo - 5/434

■ (1.15%)

● ne - 387/429

■ (90.21%)

● ano - 42/429

■ (9.79%)

Přímou zkušenost s výukovým hudebním softwarem má pouze 10 % respondentů, což je z celého výběrového souboru pouze 6,8 %. To ukazuje na opravdu velmi malé rozšíření těchto softwarů mezi učiteli HV, ačkoli by pro jejich práci mohly být poměrně přínosné.

Další podotázka zjišťovala konkrétní softwary:

47.b Vyznačte:

Neodpovědělo - 1/42

 (2.38%)

• Sibelius Auralia - 9/41

 (21.95%)

• Instruments - 9/41

 (21.95%)

• Midimaster RhythmusTrainer - 6/41

 (14.63%)

• EarMaster - 6/41

 (14.63%)

• Musition - 3/41

 (7.32%)

• Midimaster ScoreTrainer - 2/41

 (4.88%)

• Compass - 1/41

 (2.44%)

• jiné: - 15/41

 (36.59%)

Respondenti, kteří nějaký výukový software vyzkoušeli (6,5 % z celkového počtu respondentů), znají nejčastěji Sibelius Auralia a Instruments (shodně 22 %) a Midimaster RhythmusTrainer a EarMaster (shodně 15 %).

Další softwary, většinou z odpovědi „jiné“, znají respondenti již spíše výjimečně, což napovídá i absolutní počet odpovědí v závorce: Zábavný učitel hudby (4), Musition (3), Midimaster ScoreTrainer (2),

KaraFun (2), po jedné odpovědi: Compass, Print, Band in box, Hudební umění - eurodidact, CD-ROM Hudební umění, veskole.cz interaktivní tabule, Hudební nástroje.

Výsledky předchozích otázek již napovídají, že používání výukových softwarů ve výuce HV je spíše výjimečné:

48. Používáte některý výukový hudební software ve výuce?

Neodpovědělo - 7/614

■ (1.14%)

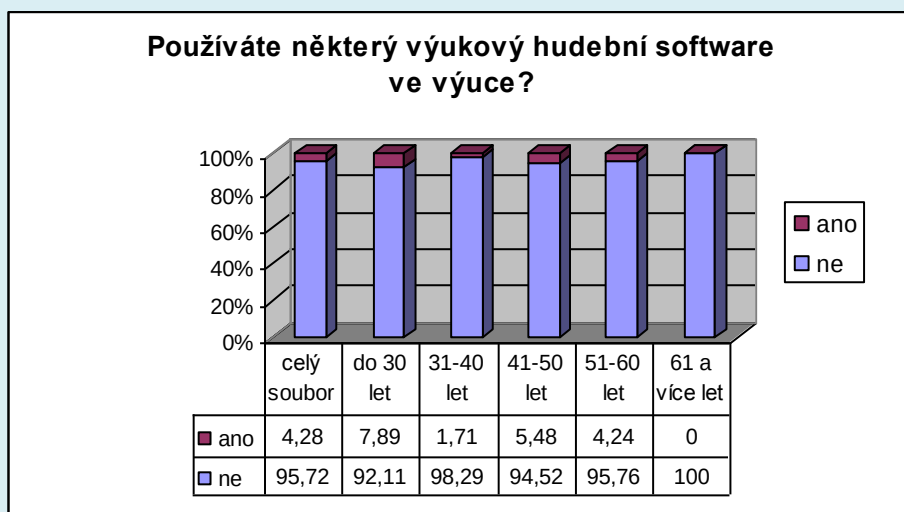
● ne - 581/607

■ (95.72%)

● ano - 26/607

■ (4.28%)

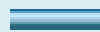
Ve výuce používají výukový software pouze 4 % respondentů. Při srovnání jednotlivých věkových kategorií se ukazuje klesání této hodnoty z 8 % u nejmladších respondentů k 0 % u nestarších, ovšem se zajímavým výkyvem u kategorie 31 - 40 let, kde používání uvedla překvapivě pouze necelá dvě procenta respondentů:

Respondenti, kteří výukový software ve výuce používají, upřesnili konkrétní software:

48.b Vyznačte:

Neodpovědělo - 3/26

 (11.54%)

- Sibelijs Auralia - 5/23

 (21.74%)

- Instruments - 5/23

 (21.74%)

- EarMaster - 2/23

 (8.70%)

- Midimaster RhythmusTrainer - 1/23

 (4.35%)

- Midimaster ScoreTrainer - 1/23

 (4.35%)

- Compass - 0/23

 (0.00%)

- Musition - 0/23

 (0.00%)

- jiný: - 12/23

 (52.17%)

Odpovědi srovnané podle četnosti, vč. odpovědí z možnosti „jiné“: Sibelijs Auralia, Instruments, Zábavný učitel hudby, EarMaster, Midimaster RhythmusTrainer, Midimaster ScoreTrainer, Print, KaraFun, CD-ROM Hudební umění, veskole.cz interaktivní tabule, Hudební nástroje. Většina těchto softwarů ovšem byla zmíněna pouze jedním respondentem.

Respondenti, kteří výukový software ve výuce nepoužívají (96 %), uváděli v následující podotázce důvod:

48.a Z jakého důvodu?

Neodpovědělo - 18/581

 (3.10%)

- neznám žádný výukový hudební software - 220/563

 (39.08%)

- neumím s výukovým hudebním softwarem pracovat - 124/563

 (22.02%)

- nemám výukový hudební software k dispozici - 301/563

 (53.46%)

- nemám k dispozici dostatečné množství počítačů pro žáky - 161/563

 (28.60%)

Nejvíce respondentů uvedlo jako důvod, že nemá výukový hudební software k dispozici (53 %), dále že žádný nezná (39 %), nemá dostatečné množství počítačů pro žáky (29 %) a neumí s výukovým hudebním softwarem pracovat (22 %). Neznalost výukových softwarů je velkou překážkou při jejich zavádění do výuky a je pravděpodobné, že ovlivňuje i množství odpovědí „nemám výukový hudební software k dispozici“, protože pokud učitel nedá podnět k jejich zakoupení, je menší pravděpodobnost, že je k dispozici mít bude.

Další otázka zjišťovala, jaké konkrétní softwary jsou mezi respondenty nejoblíbenější:

49. Máte osvědčený hudební software, který preferujete?

Neodpovědělo - 451/614

 (73.45%)

- Sibelius - 33/163

 (20.25%)

- Capella - 22/163

 (13.50%)

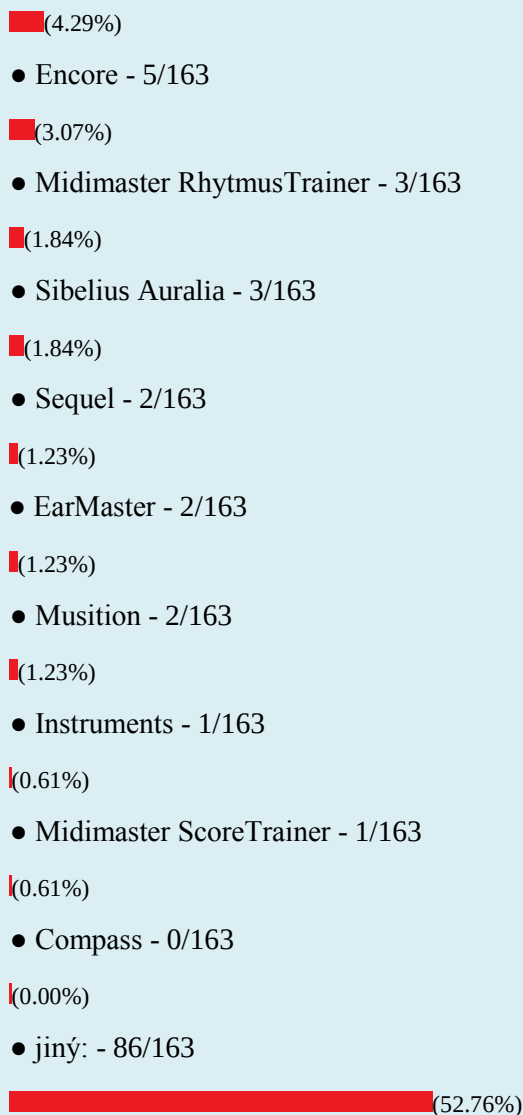
- Finale - 14/163

 (8.59%)

- Cubase - 13/163

 (7.98%)

- Cakewalk - 7/163

Na tuto otázku neodpovědělo 73 % respondentů, což u většiny z nich zřejmě znamená, že žádný osvědčený software nemá. V možnosti „jiné“ navíc tuto skutečnost uvedlo dalších 11 % respondentů. Následující odpovědi tedy budou pouze od 16 % respondentů:

Nejosvědčenějšími softwary jsou Sibelius (20 %), Capella (13,5 %), Finale (9 %) a Cubase (8 %). Za nimi jsou tyto softwary: Cakewalk, Encore, Midimaster RhythmusTrainer, Auralia, Sequel, EarMaster, Musition, LogicPro (z možnosti „jiné“).

Zbývající softwary byly uvedeny pouze jednou: Instruments, Midimaster ScoreTrainer, KaraFun, Samplitude, Sequoia, Nuendo, Reason, Reaper, PlogueBidule, Ableton, Guitar Pro, TrakAx, Audacity, Wavelab, Reason 4, Pro Tools 8, Sonic Foundry.

V poslední otázce byl zjišťován zájem respondentů dozvědět se o hudebních softwarech více:

50. Měl/a byste zájem dozvědět se o hudebních softwarech více formou proškolení?

Neodpovědělo - 9/614

■ (1.47%)

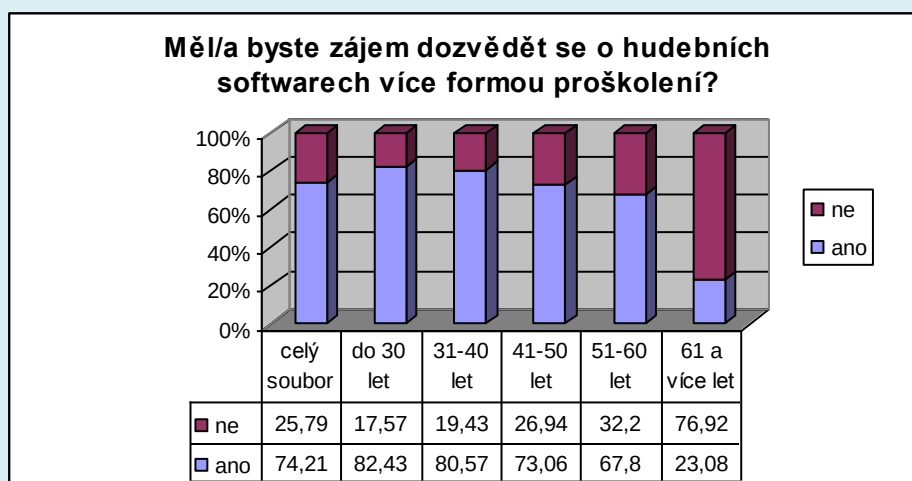
● ano - 449/605

■ (74.21%)

● ne - 156/605

■ (25.79%)

Tři čtvrtiny respondentů by měly zájem se dozvědět o hudebních softwarech více na doplňujícím školení. Tento zájem je vzhledem k malé znalosti softwarů na školách pozitivním signálem k možnému zlepšení této situace. Při pohledu na odpovědi respondentů podle jejich věku je zřejmé, že čím mladší kategorie, tím větší zájem:

Znalost a následně i rozšířenost hudebních softwarů je mezi učiteli HV velmi malá. O notačních a kompozičních softwarech sice slyšelo 69 % respondentů, avšak přímou zkušenost s nimi má pouze 29 % z nich, a to nejčastěji se softwary Sibelius, Capella a Finale. O výukových hudebních softwarech někdy slyšelo 72 % respondentů, ale z nich je počet respondentů s přímou zkušeností pouze 10 %, nejčastěji uvádějící softwary Sibelius Auralia a Instruments. Ve výuce používá výukový hudební software jen velmi málo respondentů (4 %), nejčastěji se jedná o softwary Sibelius Auralia a Instruments. Respondenti, kteří výukový software nepoužívají, uvádějí jako důvod, že ho nemají k dispozici nebo že žádný neznají. Osvědčený hudební software má pouze malá část respondentů a jedná se nejvíce o Sibelius a Capellu.

Tři čtvrtiny respondentů mají však zájem se o hudebních softwarech dozvědět více formou proškolení, proto pokud jim to bude umožněno, může se využívání hudebních softwarů na školách v budoucnu dostatečně rozšířit.

2.1.10 Interaktivní tabule

otázky 52 - 54

Využívání interaktivní tabule ve výuce HV, zkušenosti respondentů s interaktivní tabulí, dostupnost tabule pro výuku HV, frekvenci a způsob práce s tabulí a názor respondentů na používání interaktivní tabule ve výuce HV zjišťovaly otázky 52 – 54.

52. Máte přímou zkušenost s interaktivní tabulí z výuky jakéhokoli předmětu?

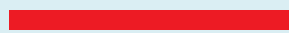
Neodpovědělo - 8/614

 (1.30%)

• ano - 395/606

 (65.18%)

• ne - 211/606

 (34.82%)

Zhruba dvě třetiny respondentů mají přímou zkušenost s interaktivní tabulí, a to z výuky jakéhokoli předmětu, více než jedna třetina však zatím vlastní zkušenost nemá. Z jakého důvodu se tyto respondenti s interaktivní tabulí zatím neseznámili zjišťuje následující podotázka:

52.a Z jakého důvodu?

Neodpovědělo - 6/211

 (2.84%)

• nemám interaktivní tabuli k dispozici - 167/205

 (81.46%)

• nevím, jak interaktivní tabuli ve výuce využít - 12/205

 (5.85%)

• nemám zájem pracovat s interaktivní tabulí - 11/205

 (5.37%)

• jiné: - 15/205

 (7.32%)

Nejčastěji respondenti nemají s interaktivní tabulí zkušenost proto, že nemají žádnou k dispozici (81 %). Další respondenti však tabuli k dispozici mají, ale k jejímu použití zatím nepřistoupili, protože neví, jak interaktivní tabuli ve výuce využít (6 %), nebo nemají o práci s tabulí zájem (5 %).

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti nejčastěji vysvětlení, že interaktivní tabule je na škole nově a oni s ní ještě neumí pracovat (7). Jako další překážku uvádějí časovou náročnost přípravy (2). „Neměla jsem zatím příležitost projít školením a prý je software pro HV příliš drahý vzhledem k přisuzované důležitosti předmětu.“

53. Máte pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli?

Neodpovědělo - 5/614

0.81%

● ne - 360/609

59.11%

● ano - 249/609

40.89%

Přímo pro výuku HV může interaktivní tabuli využít pouze 41 % respondentů. Další podotázka zjišťovala, zda ji tito respondenti ve výuce HV opravdu využívají:

53.a Využíváte ji ve výuce HV?

Neodpovědělo - 1/249

0.40%

● ano - 172/248

69.35%

● ne - 76/248

30.65%

Více než dvě třetiny respondentů, kteří mají interaktivní tabuli k dispozici ji ve výuce HV využívají. Respondenti, kteří tabuli nevyužívají, uváděli v následující podotázce důvod:

53.b Z jakého důvodu?

Neodpovědělo - 1/76

 (1.32%)

- nevím, jak ji ve výuce HV využít - 7/75

 (9.33%)

- klasické výukové metody jsou pro HV lepší - 17/75

 (22.67%)

- neumím s ní dobře pracovat - 30/75

 (40.00%)

- jiné: - 21/75

 (28.00%)

Nejvíce respondentů uvádí jako důvod nevyužívání interaktivní tabule nedostatečnou znalost práce s ní (40 %), 23 % respondentů raději preferuje v HV klasické výukové metody a 9 % respondentů neví, jak by mohlo interaktivní tabuli ve výuce HV využít.

V možnosti „jiné“ dále respondenti uváděli tyto důvody: interaktivní tabule je na škole nově a oni s ní ještě neumí pracovat (6), interaktivní tabule není přímo v hudebně (4), nepotřebují ji (3), chybí programy pro HV (2). „Je v jiné místnosti, preferuji střídání činností, klavír!!!“

Respondenti, kteří pro výuku HV interaktivní tabuli využívají, upřesňovali v dalších podotázkách jak často a jakým způsobem s ní pracují:

53.c Jak často?

Neodpovědělo - 0/172

0.00%

- na každé hodině - 11/172

6.40%

- pravidelně - 52/172

30.23%

- několikrát za rok - 86/172

50.00%

- výjimečně - 23/172

13.37%

Polovina respondentů využívá interaktivní tabuli několikrát za rok, 30 % pravidelně, 13 % výjimečně a 6,5 % na každé hodině. Interaktivní tabule je tedy ve výuce většiny z nich pouze občasným doplňkem.

53.d Jakým způsobem?

Neodpovědělo - 0/172

0.00%

- pro výklad hudební teorie - 120/172

69.77%

- pro procvičování učiva - 98/172

56.98%

- pro přehrávání ukázek - 149/172

86.63%

- pro testování žáků - 49/172

28.49%

- jiné: - 11/172

6.40%

Nejvíce využívají respondenti interaktivní tabuli pro přehrávání hudebních ukázek (87 %). Pro výklad hudební teorie ji využívá 70 % z nich, pro procvičování učiva 57 % a pro testování žáků 28 %. Převažuje tedy využití pro frontální typ výuky, pro aktivní zapojení žáků ji respondenti využívají méně.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti tyto další formy využití tabule: karaoke (3), výklad dějin hudby (2), soutěže, ukázky hudebních nástrojů, nácvik nových písní, nové učivo zábavnou formou, internet, výuka hudebního software, poznámky k výkladu.

V poslední otázce byl zjišťován celkový názor respondentů na přínosnost práce s interaktivní tabulí ve výuce HV:

54. Jaký máte názor na používání interaktivní tabule ve výuce HV?

Neodpovědělo - 17/614

 (2.77%)

- v současné době je to nezbytná součást výuky HV - 57/597

 (9.55%)

- je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky - 296/597

 (49.58%)

- je to dobrý prostředek ke zpestření výuky - 389/597

 (65.16%)

- je ve výuce HV nadbytečná, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující - 36/597

 (6.03%)

- může výuku HV spíše narušit - 6/597

 (1.01%)

- je to dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku - 73/597

 (12.23%)

- jiné: - 37/597

 (6.20%)

V celkovém hodnocení přínosnosti interaktivní tabule ve výuce HV převažuje jasně kladný postoj respondentů. Dvě třetiny respondentů (65 %) považují interaktivní tabuli za dobrý prostředek ke zpestření výuky, polovina respondentů (50 %) za dobrý prostředek k zefektivnění výuky. Jako dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku ji hodnotí 12 % respondentů a 10 % respondentů si myslí, že interaktivní tabule je v současné době nezbytnou součástí výuky HV. Spíše negativně pak hodnotí tabuli 6 % respondentů, kteří si myslí, že je ve výuce HV nadbytečná a klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující. 1 % respondentů se k využívání interaktivní tabule staví negativně s názorem, že může výuku HV spíše narušit.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti především nemožnost odpovědi z důvodu absence zkušenosti s tabulí (21). Dalším názorem byla časová náročnost přípravy (2) a nedostatek času v HV. V této otázce bylo více zajímavých odpovědí: „umožňuje použít aktuální ukázky, zajímavosti, obrázky, hry“ „Interaktivní tabule je prostředek frontální výuky, při většině aktivit v HV by mělo být zapojeno co nejvíce žáků, proto preferuji jiné metody.“ „Je to vynikající záležitost, ale pro mnou preferovaný přístup k předmětu je tato investice (zatím) zbytečná. Investuji do nástrojů, vybavení ...“ „Užívám pouze v problémových třídách, kde je těžké dělat "živou muziku".“ „Zpestření výuky, ale není v Hv nezbytná, Hv musí mít činnostní charakter, protože děti sedí u počítače stále, proč ještě v hudební výchově? Jinak já osobně jsem fanda přes počítače, techniku, apod., vše ovládám, ale přesto do hv nezařazuji“ „pokud nemáte k dispozici učebnice ani obrazový materiál, je to jediná cesta, kterou můžete žákům přiblížit zejména teoretickou oblast týkající se vývoje hudby umělé i nonumělé.“

65 % respondentů má přímou zkušenost s interaktivní tabulí, zbylých 35 % respondentů nemá většinou (v 81 %) tabuli k dispozici. Pro výuku HV má k dispozici interaktivní tabuli 41 % respondentů, z nichž ji však využívají pouze dvě třetiny, a to 50 % několikrát za rok a 30 % pravidelně. Nejčastěji tabuli používají pro přehrávání hudebních ukázek (87 %), pro výklad hudební teorie (70 %) a pro procvičování učiva (57 %). Zbylá třetina respondentů, která tabuli k dispozici má, ale nepoužívá ji, uvádí jako důvod především to, že s tabulí neumí dobře pracovat (40 %), a také větší vhodnost klasických výukových metod v HV (23 %).

Celkový názor na používání interaktivní tabule ve výuce HV je u respondentů pozitivní, hodnotí ji především jako dobrý prostředek ke zpestření výuky (65 %) a k zefektivnění výuky (50 %).

Z těchto výsledků vyplývá, že učitelé jsou práci s interaktivní tabulí nakloněni a většinou je brzdí pouze nedostatečný počet přístrojů na škole.

2.1.11 Příprava na vysoké škole a další vzdělávání

V tomto souboru otázek 55 - 61 byla zjišťována zpětná spokojenost respondentů s jejich přípravou do praxe na vysoké škole a případné nedostatky v této přípravě s důrazem na práci s moderní technikou. Druhým okruhem je pak vztah respondentů k dalšímu vzdělávání - jejich zájem a aktivita - a také podpora vedení školy v této oblasti.

55. Připravila Vás VŠ na výuku HV dobře?

Neodpovědělo - 57/614

 (9.28%)

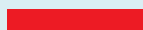
- ano, příprava byla dostačující - 164/557

 (29.44%)

- docela ano, ale v praxi jsem si musel/a hodně věcí doplnit - 294/557

 (52.78%)

- ne, příprava byla nedostačující - 99/557

 (17.77%)

Celkové hodnocení přípravy na VŠ je pozitivní, jako dostačující ji hodnotí téměř třetina respondentů a jako celkem dostačující s nutností doplnit si některé věci v praxi více než polovina respondentů. Jako nedostačující hodnotí přípravu na VŠ 18 % respondentů.

Respondenti, podle kterých nebyla příprava úplně dostačující (možnost druhá a třetí), specifikovali její nedostatky v následující podotázce:

55.a V jakých oblastech?

Neodpovědělo - 10/393

 (2.54%)

- hudební teorie - 74/383

 (19.32%)

- dějiny hudby - 76/383

 (19.84%)

- didaktika a metodika HV - 219/383

 (57.18%)

- improvizace doprovodů lidových písní - 147/383

 (38.38%)

- improvizace doprovodů umělých písní - 146/383

 (38.12%)

- teorie populární hudby a jazzu - 166/383

 (43.34%)

- pohybová výchova - 164/383

 (42.82%)

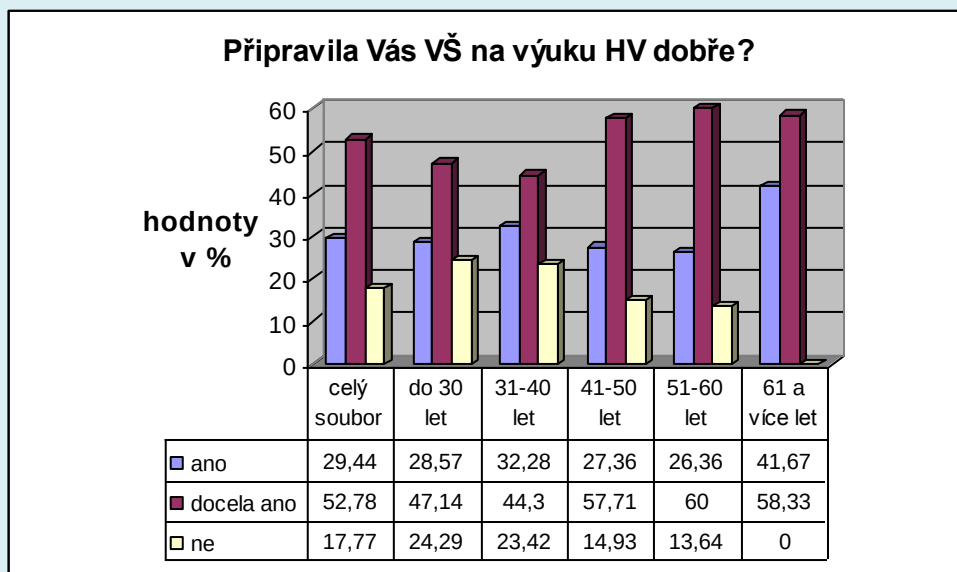
- jiné: - 42/383

 (10.97%)

Nejvíce chybí respondentům příprava v oblasti metodiky a didaktiky HV (58 %), hodně zastoupené jsou také oblasti teorie populární hudby a jazzu a pohybová výchova (shodně 43 %), více než třetina odpovídajících respondentů uvedla také improvizaci doprovodů lidových písní a improvizaci doprovodů umělých písní. Pětina respondentů pocítuje nedostatky v hudební teorii a dějinách hudby.

V možnosti „jiné“ respondenti uváděli kromě neaprobovanosti (13) především nedostatek praktické didaktiky a praxe na VŠ (10), využívání multimediálních prostředků výuky (5), pedagogicko-psychologickou přípravu (tedy ne oborovou, 4) a hru na nástroj (4).

Zajímavé je podívat se na spokojenost s přípravou na VŠ z hlediska věkových kategorií:

Obecně lze říci, že čím starší respondent, tím je s přípravou na VŠ spokojenější. Zatímco u nejmladší kategorie (do 30 let) nepovažuje čtvrtina respondentů přípravu za dobrou, u nejstarší kategorie (nad 60 let) už tuto možnost nezvolil žádný respondent.

56. Připravovala Vás VŠ na práci s moderní technikou při výuce?

Neodpovědělo - 38/614

ne (6,19%)

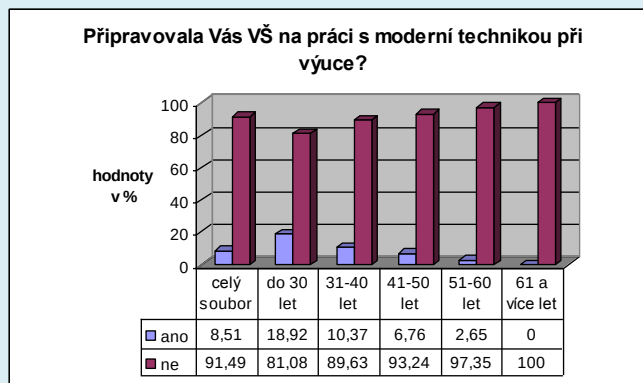
• ne - 527/576

ano (91,49%)

• ano - 49/576

ne (8,51%)

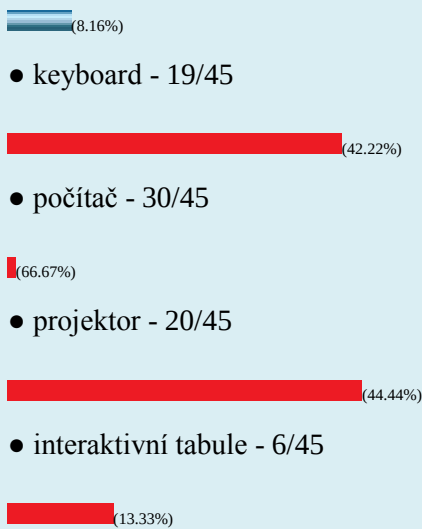
Pouze necelá desetina respondentů byla na VŠ připravována na práci s moderní technikou, přes 90 % uvedlo, že připravováno nebylo. Přitom s přibývajícím věkem respondentů se zhoršuje podíl připravených, od pětiny v kategorii do 30 let až po nulu v kategorii 61 a více let:

Respondenti, kteří prošli přípravou na práci s moderní technikou (odpověď „ano“), dále specifikovali oblast přípravy:

56.a Vyberte:

Neodpovědělo - 4/49

(8.16%)

● keyboard - 19/45

(42.22%)

● počítač - 30/45

(66.67%)

● projektor - 20/45

(44.44%)

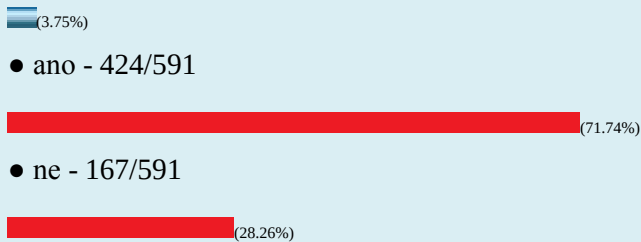
● interaktivní tabule - 6/45

(13.33%)

Nejvíce se příprava na VŠ týkala práce s počítačem (67 %), poté s projektorem (44 %) a keyboardem (42 %), nejméně respondentů se pak na VŠ setkala s interaktivní tabulí (13 %).

57. Uvítal/a byste v tomto směru školení?

Neodpovědělo - 23/614

(3.75%)

● ano - 424/591

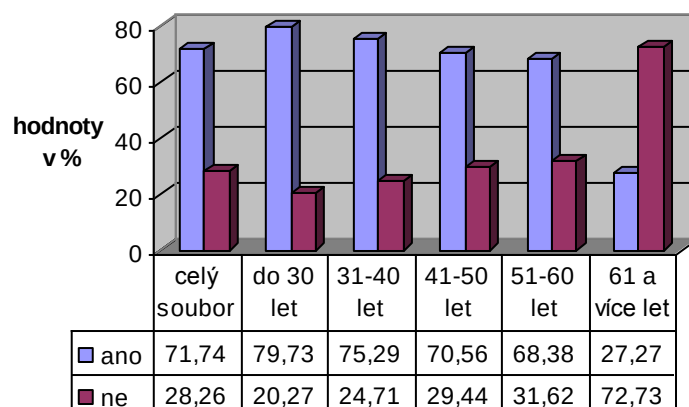
(71.74%)

● ne - 167/591

(28.26%)

Školení o moderní technice by uvítalo 72 % respondentů. S přibývajícím věkem pak zájem respondentů klesá:

Uvítal/a byste v tomto směru (moderní technika) školení?

58. Zajímáte se o další vzdělávání pedagogů HV?

Neodpovědělo - 6/614

(0,98%)

- ano - 522/608

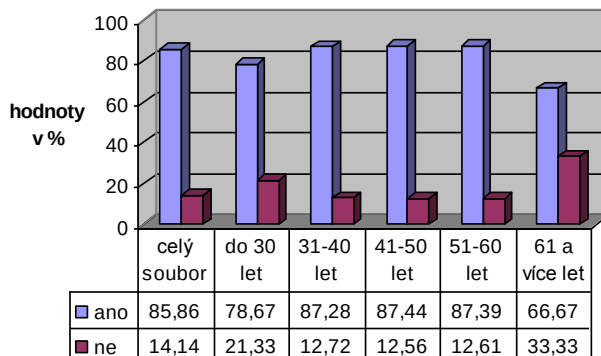
(85,86%)

- ne - 86/608

(14,14%)

Většina respondentů (86 %) se zajímá o další vzdělávání pedagogů. Menší zájem je u respondentů do 30 let (což by se dalo vysvětlit nedávným absolvováním VŠ a tedy dostatkem podnětů ke zpracování) a u respondentů nad 60 let (zde je logický menší zájem kvůli blížícímu se konci kariéry):

Zajímáte se o další vzdělávání pedagogů HV?

59. Je podle Vás dostatečná nabídka kurzů, seminářů, workshopů apod. pro učitele HV?

Neodpovědělo - 18/614

● ano - 229/596

● ne - 367/596

Pouze 38 % respondentů si však myslí, že je dostatečná nabídka dalšího vzdělávání pro učitele HV.

60. Zúčastnil/a jste se tohoto dalšího vzdělávání?

Neodpovědělo - 10/614

● ano, pravidelně - 61/604

● ano, občas - 226/604

● ano, výjimečně - 100/604

● ne, ale chtěl/a bych - 125/604

● ne a neplánuji to - 92/604

85 % respondentů má zájem o další vzdělávání, 10 % se ho účastní pravidelně, 37 % občas, 17 % výjimečně a 21 % se zatím nezúčastnilo, ale chtělo by. Pouze 15 % respondentů se dalšího vzdělávání neúčastní a ani to neplánuje.

V upřesnění druhu dalšího vzdělávání uvedla většina respondentů jednodenní semináře s různými tématy (nejvíce zmiňovali semináře E. Jenčkové, méně pak také J. Prchala, A. Tiché, P. Jurkoviče, L. Pospíšilové, L. Daniela, R. Drgáčové) - nejvíce hudebně-pohybová výchova, HV na I. stupni ZŠ, muzikoterapie,

sbormistrovství, hlasová výchova, country tance. Nejvíce uváděli kurzy pořádané v rámci DVPP, kurzy Orffovy společnosti a kurzy z nabídky KVIC. Velký zájem je u respondentů o letní hudební školu (Rychnov n. K., Liberec). Zájem projeví respondenti o kurzy, které by se zabývaly především konkrétními ukázkami výuky s novými metodami, využitím softwarů na PC i interaktivní tabuli, muzikoterapií a hudebně-pohybovými aktivitami. „Díky Vašemu dotazníku se ve mně probudil zájem o toto další vzdělávání.“ Jako nejčastější překážku kromě finančního zabezpečení pak uváděli vzdálenost od místa konání seminářů nebo nedostatek jim vyhovujících témat.

61. Podporuje vedení Vaší školy další vzdělávání učitelů?

Neodpovědělo - 4/614

0.65%

- ano, dostatečně - 474/610

77.70%

- ano, ale jen omezeně - 131/610

21.48%

- nepodporuje - 5/610

0.82%

Téměř na všech školách (99 %) podporuje vedení další vzdělávání učitelů, 78 % dostatečně a 21 % jen omezeně.

Vysokoškolskou přípravu na povolání hodnotí jako dostačující nebo celkem dostačující čtyři pětiny respondentů, ze zanedbaných oblastí uvádí nejvíce metodiku a didaktiku HV, tedy praktické disciplíny potřebné pro zvládnutí každé hodiny. Velký deficit pak vidí respondenti v přípravě na práci s moderní technikou, přes 90 % z nich tato příprava chybí a 72 % by uvítalo v tomto směru školení.

Mezi respondenty je velký zájem o další vzdělávání v oblasti HV, uvádí ho 86 % z nich. 62 % respondentů však neuspokojuje nabídka v této oblasti a hodnotí ji jako nedostatečnou, přesto se téměř polovina respondentů pravidelně nebo občas dalšího vzdělávání účastní. 78 % respondentů má v oblasti dalšího vzdělávání dostatečnou podporu vedení školy.

2.1.12 Prezentace HV

Otázky 62 - 63 zjišťovaly aktivity učitelů HV pro školu mimo výuku povinného předmětu.

62. Vedete na Vaší škole nějaký nepovinný/zájmový hudební předmět?

Neodpovědělo - 6/614

 (0.98%)

- ne - 335/608

 (55.10%)

- ano - 273/608

 (44.90%)

Učitelé HV nabízejí žákům velmi často ještě další hudební vyžití - 45 % respondentů vede nějaký nepovinný nebo zájmový hudební předmět.

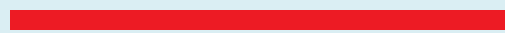
Respondenti dále specifikovali, o jaký předmět se jedná:

62.a Jaký:

Neodpovědělo - 2/273

 (0.73%)

- pěvecký sbor - 168/271

 (61.99%)

- instrumentální soubor - 45/271

 (16.61%)

- vokálně-instrumentální kapela - 24/271

 (8.86%)

- hudební workshop - 8/271

 (2.95%)

- jiné: - 95/271

 (35.06%)

Nejvíce respondentů se zaměřilo na vedení pěveckého sboru (62 %). V možnosti „jiné“ uvedlo 50 respondentů (tj. 20 %) nástrojovou výuku - individuální i skupinovou (z toho nejvíce výuku hry na flétnu (32 respondentů), na kytaru (13), na klavír (4), na keyboard (2) a výuku sólového zpěvu). Jako další v pořadí volili respondenti možnosti instrumentální soubor (17 %) a vokálně-instrumentální soubor (9 %). Hudební workshop uvedla 3 % respondentů. V možnosti „jiné“ respondenti často uváděli i taneční nebo hudebně-pohybový kroužek (4,5 %), hudebně dramatický kroužek (3,5 %), hudební kroužek (3 %) a pěvecký kroužek (2,5 %).

Jako další uváděli respondenti upřesnění druhu hudebního souboru (bubenická kapela, rocková kapela, malý orchestr, hudební skupina), folklórní soubor (2), přípravu na hudební soutěže, multimediální výchovu a národopisný kroužek (2).

63. Reprezentujete se svými žáky Vaši školu?

Neodpovědělo - 4/614

 (0.65%)

● ne - 194/610

 (31.80%)

● ano - 416/610

 (68.20%)

69 % respondentů uvedlo, že se svými žáky reprezentuje školu. Tento výsledek ukazuje, že výuka HV je spojena s dalšími, často mimoškolními akcemi, což vyžaduje velké zapojení učitelů. V následující podotázce respondenti specifikovali druh aktivit, způsob prezentace:

63.a Jak:

Neodpovědělo - 2/416

 (0.48%)

● hudební vystoupení na akcích školy - 398/414

 (96.14%)

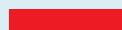
● hudební vystoupení pro jiné instituce - 245/414

 (59.18%)

● účast na soutěžích - 195/414

 (47.10%)

● účast na festivalech - 59/414

 (14.25%)

● úspěšný hudební projekt - 36/414

 (8.70%)

● jiné: - 29/414

 (7.00%)

Nejvíce se respondenti prezentují se svými žáky na akcích školy (96 %), hodně také spolupracují formou hudebních vystoupení s jinými institucemi (59 %) a účastní se s žáky soutěží (47 %). 14 % respondentů uvádí účast na festivalech, 9 % realizaci úspěšného hudebního projektu.

V možnosti „jiné“ uváděli respondenti koncerty pro veřejnost (10), zahraniční zájezdy (4), spolupráci s dramatickým oborem (2), pořadatelské aktivity (regionální festival studentských a školních kapel, festival, pěvecká soutěž, hudební setkání žáků škol, meziškolní taneční festival), zahraniční spolupráce (projekt přeshraniční spolupráce ČR-SR, spolupráce se zahraničními školními hudebními tělesy), účast na soutěžích sólového zpěvu, nahrávky CD, karaoke show, spolupráce s MŠ.

Výsledky ukazují, že učitelé HV jsou velmi často aktivní nad rámec povinné školní výuky. Téměř polovina respondentů vede nepovinný nebo zájmový předmět a více než dvě třetiny respondentů reprezentují se svými žáky školu, a to často ve spolupráci s jinými institucemi.

2.1.13 Ověření hypotéz

Hypotéza 1: Využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy na ZŠ není typické.

K ověření této hypotézy jsou vhodné výsledky otázek 44, 44.c, 45, 45.c, 48, 53.a, 53.c.

V otázce 44. „Využíváte jako učitel/ka pro účely HV počítač?“ odpovědělo 70 % respondentů kladně. V podotázce 44.c uváděli tito respondenti jak často, 57 % respondentů zvolilo možnost „na každé hodině“ nebo „pravidelně“. Tyto výsledky svědčí o poměrně rozšířeném používání počítače učiteli pro účely HV a v této podobě **hypotézu nepotvrzují**. Mohlo zde ale dojít k posunu chápání využívání počítače, neboť respondenti sem mohli zahrnout i domácí přípravu.

V otázce 45. „Používají v HV počítač žáci?“ odpovědělo kladně již jen 41 % respondentů, tzn. že ve výuce HV u 59 % respondentů žáci počítač nepoužívají. U respondentů, kteří počítač s žáky používají a odpovídali na podotázku 45.c „Jak často?“, se tak děje pouze ve 29 % „na každé hodině“ nebo „pravidelně“ a naopak v 71 % „několikrát za rok“ nebo „výjimečně“. Používání počítačů žáky tedy není typické. **Tyto otázky hypotézu potvrzují.**

V otázce 48. „Používáte některý výukový hudební software ve výuce?“ odpověděla kladně pouze 4 % respondentů. Použití této multimediální aplikace je tedy výjimečné. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

V podotázce 53.a uváděli respondenti, kteří uvedli v otázce 53, že mají pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli (41 %), zda ji ve výuce využívají. Kladně odpovědělo 69 % z nich, ovšem pokud by se procenta spočítala z celkového počtu respondentů, vyjde, že interaktivní tabuli ve výuce HV používá pouze 28 % respondentů. V podotázce 53.c „Jak často?“ navíc 63 % z těchto respondentů uvedlo, že ji používají „několikrát za rok“ nebo „výjimečně“, zatímco pouze 37 % „na každé hodině“ nebo „pravidelně“. Používání interaktivní tabule tedy není ve výuce HV typické. **Tyto otázky hypotézu potvrzují.**

Hypotéza 1 byla potvrzena.

Hypotéza 2: Míra využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy závisí na materiálně technickém vybavení školy.

K ověření této hypotézy jsou vhodné výsledky otázek 44.a, 45.a, 48.a, 53.a.

V podotázce 44.a odpovídali respondenti, kteří uvedli v otázce 44, že sami nevyužívají pro účely HV počítač, proč - z jakého důvodu. Nejčastější odpovědí byla možnost „nemám počítač k dispozici“, kterou uvedlo 56 % respondentů. Zde je tedy jasná závislost materiálního vybavení školy a využívání počítače. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

Podotázka 45.a se týkala používání počítačů žáky a odpovídali na ni respondenti, kteří uvedli v otázce 45, že v HV žáci počítače nepoužívají. Zjišťován byl opět důvod nepoužívání počítačů. Nejčastější odpovědí byla možnost „nemám k dispozici dostatek počítačů“, kterou uvedlo 71 % respondentů. Zde je tedy opět jasná závislost materiálního vybavení školy a využívání počítače. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

Obdobně jako předešlé podotázky zjišťuje i následující podotázka 48.a důvody nepoužívání multimediální technologie v HV, tentokrát výukového hudební softwaru.

Navazuje na otázku 48, kde 96 % respondentů uvedlo, že výukový hudební software ve výuce nepoužívá. Nejčastěji voleným důvodem bylo „nemám výukový hudební software k dispozici“ (53 % respondentů), tedy opět nedostatečná materiální vybavenost školy. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

V otázce 53.a bylo zjišťováno, zda respondenti, kteří mají pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli, toto multimédium ve výuce využívají. 69 % respondentů ji ve výuce využívá. Tento výsledek ukazuje, že pokud mají respondenti k dispozici potřebné technické vybavení, ve více než dvou třetinách ho využijí, ačkoli práce s interaktivní tabulí vyžaduje poměrně dost času i znalostí na přípravu. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

Hypotéza 2 byla ověřována na čtyřech otázkách a všechny ji potvrdily. Závěr tedy zní:

Hypotéza 2 byla potvrzena.

Hypotéza 3: Rozhodující roli pro využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy hraje připravenost učitele na tento typ práce.

K ověření této hypotézy jsou vhodné výsledky otázek 44.a, 45.a, 48.a, 50, 53.b, 56, 56.a.

V podotázce 44.a, která navazuje na odpověď „ne“ z otázky 44, udávali respondenti důvody, proč jako učitelé nevyužívají pro účely HV počítač. Druhá nejčastější odpověď je „nemám představu, jak bych mohl/a počítač v HV využít“ (32 %). To ukazuje na nedostatek informovanosti respondentů o možnostech, které jim pro výuku HV počítač a počítačové aplikace nabízejí. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

Podotázka 45.a, která navazuje na odpověď „ne“ z otázky 45, zjišťovala důvody nepoužívání počítače žáky v hodinách HV. Opět respondenti volili jako druhou nejčastější možnost „nemám představu, jak by mohli žáci počítač v HV využít“ (27 %), což znovu potvrzuje jejich nedostatečné povědomí o této oblasti výuky. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

V podotázce 48.a, která navazuje na odpověď „ne“ z otázky 48, uváděli respondenti důvody, proč nepoužívají v HV některý výukový hudební software. 39 % zvolilo možnost „neznám žádný výukový hudební software“ a 22 % možnost „neumím s výukovým hudebním

softwarem pracovat“. Obě možnosti vypovídají o nepřipravenosti respondentů na práci s těmito multimediálními technologiemi. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

V otázce 50 odpovídali respondenti, zda by měli zájem dozvědět se o hudebních softwarech více formou proškolení. 74 % respondentů odpovědělo kladně, což svědčí nejen o jejich zájmu, ale také o pocitu, že o tomto tématu nemají dostatek informací. **Tato otázka podporuje tvrzení hypotézy.**

V podotázce 53.b odpovídali respondenti, kteří mají pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli (otázka 53) a přesto ji nevyužívají (podotázka 53.a), z jakého důvodu ji nevyužívají. 40 % respondentů uvedlo možnost „neumím s ní dobře pracovat“ a 9 % „nevím, jak ji ve výuce HV využít“. Obě možnosti opět vypovídají o nedostatečné připravenosti respondentů na práci s tímto multimediálním zařízením. **Tato otázka hypotézu potvrzuje.**

Otázka 56. zjišťovala, zda byli respondenti na vysoké škole připravováni na práci s moderní technikou při výuce. 91 % respondentů odpovědělo „ne“. To svědčí o velmi častém pocitu respondentů, že jsou nepřipravení na práci s moderní technikou, tedy i multimediálními technologiemi, při výuce. V otázce 57. uváděli respondenti, zda by uvítali v tomto směru školení. 72 % odpovědělo kladně, v této oblasti vzdělávání je tedy stále ještě mezera. **Tyto dvě otázky podporují tvrzení hypotézy.**

Hypotéza 3 byla ověřována na sedmi otázkách, z nichž ji čtyři potvrdily a tři její tvrzení podporují. Závěr tedy zní:

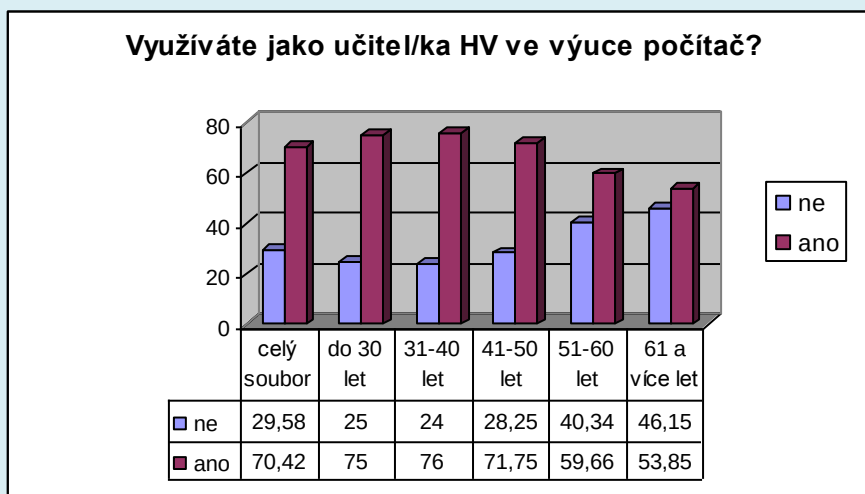
Hypotéza 3 byla potvrzena.

Hypotéza 4: Rozhodující pro využití multimediálních technologií v procesu výuky hudební výchovy je věk učitele s tím, že bude nepřímá úměra mezi věkem a využíváním multimediálních technologií, tzn. čím mladší učitel, tím větší pravděpodobnost využívání a naopak.

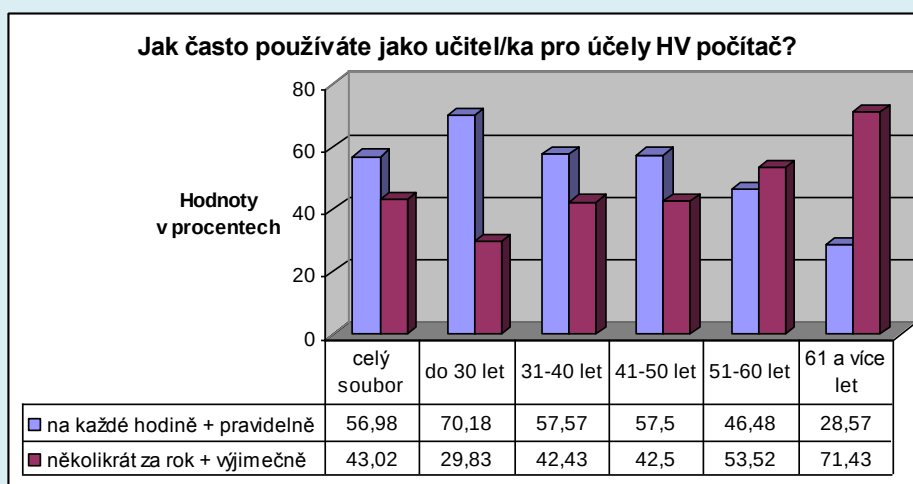
K ověření této hypotézy jsou vhodné výsledky otázek 44, 44.c, 45, 45.c, 48, 53.a rozvrstvených podle jednotlivých věkových kategorií: do 30 let, 31 - 40 let, 41 - 50 let, 51 - 60 let a 61 a více let. U jednotlivých otázek budou uvedeny i grafy, protože buď nejsou ve výsledcích dotazníku k dispozici, nebo jsou tam v jiné verzi.

V otázce 44. „Využíváte jako učitel/ka pro účely HV počítač?“ je výsledek nejmladších věkových kategorií (do 30 let, 31 - 40 let) vyrovnaný, počítač využívají tři

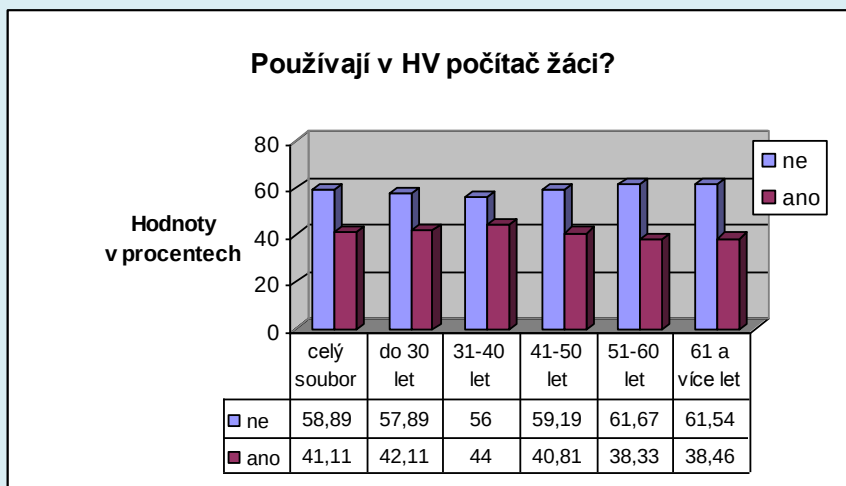
čtvrtiny respondentů. V dalších věkových kategoriích tento počet klesá až na 54 % v kategorii 61 a více let. **Výsledky této otázky tedy hypotézu potvrzují.**

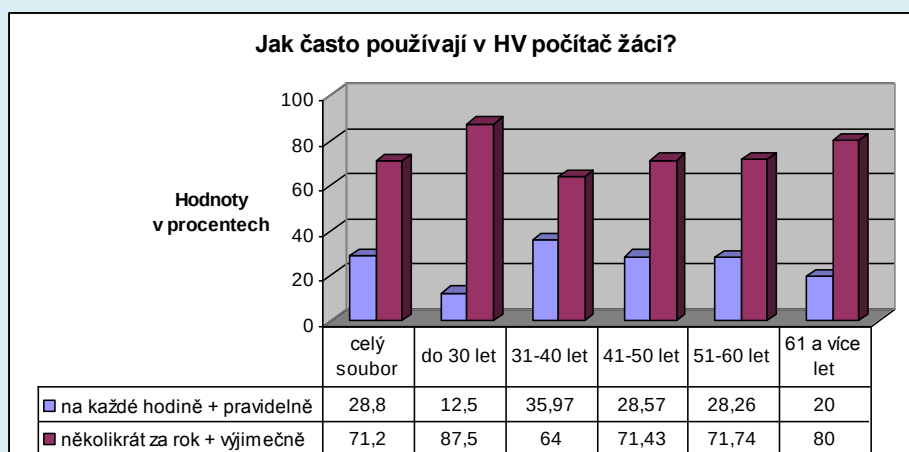
V podotázce 44.c „Jak často“, navazující na odpověď „ano“ z otázky 44, je dobře vidět, že s přibývajícím věkem klesá počet voleb možností „na každé hodině“ a „pravidelně“ a naopak stoupá počet voleb možností „několikrát za rok“ a „výjimečně“, tedy čím starší respondent, tím méně často počítač používá. **Výsledky této otázky hypotézu potvrzují.**

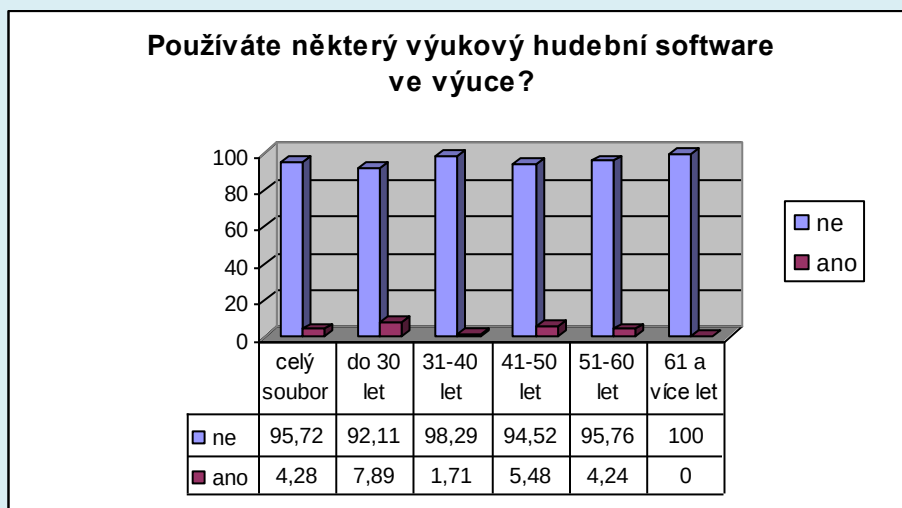
Výsledky otázky 45. „Používají v HV počítač žáci?“ jsou ve věkových kategoriích vyrovnanější, přesto je zde patrný menší počet kladných odpovědí u starších věkových kategorií. **Výsledky této otázky tedy hypotézu potvrzují.**

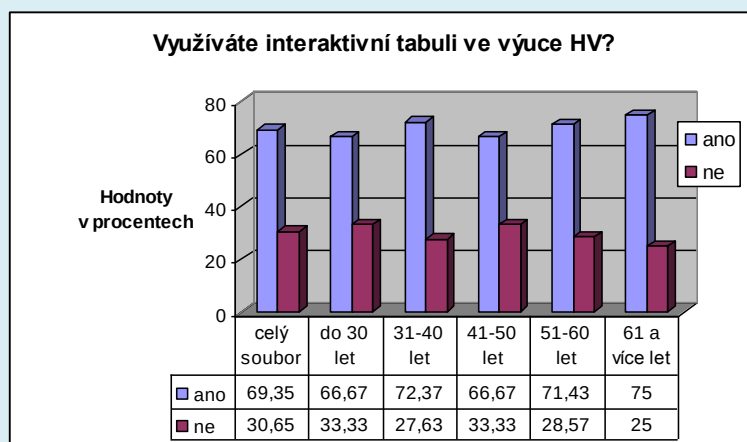
V podotázce 45.c „Jak často“, navazující na odpověď „ano“ z otázky 45, překvapivě výsledky ukazují, že nejméně často používají žáci počítač u nejmladších učitelů (do 30 let), což by se snad dalo vysvětlit jejich krátkým pobytem v praxi, kdy si ještě dostatečně neosvojili náročnější organizaci vyučování, která využití počítačů ve výuce provází. Nejčastější použití uvádějí respondenti z kategorie 31 - 40 let a v dalších věkových kategoriích je použití méně a méně časté. Pokud budeme sledovat tento obecný trend a výsledky nejmladších respondentů vyhodnotíme jako výjimečné, můžeme říci, že **výsledky této otázky hypotézu potvrzují.**

V otázce 48. „Používáte některý výukový hudební software ve výuce?“ jsou výsledky věkových kategorií opět poměrně vyrovnané. Nejčastěji však používání softwaru uvedla nejmladší věková kategorie a nejméně často nejstarší věková kategorie. **Tato otázka tedy hypotézu potvrzuje.**

Podotázka 53.a navazuje na odpověď „ano“ v otázce 53. „Máte pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli?“, kterou zvolilo 41 % respondentů. Tito respondenti odpovídali v podotázce 53.a bez velkých rozdílů ve věkových kategoriích, používání interaktivní tabule však uvádějí nejvíce respondenti z nestarší kategorie. Zde se tedy hypotéza **nepotvrdila.**

Hypotéza 4 byla potvrzena.

2.1.14 Typický učitel hudební výchovy na ZŠ 2010

Typickým učitelem hudební výchovy na základní škole je žena ve věku mezi 40 a 50 lety. Vzdělání získala na gymnáziu a poté pokračovala na pedagogické fakultě. Absolvovala dva cykly na základní umělecké škole a hudebnímu vzdělávání se věnovala celkem 12 let. Její pedagogická praxe je 18 let, z toho 16 let učí hudební výchovu na I., častěji však na II. stupni nebo na obou¹⁰. Je aprobována jako učitelka I. stupně, často však také jako učitelka II. stupně¹¹, zde s kombinací hudební výchova a český jazyk. Aprobaci hudební výchova si vybrala proto, že ji hudba bavila a chtěla se jí věnovat. Hraje na klavír, ale nepůsobí jako aktivní hudebník.

Specifika hudební výchovy

V kontextu předmětů, které vyučuje, by z hlediska své obliby zařadila hudební výchovu někam doprostřed s tendencí k pozitivnějšímu hodnocení. Jako největší klad hudební výchovy pro učitele vnímá to, že na hodinách může vytvořit uvolněnější a otevřenější atmosféru, ale oceňuje i možnost projevení vlastní tvořivosti a pestrost náplně předmětu. Největším negativem předmětu pro učitele je podle ní to, že hudební výchovu žáci nerespektují jako plnohodnotný předmět a v souvislosti s tím pak pociťuje jako obtížné udržet zde kázeň. Její představa o učení hudební výchovy před nástupem do praxe zhruba odpovídala skutečnosti, avšak se zřetelným příkloněním k pozitivnějšímu očekávání. I přesto by si však s nynějšími vědomostmi z praxe hudební výchovu znovu vybrala jako svou aprobaci.

Hlavní cíl hudební výchovy

Jako hlavní cíl HV vidí především podporu všeobecné hudebnosti, tedy vztahu k hudbě, ke zpěvu a k aktivnímu muzicírování, doplněný základními znalostmi z hudebních dějin a teorie. Často také zmiňuje orientaci v hudebních žánrech, spojenou s tolerancí k jejich různosti, a možnost HV kultivovat charakter, estetickou a společenskou hodnotu osobnosti žáků.

¹⁰ Pouze I. stupeň 32 % respondentů, pouze II. stupeň 34 % respondentů, oba stupně také 34 % respondentů.

¹¹ I. stupeň 46 %, II. stupeň 43 %.

V hodnocení žáků z předmětu hudební výchova by se jí zdálo nejvhodnější slovní hodnocení vzhledem k tomu, že předmět má charakter výchovy. Pokud má hodnocení probíhat formou známkování, pak se přiklání k používání pouze mírnějších známek, a to podle posuzování aktivity a snahy žáků.

Prestiž

Postavení hudební výchovy v rámci všech předmětů v očích vedení školy vnímá tak, že hudební výchovu vedení považuje za méně důležitý předmět, ovšem s tendencí přiznat jí trochu důležitosti. V očích ostatních učitelů je podle ní postavení hudební výchovy poněkud horší, považují ji za méně důležitý předmět s tendencí spíše k její nedůležitosti. Ještě horší postavení hudební výchovy pak vnímá u žáků, kde je tendence k jejímu hodnocení jako nejméně důležitého předmětu ještě větší. U rodičů pak již podle ní postavení hudební výchovy jako jednoho z nejméně důležitých předmětů mírně převažuje.

Typická učitelka hudební výchovy se nesetkala s názorem, že je hudební výchova na základní škole zbytečná a mohla by být zrušena, ale je velmi pravděpodobné, že by se s ním mohla setkat ¹², a to zejména u žáků. Tento názor o nadbytečnosti hudební výchovy podle ní pramení zejména z nepochopení významu předmětu a vnímá ho také jako odpovídající převažující orientaci společnosti na užitnou hodnotu a výkon.

Profesi učitele na základní škole vnímá jako celkově finančně i společensky nedoceněnou, ačkoli sama ji považuje za společensky důležitou profesi, jejíž působení by bylo těžko nahraditelné. Největší klad této profese vidí v možnosti tvořivé činnosti, kterou si může do jisté míry řídit sama, a jako další pozitivum práci s dětmi. Naopak největším záporem profese jsou pro ni velké nároky na její trpělivost a negativně vnímá i nedostatečné finanční ohodnocení a nezájem žáků o výuku.

I přes tyto zápory ji učení naplňuje a má při něm pocit dostatečné seberealizace. Kdyby se znovu rozhodovala, chtěla by být opět pedagogem.

¹² 46,5 % respondentů se s tímto názorem setkala.

ŠVP

Školní vzdělávací program vypracovávala společně s kolegy, i když byla velká pravděpodobnost, že ho bude vypracovávat sama¹³. Práci na tomto dokumentu však hodnotí jako zbytečnou práci navíc, i když si byla vědoma i její potřeby a možnosti pozitivních změn. Míru proměny obsahu hudební výchovy oproti dřívějším osnovám vidí pouze v některých menších změnách a v souladu s tím celkově považuje školní vzdělávací program za sice pozitivní, ale pouze malou změnu, s příkloněním k názoru, že v praxi vše zůstalo při starém.

Vybavení školy

Na škole, kde vyučuje, je dostatečně vybavená hudebna, kterou vždy pro svou výuku využívá. K dispozici zde má¹⁴ CD přehrávač, kazetový magnetofon, DVD přehrávač, televizor a videopřehrávač. Z audiovizuální techniky používá ve výuce¹⁵ CD přehrávač a DVD přehrávač, nahrávací zařízení nepoužívá. Při výuce jí z technického vybavení schází interaktivní tabule. V učebně má k dispozici učebnice řady SPN pro 1. - 9. ročník a zpěvníky pro žáky Já, písnička a ve výuce je používá. Z hudebních nástrojů má k dispozici¹⁶ dřívka (claves), bubínek, triangel, tamburínu, činelky, klavír, dřevěný blok a jiné perkuse, kytaru, keyboard, zobcovou flétnu, činely, zvonkohru, xylofon a bubny. Pokud by jí ve výuce chyběl hudební nástroj, byl by to xylofon. Jako učitelka ve výuce používá klavír, dřívka, bubínek, triangel, keyboard, tamburínu a kytaru.

Aktivita

Žáci samostatně používají v jejich hodinách dřívka, triangel, bubínek, činelky, tamburínu, dřevěný blok a jiné perkuse, rumbakouli a zobcovou flétnu. Tyto nástroje používají¹⁷ především kolektivně při doprovodu zpěvu a při rytmických nebo intonačních cvičeních a dále také jednotlivě jako doprovod při zpěvu a při pohybové výchově. V jejich hodinách typicky stráví žáci 20 až 30 minut hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na

¹³ Společně s kolegy 44 % respondentů, sám/sama 37 % respondentů.

¹⁴ Zde jsou seřazeny podle pořadí všechny možnosti, které uvedlo 50 a více % respondentů.

¹⁵ viz poznámka č. 5

¹⁶ viz poznámka č. 5

¹⁷ viz poznámka č. 5

nástroje, pohybovou aktivitou), 5 až 10 minut (s příklonem k horní hranici) věnuje teoretickému výkladu a 5 až 10 minut (s příklonem ke spodní hranici) poslechu.

Moderní populární a lidová hudba

V její výuce je z hudebních žánrů nejvíce zastoupená lidová hudba, ovšem moderní populární hudba a tzv. vážná hudba se jí téměř vyrovnají. Moderní populární hudbu tedy vyučuje, věnuje se jí zhruba stejně jako vážné (případně lidové, jazzové) hudbě. Jako formu výuky moderní populární hudby volí nejčastěji zpěv populárních písní, často také poslech a referáty žáků. Myslí si, že lidové písně jsou vhodnou součástí výuky hudební výchovy a zařazuje je zhruba ve stejném množství jako populární písně.

Počítačová technika

Pro účely hudební výchovy pravidelně využívá počítač, a to především pro vyhledávání informací na internetu a dále pro vyhledávání nahrávek na internetu a pro přípravu pracovních listů pro žáky. Žáci v jejích hodinách hudební výchovy počítač nevyužívají, protože nemá k dispozici dostatek počítačů. Je však pravděpodobné, že by počítače využívat mohli¹⁸ a v tom případě by ho využili několikrát za rok především pro vyhledávání informací na internetu a dále pro vyhledávání nahrávek na internetu.

O kompozičních a notačních softwarech někdy slyšela, ovšem přímou zkušenost s žádným nemá. Stejně tak slyšela o výukových hudebních softwarech, ale ani s nimi se blíže neseznámila. Žádný tedy ve své výuce nepoužívá, a to proto, že ho nemá k dispozici. Nemá také žádný osvědčený hudební software, měla by však zájem dozvědět se o nich více formou proškolení. Podle jejího názoru je počítač ve výuce hudební výchovy především prostředkem jejího zpestření.

Interaktivní tabule

Ze své výuky (včetně jiných předmětů aprobace) má zkušenost s interaktivní tabulí, ale pro potřeby hudební výchovy ji nemá k dispozici. Je však pravděpodobné, že by ji mít k dispozici mohla¹⁹, a v tom případě by ji využívala několikrát za rok pro přehrávání ukázek, pro výklad hudební teorie, případně pro procvičování učiva. Podle jejího názoru je

¹⁸ 41 % respondentů uvádí využívání počítačů žáky.

¹⁹ 41 % respondentů má interaktivní tabuli k dispozici.

interaktivní tabule ve výuce hudební výchovy zejména dobrý prostředek pro zpestření výuky a v druhé řadě i pro její zefektivnění.

Příprava na VŠ a další vzdělávání

Vysoká škola ji na výuku hudební výchovy připravila docela dobře, v praxi si ale musela hodně věcí doplnit, a to především z oblasti didaktiky a metodiky hudební výchovy. Také by uvítala školení v oblasti práce s moderní technikou při výuce, protože v tomto směru ji vysoká škola dostatečně nepřipravila. Zajímá se o další vzdělávání pedagogů a přesto, že podle ní není dostatečná nabídka pro učitele hudební výchovy, občas se dalšího vzdělávání účastní a vedení školy ji v tom dostatečně podporuje.

Prezentace hudební výchovy

Na škole sice nevede žádný nepovinný/zájmový hudební předmět, ale je velká pravděpodobnost, že by ho vést mohla²⁰, a pak by se jednalo o pěvecký sbor. Se svými žáky však reprezentuje školu, nejčastěji formou hudebních vystoupení na akcích školy, méně také vystoupeními pro jiné instituce.

²⁰ 45 % respondentů nepovinný předmět vede.

2. 2 Žáci

Charakteristika výběrového souboru

Počet respondentů	1839
z toho chlapců	944
dívek	894
pohlaví neuvedl	1

do 2 000 obyvatel	0
do 5 000 obyvatel	428
do 20 000 obyvatel	474
do 100 000 obyvatel	287
nad 100 000 obyvatel	649
respondent neuvedl místo školy	1

Výsledky a jejich interpretace u výběrového souboru žáků jsou zpracovány obdobně jako u výběrového souboru učitelů. V následujících pasážích je tedy vždy uvedena otázka z dotazníku a odpovídající tabulka popřípadě graf. Z již výše uvedených důvodů nejsou tabulky a grafy číslovány a nemají zvláštní název. U výsledků je vždy uvedena absolutní četnost a relativní četnost. Relativní četnost je u otázek, kde mohl respondent volit pouze jednu odpověď počítána z počtu respondentů, kteří na danou otázku odpověděli. U otázek, kde bylo možno volit více možností údaj o počtu respondentů, kteří odpověděli, chybí, proto je relativní četnost počítána z počtu respondentů, kteří byli do výzkumu zařazeni (1839 odpovídajících). Většina respondentů si vždy vybrala z nabídnutých možností. Odpověď „jiné“, kterou měli někdy žáci také k dispozici, často využívali k odpovědím typu: nevím, jak kdy, nic, jak se mi chce atd., takže těch, kteří uvedli skutečně jinou variantu, než byla k dispozici, bylo velmi málo. Možnosti, které byly v možnosti „jiné“ uváděny se tak opakovaly velmi zřídka. Tyto možnosti, pokud nebude v textu uvedeno jinak, je proto třeba chápat jako statisticky nevýznamné, obvykle v řádu jednotek.

Otázky dotazníku byly opět pro přehlednost rozděleny do následujících okruhů:

- postavení HV a její význam (otázky 1-6, 50, 51)
- náplň a průběh hodin HV (7-13, 19)
- žákovo hodnocení sebe sama a učitele (14-15)
- vybavení (16-22)

- vztah k hudbě (30-33, 38)
- vlastní hudební aktivity (34-37, 39-42)
- oblíbené žánry, interpreti, skladatelé (43-49)
- co změnit v HV (52)

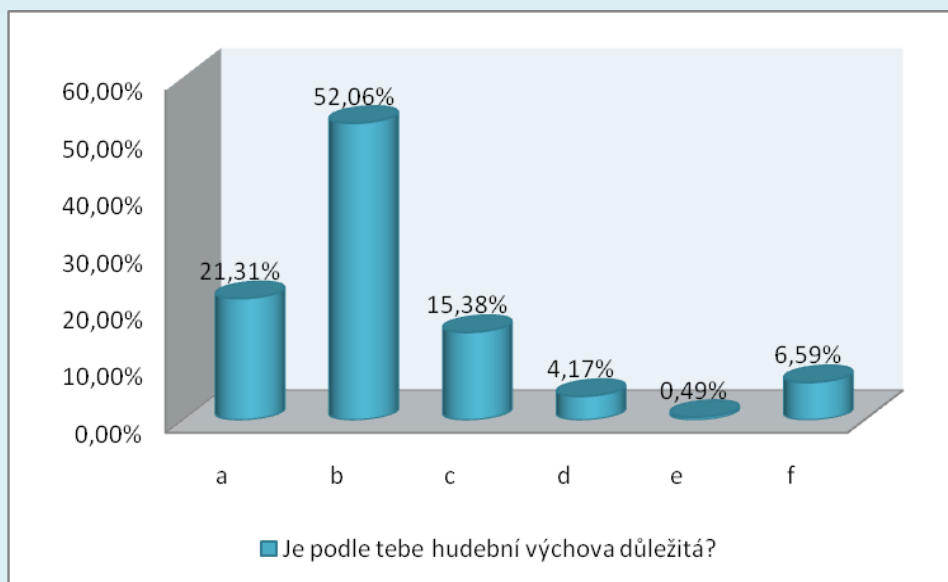
Otázky spadající do jednoho okruhu jsou většinou v dotazníku zařazeny za sebou, jen výjimečně je otázka ze stejného okruhu umístěna jinde. V takovémto případě je v textu pro přehlednost přiřazena k ostatním otázkám stejného okruhu, ale je označena číslem, které odpovídá číslování v dotazníku, aby byla lépe identifikovatelná.

2.2.1 Postavení HV a její význam

1. Je podle tebe hudební výchova (dále jen HV) důležitá?

- HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.
- HV je méně důležitá než některé jiné předměty. *Uveď předměty, které jsou podle tebe důležitější.*
- Každý předmět je důležitější než HV.
- HV je důležitější než některé jiné předměty. *Uveď předměty, které jsou podle tebe méně důležité než HV.*
- HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
- Nevím.

celkem	1821	
	abs.	rel.
	četnost	četnost
a	388	21,31%
b	948	52,06%
c	280	15,38%
d	76	4,17%
e	9	0,49%
f	120	6,59%

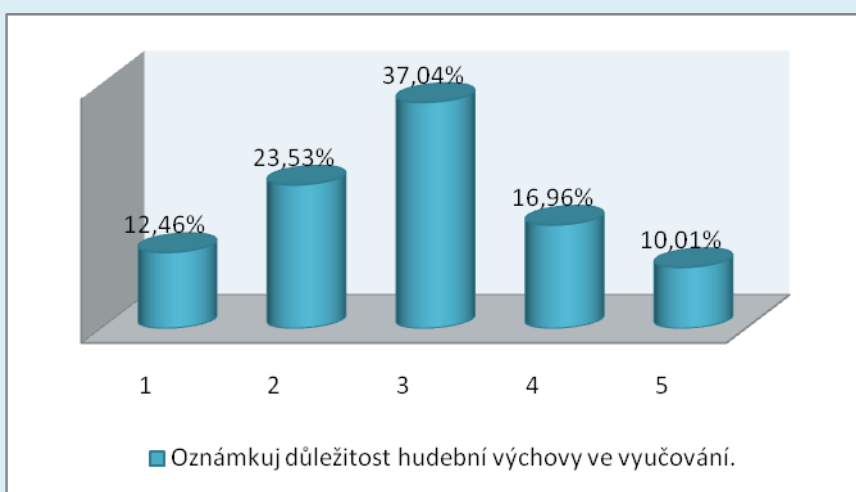

První otázka se zaměřila na pohled žáků na postavení hudební výchovy, na důležitost, kterou jí přikládají. Asi polovina žáků (52%) považuje HV za méně důležitou než ostatní vyučované předměty, 21,31% si naopak myslí, že HV je stejně důležitá jako ostatní vyučovací předměty. Žáci za důležitější považovali nejčastěji matematiku, češtinu a angličtinu.

- Oznámkuj důležitost hudební výchovy ve vyučování.** Pokud je HV velmi důležitá, dostane známku 1, pokud není vůbec důležitá, dostane známku 5.

Hudební výchovu bych oznámkoval takto:

celkem	1798	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
1	224	12,46%
2	423	23,53%
3	666	37,04%
4	305	16,96%
5	180	10,01%

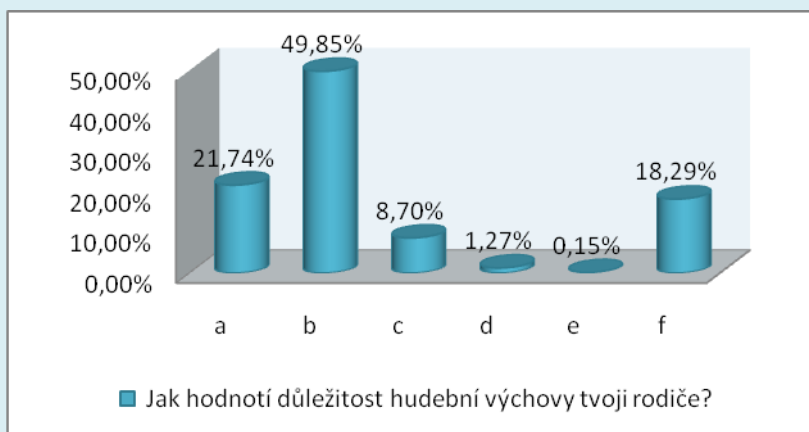

Největší část respondentů hodnotí důležitost hudební výchovy stupněm 3. Navíc není velký rozdíl v počtu těch, kteří ji hodnotí stupněm 1 a těch, kteří zvolili stupeň 5.

3. Jak hodnotí důležitost hudební výchovy tvoji rodiče?

- HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.
- HV je méně důležitá než některé jiné předměty. *Uved' předměty, které jsou podle rodičů důležitější.*
- Každý předmět je důležitější než HV.
- HV je důležitější než některé jiné předměty. *Uved' předměty, které rodiče považují za méně důležité než HV.*
- HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
- Nevím.

celkem	1334	
	abs.	rel.
	četnost	četnost
a	290	21,74%
b	665	49,85%
c	116	8,70%
d	17	1,27%
e	2	0,15%
f	244	18,29%

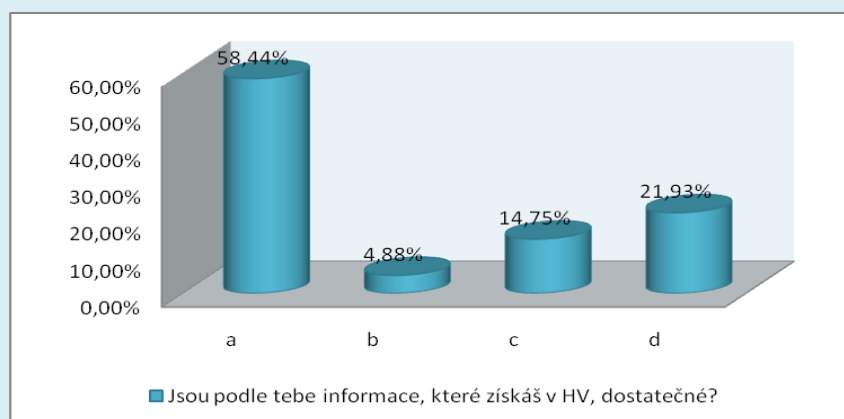

Přibližně polovina žáků je přesvědčena, že jejich rodiče považují HV za méně důležitý předmět než ostatní. 21,74% si naopak myslí, že rodiče považují HV za stejně důležitou jako ostatní předměty. Pouze 1,27% žáků si myslí, že rodiče považují HV za důležitější než některé jiné předměty. Rodiče podle respondentů stejně jako oni sami považují za důležitější nejčastěji češtinu, matematiku a angličtinu.

4. Jsou podle tebe informace, které získáš v HV, dostatečné?

- a. Informace, které se tam dozvím, jsou dostatečné.
- b. Informace, které se tam dozvím, jsou nedostatečné, chtěl/a bych vědět víc.
- c. Informací je příliš mnoho, více než je potřebné.
- d. Nedokážu posoudit.

celkem	1824	
	abs.	rel.
	četnost	četnost
a	1066	58,44%
b	89	4,88%
c	269	14,75%
d	400	21,93%

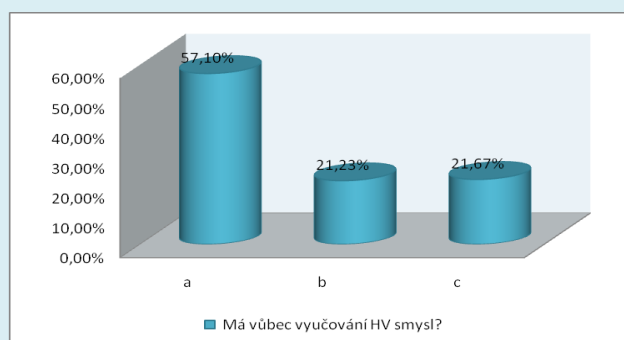

Podle odpovědí respondentů je 58,44% z nich přesvědčeno, že v HV získává dostatečné informace, přičemž opačný názor zastává jen 4,88% respondentů, naopak 14,75% žáků má pocit, že osvojovaných informací je příliš mnoho, více než potřebují.

5. Má vůbec vyučování HV smysl?

- a. ano
- b. nedokážu posoudit
- c. ne

celkem	1832	
	abs.	rel.
	četnost	četnost
a	1046	57,10%
b	389	21,23%
c	397	21,67%

Více než polovina žáků je přesvědčena o tom, že vyučování tohoto předmětu smysl má. Žáci, kteří se domnívají, že vyučování HV nemá smysl, byli vyzváni, aby zvolili předmět, kterým by nahradili hudební výchovu.

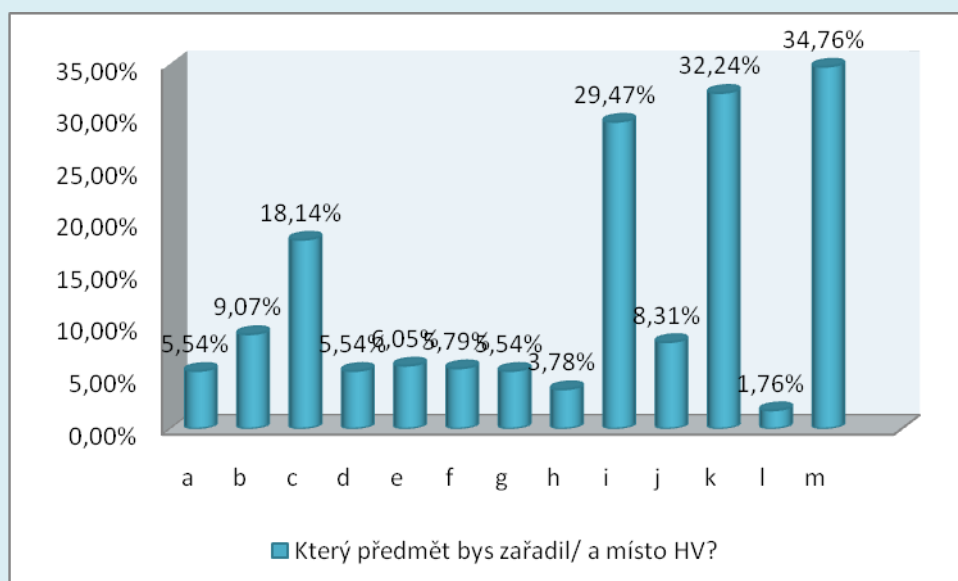
Pokud **NE**:

1. Který předmět bys zařadil/a místo HV?

- a. čeština
- b. matematika
- c. cizí jazyk
- d. přírodopis

- e. dějepis
- f. zeměpis
- g. fyzika
- h. chemie
- i. tělesná výchova
- j. výtvarná výchova
- k. IVT
- l. úplně jiný předmět (*Upřesni.*)
- m. volná hodina

celkem	397	
	abs.	rel.
	četnost	četnost
a	22	5,54%
b	36	9,07%
c	72	18,14%
d	22	5,54%
e	24	6,05%
f	23	5,79%
g	22	5,54%
h	15	3,78%
i	117	29,47%
j	33	8,31%
k	128	32,24%
l	7	1,76%
m	138	34,76%

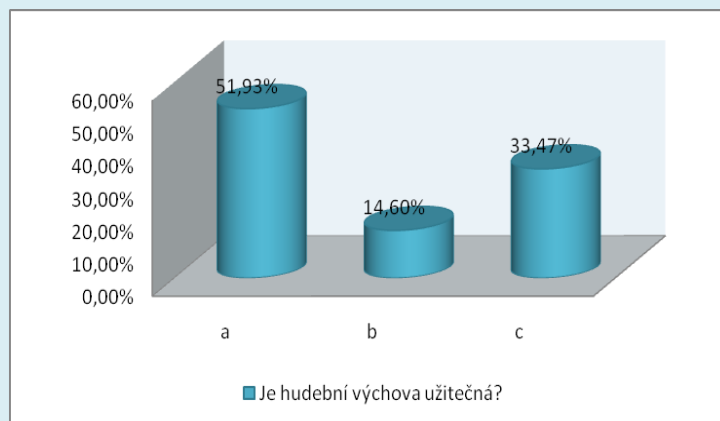

Respondenti by nejčastěji uvítali, kdyby bylo místo HV zařazeno IVT (32,24%), tělesná výchova (29,47%) nebo cizí jazyk (18,14%). Největší část žáků, téměř třetina, by pak uvítala místo HV volnou hodinu.

6. Je hudební výchova užitečná?

- a. ano (*Proč?*)
- b. ne (*Proč?*)
- c. nevím

celkem	1712	
	abs.	rel.
	četnost	četnost
a	889	51,93%
b	250	14,60%
c	573	33,47%

Více než polovina respondentů je přesvědčena, že HV je užitečná. Opačný názor zastává jen 14,60%, zatímco 33,47% neví, zda je tento vyučovací předmět vyučovací předmět užitečný. Odpověď „ano“ respondenti nejčastěji zdůvodňovali takto:

Hudební výchova je důležitá pro další studium, popř. k přijímacím zkouškám. Někteří respondenti jsou dále přesvědčeni, že hudební výchovu využijí ve svém povolání nebo jinde v životě. Podle respondentů je hudební výchova důležitá pro budoucí skladatele.

Další skupina oceňuje, že hudební výchova je odpočinková hodina.

Jiní si myslí, že hudební výchova je důležitá, protože seznámí s historií, kulturou a navazuje na dějiny a literaturu, seznámí se skladateli i díly, hudebními nástroji, informuje o zajímavostech, je součástí všeobecného vzdělání. Hudební výchova informuje také o zahraniční hudbě. Podle respondentů navíc hudební výchova informuje o hudebních stylech a žánrech.

Další část respondentů oceňuje skutečnost, že se v hudební výchově naučí noty, vytvářet rytmický doprovod a udržet rytmus. Myslí si, že se v hudební výchově naučí zpívat a hrát na nástroje, popř. mají možnost si na některé nástroje zahrát. Oceňují také možnost poslechu hudby, zvláště u vážné hudby, protože k té někteří podle svých slov nemají v běžném životě přístup anebo by si ji nepustili. Hudební výchova je důležitá také kvůli tanci. Mnozí oceňují skutečnost, že se naučí nové písničky.

Část respondentů si navíc myslí, že hudební výchova (možná však mysleli hudba) rozvíjí představivost a smysly a rozvíjí osobnost, procvičuje paměť.

Ti, kteří zvolili odpověď NE, argumentují tím, že hudební výchova je k ničemu a nikoho nezajímá, navíc člověku nedá nic do života. Někteří předmětu vytýkají to, že je nudí. Respondenti si navíc myslí, že pokud se hudbou nebudou živit, nepotřebují ani hudební výchovu. Jiní jsou toho názoru, že by hudební výchova měla být pouze volitelný předmět. Hudební výchova je podle některých důležitá jen pro zájemce ze ZUŠ, kam také prý mohou jít, když budou chtít třeba zpívat nebo si mohou zpívat v koupelně. Žáci hudební výchově navíc vytýkají zájem o staré styly.

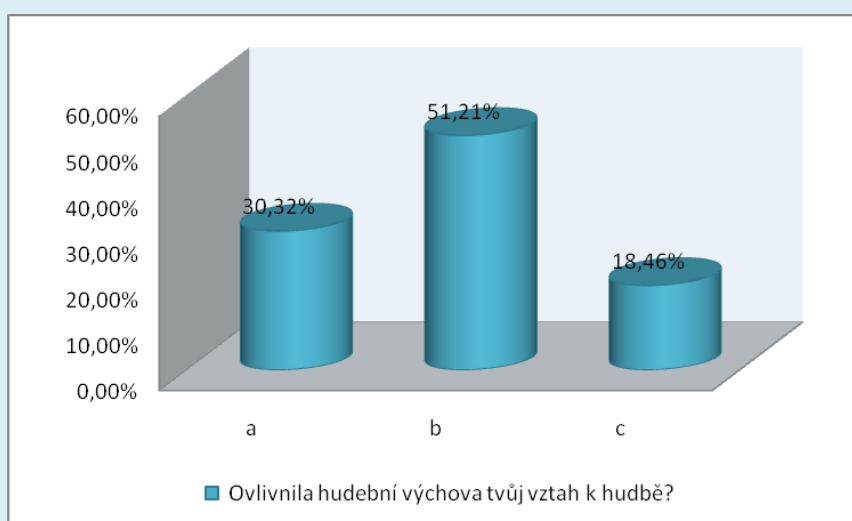
50. Ovlivnila hudební výchova tvůj vztah k hudbě?

a. ano

b. ne

c. nevím

celkem	1771	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	537	30,32%
b	907	51,21%
c	327	18,46%

Tento pohled žáků na význam hudební výchovy není příliš pozitivní. Více než polovina z nich uvádí, že tento předmět *neovlivnil jejich vztah k hudbě*. Opačný názor zastává jen necelá třetina dotázaných.

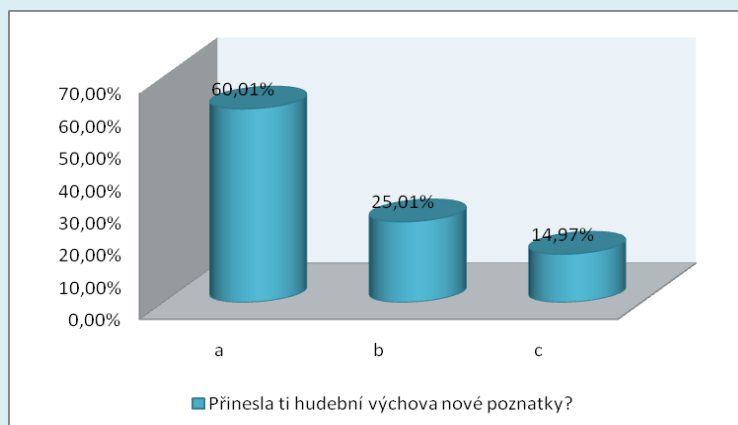
51. Přinesla ti hudební výchova nové poznatky?

a. ano

b. ne

c. nevím

celkem	1783	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1070	60,01%
b	446	25,01%
c	267	14,97%

Nové poznatky přinesla hudební výchova téměř dvěma třetinám všech dotázaných, zatímco opačný názor zastává jen čtvrtina respondentů.

Podle žáků je hudební výchova méně důležitá než některé jiné předměty, žáci si také myslí, že stejného názoru jsou i jejich rodiče. Za důležitější předměty považují nejčastěji češtinu, matematiku a angličtinu a domnívají se, že jejich rodiče považují za důležitější stejné předměty. Svoje hudební znalosti by ohodnotili známkou 3. Více než polovina z nich má názor, že informace, které získají jsou dostatečné a že vyučování HV má smysl. Více než polovina dotázaných připouští, že hudební výchova je užitečná a přinesla jim nové poznatky. Přesto se však domnívají, že hudební výchova neovlivnila jejich vztah k hudbě.

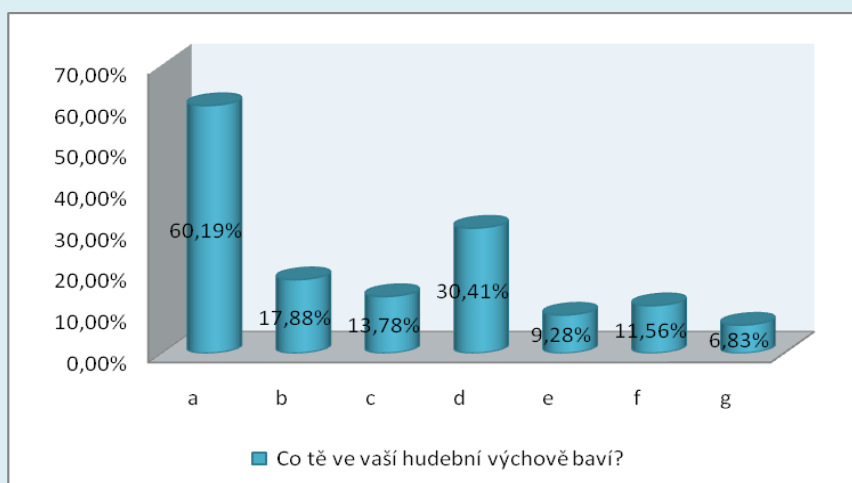
2.2.2 Náplň a průběh hodin hudební výchovy

7. Co tě ve vaší hudební výchově baví? (Můžeš zvolit více možností.)

- a. zpěv
- b. hra na hudební nástroje

- c. rád/a se dozvím nové informace o hudbě
- d. poslech hudebních skladeb
- e. pohyb
- f. práce s počítačem
- g. něco jiného (*Upřesni.*)

celkem	1756	
	abs.	rel.
	četnost	četnost
a	1057	60,19%
b	314	17,88%
c	242	13,78%
d	534	30,41%
e	163	9,28%
f	203	11,56%
g	120	6,83%

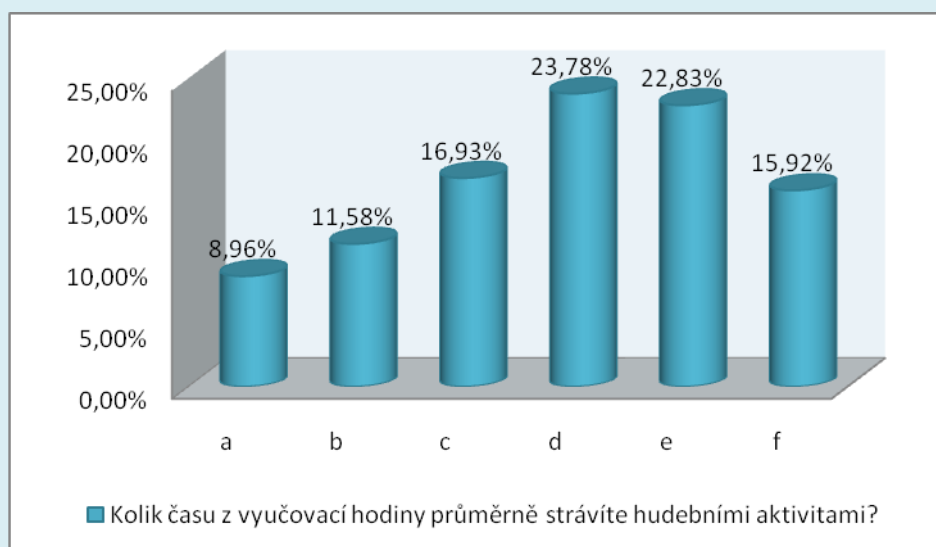
Relativní četnost, zde byla počítána z počtu 1756. Výsledky 83 dotazníků nebyly u této otázky jasné, proto musely být odpočítány. Žáci v hudební výchově nejčastěji baví zpěv, tuto odpověď uvedlo 60,19%, téměř třetina žáků také ráda poslouchá hudební skladby. Kromě nabízených možností (zpěv, hra na hudební nástroje, získávání nových informací o hudbě, poslech hudebních skladeb, pohyb, práce s počítačem) žáci uváděli např. tyto aktivity: hudební hádanky, filmy, zpěv anglických písní, hudba z naší doby, zpěv karaoke, kufr, hry, doplňovačky, kreativní činnosti, které učitel vymýšlí apod. Vícekrát však žáci připsali v možnosti „jiné“, že je nebaví nic.

Otázky 8-11 jsou zaměřeny na rozložení jednotlivých činností ve vyučovací hodině HV:

8. Kolik času z vyučovací hodiny průměrně strávíte hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybem)?

- a. 0 - 5 minut
- b. 5 - 10 minut
- c. 10 - 15 minut
- d. 15 - 20 minut
- e. 20 - 30 minut
- f. více než 30 minut

celkem	1796	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	161	8,96%
b	208	11,58%
c	304	16,93%
d	427	23,78%
e	410	22,83%
f	286	15,92%

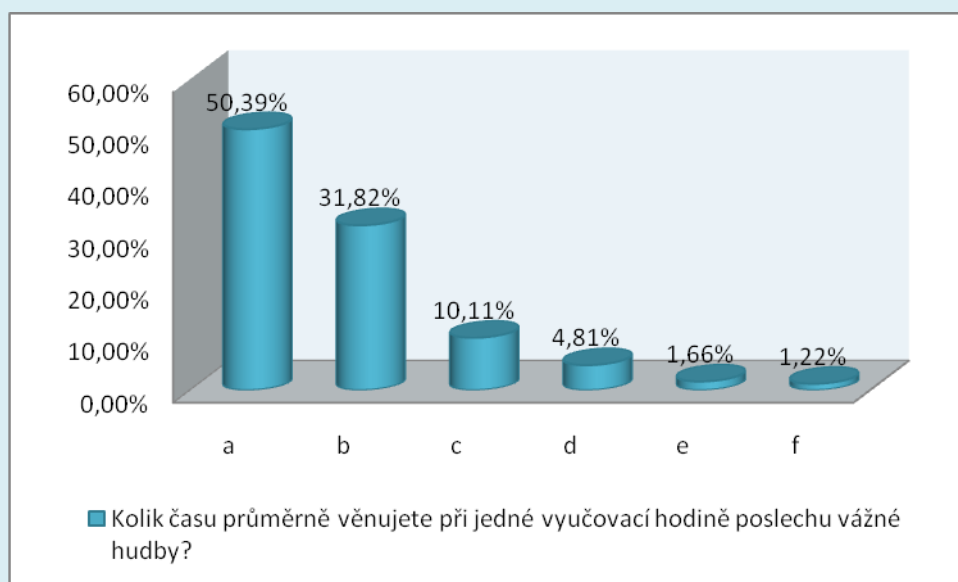

Žáci nejčastěji uváděli, že hudebními aktivitami stráví 15-20 minut nebo dokonce 20-30 minut, tedy zřejmě největší část vyučovací hodiny.

9. Kolik času průměrně věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu vážné hudby?

- a. 0 - 5 minut
- b. 5 - 10 minut
- c. 10 - 15 minut
- d. 15 - 20 minut
- e. 20 - 30 minut
- f. více než 30 minut

celkem	1810	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	912	50,39%
b	576	31,82%
c	183	10,11%
d	87	4,81%
e	30	1,66%
f	22	1,22%

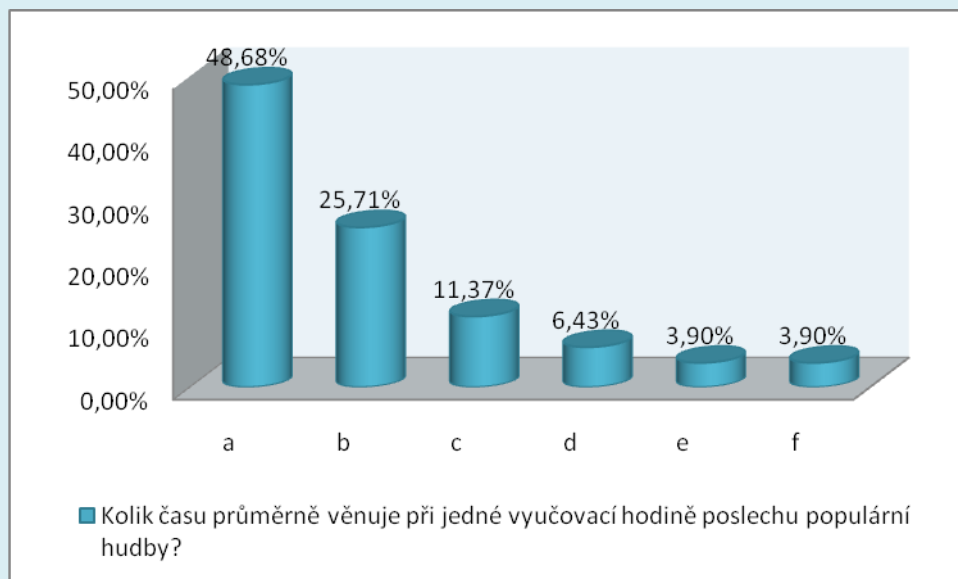

Polovina respondentů uvedla, že poslechu vážné hudby věnují 0-5 minut, 31,82% pak uvádí, že vážnou hudbu poslouchají 5-10 minut. Z grafu je patrné, že vyšší hodnoty byly uváděny podstatně méně často, poslechu vážné hudby je ve srovnání s hudebními aktivitami věnovaná poměrně malá část vyučovací hodiny.

10. Kolik času průměrně věnuje při jedné vyučovací hodině poslechu populární hudby?

- a. 0 - 5 minut
- b. 5 - 10 minut
- c. 10 - 15 minut
- d. 15 - 20 minut
- e. 20 - 30 minut
- f. více než 30 minut

celkem	1820	
	abs. četnost	rel. četnost
a	886	48,68%
b	468	25,71%
c	207	11,37%
d	117	6,43%
e	71	3,90%
f	71	3,90%

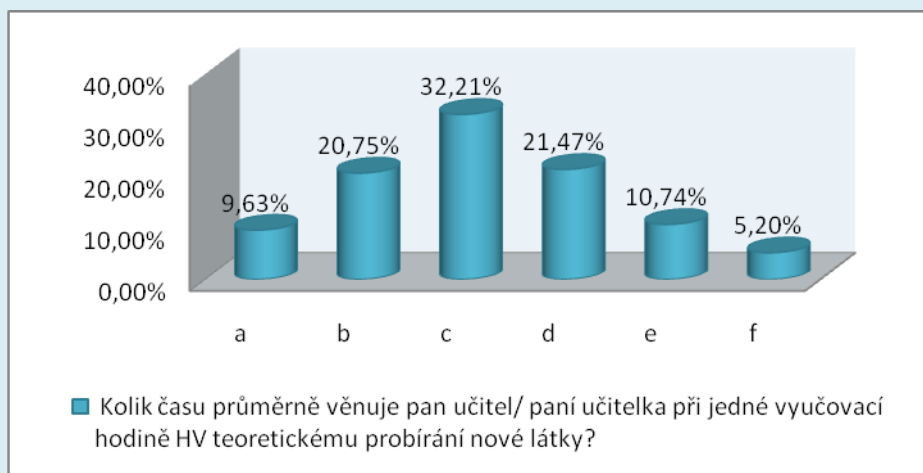
Podíl poslechu populární hudby ve vyučování je mezi jinými činnostmi podle žáků velmi podobný podílu poslechu hudby vážné. Přibližně polovina respondentů uvádí, že populární hudbu poslouchají 0-5 minut, čtvrtina se jich domnívá, že tomuto poslechu věnují 5-10 minut.

11. Kolik času průměrně věnuje pan učitel/ paní učitelka při jedné vyučovací hodině HV teoretickému probírání nové látky?

- a. 0 - 5 minut

- b. 5 - 10 minut
- c. 10 - 15 minut
- d. 15 - 20 minut
- e. 20 - 30 minut
- f. více než 30 minut

celkem	1807	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	174	9,63%
b	375	20,75%
c	582	32,21%
d	388	21,47%
e	194	10,74%
f	94	5,20%

Respondenti nebyli tolik jednotní v určení doby, kterou věnují probírání nového učiva. Největší část z nich uvádí, že se nové látky teoreticky věnují asi 10-15 minut. 20,75% uvádí, že se teoretickému probírání věnují 5-10 minut, zhruba stejná část respondentů uvádí, že této činnosti věnují dokonce 15-20 minut.

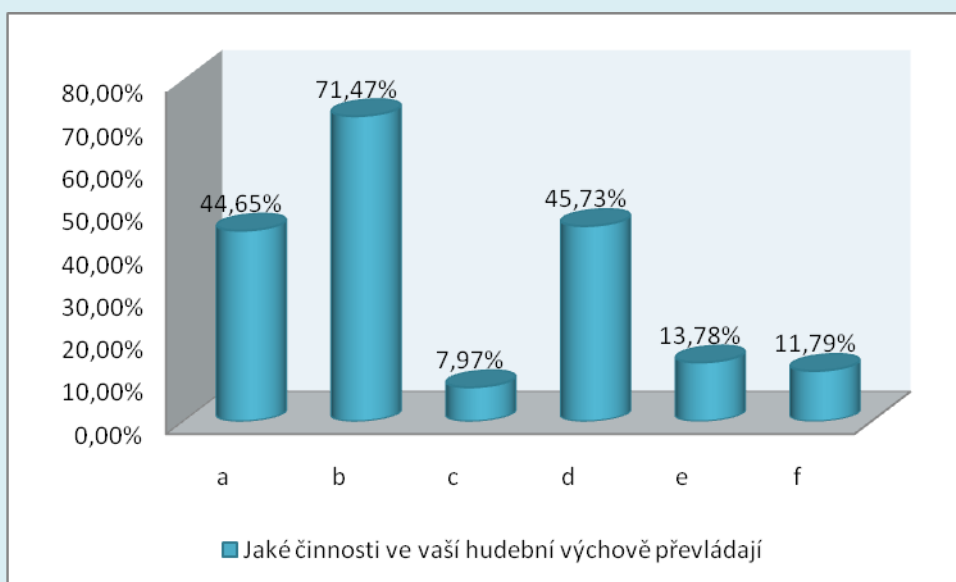
19. Jaké činnosti ve vaší HV převažují? Můžeš zvolit více možností.

- a. probírání nového učiva
- b. zpěv
- c. pohyb a tanec
- d. poslech hudby

e. sledování hudebních filmů a dokumentů

f. jiné (*Upřesni*)

celkem	1756	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	784	44,65%
b	1255	71,47%
c	140	7,97%
d	803	45,73%
e	242	13,78%
f	207	11,79%

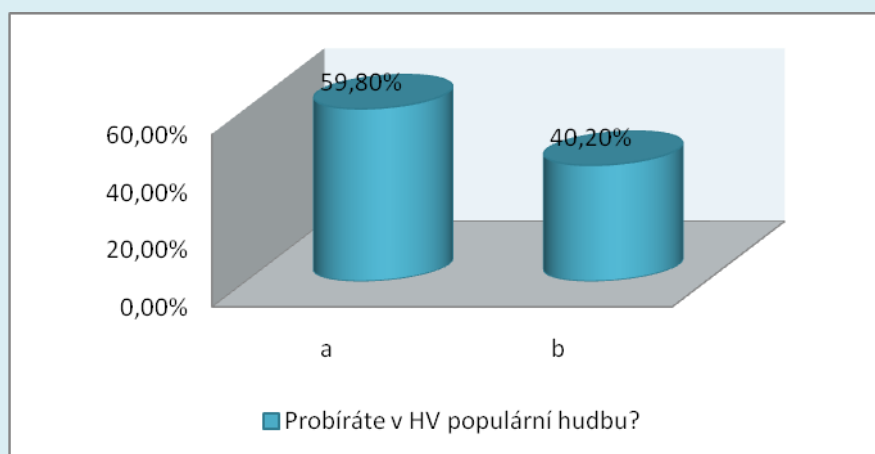

Tato otázka byla v dotazníku uvedena později a sloužila jako kontrolní otázka k předchozím. Téměř tři čtvrtiny respondentů uvedly, že v jejich hudební výchově převažuje zpěv. Nejméně často byl volen pohyb a tanec. V možnosti „jiné“ žáci uváděli rytmizaci, referáty, hru na nástroje, zkoušení, hudební hádanky, psaní zápisů, poslech PC, zpěv na mikrofony, psaní písní, čtení učebnic, psaní diktátů a povídání, ovšem s výjimkou hry na nástroj (uvedeno 19x) a rytmizace (15x) a zkoušení (11x) se odpovědi objevovaly většinou jednou nebo dvakrát. V předchozích otázkách, žáci uvedli, že největší část hodiny věnují hudebním aktivitám (např. zpěv, pohyb, hra na nástroje atd.), zde byl nejčastější aktivitou zpěv. Pohyb byl naopak nejméně častou aktivitou. Je však pravděpodobné, že kdybychom i v předešlých otázkách zpěv a pohyb rozdělili, byl by zpěv volen jako převládající aktivita a pohyb by se umístil na opačném konci. Relativní četnost byla počítána od hodnoty 1756 (83 dotazník muselo být kvůli nejasným výsledkům odečteno).

12. Probíráte v HV populární hudbu?

- a. ano
- b. ne

celkem	1786	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1068	59,80%
b	718	40,20%

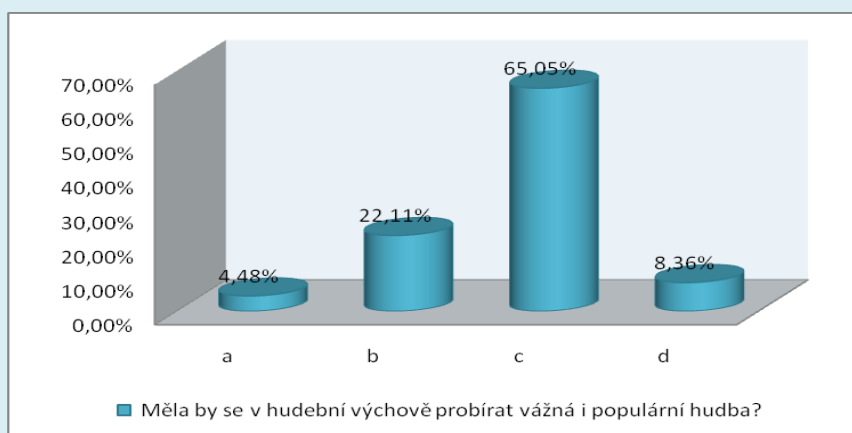

Velká část respondentů (40,20%) uvedla, že populární hudbu v HV neprobírají, což je v rozporu s vyjádřením učitelů. Je také možné, že pro některé respondenty je probírání synonymem teoretického přístupu, nikoliv vlastního poslechu populární hudby.

13. Měla by se v hudební výchově probírat vážná i populární hudba?

- a. V hudební výchově bychom měli probírat pouze vážnou hudbu. *(Proč?)*
- b. V hudební výchově bychom se měli věnovat pouze populární hudbě. *(Proč?)*
- c. V hudební výchově bychom se měli věnovat vážné i populární hudbě. *(Proč?)*
- d. Jiné. *(Upřesni)*

celkem	1651	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	74	4,48%
b	365	22,11%
c	1074	65,05%
d	138	8,36%

Největší část respondentů je přesvědčena, že by se v hudební výchově měli věnovat jak hudbě vážné tak populární. Pouze vážnou hudbu chce probírat 4,48% respondentů, naopak pouze populární hudba by vyhovovala 22,11% respondentům.

Ti, kteří se chtějí věnovat pouze vážné hudbě, si myslí, že populární hudba do hudební výchovy nepatří, k ničemu není a mohou se jí věnovat i doma. Některým se vážná více líbí. Jiní si myslí, že vážná hudba patří k všeobecnému přehledu a měli by poznat hudbu, o které toho méně vědí. Vážná hudba jim připadá zajímavá a důležitá. Někteří si myslí, že moderní hudby je až moc.

Větší je skupina těch, kteří by upřednostnili pouze populární hudbu, ti si myslí, že je vážná nudná a neposlouchají ji, navíc prý nikoho nezajímá, neposlouchá se, jiní říkají, že populární je víc oblíbená, především je pak více zábavná a lepší, tudíž se lépe pamatuje. Říkají, že k populární hudbě mají blíž. Vážná je podle nich zastaralá a nudná a nedá se poslouchat. Minulost je nebaví a k ničemu prý není. Myslí si, že populární je důležitá a lepší pro děti jejich věku, vážná by se podle nich měla probírat na SŠ a VŠ. Myslí si, že vážnou hudbu nebudou zpívat ani poslouchat, navíc prý stejně nedávají pozor, když se probírá třeba Mozart. Populární je prý lepší a všechny by bavila a věnuje se jí víc lidí.

Nejčastěji však chtějí respondenti probírat hudbu vážnou i populární. K nejčtenějším argumentům patří to, že by měli znát vše. Myslí si, že by se jim to mohlo hodit pro život nebo pro další studium. Myslí si, že hudební výchova tak bude pestřejší a navíc mnohé respondenty baví obojí a obojí se jim líbí. Žáci chtějí všestranné informace a naučit se rozeznávat oba druhy. Chtějí mít všeobecný přehled. Mnozí se domnívají, že oba druhy jsou stejně důležité.

Někteří si myslí, že jen vážná by je nebavila, jiní zase říkají, že by vážné mělo být jen málo. Respondenti si myslí, že každý má jiný vkus a výuka by neměla být zaměřena jen na jeden žánr, chtějí si ujasnit žánry a styly s tím, že to takto bude zajímavější a že jedno nejde bez druhého. Žáci však chtějí, aby se setkávali nejen s hudbou minulosti ale i s tou současnou. Někteří si myslí, že je sice vážná hudba zastaralá, ale přesto je dobré o ní něco vědět. Objevil se i názor, že vážná je základ vnímání hudby a populární je dobrá. Prý také někdo neslyšel vážnou hudbu.

Respondenti, kteří zvolili odpověď „jiné“, obvykle uváděli různé žánry populární hudby, populární hudbu zřejmě nechápou v širokém slova smyslu, ale pouze jako tzv. „pop“. Objevil se i názor, že nechtějí probírat nic, jen zpívat.

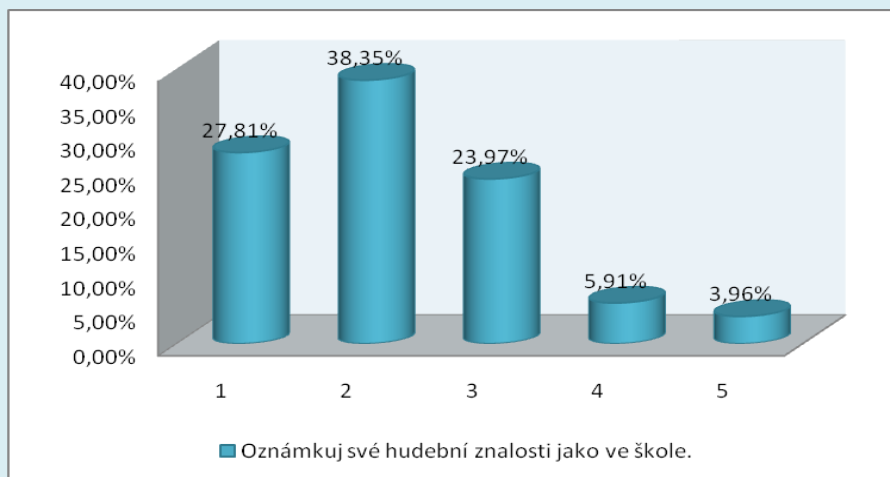
Žáky v hodinách nejvíce baví zpěv., tomu také věnují 15-20 minut z hodiny nebo dokonce 20-30 minut. Vážnou i populární hudbu poslouchá největší část respondentů v hodině 0-5 minut. V hodinách hudební výchovy převládá zpěv. Probírání teoretického učiva je věnováno nejčastěji 10-15 minut. Větší část respondentů v hodinách probírá populární hudbu, i když více než třetina z nich uvedla opačnou odpověď. Největší část odpovídajících si myslí, že by v hodinách měla být probírána vážná i populární hudba.

2.2.3 Žákovo hodnocení sebe sama a učitele

14. Oznamkuj své hudební znalosti jako ve škole. Zakroužkuj známku na stupnici.

1 2 3 4 5

celkem	1794	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
1	499	27,81%
2	688	38,35%
3	430	23,97%
4	106	5,91%
5	71	3,96%

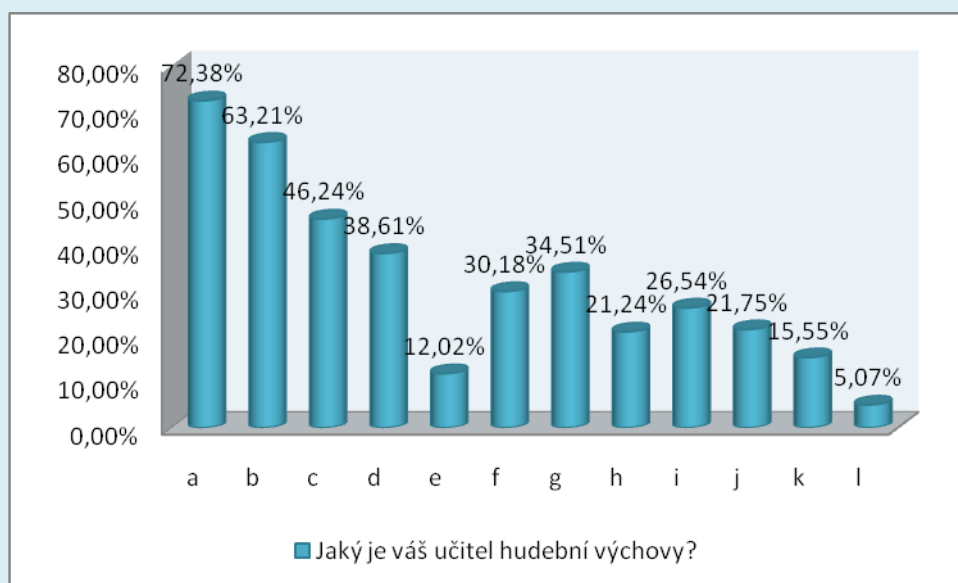

Z grafu je patrné, že většina žáků nepovažuje svoje hudební znalosti za špatné, největší část z nich by je ohodnotila známkou 2 (38,35%), přibližně čtvrtina respondentů pak zvolila známku 1, o něco menší část ohodnotila své znalosti známkou 3.

15. Jaký je váš učitel hudební výchovy? *(Můžeš zvolit více možností.)*

- a. dobře hraje
- b. dobře zpívá
- c. vyzná se ve vážné hudbě
- d. vyzná se v populární hudbě
- e. používá ve výuce počítače
- f. má dobré nápady a vymýšlí stále něco nového
- g. zajímavě povídá o hudbě
- h. používá v HV různé přístroje a média (např. televizi atd.)
- i. používá v HV často různé pomůcky
- j. používá ve výuce hodně hudebních nástrojů
- k. zkouší
- l. jiné *(Upřesni)*

celkem	1756	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1271	72,38%
b	1110	63,21%
c	812	46,24%
d	678	38,61%
e	211	12,02%
f	530	30,18%
g	606	34,51%
h	373	21,24%
i	466	26,54%
j	382	21,75%
k	273	15,55%
l	89	5,07%

Největší část respondentů uvádí, že jejich učitel hudební výchovy dobře hraje a zpívá. Téměř polovina žáků je pak přesvědčena, že se jejich učitel vyzná ve vážné hudbě. Necelých 40% si pak myslí, že se učitel vyzná také v hudbě populární. Z nabídnutých možností byla nejméně frekventovaná možnost e, tj. „používá ve výuce počítače“. Zvolilo ji pouze 12,02% žáků. Respondenti volící možnost l, „jiné“ např. uváděli, že jejich učitel je všestranný, hudebně nadaný, hodný nebo tolerantní, hezky zpívá atd., popř. zkouší či naopak nezkouší.

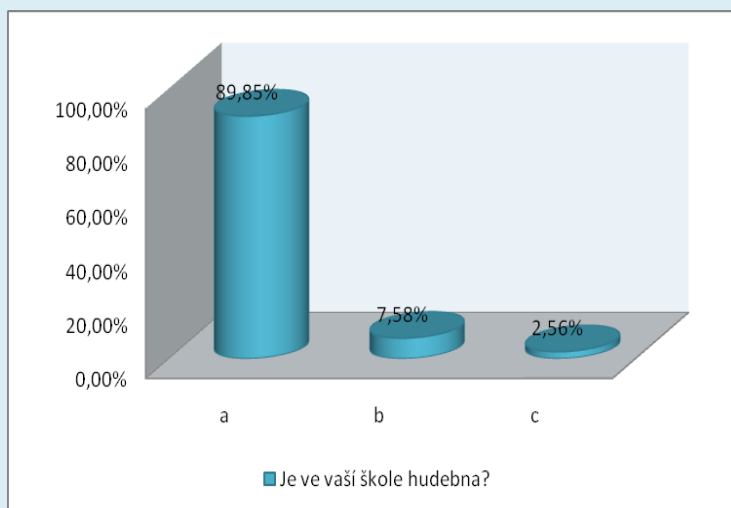
Hodnocení odpovídajících bylo vesměs kladné. Jejich hudební znalosti odpovídají známce 2. U učitele oceňují především zpěv a hru na nástroj. Výrazné je také malé uplatnění počítače v učitelově výuce.

2.2.4 Vybavení školy

16. Je ve vaší škole hudebna?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

celkem	1833	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1647	89,85%
b	139	7,58%
c	47	2,56%

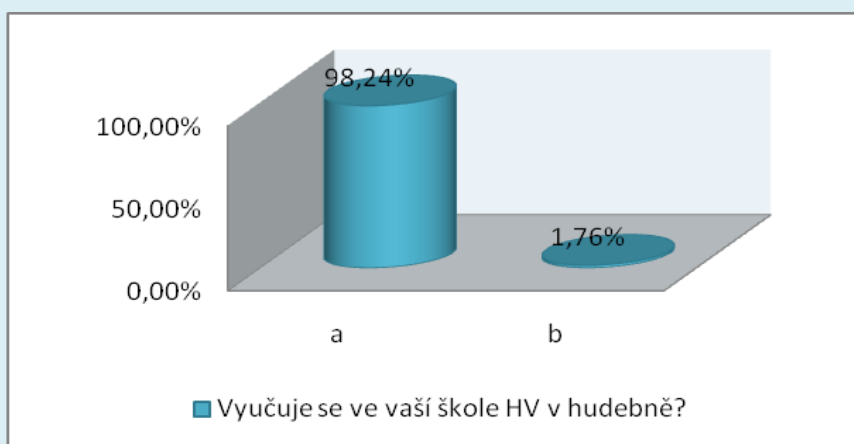
Pouze 7,58% žáků uvedlo, že ve škole nemají hudebnu. Zdá se tedy, že většina zúčastněných škol má možnost vyučovat tento předmět ve specializované učebně.

Pokud **ANO**:

1. Vyučuje se ve vaší škole HV v hudebně?

- a. ano
- b. ne

celkem	1644	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1615	98,24%
b	29	1,76%

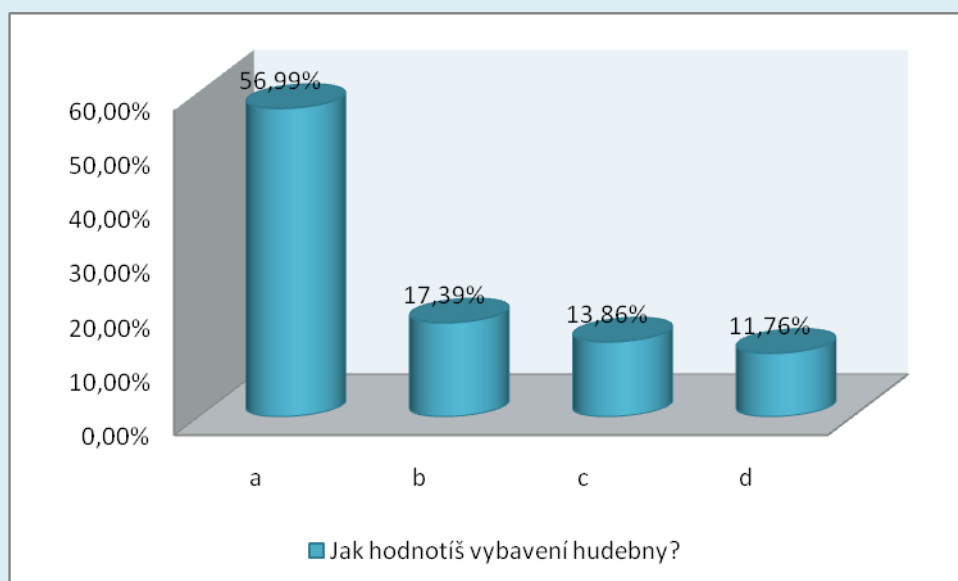

Jak ukazuje výsledek této otázky, většina škol hudebnu pro výuku hudební výchovy skutečně využívá. Pouhých 1,76% respondentů uvádí opak.

2. Jak hodnotíš vybavení hudebny?

- a. Myslím, že je průměrné.
- b. Myslím, že je lepší než na jiných školách.
- c. Myslím, že je horší než na jiných školách.
- d. Nevím.

celkem	1616	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	921	56,99%
b	281	17,39%
c	224	13,86%
d	190	11,76%

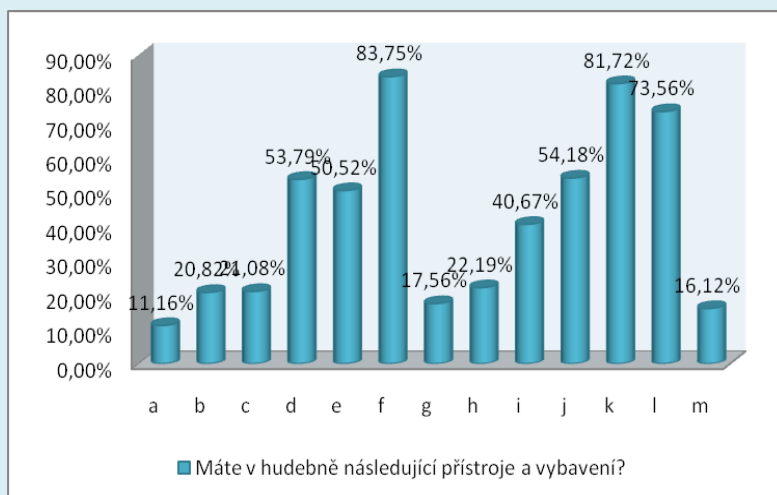

Více než polovina odpovídajících (56,99%) uvádí, že vybavení jejich hudebny je průměrné. 17,39% si pak myslí, že jejich učebna je lepší než na jiných školách.

3. Máte v učebně následující přístroje a vybavení? Zakroužkuj to, co v učebně máte. Můžeš zvolit více možností.

- a. interaktivní tabule
- b. projekční zařízení
- c. počítač
- d. DVD přehrávač
- e. MP3 přehrávač
- f. CD přehrávač
- g. gramofon
- h. magnetofon
- i. videopřehrávač
- j. televize
- k. obrázky skladatelů
- l. obrázky hudebních nástrojů
- m. jiné (*Upřesni*)

celkem	1532	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	171	11,16%
b	319	20,82%
c	323	21,08%
d	824	53,79%
e	774	50,52%
f	1283	83,75%
g	269	17,56%
h	340	22,19%
i	623	40,67%
j	830	54,18%
k	1252	81,72%
l	1127	73,56%
m	247	16,12%

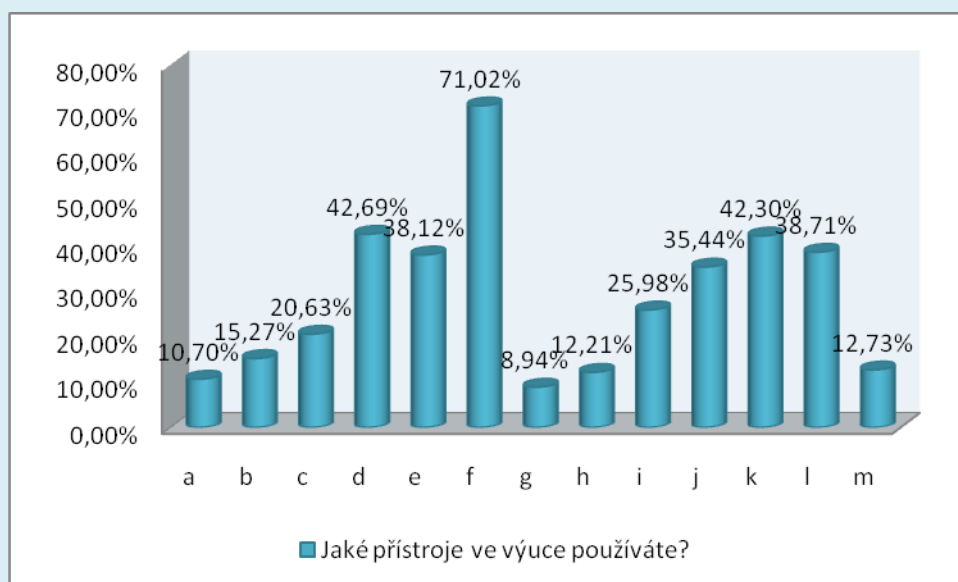
Také tato otázka se zabývala vybavením hudební, tentokrát se jednalo o konkrétní informace, tedy co vlastně v hudebně na jejich škole je. Nejčastější součástí vybavení je CD přehrávač a obrázky skladatelů. Naopak nejméně jsou v hudebnách zastoupeny interaktivní tabule, projekční zařízení a počítač. Zajímavé je, že pouze 17,56% žáků uvedlo, že mají v hudebně gramofon a jen asi čtvrtina z nich uvedla magnetofon. Relativní četnost tu byla počítána od součtu těch, kteří uvedli, že ve škole mají hudebnu (1615), muselo však být odečteno 83 dotazníků, ve kterých byly nejasné údaje (tedy 1615-83=1532).

16,12% respondentů navíc zvolilo možnost jiné. V tom případě uváděli nejčastěji klavír a další hudební nástroje, mikrofony, reprobedny, plakáty a obrázky interpretů nebo uměleckých slohů, knihy, zpěvníky a učebnice, magnetické tabulky atd. Protože zde mohli respondenti zvolit více možností, jsou procenta počítána z počtu těch, kteří uvedli, že ve škole mají hudebnu.

4. Jaké přístroje ve výuce používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

- a.** interaktivní tabule
- b.** projekční zařízení
- c.** počítač
- d.** DVD přehrávač
- e.** MP3 přehrávač
- f.** CD přehrávač
- g.** gramofon
- h.** magnetofon
- i.** videopřehrávač
- j.** televize
- k.** obrázky skladatelů
- l.** obrázky hudebních nástrojů
- m.** jiné (*Upřesni*)

celkem	1532	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	164	10,70%
b	234	15,27%
c	316	20,63%
d	654	42,69%
e	584	38,12%
f	1088	71,02%
g	137	8,94%
h	187	12,21%
i	398	25,98%
j	543	35,44%
k	648	42,30%
l	593	38,71%
m	195	12,73%

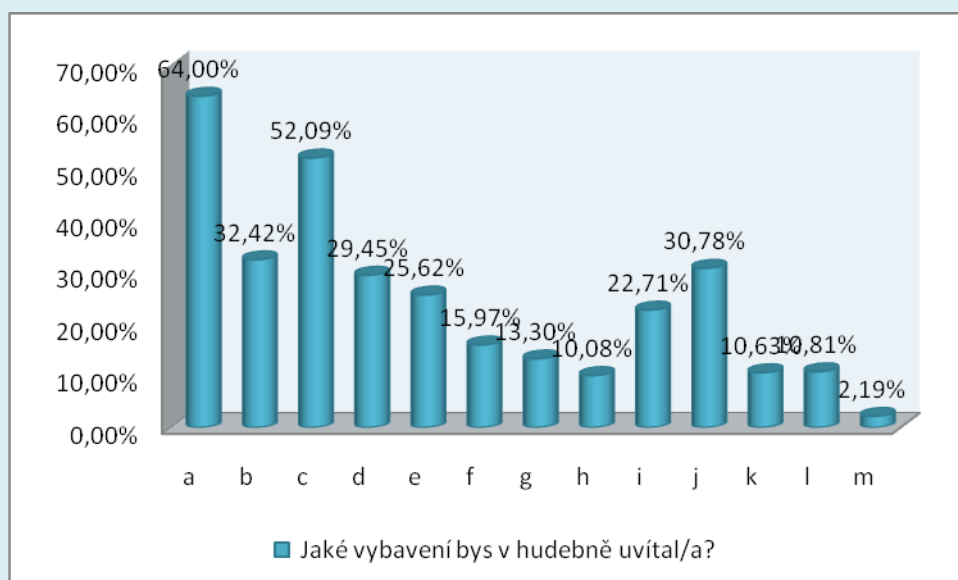

V další otázce měli žáci uvést, které přístroje a vybavení v hudební výchově skutečně užívají. 71,02% respondentů uvedlo, že nejčastěji užívají CD přehrávač. Nejméně často pak užívají interaktivní tabuli a gramofon. Kromě nabídnutých možností se opakovaně objevily ještě mikrofony, klavír a další hudební nástroje. Procenta byla stejně jako v předchozí otázce počítána ze součtu těch, kteří ve škole mají hudebnu. Relativní četnost tu byla počítána od součtu těch, kteří uvedli, že ve škole mají hudebnu (1615), muselo však být odečteno 83 dotazníků, ve kterých byly nejasné údaje (tedy $1615 - 83 = 1532$).

5. Jaké vybavení bys v hudebně uvítal/a?

- a.** interaktivní tabule
- b.** projekční zařízení
- c.** počítač
- d.** DVD přehrávač
- e.** MP3 přehrávač
- f.** CD přehrávač
- g.** gramofon
- h.** magnetofon
- i.** videopřehrávač
- j.** televize
- k.** obrázky skladatelů
- l.** obrázky hudebních nástrojů
- m.** jiné (*Upřesni*)

celkem	1647	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1054	64,00%
b	534	32,42%
c	858	52,09%
d	485	29,45%
e	422	25,62%
f	263	15,97%
g	219	13,30%
h	166	10,08%
i	374	22,71%
j	507	30,78%
k	175	10,63%
l	178	10,81%
m	36	2,19%

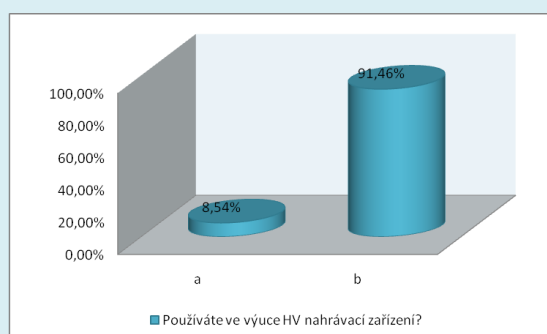

Další otázka zjišťuje, jaké vybavení by žáci ve vyučování uvítali. 64,0% z nich by uvítalo právě interaktivní tabuli, která je podle předchozích otázek součástí vybavení hudebny nejméně často. Dále respondentům nejčastěji chybí počítač. Kromě předložené nabídky uvedli vícekrát, že by chtěli více hudebních nástrojů. Ostatní volby byly opět ojedinělé a místy spíše humorné (disco koule). Procenta byla počítána z počtu těch respondentů, kteří uvedli, že mají ve škole hudebnu. Relativní četnost byla počítána od počtu respondentů, kteří uvedli, že mají ve škole hudebnu.

17. Používáte ve výuce HV nahrávací zařízení?

- a. ano
- b. ne

celkem	1803	
	abs. četnost	rel. četnost
a	154	8,54%
b	1649	91,46%

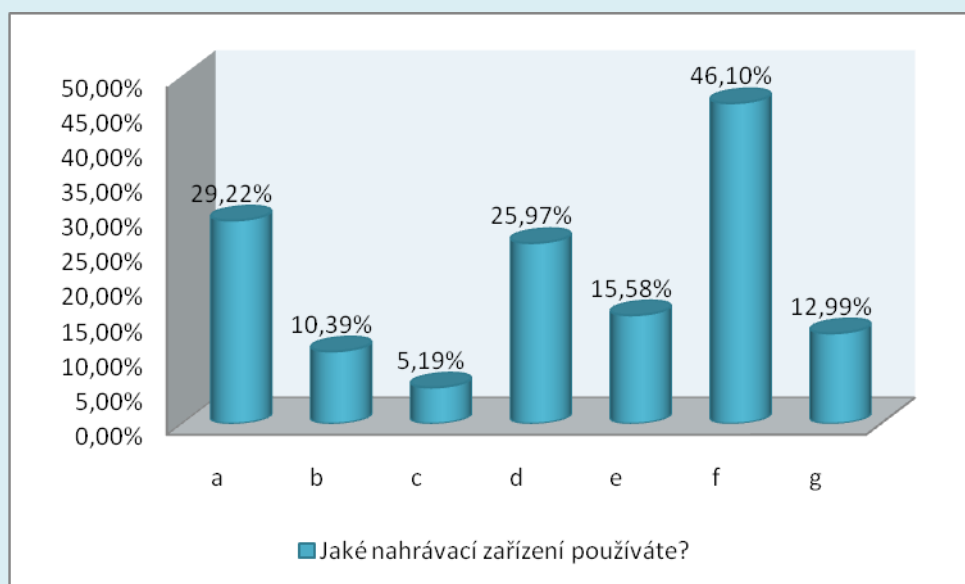

Pokud **ANO**:

1. Jaké nahrávací zařízení používáte? Můžeš zvolit více možností.

- a. magnetofon
- b. diktafon
- c. minidisk
- d. videokamera
- e. digitální kamera
- f. počítač
- g. jiné (*Upřesni*)

celkem	154		
	abs. četnost	rel. četnost	zastoupení vzhledem k celkovému počtu respondentů
a	45	29,22%	2,45%
b	16	10,39%	0,87%
c	8	5,19%	0,44%
d	40	25,97%	2,18%
e	24	15,58%	1,31%
f	71	46,10%	3,86%
g	20	12,99%	1,09

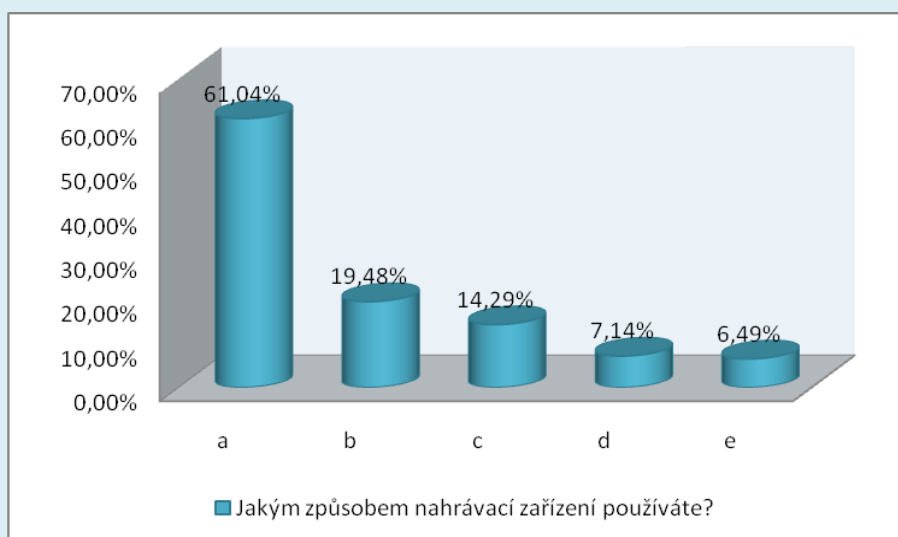

Nejčastějším nahrávacím zařízením ve vyučování je podle žáků videokamera, nejméně častým pak minidisk. V možnosti jiné se pak vyskytl CD přehrávač, DVD, clavinova, rádio-cd přehrávač a fotoaparát.

2. Jakým způsobem nahrávací zařízení používáte? Můžeš zvolit více možností.

- a.** při běžné výuce
- b.** pro natočení hotových prací žáků
- c.** pro potřeby reprezentace školy
- d.** pan učitel/ paní učitelka nás natáčí, abychom viděli, co děláme dobře a v čem se máme zlepšit
- e.** jiné (*Upřesni*)

celkem	154	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	94	61,04%
b	30	19,48%
c	22	14,29%
d	11	7,14%
e	10	6,49%

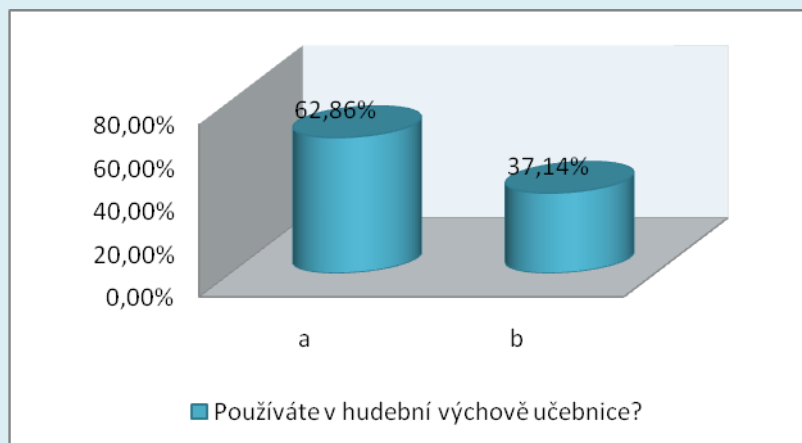
Nahrávací zařízení je podle žáků nejčastěji užíváno k běžné výuce.

18. Používáte v hudební výchově učebnice?

a. ano

b. ne

celkem	1804	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1134	62,86%
b	670	37,14%

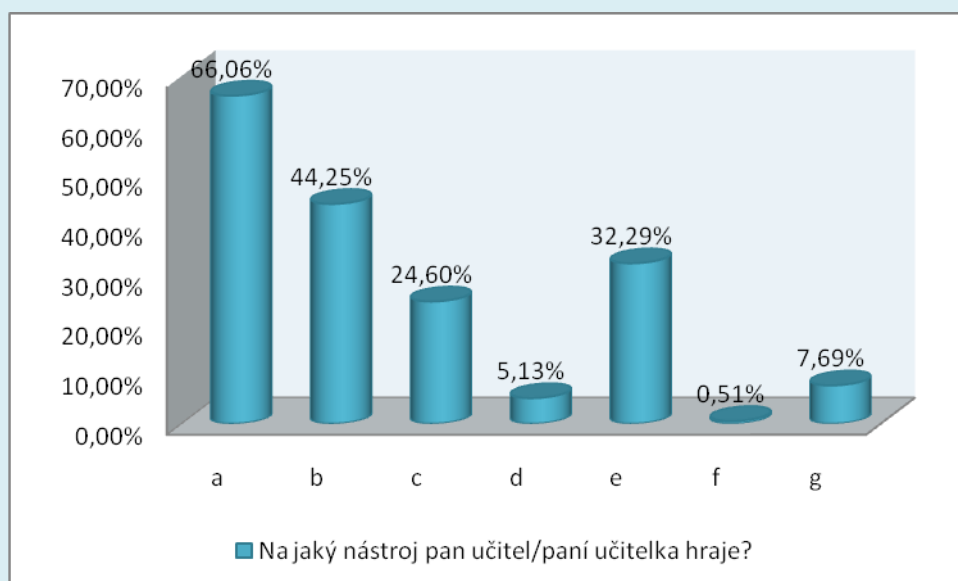

Tato otázka přinesla zajímavé výsledky: 37,14% žáků totiž uvedlo, že ve výuce hudební výchovy nepoužívají učebnice.

20. Na jaký nástroj pan učitel/ paní učitelka hraje? Můžeš zvolit více možností.

- a. klavír
- b. kytara
- c. flétna
- d. housle
- e. keyboard
- f. žádný
- g. jiné (*Upřesni*)

celkem	1756	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1160	66,06%
b	777	44,25%
c	432	24,60%
d	90	5,13%
e	567	32,29%
f	9	0,51%
g	135	7,69%

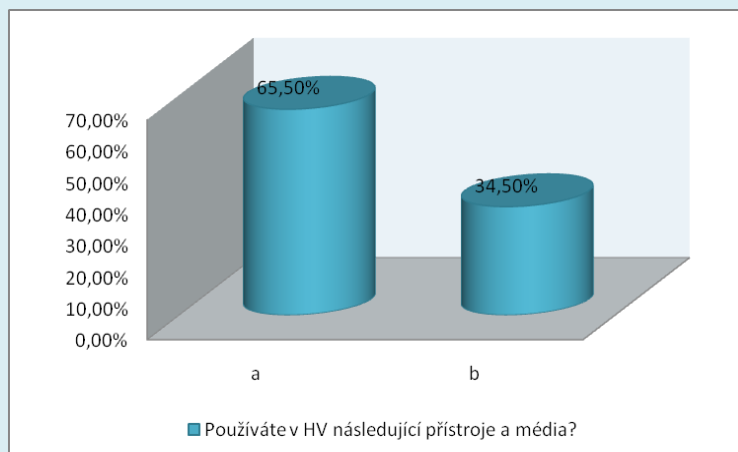

Podle žáků hraje jejich učitel nejčastěji na klavír a kytaru, nejméně často pak na housle. Kromě nabídnutých nástrojů žáci velmi často uváděli akordeon, vícekrát byly uvedeny bubny nebo bicí. Zajímavé je, že byly uvedeny „klasické varhany“. Ostatní možnosti opět nebyly časté.

21. Používáte nějaké přístroje a média (médium = např. rozhlas, televize, internet ad.) v HV?

- a. ano
- b. ne

celkem	1803	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1181	65,50%
b	622	34,50%

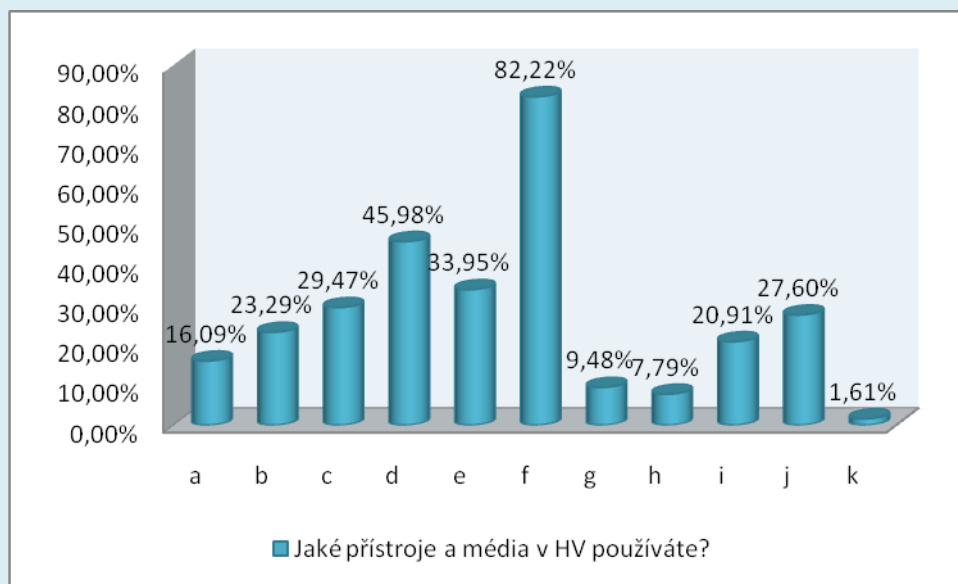
65,50% respondentů uvedlo, že ve vyučování užívají média, zbývající část volila odpověď ne.

Pokud **ANO:**

1. **Jaké přístroje a média v HV používáte?** *Můžeš zvolit více možností.*

- a. interaktivní tabule
- b. projekční zařízení
- c. počítač
- d. DVD přehrávač
- e. MP3 přehrávač
- f. CD přehrávač
- g. gramofon
- h. magnetofon
- i. videopřehrávač
- j. televize
- k. jiné

celkem	1181	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	190	16,09%
b	275	23,29%
c	348	29,47%
d	543	45,98%
e	401	33,95%
f	971	82,22%
g	112	9,48%
h	92	7,79%
i	247	20,91%
j	326	27,60%
k	19	1,61%

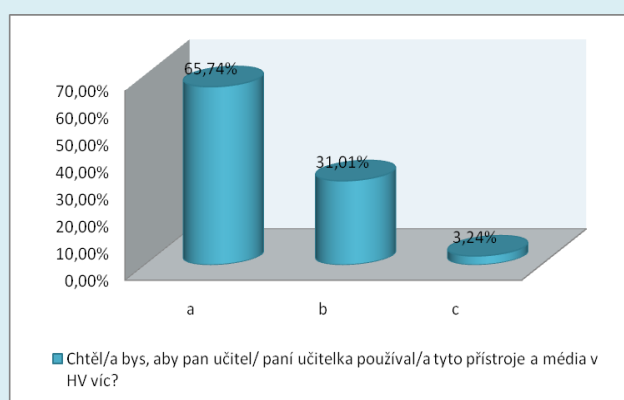
Pokud jde o zastoupení přístrojů a médií, je nejčastěji uváděn CD přehrávač. Necelá polovina pak uvedla DVD přehrávač. Z předložené nabídky respondenti nejméně volili magnetofon a gramofon. Procenta byla počítána z počtu respondentů, kteří v předchozí uvedli, že přístroje a média užívají.

2. Chtěl/a bys, aby pan učitel/ paní učitelka používal/a tyto přístroje a média v HV víc?

- a. Myslím, že jsou užívány dostatečně.

- b. Myslím, že jsou užívány málo. Chtěl/a bych, aby je užíval/a víc.
- c. Myslím, že jsou užívány příliš. Chtěl/a bych, aby je užíval/a méně.

celkem	1264	
	abs. četnost	rel. četnost
a	831	65,74%
b	392	31,01%
c	41	3,24%

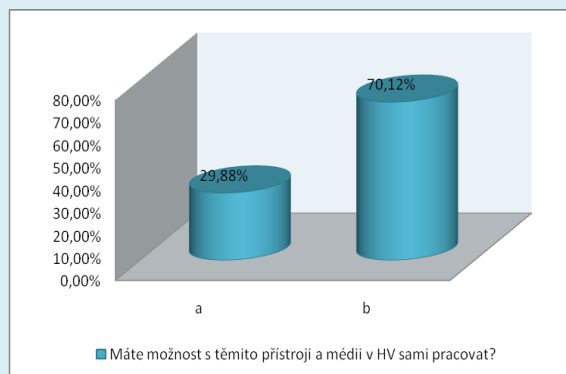

Pokud jde o využití přístrojů a médií, myslí si 65,74% odpovídajících, že jsou využívány dostatečně, necelá třetina pak zastává opačný názor.

3. Máte možnost s těmito přístroji a médii v HV sami pracovat?

- a. ano
- b. ne

celkem	1215	
	abs. četnost	rel. četnost
a	363	29,88%
b	852	70,12%

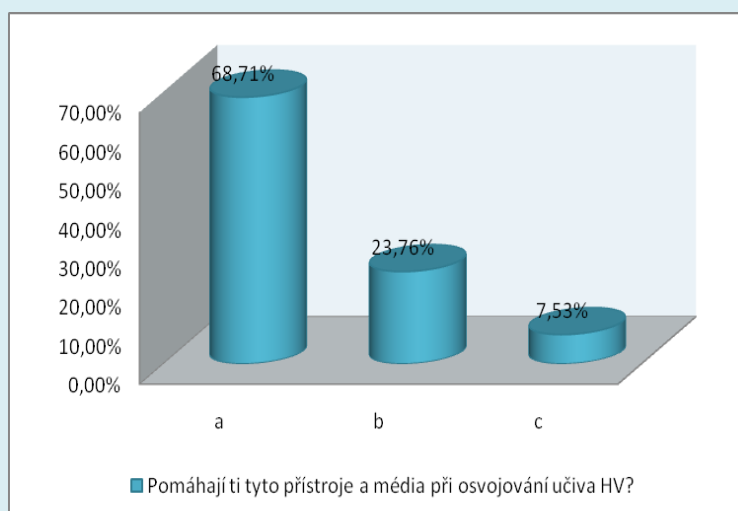

Podle odpovědí dotázaných nemají obvykle možnost s přístroji a médii sami pracovat. Tuto možnost má pouze necelá třetina z nich.

4. Pomáhají ti tyto přístroje a média při osvojování učiva HV?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

celkem	1208	
	abs. četnost	rel. četnost
a	830	68,71%
b	287	23,76%
c	91	7,53%

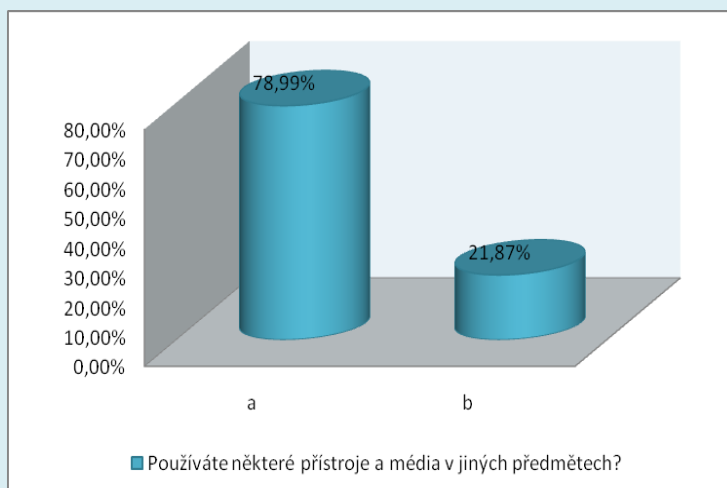

Více než dvě třetiny respondentů uvádí, že jim tyto přístroje a média pomáhají v osvojování učiva.

22. Používáte některé přístroje a média v jiných předmětech?

- a. ano (*Upřesni, ve kterých*)
- b. ne

celkem	1672	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1323	78,99%
b	349	21,87%

Překvapivých 21,01% respondentů uvedlo, že v jiných předmětech neužívají podobné přístroje a média. Přitom snad na každé škole je alespoň magnetofon nebo CD přehrávač, který lze využít přinejmenším při výuce cizích jazyků. Média jsou nejčastěji užívána v zeměpise, dějepise, přírodopise, chemii, fyzice, angličtině, výtvarné výchově, v cizích jazycích. Zajímavé je, že informatika se umístila až vzadu.

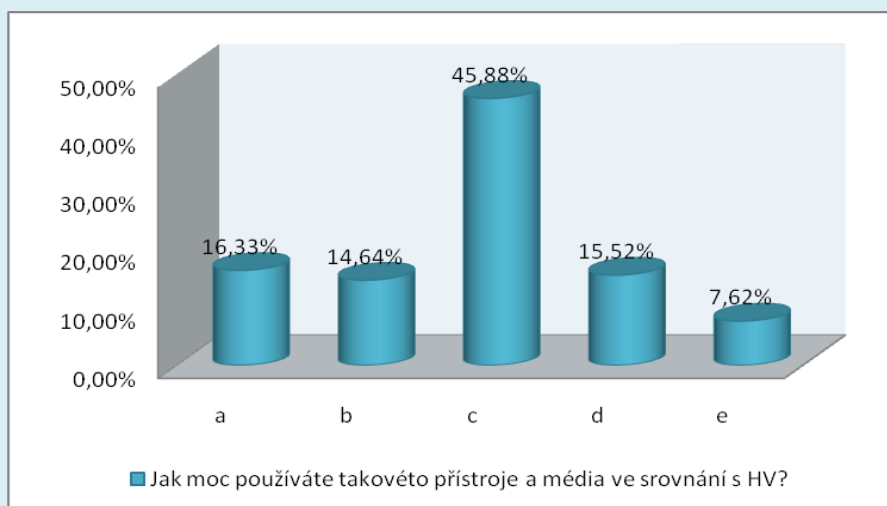
Pokud **ANO**:

1. Jak moc používáte takovéto přístroje a média ve srovnání s HV?

- a. Používáme je stejně jako v HV.
- b. Používáme je méně než v HV.
- c. Používáme je více než v HV.

- d. Nedokážu posoudit, protože v HV takovéto přístroje a média nepoužíváme.
- e. Nedokážu posoudit z jiného důvodu.

celkem	1482	
	abs. četnost	rel. četnost
a	242	16,33%
b	217	14,64%
c	680	45,88%
d	230	15,52%
e	113	7,62%

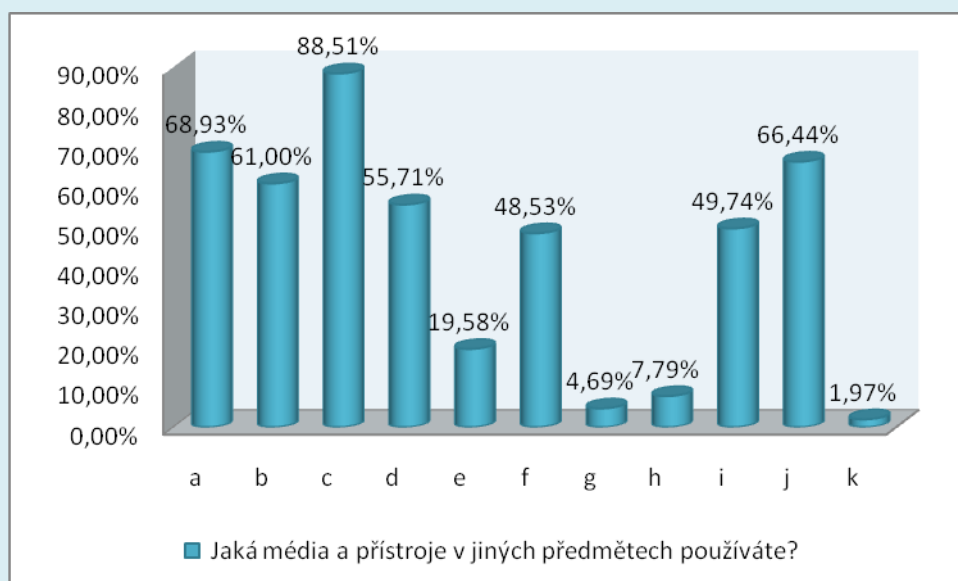
Možná zajímavé je zjištění, že téměř polovina dotázaných si myslí, že v jiných předmětech užívají různá média a přístroje více, může to být dáno nedostatky ve vybavení nebo odlišným charakterem výuky v jiných předmětech.

2. Jaká média a přístroje v jiných předmětech používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

- a. interaktivní tabule

- b. projekční zařízení
- c. počítač
- d. DVD přehrávač
- e. MP3 přehrávač
- f. CD přehrávač
- g. gramofon
- h. magnetofon
- i. videopřehrávač
- j. televize
- k. jiné (*Upřesni*)

celkem	1323	
	abs. četnost	rel. četnost
a	912	68,93%
b	807	61,00%
c	1171	88,51%
d	737	55,71%
e	259	19,58%
f	642	48,53%
g	62	4,69%
h	103	7,79%
i	658	49,74%
j	879	66,44%
k	26	1,97%

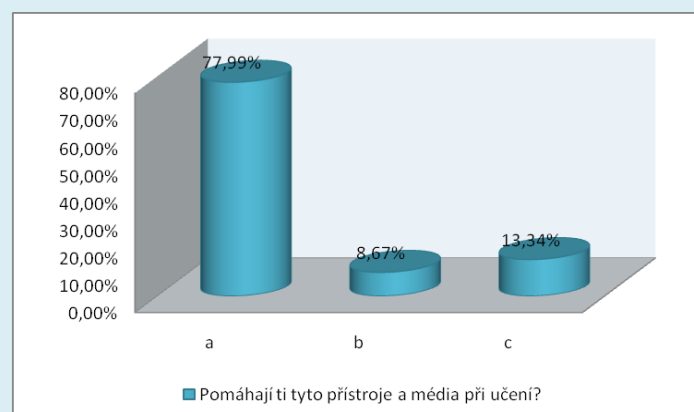

Nejčastěji užívanými médii a přístroji v jiných předmětech je počítač a interaktivní tabule, přičemž zastoupení obojího v hudební výchově bylo velmi malé. Přitom obojí by právě v hudební výchově mělo velmi dobré uplatnění.

3. Pomáhají ti tyto přístroje a média při učení?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

celkem	1304	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1017	77,99%
b	113	8,67%
c	174	13,34%

Většina respondentů předpokládá, že jim média a přístroje při učení pomáhají. Opačný názor zastává jen 8,67% respondentů.

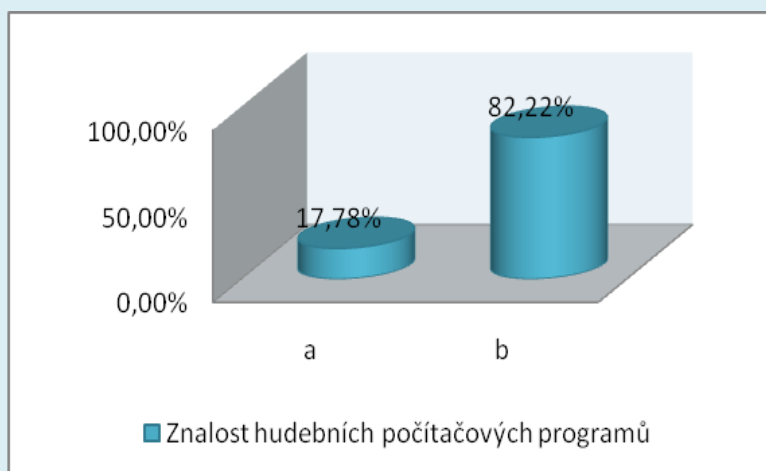
23. Slyšel/a jsi někdy o následujících hudebních počítačových programech? Podtrhni ty, o kterých jsi slyšel/a. Můžeš zvolit více možností.

Midimaster RhythmusTrainer, EarMaster, MidimasterScoreTrainer, Sibelius Auralia, Compass, Musition, Instruments

a. ano

b. ne

celkem	1772	
	abs. četnost	rel. četnost
a	315	17,78%
b	1457	82,22%

Pokud **ANO**:

1. Měl jsi možnost někdy pracovat s následujícími programy?

Podtrhni ty, se kterými jsi měl/a možnost pracovat. Můžeš zvolit více možností.

Midimaster RhythmusTrainer, EarMaster, MidimasterScoreTrainer, Sibelius Auralia, Compass, Musition, Instruments

Počítačové programy jsou ve výuce používány málo. Z nabídky programů se žáci nejčastěji setkali s programem Instruments. Pokud už jsou programy k dispozici, mají žáci jen malou možnost sami s nimi pracovat. Nejčastěji pracují opět s programem Instruments.

Program	Počet respondentů, kteří mají program k dispozici	relativní četnost vzhledem k odpovědi ano	relativní četnost vzhledem k celkovému počtu respondentů	Počet respondentů, kteří s programem sami pracovali	relativní četnost vzhledem k odpovědi ano	relativní četnost vzhledem k celkovému počtu respondentů
Midimaster RhythmusTrainer	76	24,12%	4,13%	21	6,68%	1,14%
EarMaster	82	26,03%	4,46%	22	6,98%	1,20%
MidimasterScoreTrainer	46	14,60%	2,50%	9	2,86%	0,50%
Sibelius Auralia	22	7,00%	1,20%	9	2,86%	0,50%
Compass	91	28,90%	4,95%	23	7,30%	1,25%
Musition	46	14,60%	2,50%	12	3,81%	0,65%
Instruments	165	52,38%	8,97%	53	16,83%	2,88%

24. Používáte v hudební výchově některé jiné programy? *Upřesni, o které programy se jedná a zda máte možnost s nimi sami pracovat.*

Kromě nabídnutých programů respondenti uvedli ještě FL Studio, Zone Calisto, Guitar Pro 5, IKT2, Kara Funi. Programy však byly uvedeny jen jednou.

25. Máte v HV následující hudební nástroje? *Zakroužkuj nástroje, které máte v HV k dispozici. Můžeš zvolit více možností.*

a. klavír	i. kastaněty
b. housle	j. tamburína
c. kytara	k. dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse
d. zobcová flétna	l. činelky
e. keyboard	m. činely
f. bubínek	n. triangel
g. dřívka	o. zvonkohra
h. rumbakoule	p. xylofon

q. metalofon

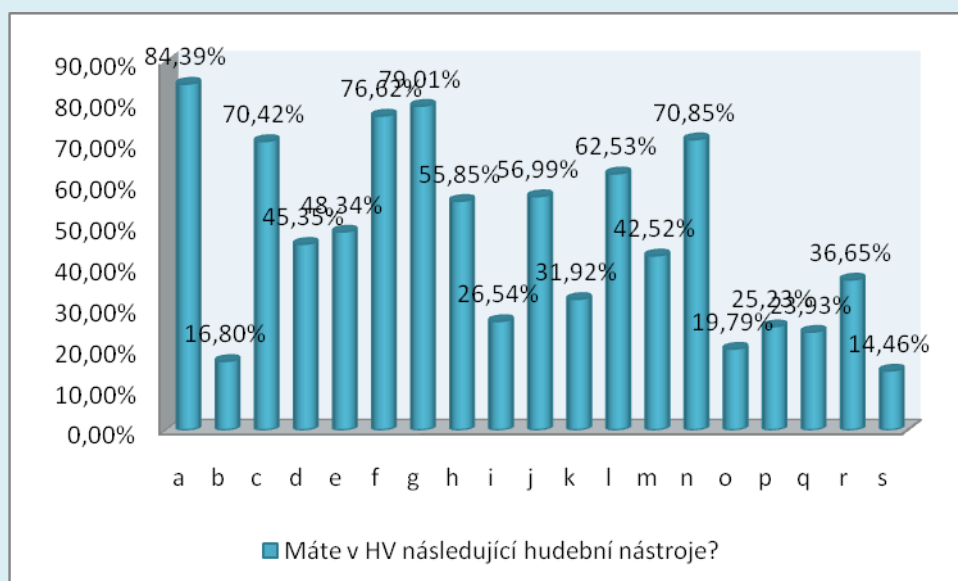
r. bubny

s. jiné

(Upřesni).....

.....

celkem	1839	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1552	84,39%
b	309	16,80%
c	1295	70,42%
d	834	45,35%
e	889	48,34%
f	1409	76,62%
g	1453	79,01%
h	1027	55,85%
i	488	26,54%
j	1048	56,99%
k	587	31,92%
l	1150	62,53%
m	782	42,52%
n	1303	70,85%
o	364	19,79%
p	464	25,23%
q	440	23,93%
r	674	36,65%
s	266	14,46%

V hudební výchově se žáci nejčastěji setkávají s klavírem, dřívky, bubínkem, trianlem a kytarou. Nejméně zastoupeny jsou naopak housle, zvonkohra, metalofon a xylofon. Zde byla často volena odpověď „jiné“. Nejčastěji byly uváděny tyto nástroje: akordeon, popř. harmonika (snad myšleno to samé), clavinova, djembe, fagot a kontrabas.

26. Jaké nástroje vám ve výuce chybí?

Žákům nejčastěji chybí bicí, kytara a housle. Ostatní nástroje se objevovaly mnohem méně, za zmínku stojí např. harfa, cimbál, vozembouch nebo dudy, které žáci uváděli zřejmě spíše proto, že si na ně vzpomněli. Zajímavé je také to, že se (i když ojediněle) vyskytla potřeba klavíru, ve dvou případech respondenti chtějí naladěný klavír. V této otázce se však mezi nástroji také setkáváme s požadavkem mixážního pultu, DJ pultu, mikrofonu nebo reproduktoru, což svědčí buď o nepozornosti, nebo o špatném pochopení otázky. Kromě uvedených nástrojů respondentům chyběly varhany, nástroje Orffova instrumentáře (např. kastaněty, trianl, apod.), flétny a další dřevěné i žesťové nástroje, jejich výskyt však byl velmi malý.

27. Jaké nástroje používá ve výuce pan učitel/ paní učitelka? Můžeš zvolit více možností.

a. klavír	i. kastaněty
b. housle	j. tamburína
c. kytara	k. dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse
d. zobcová flétna	l. činelky
e. keyboard	m. činely
f. bubínek	n. trianl
g. dřívka	o. zvonkohra
h. rumbakoule	

p. xylofon

q. metalofon

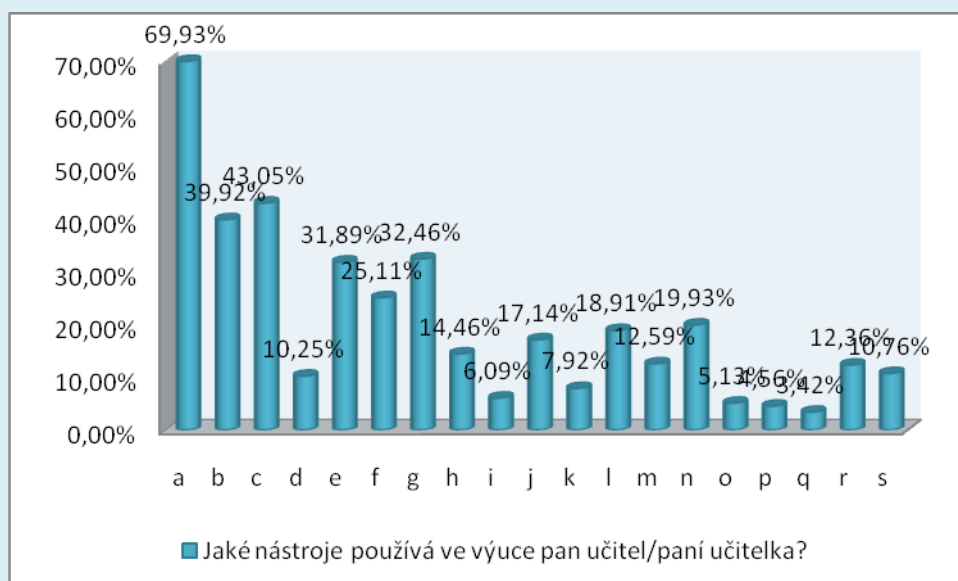
r. bubny

s. jiné

(Upřesni).....

.....

celkem	1756	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1228	69,93%
b	701	39,92%
c	756	43,05%
d	180	10,25%
e	560	31,89%
f	441	25,11%
g	570	32,46%
h	254	14,46%
i	107	6,09%
j	301	17,14%
k	139	7,92%
l	332	18,91%
m	221	12,59%
n	350	19,93%
o	90	5,13%
p	80	4,56%
q	60	3,42%
r	217	12,36%
s	189	10,76%

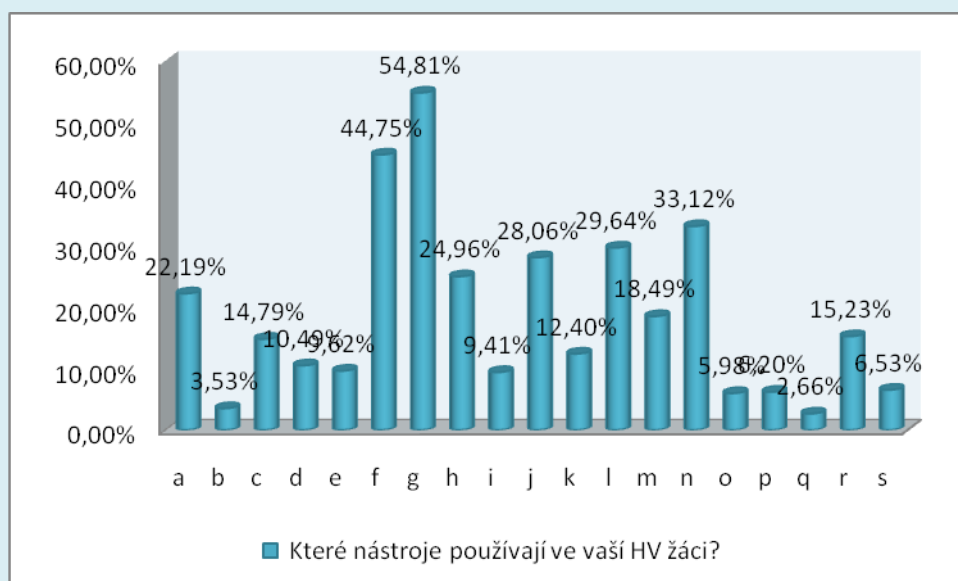

Učitel v hodinách hudební výchovy používá nejčastěji klavír, ostatní nástroje jsou užívány podstatně méně. Více než 10% respondentů zvolilo odpověď „jiné“, ale tento údaj je dosti matoucí, protože mnoho žáků sem uvedlo odpověď „žádné“. Velmi často se objevovala odpověď akordeon a harmonika (tuto odpověď uvedlo 85 respondentů). Respondenti častěji uvedli také rolničky, rourový bubínek a clavinova. Ostatní nástroje už jsou opět velmi málo četné: flašinet, ruce, ukulele, saxafon, djembe, klarinet, harfa, valcha, vodní píšťaly. V této otázce muselo být odečteno 83 dotazníků, jejichž odpovědi byly nejasné.

28. Které nástroje používají ve vaší HV žáci? Můžeš zvolit více možností.

a. klavír	l. činelky
b. housle	m. činely
c. kytara	n. triangl
d. zobcová flétna	o. zvonkohra
e. keyboard	p. xylofon
f. bubínek	q. metalofon
g. dřívka	r. bubny
h. rumbakoule	s. jiné
i. kastaněty	(Upřesni).....
j. tamburína	
k. dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse	..

celkem	1839	
	abs. četnost	rel. četnost
a	408	22,19%
b	65	3,53%
c	272	14,79%
d	193	10,49%
e	177	9,62%
f	823	44,75%
g	1008	54,81%
h	459	24,96%
i	173	9,41%
j	516	28,06%
k	228	12,40%
l	545	29,64%
m	340	18,49%
n	609	33,12%
o	110	5,98%
p	114	6,20%
q	49	2,66%
r	280	15,23%
s	120	6,53%

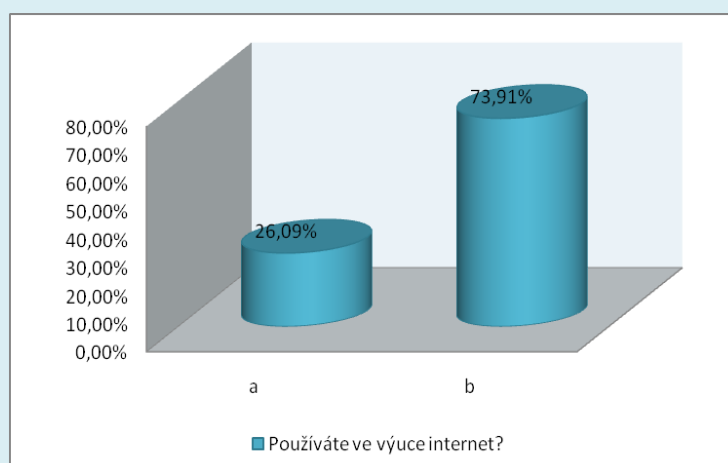

Nejčastější odpověď, zde byla dřívka a poté bubínek. Ve volné odpovědi se opět často objevovalo slůvko „žádné“, kromě toho se setkáváme s nástroji jako rolničky, drhlo, djembe, kontrabas, ukulele, gong, rourový bubínek, valcha, fagot, píšťala, akordeon, clavinova.

29. Používáte ve výuce internet?

- a. ano
- b. ne

celkem	1606	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	419	26,09%
b	1187	73,91%

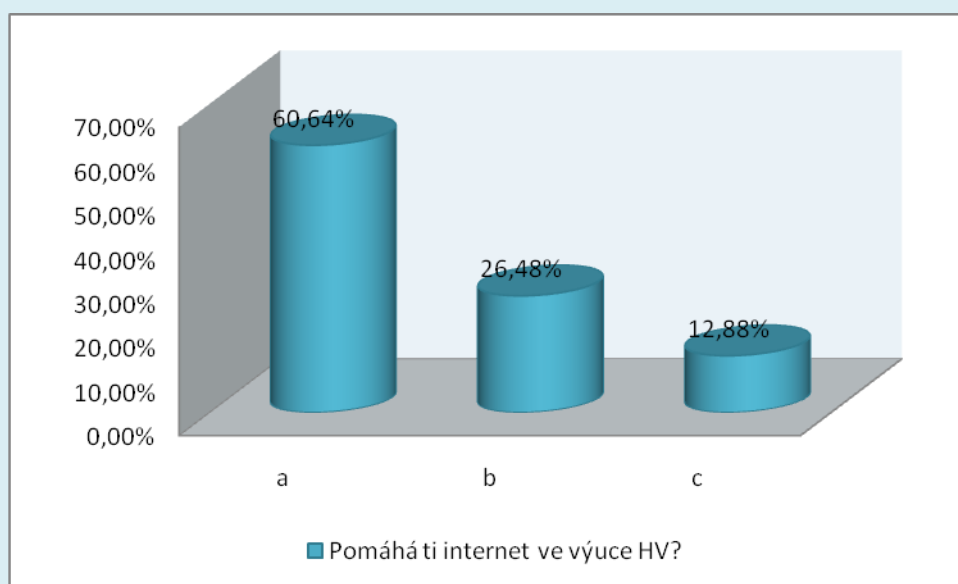
Většina respondentů uvedla, že výuce neužívají internet. Ti, kteří jej užívají, měli pak uvést, zda jim pomáhá. Na otázku opět odpovídalo více respondentů, než bylo těch, kteří uvedli, že internet užívají ve výuce.

Pokud **ANO**:

1. Pomáhá ti internet ve výuce HV?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

celkem	559	
	abs. četnost	rel. četnost
a	339	60,64%
b	148	26,48%
c	72	12,88%

60,64% respondentů uvedlo, že jim internet ve výuce pomáhá, důležitá je však také čtvrtina dotázaných, která si myslí pravý opak. Ti, kteří si myslí, že jim internet pomáhá, měli upřesnit v čem. Opět ale odpovídali také někteří z těch, kteří neuvedli, že jim internet pomáhá.

Pokud **ANO**:

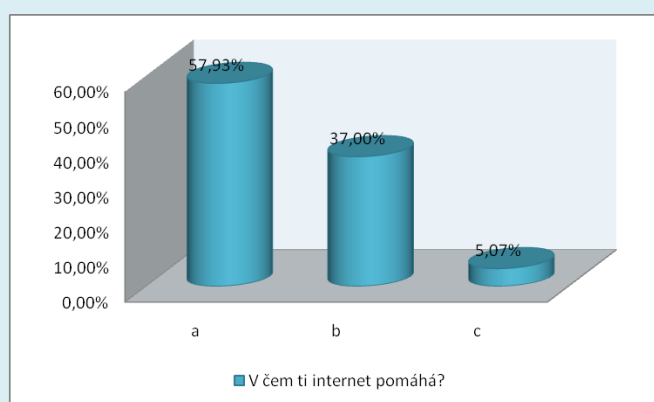
1. V čem ti internet pomáhá?

- a. v získávání informací

b. stahování hudby

c. jiné (*Upřesni*)

celkem	473	
	abs. četnost	rel. četnost
a	274	57,93%
b	175	37,00%
c	24	5,07%

Internet nejčastěji žákům pomáhá při získávání informací. Respondenti, kteří uvedli „jiné“, často zadrželi odpověď, ale jinak ji nespecifikovali. Uvedené odpovědi (na referáty, poslech hudby, získávání informací) by bylo možné zahrnout do nabídnutých odpovědí, kromě toho žáci ještě uvedli karaoke.

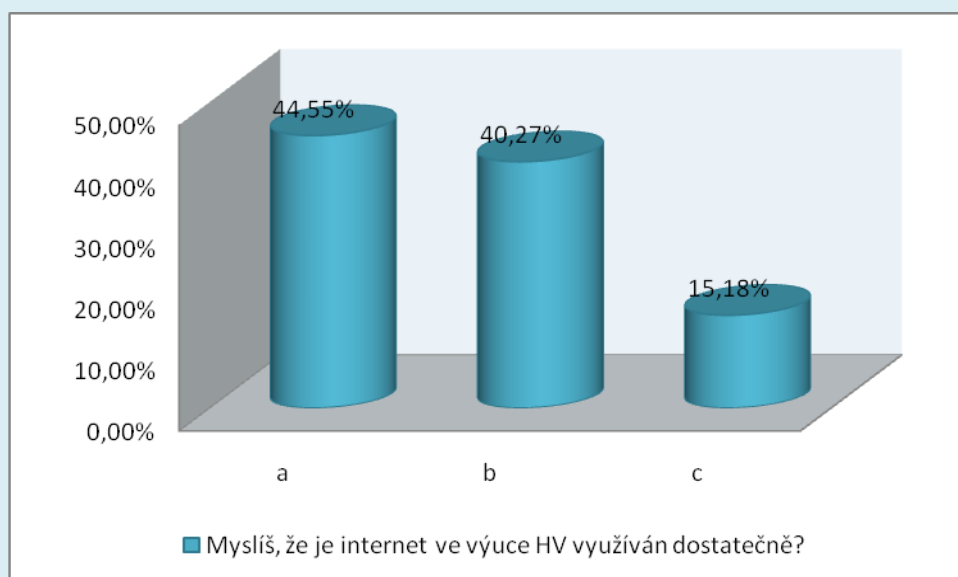
2. Myslíš, že je internet ve výuce HV využíván dostatečně?

a. ano

b. ne

c. nevím

celkem	514	
	abs. četnost	rel. četnost
a	229	44,55%
b	207	40,27%
c	78	15,18%

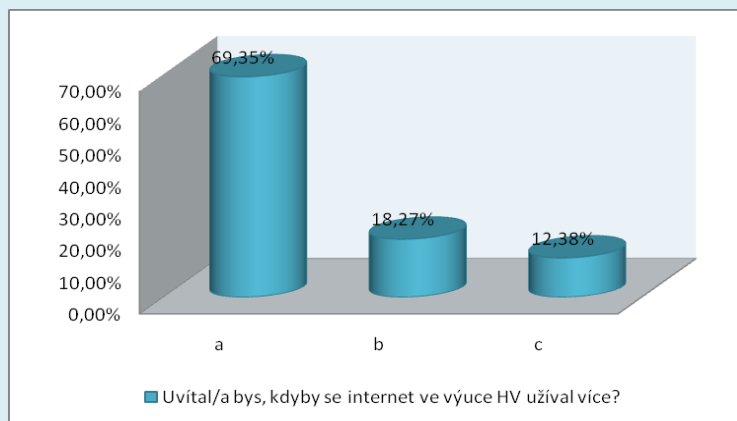

Na otázku, zda je internet ve výuce užíván dostatečně odpověděla „ano“ zhruba stejná část žáků jako byla část, která odpověděla „ne“. Zde se mohla projevit jednak vybavenost školy a jednak zaměření učitele a způsob učení, který preferuje.

3. Uvítal/a bys, kdyby se internet ve výuce HV užíval více?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

celkem	509	
	abs. četnost	rel. četnost
a	353	69,35%
b	93	18,27%
c	63	12,38%

V závislosti na předchozí otázce, kde 44,55% respondentů odpovědělo, že internet je ve výuce užíván dostatečně je zajímavé, že téměř 70% dotázaných by uvítalo, kdyby byl ve výuce užíván více.

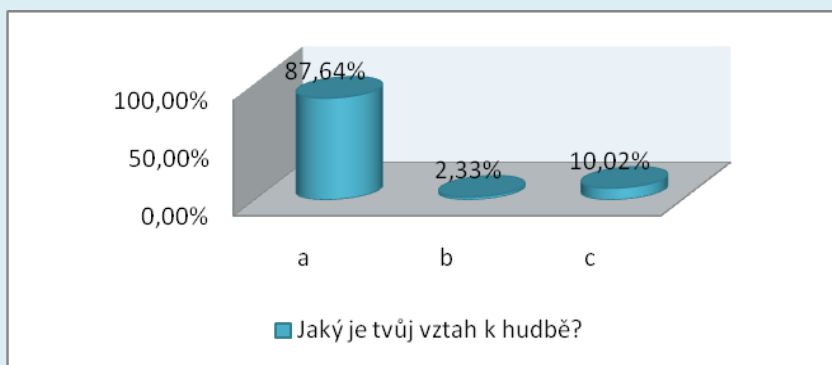
Na velké většině základních škol je k dispozici hudební a většinou je také pro účely hudební výchovy využívána. Více než polovina respondentů považuje vybavení hudební za průměrné. Z vybavení hudební jsou nejčastěji k dispozici CD přehrávač, obrázky skladatelů a hudebních nástrojů a ty jsou současně nejčastěji používány spolu s DVD přehrávačem. 64% respondentů by navíc uvítalo ještě interaktivní tabuli a 52% respondentů počítač. Nahrávací zařízení je užíváno jen velmi málo, pokud už je použito, bývá k tomu využito nejčastěji videokamera. Nahrávací zařízení bývá používáno nejčastěji při běžné výuce. Zajímavé je, že více než jedna třetina dotázaných nepoužívá ve vyučování učebnice. Učitelé jsou nejčastěji klavíristé, z nástrojů, na které hrají, bývají zastoupeny často také keyboard a kytara. 65,74% respondentů si myslí, že přístroje a média jsou v HV užívány dostatečně. Více než dvě třetiny žáků však uvedly, že s nimi nemohou sami pracovat. Více než dvě třetiny respondentů si navíc myslí, že jim pomáhají při osvojování učiva HV. Různé přístroje a média jsou v jiných předmětech užívány podle odpovědí 45% žáků více než v HV. V jiných předmětech jsou nejpoužívanější počítač, interaktivní tabule a televize, přičemž právě interaktivní tabule a počítač podle žáků v HV nejčastěji chybí. Více než tři čtvrtiny žáků si myslí, že jim přístroje a média pomáhají při učení. Hudební počítačové programy jsou používány velmi málo. Nejužívanější je program Instruments, vzhledem k celkovému počtu dotázaných se však jedná jen o necelá 3% respondentů. V hudební výchově se žáci nejčastěji setkávají s klavírem, dřívky, bubínkem, trianglem a kytarou. Žákům naopak nejčastěji chybí bicí, kytara a housle. Učitel v hodinách hudební výchovy používá nejčastěji klavír, ostatní nástroje jsou užívány podstatně méně. Žáci používají nejvíce bubínek a dřívky. Internet ve výuce využívá jen asi čtvrtina respondentů, většina z nich si však myslí, že jim ve výuce HV pomáhá. Více respondentů uvádí, že je internet ve výuce používán dostatečně. Rozdíl mezi částí těch, kteří odpověděli kladně (44,55%), a těch, kteří odpovědi záporně (40,27%), není příliš výrazný. 69,35% dotázaných by uvítalo, kdyby se internet ve výuce užíval více.

2.2.5 Vztah k hudbě

30. Jaký je tvůj vztah k hudbě?

- a. hudbu mám rád
- b. hudbu nemám rád
- c. nedokážu posoudit

celkem	1756	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1539	87,64%
b	41	2,33%
c	176	10,02%

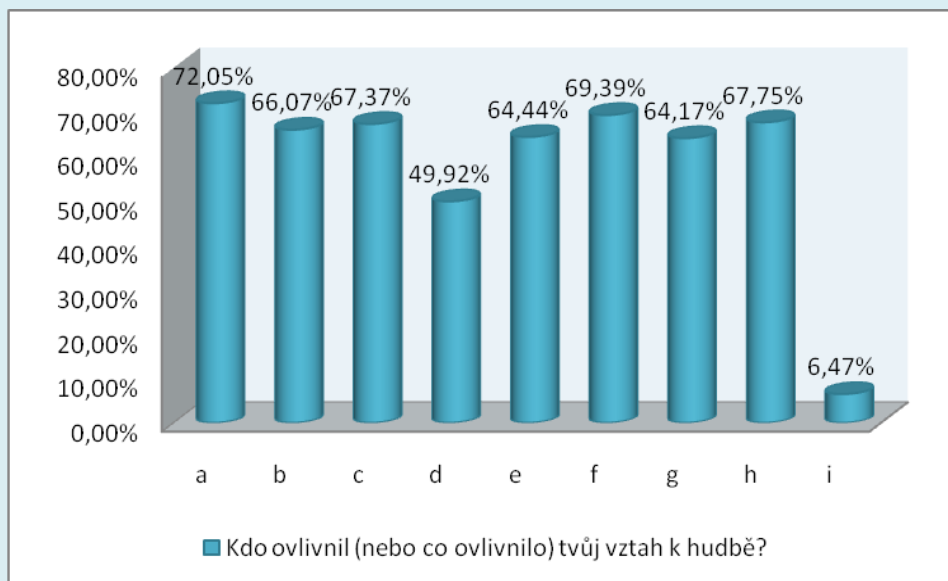
Většina dotázaných uvedla, že má ráda hudbu, překvapivých je však 10,02% respondentů, kteří se nedokázali rozhodnout, zda hudbu mají nebo nemají rádi.

31. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj vztah k hudbě? (Můžeš zvolit více možností. U zvolené možnosti na stupnici od 1 do 5 zakroužkuj, jak byl pro tebe tento vliv důležitý. Čím vyšší číslo, tím větší vliv. Pokud tě např. škola ovlivnila málo a rodina hodně, zakroužkuješ u školy číslo 1 a u rodiny číslo 5.)

- a. rodina 1 2 3 4 5

- b. škola 1 2 3 4 5
- c. kamarádi 1 2 3 4 5
- d. ZUŠ 1 2 3 4 5
- e. hudební výchova 1 2 3 4 5
- f. rádio 1 2 3 4 5
- g. televize 1 2 3 4 5
- h. internet 1 2 3 4 5
- i. jiné (*Upřesni*)

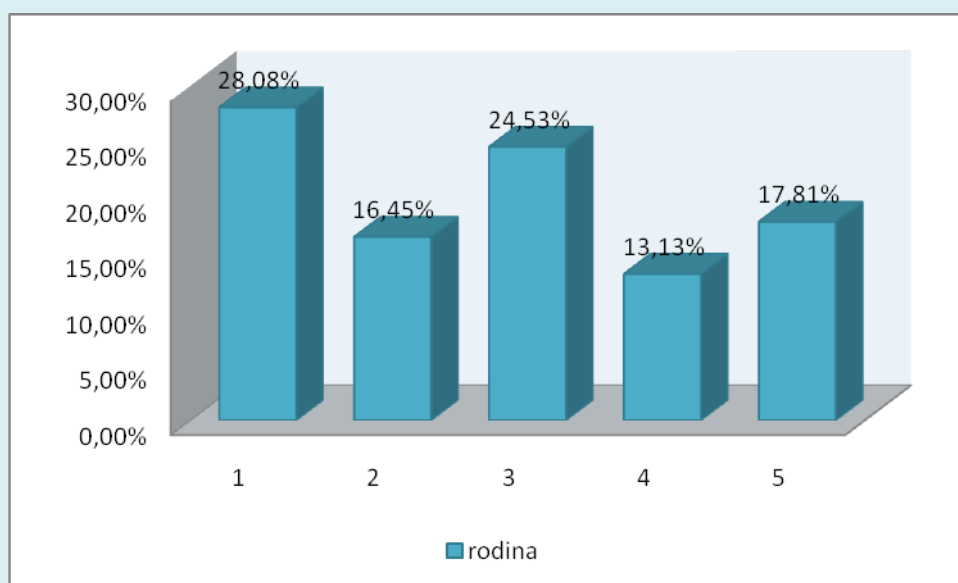
celkem	1839	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1325	72,05%
b	1215	66,07%
c	1239	67,37%
d	918	49,92%
e	1185	64,44%
f	1276	69,39%
g	1180	64,17%
h	1246	67,75%
i	119	6,47%

Žáci uvedli, že nejvíce je ovlivnila rodina, silný je také vliv školy. Vliv hudební výchovy uvádí téměř dvě třetiny dotázaných (64,44%), což je velmi pozitivní zjištění. Vesměs téměř všechny vlivy dosahují přes 60%, vyjma ZUŠ, která není dostupná všem respondentům a tudíž je nemůže ani ovlivňovat. Následující tabulky a grafy znázorňují sílu vlivu na škále od 1 do 5.

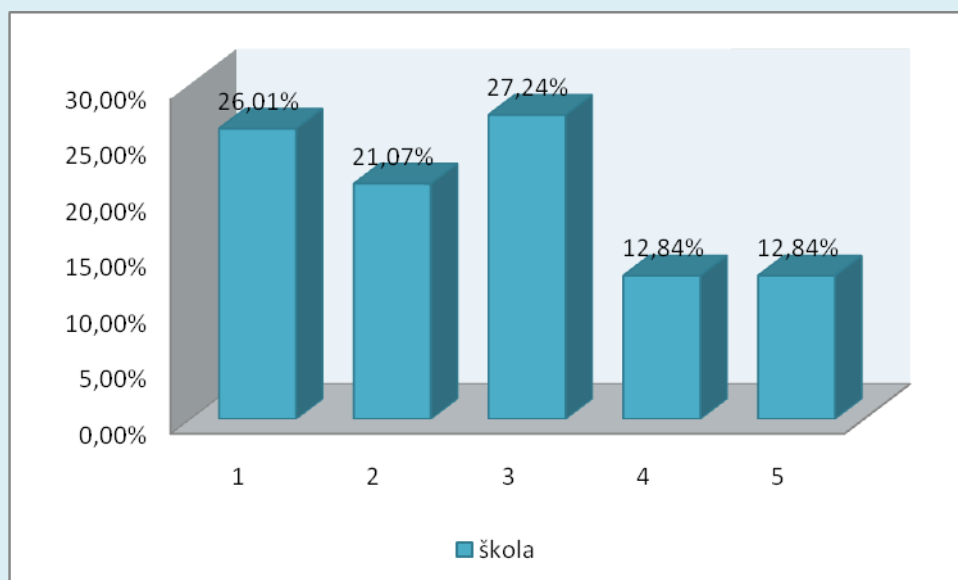
Vliv rodiny:

celkem	1325	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
1	372	28,08%
2	218	16,45%
3	325	24,53%
4	174	13,13%
5	236	17,81%

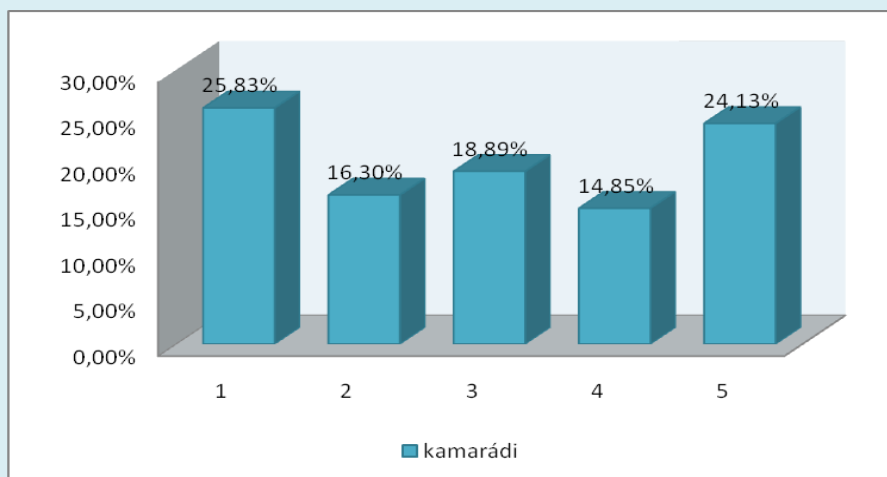
Vliv školy

celkem	1215	
	abs. četnost	rel. četnost
1	316	26,01%
2	256	21,07%
3	331	27,24%
4	156	12,84%
5	156	12,84%

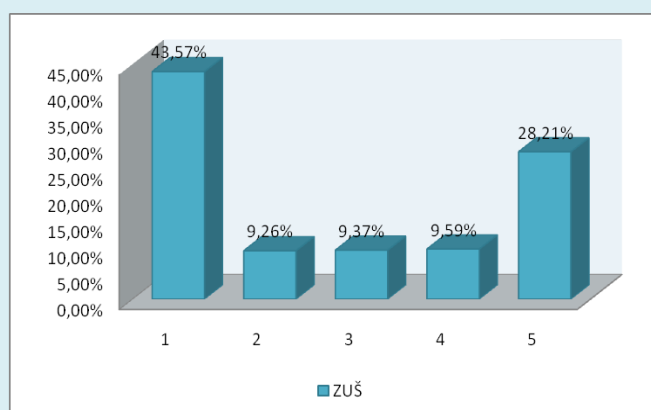
Vliv kamarádů:

celkem	1239	
	abs. četnost	rel. četnost
1	320	25,83%
2	202	16,30%
3	234	18,89%
4	184	14,85%
5	299	24,13%

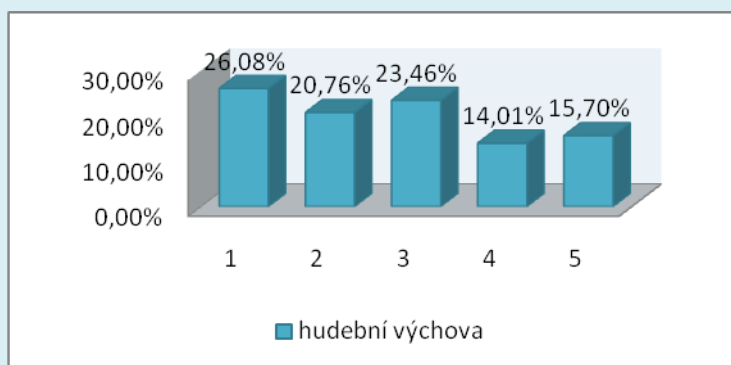
Vliv ZUŠ:

celkem	918	
	abs. četnost	rel. četnost
1	400	43,57%
2	85	9,26%
3	86	9,37%
4	88	9,59%
5	259	28,21%

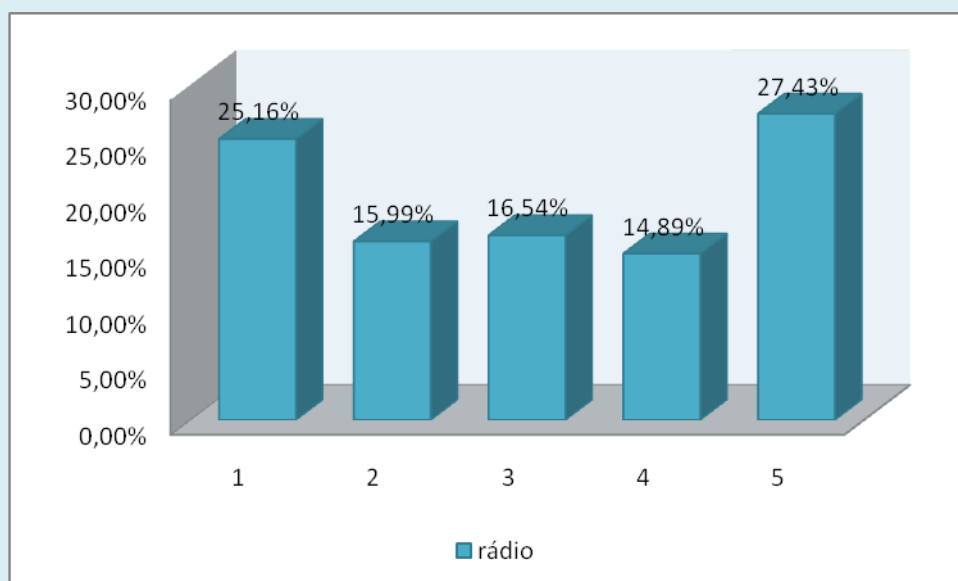
Vliv hudební výchovy:

celkem	1185	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
1	309	26,08%
2	246	20,76%
3	278	23,46%
4	166	14,01%
5	186	15,70%

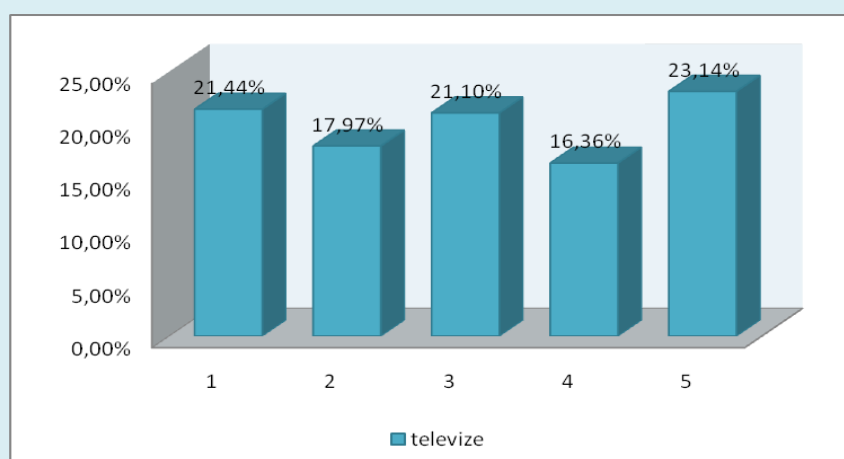
Vliv rádia:

celkem	1276	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
1	321	25,16%
2	204	15,99%
3	211	16,54%
4	190	14,89%
5	350	27,43%

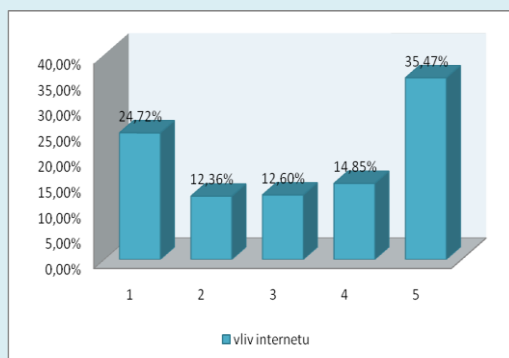
Vliv televize:

celkem	1180	
	abs. četnost	rel. četnost
1	253	21,44%
2	212	17,97%
3	249	21,10%
4	193	16,36%
5	273	23,14%

Vliv internetu:

celkem	1246	
	abs. četnost	rel. četnost
1	308	24,72%
2	154	12,36%
3	157	12,60%
4	185	14,85%
5	442	35,47%

Odpověď jiné zvolilo 119 respondentů. Ne všichni však potom zcela jasně uvedli vliv, který na ně působil. Vícekrát se objevila odpověď „sám“, což zřejmě pramení z nepochopení položené otázky. Další vlivy, které byly uváděny: interpreti, známky, diskotéka, učitel, časopisy, hudební doprovod k tanci, koncerty atd.

32. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj hudební vkus? *(Můžeš zvolit více možností. U zvolených možností zakroužkuj, jak moc byl pro tebe tento vliv důležitý.)*

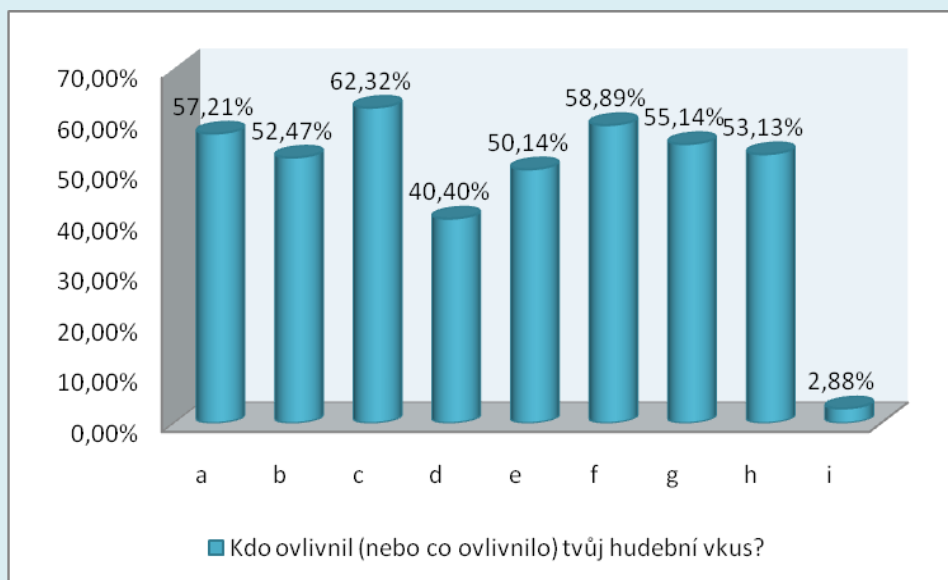
- a. rodina 1 2 3 4 5
- b. škola 1 2 3 4 5
- c. kamarádi 1 2 3 4 5
- d. ZUŠ 1 2 3 4 5
- e. hudební výchova 1 2 3 4 5
- f. rádio 1 2 3 4 5

g. televize 1 2 3 4 5

h. internet 1 2 3 4 5

i. jiné (*Upřesni*)

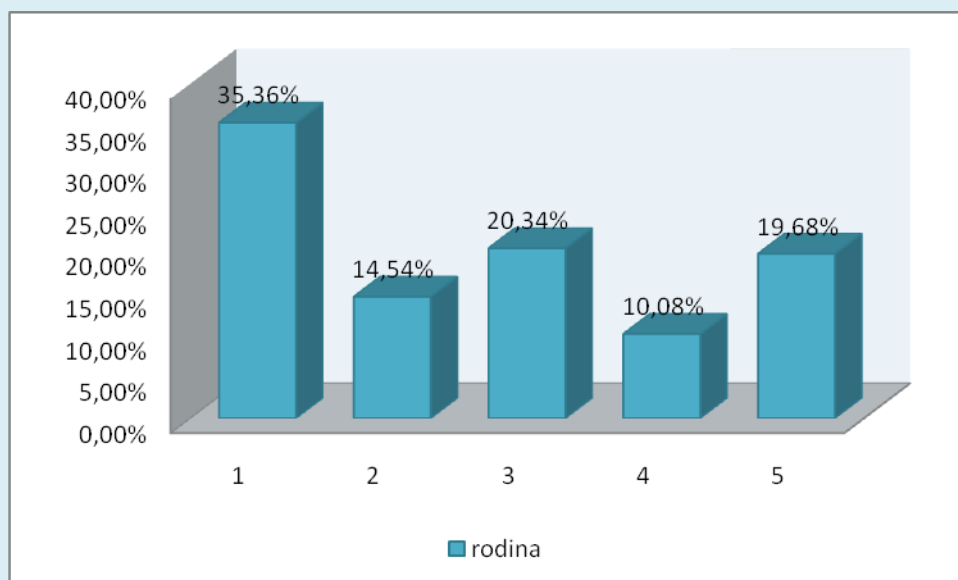
celkem	1839	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1052	57,21%
b	965	52,47%
c	1146	62,32%
d	743	40,40%
e	922	50,14%
f	1083	58,89%
g	1014	55,14%
h	977	53,13%
i	53	2,88%

Téměř všechny vlivy byly zvoleny více než polovinou respondentů, jedinou výjimku (40,40%) činí ZUŠ, která není přístupná všem.

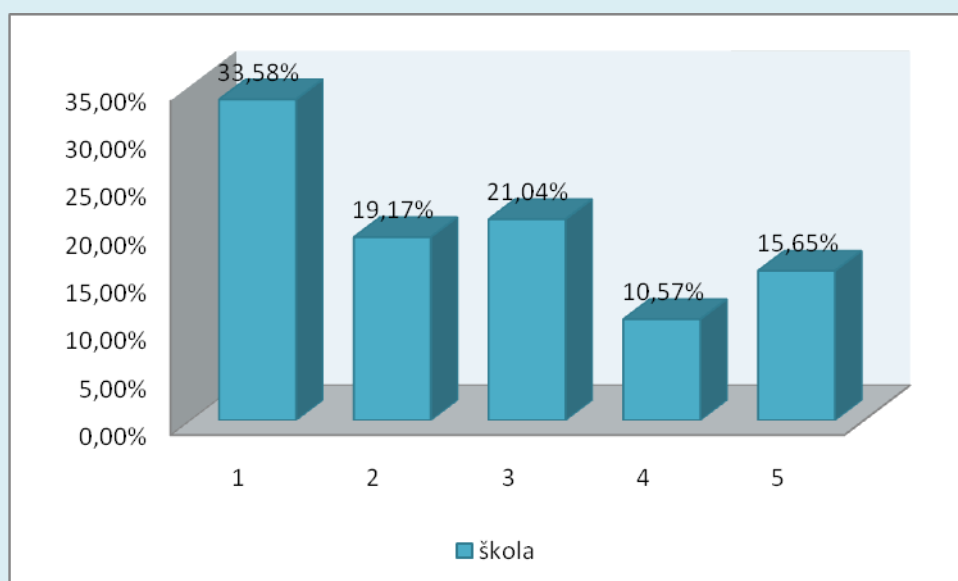
Vliv rodiny:

celkem	1052	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
1	372	35,36%
2	153	14,54%
3	214	20,34%
4	106	10,08%
5	207	19,68%

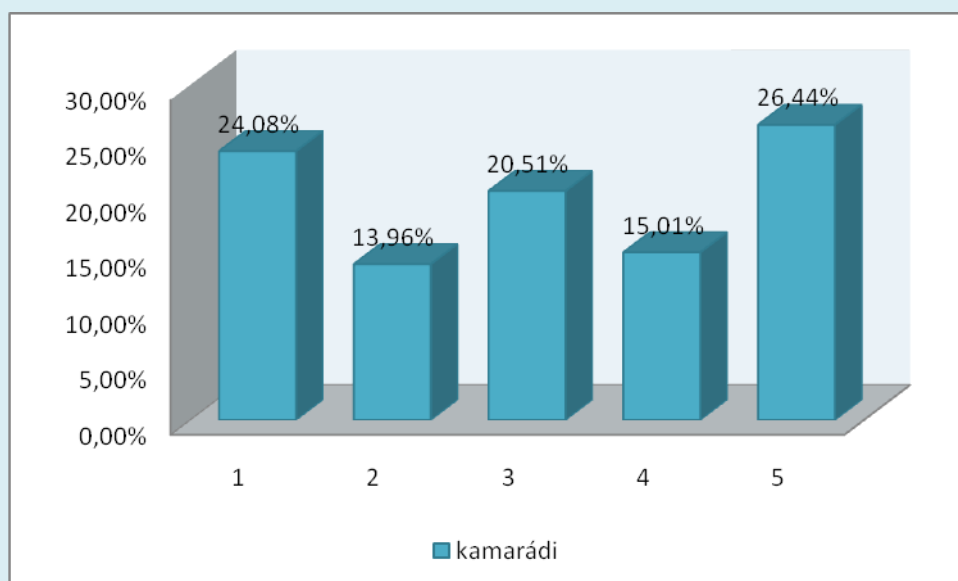
Vliv školy:

celkem	965	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
1	324	33,58%
2	185	19,17%
3	203	21,04%
4	102	10,57%
5	151	15,65%

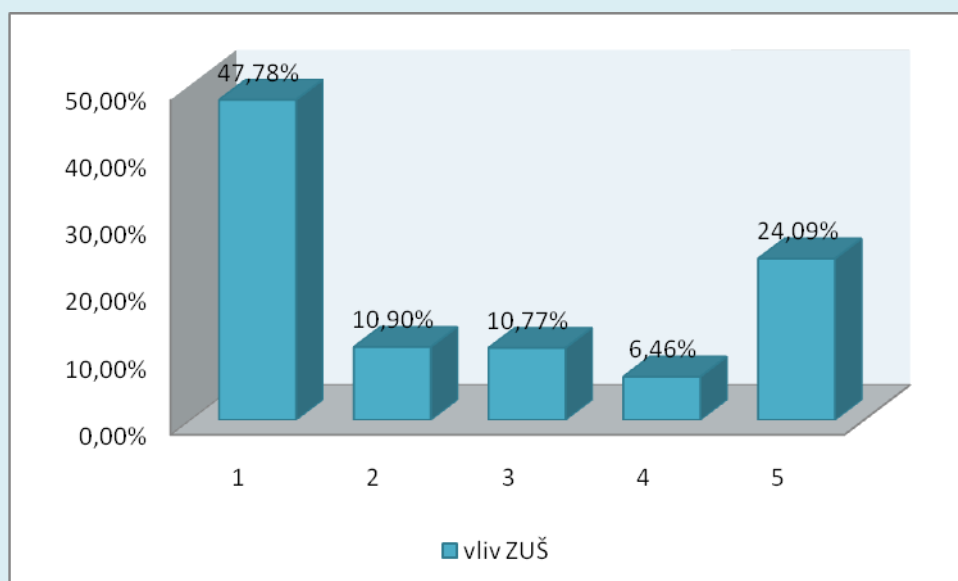
Vliv kamarádů:

celkem	1146	
	abs. četnost	rel. četnost
1	276	24,08%
2	160	13,96%
3	235	20,51%
4	172	15,01%
5	303	26,44%

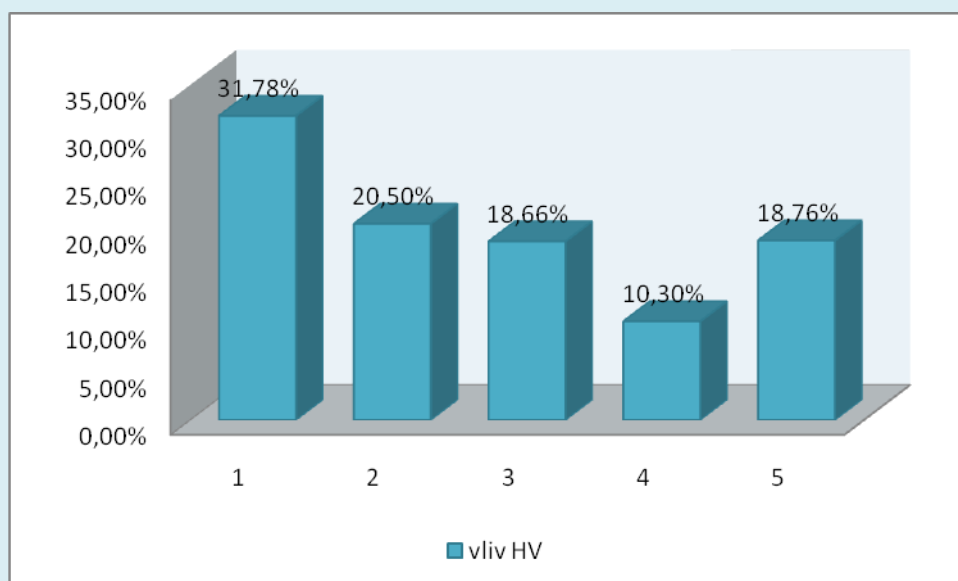
Vliv ZUŠ:

celkem	743	
	abs. četnost	rel. četnost
1	355	47,78%
2	81	10,90%
3	80	10,77%
4	48	6,46%
5	179	24,09%

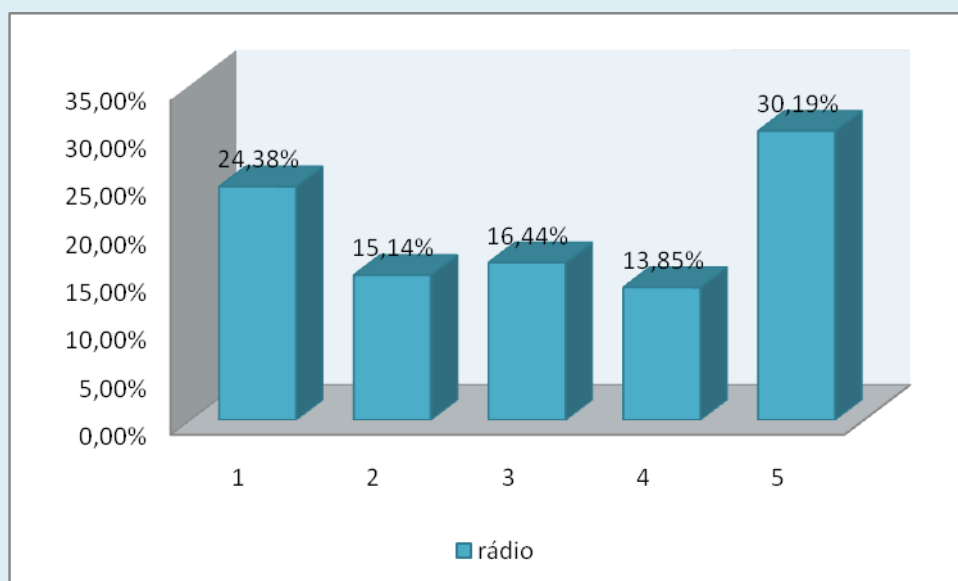
Vliv hudební výchovy:

celkem	922	
	abs. četnost	rel. četnost
1	293	31,78%
2	189	20,50%
3	172	18,66%
4	95	10,30%
5	173	18,76%

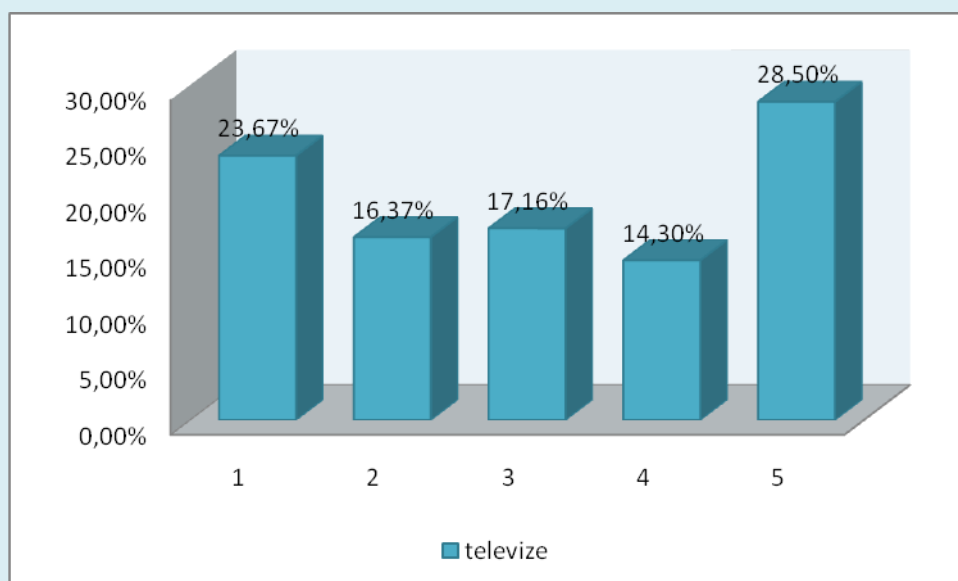
Vliv rádia:

celkem	1083	
	abs. četnost	rel. četnost
1	264	24,38%
2	164	15,14%
3	178	16,44%
4	150	13,85%
5	327	30,19%

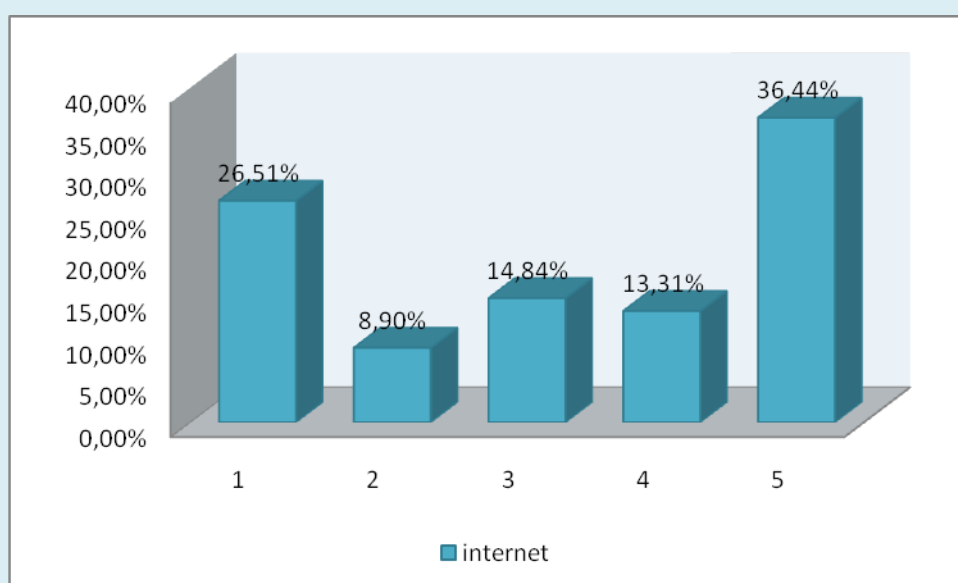
Vliv televize:

celkem	1014	
	abs. četnost	rel. četnost
1	240	23,67%
2	166	16,37%
3	174	17,16%
4	145	14,30%
5	289	28,50%

Vliv internetu:

celkem	977	
	abs. četnost	rel. četnost
1	259	26,51%
2	87	8,90%
3	145	14,84%
4	130	13,31%
5	356	36,44%

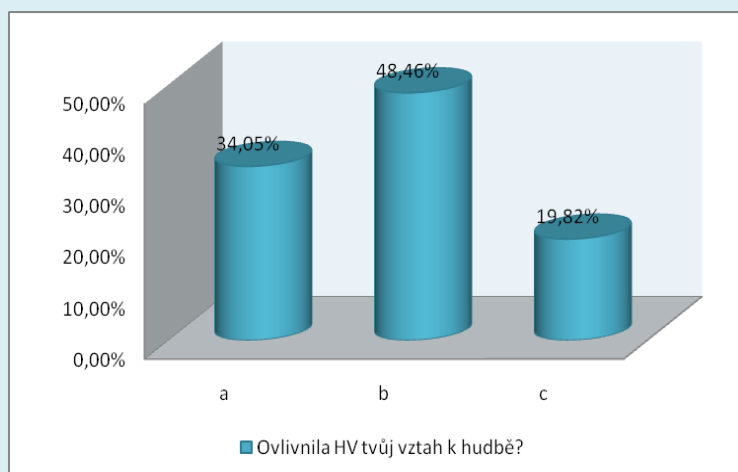

Jako jiné vlivy žáci často uváděli nikdo nebo sám, kromě tohoto se objevovalo následující: street dance, tanec, koncerty, telefony, hudba v obchodech, MP3, diskotéky, časopisy, učitel/ka, bratranec.

33. Ovlivnila HV tvůj vztah k hudbě?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

celkem	1797	
	abs. četnost	rel. četnost
a	598	34,05%
b	851	48,46%
c	348	19,82%

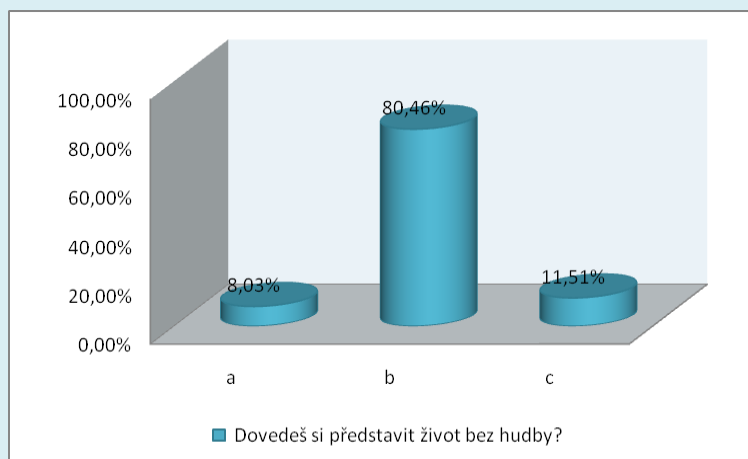
Odpovědi na tuto otázku jsou opět překvapivé. V otázce 31, kde měli respondenti uvést, co ovlivnilo jejich vztah k hudbě, uvedlo 64,44% respondentů, že to byla hudební výchova. Zde to uvádí pouhých 34,05%, zatímco 48,46% uvádí pravý opak.

38. Dovedeš si představit život bez hudby?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

celkem	1781	
---------------	-------------	--

	abs. četnost	rel. četnost
a	143	8,03%
b	1433	80,46%
c	205	11,51%

Život bez hudby si většina žáků nedokáže představit.

Žáci téměř všechny vlivy uvedli více než v 50%, a to jak v případě vlivu na hudební vkus, tak na vztah k hudbě. Jedinou výjimku v obou případech tvoří ZUŠ, která není záležitostí všeobecnou, ale pouze výběrovou. Pokud jde o intenzitu vlivu na hudební vkus, byla podle žáků nejvyšší u kamarádů a rádia, televize a internetu, u vztahu k hudbě byla nejvyšší u internetu, televize a rádia. 48,46% dotázaných si myslí, že hudební výchova neovlivnila jejich vztah k hudbě, i když 64,44% uvedlo, v otázce 31, že jejich vztah k hudbě ovlivnila. 80,46% respondentů si nedokáže představit život bez hudby.

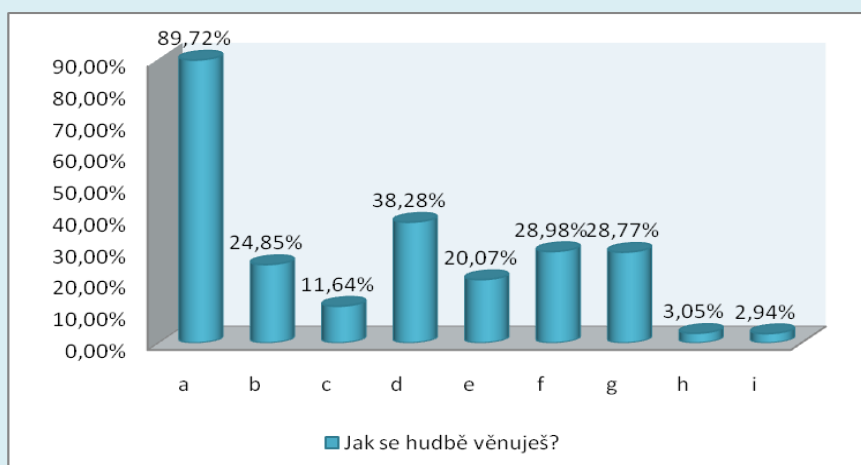
2.2.6 Vlastní hudební aktivity

34. Jak se hudbě věnuješ? (Můžeš zvolit více možností.)

- a. poslouchám hudbu
- b. hraju na hudební nástroj
- c. zpívám sólově nebo ve sboru

- d. zpívám si při práci
- e. chodím na koncerty
- f. tančím
- g. zjišťuji si informace o oblíbených interpretech apod.
- h. hudbě se vůbec nevěnuji
- i. jiné (*upřesni*)

celkem	1839	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1650	89,72%
b	457	24,85%
c	214	11,64%
d	704	38,28%
e	369	20,07%
f	533	28,98%
g	529	28,77%
h	56	3,05%
i	54	2,94%

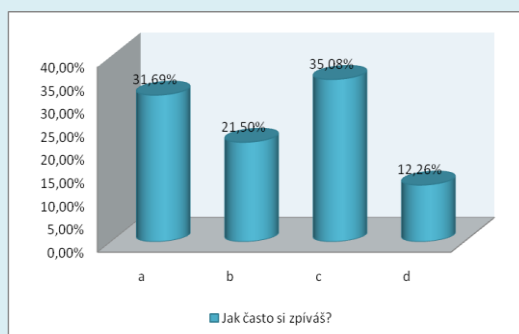

Téměř 90% hudbu především poslouchá. Na druhém místě se umístil zpěv při práci, ale tuto odpověď zvolilo jen 38,28%. Pozitivní je zjištění, že odpověď „hudbě se vůbec nevěnuji“ uvedlo jen 3,05%.

35. Jak často si zpíváš?

- a. denně
- b. často
- c. občas
- d. vůbec ne

celkem	1884	
	abs. četnost	rel. četnost
a	597	31,69%
b	405	21,50%
c	661	35,08%
d	231	12,26%

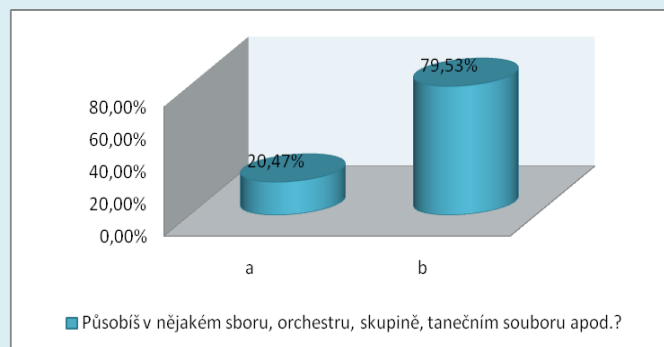

Podle odpovědí dotázaných si většina z nich alespoň občas zazpívá, nicméně 12,26% respondentů, kteří uvedli, že si vůbec nezpívají, je nezanedbatelná část. Zde počítáme s celkovým součtem odpovědí 1884, což je více než bylo respondentů. Pravděpodobně někdo uvedl odpověď více než jedenkrát.

36. Působíš v nějakém sboru, orchestru, skupině, tanečním souboru apod.?

- a. ano (*Uved', o jaký typ souboru se jedná. Můžeš uvést více souborů*)
- b. ne

celkem	1788	
	abs. četnost	rel. četnost
a	366	20,47%
b	1422	79,53%

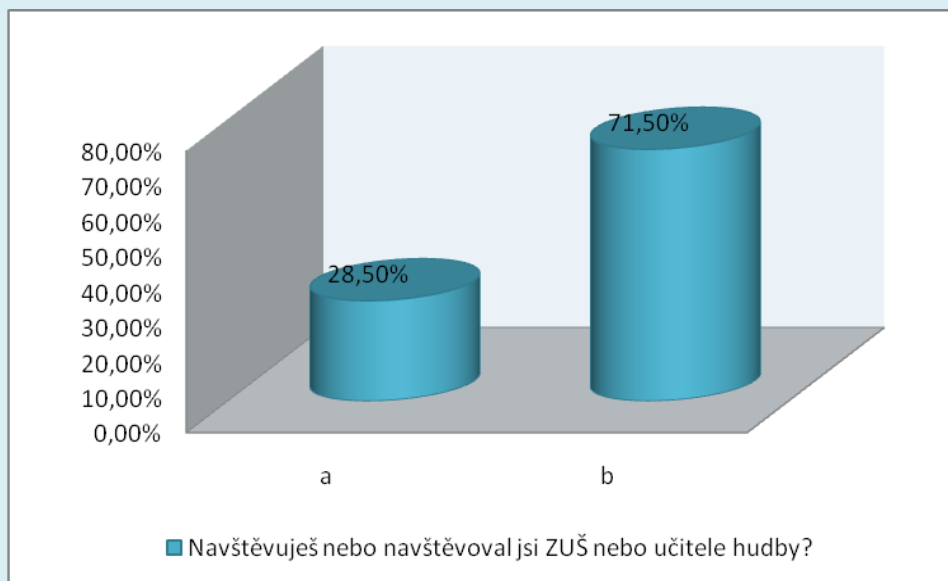

Pouze 20,47% respondentů uvedlo, že působí v nějakém hudebním souboru. Část žáků, která nikde nepůsobí je tedy velmi značná. Žáci nejčastěji chodí do pěveckého sboru nebo se věnují tanci (většinou modernímu). Podstatně méně často žáci navštěvují folklorní soubory, hrají v hudební skupině, působí v orchestru nebo v jiném instrumentálním souboru (kytarový soubor, houslový soubor, akordeonový soubor, smyčcový soubor, žesťový soubor). Někteří z dotázaných uváděli odpovědi jako „flétna“, „kytara“ apod., kde však není jasné, zda se jedná o soubor nebo ne.

37. Navštěvuješ nebo navštěvoval jsi ZUŠ nebo učitele hudby?

- a. ano (*Upřesni, na jaký nástroj hraješ nebo zda tam studuješ zpěv.*)
- b. ne

celkem	1772	
	abs. četnost	rel. četnost
a	505	28,50%
b	1267	71,50%

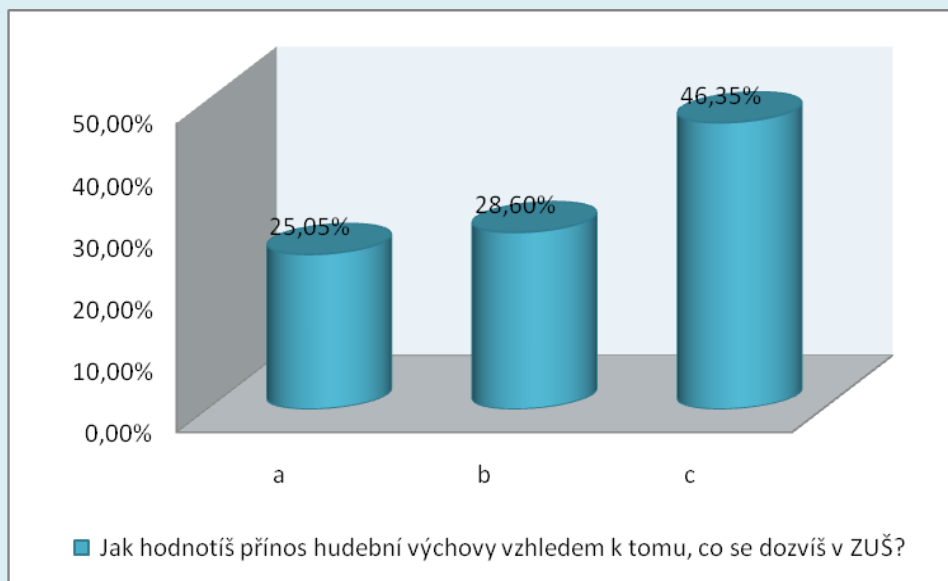
Hudebně se v ZUŠ nebo u učitele hudby vzdělává více než čtvrtina dotázaných. 71,50% respondentů je však odkázáno pouze na školskou povinnou hudební výchovu. Nejoblíbenějším hudebním nástrojem je klavír (uvedlo 81 respondentů), poté různé flétny, kytara, zpěv, keyboard. Další nástroje jsou již ve značném odstupu, zhruba stejné zastoupení měly ostatní dechové nástroje (trubka, pozoun, tenor, baryton, horna, klarinet) a nástroje smyčcové (housle, violoncello), tj. okolo 15 výskytů. Z dalších nástrojů, které byly uváděny, to byly varhany, akordeon, elektrická kytara, bicí. Zmíněn byl také sbor, tanec a balet.

Pokud **ANO**:

1. Jak hodnotíš přínos hudební výchovy vzhledem k tomu, co se dozvíš v ZUŠ?

- a. HV je zbytečná, vše se dozvím v ZUŠ.
- b. Ve školní HV se dozvídám věci, které se v ZUŠ nedozvím.
- c. Nevím.

celkem	507	
	abs. četnost	rel. četnost
a	127	25,05%
b	145	28,60%
c	235	46,35%

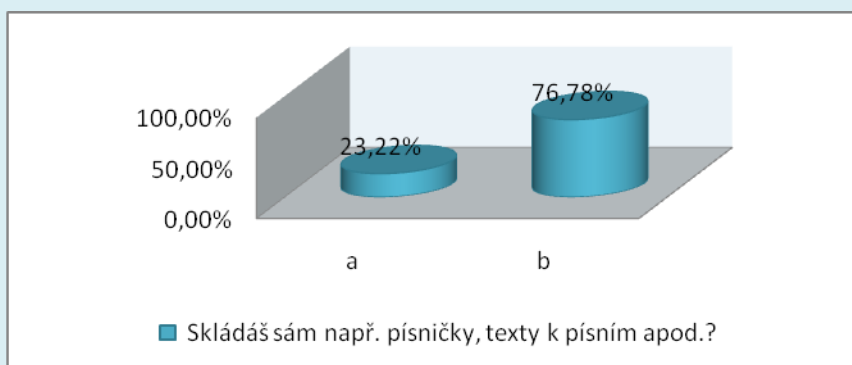

Velmi zajímavé je hodnocení přínosu hudební výchovy k tomu, co dotázaní znají ze ZUŠ. 46,35% nevědělo jak na tuto otázku odpovědět. Část respondentů, která si myslí, že hudební výchova je zbytečná, protože vše se dozví v ZUŠ, je téměř stejná jako část těch, kteří říkají, že ve škole se dozví věci, které se v ZUŠ nedozví. Dokonce je více právě těch, kteří si myslí, že ve školní hudební výchově se dozví věci, které se v ZUŠ vůbec nedozví, což může svědčit o tom, že hudební výchova je potřebná skutečně pro všechny.

39. Skládáš sám např. písničky, texty k písňím apod.?

- a. ano
- b. ne

celkem	1766	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	410	23,22%
b	1356	76,78%

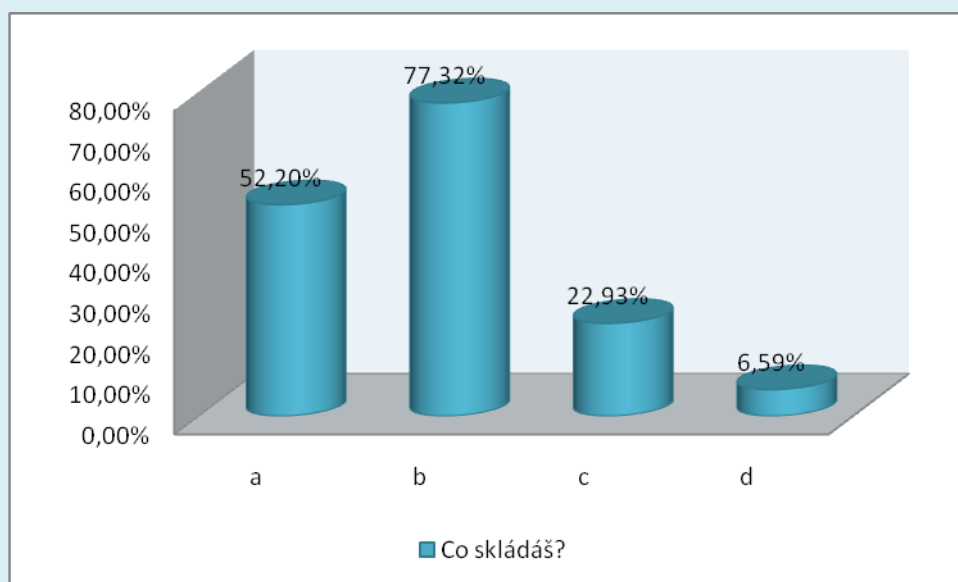
Většina respondentů sama samozřejmě neskládá, ale 23,22% těch, kteří uvedli, že skládají, tvoří nezanedbatelnou část.

Pokud **ANO**:

1. Co skládáš? Můžeš zvolit více možností.

- a. melodii
- b. text
- c. hudební doprovod
- d. něco jiného (*Upřesni*)

celkem	652	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	214	52,20%
b	317	77,32%
c	94	22,93%
d	27	6,59%

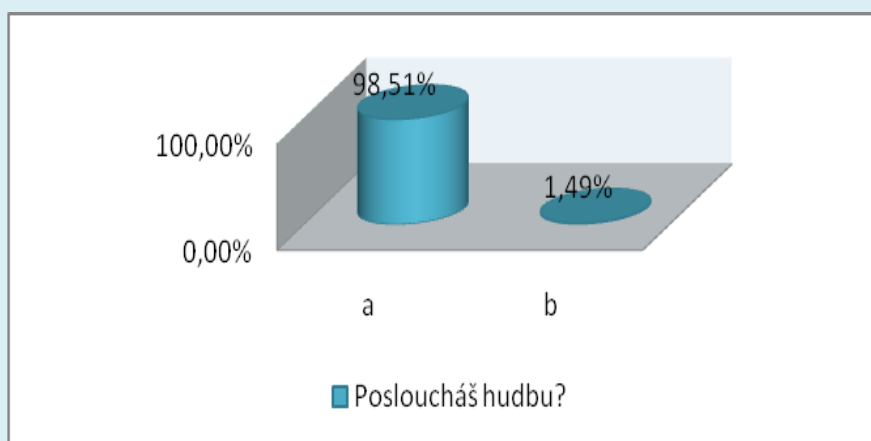
Největší část respondentů, kteří sami skládají (více než tři čtvrtiny) uvádí, že píše texty, což může souviset s citlivým věkem, kdy cítí potřebu vyjádřit své pocity a názory. Asi polovina z těch, kteří se pokoušejí o vlastní tvorbu, však zkouší skládat také melodie. Hudební doprovod již skládá pouze necelá čtvrtina. Někteří respondenti, kteří si vybrali možnost „jiné“ dále neuvedli, co konkrétně skládají. Dále se objevily tyto odpovědi: parodie, mixují písně,

dechovka, harmonie, rap, přepisuji skladby, zpívám si, co mě napadne, předělávám písně, beatbox, taneční sety, taneční choreografie, hudební sety, skládám na pc celou skladbu.

40. Posloucháš hudbu?

- a. ano
- b. ne

celkem	1813	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	1786	98,51%
b	27	1,49%

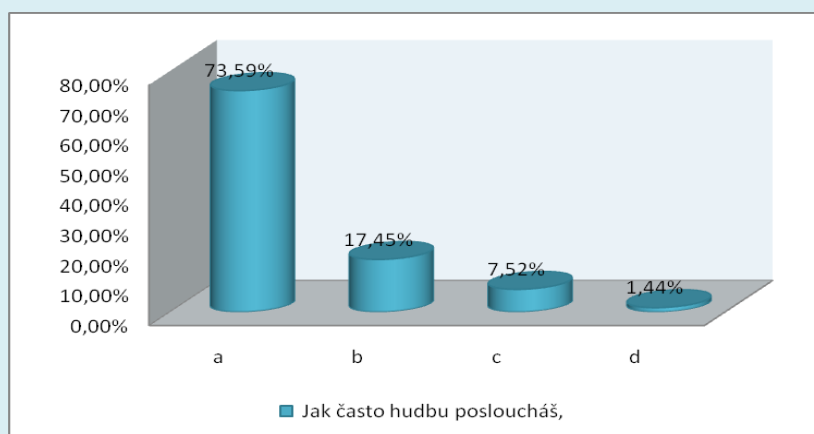
Zde se dozvídáme, že téměř všichni respondenti poslouchají hudbu. Jen 1,49% podle svých slov neposlouchá hudbu, tzn. že nepočítá s poslechem nezáměrným, kdy je hudba šířena v prostředí, ve kterém se nachází, aniž by to mohli ovlivnit. Tito respondenti se zřejmě domnívali, že otázka směřuje pouze k cílenému záměrnému poslechu.

Pokud **ANO**:

1. Jak často hudbu posloucháš,

- a. denně
- b. často
- c. občas
- d. velmi málo

celkem	1742	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1282	73,59%
b	304	17,45%
c	131	7,52%
d	25	1,44%

Velmi pozitivní, avšak nikterak překvapivé je zjištění, že téměř tři čtvrtiny dotázaných hudbu poslouchají denně, naopak pouhé 1,44% procenta je těch, kteří uvedli, že hudbu poslouchají velmi málo.

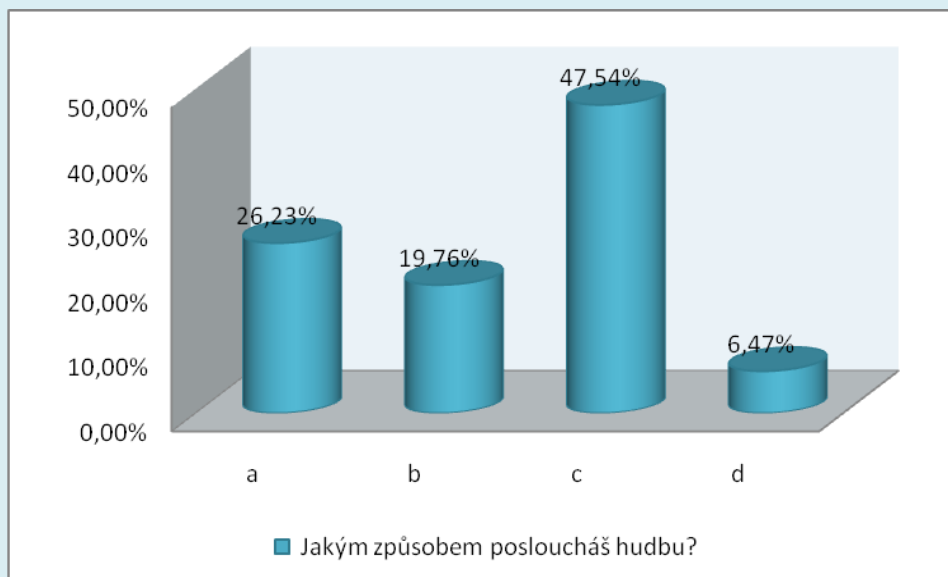
2. Kolik hodin věnuješ průměrně poslechu hudby každý týden?.....

Poslechu hudby žáci věnují průměrně 16 hodin týdně. Odhad žáků však bude v tomto případě velmi přibližný, protože někteří uvedli, že hudbu neposlouchají vůbec, jiní zase uváděli 168 hodin, což by znamenalo, že hudbu poslouchají neustále, tedy i v době spánku, během vyučovacích hodin apod.

41. Jakým způsobem posloucháš hudbu?

- Hudbu používám pouze jako zvukovou kulisu (hudbu si pouštím při učení, při domácích pracích apod.).
- Hudbu poslouchám pouze záměrně a soustředím se výhradně na ni.
- Hudbu poslouchám záměrně, ale jako zvukovou kulisu ji užívám také.
- Jiné (*Upřesni.*)

celkem	1670	
	abs. četnost	rel. četnost
a	438	26,23%
b	330	19,76%
c	794	47,54%
d	108	6,47%

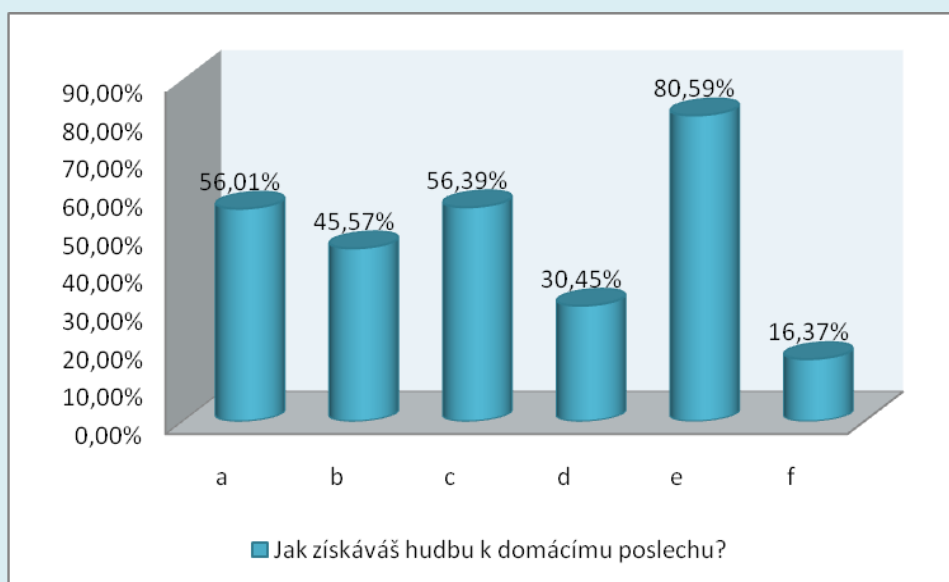
Téměř polovina respondentů přiznává, že poslouchá hudbu záměrně, ale také jako zvukovou kulisu, asi čtvrtina žáků poslouchá hudbu pouze jako zvukovou kulisu a necelých 20% je těch, kteří uvádějí, že hudbu poslouchají pouze záměrně. K možnosti jiné uváděli žáci při odpočinku, pro zábavu, na odreagování, lepší náladu apod., dále při tanci, u PC na internetu, při všem, při hrách na PC, při cestování, z internetu, nabuzení před zápasem, s kamarády, hudba mi pomáhá při učení, při malbě. Jedná se především o příležitosti, při kterých žáci hudbu vyhledávají.

42. Jak získáváš hudbu k domácímu poslechu? (Můžeš zvolit více možností.)

- a. poslouchám rádio
- b. sleduji televizi
- c. poslouchám hudbu z CD
- d. hudbu si pouštím na DVD

- e. hudbu si stahuji na internetu
- f. hudbu získávám jiným způsobem (*Upřesni.*)

celkem	1839	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1030	56,01%
b	838	45,57%
c	1037	56,39%
d	560	30,45%
e	1482	80,59%
f	301	16,37%

Nejčastějším způsobem získávání hudby pro domácí poslech je u žáků 2. stupně základní školy internet, což není výsledek nijak překvapivý. Téměř stejnou měrou jsou využívány také rádio a CD (obojí uvedlo více než polovina respondentů). Byly uvedeny také další způsoby získávání hudby, z nichž některé ovšem bylo možno přiřadit do nabídnutých možností odpovědí.

Žáci se nejčastěji věnují poslechu hudby. Denně si zpívá necelá třetina respondentů, jen nepatrně více je těch, kteří si zpívají jen občas. Většina žáků nepůsobí v žádném souboru, pokud už někde působí, jedná se nejčastěji o sbor nebo o taneční

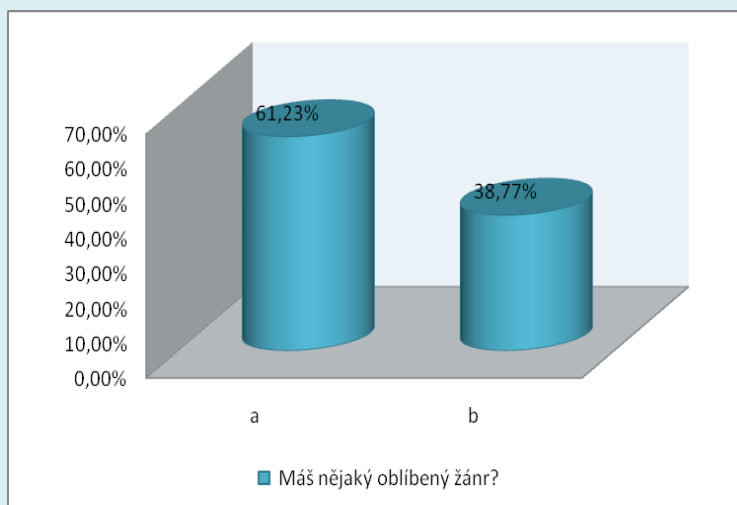
soubor. ZUŠ navštěvuje 28,50% respondentů a není velký rozdíl v množství těch, kteří si myslí, že je hudební výchova zbytečná, protože se vše dozví v ZUŠ, a těch, kteří říkají, že ve školní HV se dozví věci, které se v ZUŠ neprobírají. Téměř polovina respondentů však nedokázala říct, v jakém vztahu jsou znalosti ze ZUŠ a školní hudební výchovy. Necelá čtvrtina dotázaných uvedla, že něco skládá, nejčastěji jsou to texty. Pouze necelá 2% neposlouchají hudbu, všichni ostatní uvádí, že hudbu poslouchají denně a věnují poslechu průměrně 16 hodin týdně. Většina žáků poslouchá hudbu záměrně i jako zvukovou kulisu a hudbu si většinou stahují z internetu.

2.2.7 Oblíbené žánry, interpreti a skladatelé

43. Máš nějaký oblíbený žánr?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést více žánrů.*)
- b. ne

celkem	1679	
	abs. četnost	rel. četnost
a	1028	61,23%
b	651	38,77%

Podle odpovědí žáků je nejoblíbenějším žánrem hip hop, i když je zajímavé, že respondenti několikrát uvedli, že se jim líbí všechno kromě hip hopu. Druhým

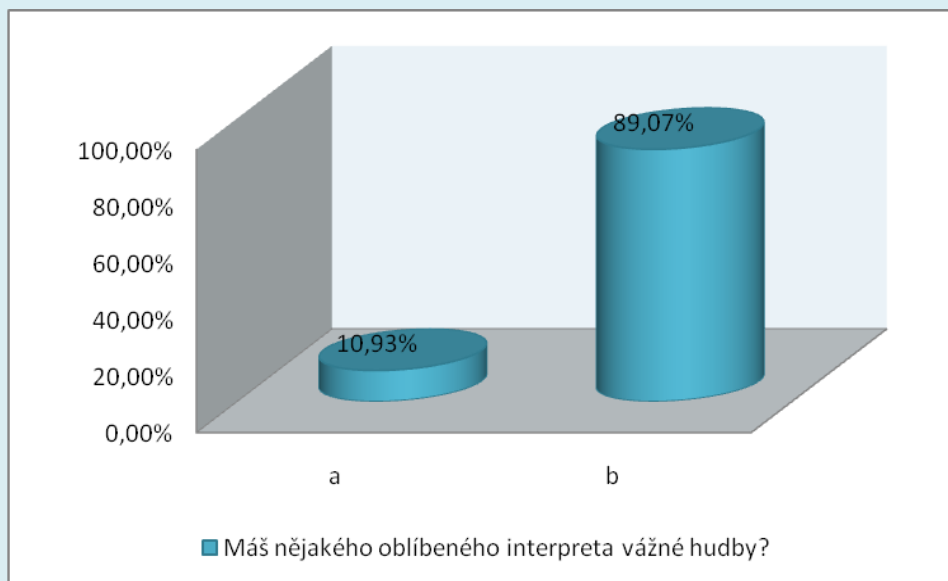
nejoblíbenějším žánrem je mezi žáky základních škol rock a jeho varianty, pop, R&B, metal a jeho varianty, rap a techno. Relativní četnost je počítána vzhledem k počtu zúčastněných respondentů.

žánr	abs. četnost	rel. četnost vzhledem k počtu zúčastněných respondentů.
hip hop	403	21,91%
rock	401	21,81%
pop	296	16,10%
metal	150	8,16%
R&B	139	7,56%
rap	128	7,00%
techno	87	4,73%
disco	55	3,00%
punk	41	2,23%

44. Máš nějakého oblíbeného interpreta vážné hudby?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést několik interpretů.*)
- b. ne

celkem	1683	
	abs. četnost	rel. četnost
a	184	10,93%
b	1499	89,07%

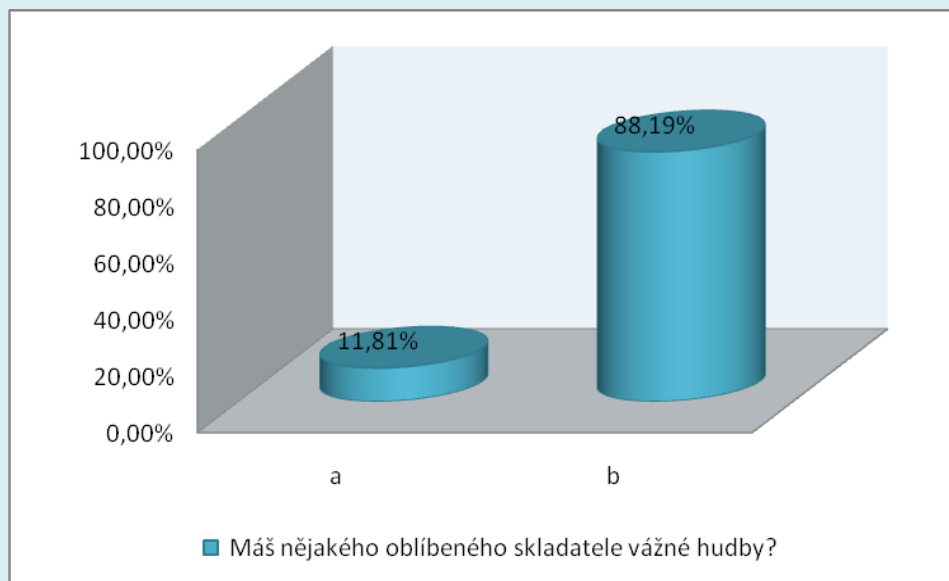

Oblíbeného interpreta vážné hudby velká většina žáků nemá, souvisí to jistě se skutečností, že vážná hudba stojí často na okraji jejich zájmu, a tudíž se v ní neorientují. Žáků, kteří oblíbeného interpreta nemají, je téměř 90%. Interpretů vážné hudby bylo uvedeno velmi málo a jejich jména se objevovala často jen jednou. Byli to například tito umělci: Magdaléna Kožená, Luciano Pavarotti, Eva Urbanová, Václav Hudeček, Martha Argerich, Glenn Gould. Objevilo se mnoho chybných odpovědí, kdy byli uváděni zpěváci hudby populární (mohlo jít o omyl anebo o špatné pochopení termínu „vážná hudba“, snad ve smyslu hudba vážná obsahem) nebo skladatelé vážné hudby, a to i nežijící (např. Bach, Beethoven). Uvedení skladatelů vážné hudby zřejmě svědčí o velmi špatné orientaci ve světě vážné hudby, kdy žákům zůstanou v hlavě jména, která nedokážou dále zařadit. Zajímavé je, že byli uvedeni také někteří skladatelé filmové hudby, které snad mají žáci spojeny se soundtracky k filmům. Protože však byli filmoví skladatelé uváděni také nepříliš často, mohlo být důvodem to, že byli aktuálně probíráni na některé ze zúčastněných škol.

45. Máš nějakého oblíbeného skladatele vážné hudby?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést více skladatelů.*)
- b. ne

celkem	1626	
	abs. četnost	rel. četnost
a	192	11,81%
b	1434	88,19%

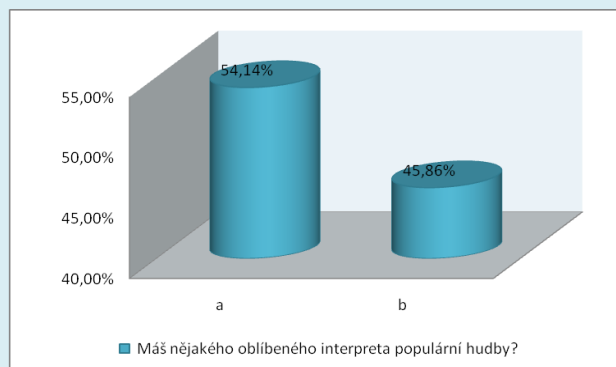

Rozložení odpovědí je velmi podobné minulé otázce. Několik chyb se tu sice také objevilo, ale jejich množství je zanedbatelné, avšak vzhledem k tomu, že někteří skladatelé byli uváděni i mezi interprety, vzniká určitá pochybnost, zda se skutečně jedná o oblíbené skladatele či pouze skladatele, kteří jsou žákům nejznámější, tuto domněnku potvrzuje také fakt, že nejčastěji byli zvoleni právě ti nejznámější skladatelé. Jako nejoblíbenější označili respondenti následující skladatele: Wolfganga Amadea Mozarta (zvolilo 73 respondentů), Bedřicha Smetanu (uvedlo 52 respondentů). Ludwiga van Beethovena (28 respondentů) a Johanna Sebastiana Bacha (21 respondentů).

46. Máš nějakého oblíbeného interpreta populární hudby?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést několik interpretů.*)
- b. ne

celkem	1679	
	abs. četnost	rel. četnost
a	909	54,14%
b	770	45,86%

Oblíbených interpretů žáci uvedli opravdu obrovské množství, mnozí jsou však zmíněni pouze jednou nebo dvakrát, proto zde jsou uvedeni pouze interpreti, které dotázaní volili alespoň desetkrát. V závorce je uveden počet, kolikrát byl interpret uveden. Interpreti jsou uvedeni abecedně.

Akon (15)

Avril Lavigne (26)

Beatles (11)

Beyonce (36)

DJ Tiesto (10)

David Guetta (17)

Eminem (34)

Ewa Farna (15)

Green Day (29)

H16 (12)

Justin Bieber (21)

Kabát (31)

Lady Gaga (57)

Linkin Park (31)

Metallica (12)

Miley Cyrus (40)

Michael Jackson (34)

Nightwish (16)

Pink (22)

Rihanna (41)

Rytmus (32)

Tafrob (10)

Vondráčková Lucie (10)

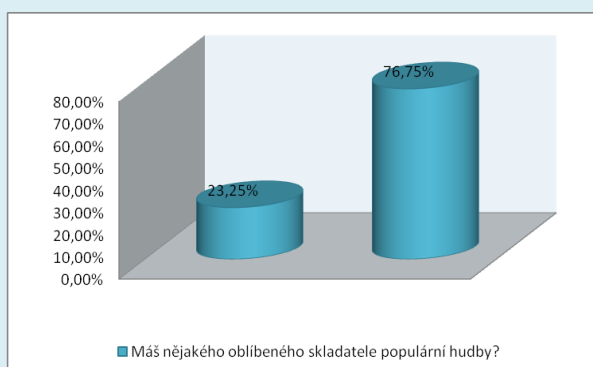
50 Cent (22)

47. Máš nějakého oblíbeného skladatele populární hudby?

a. ano (*Upřesni, můžeš uvést více skladatelů.*)

b. ne

celkem	1647	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	383	23,25%
b	1264	76,75%

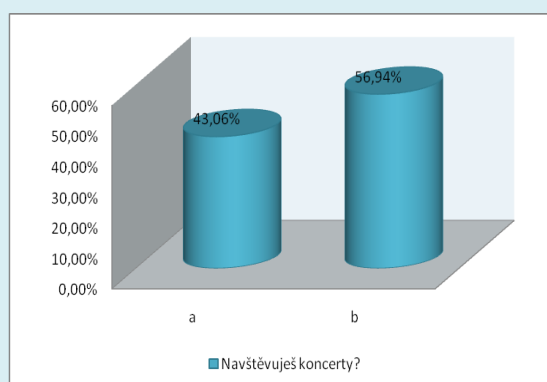

Více než tři čtvrtiny dotázaných uvedly, že oblíbeného skladatele populární hudby nemají. Oblíbeného skladatele uvedlo asi 13% respondentů, mnohdy však uváděli jména písní, zpěváků nebo skupin. Tato skutečnost je pochopitelná, protože povědomí o autorech populární hudby je často malé a autor hudby pak splývá v očích posluchačů s interprety. Dalším důvodem je jistě fakt, že mladí lidé se příliš často nesetkávají s hudbou prostřednictvím např. CD, kde by si v případě zájmu mohli informace přečíst na bookletu, ale prostřednictvím internetu, kde si hudbu vyhledávají podle jména písně či interpreta a s informací o autorovi se vůbec nesetkají.

48. Navštěvuješ koncerty?

- a. ano
- b. ne

celkem	1788	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	770	43,06%
b	1018	56,94%

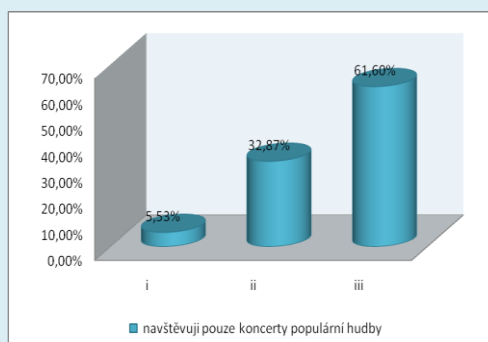
Pokud **ANO**:

1. Jaké koncerty navštěvuješ? Můžeš zvolit více možností.

- a. navštěvuji pouze koncerty populární hudby, navštěvuji je
 - i. několikrát měsíčně
 - ii. několikrát ročně

iii. pouze výjimečně

celkem	651	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
i	36	5,53%
ii	214	32,87%
iii	401	61,60%

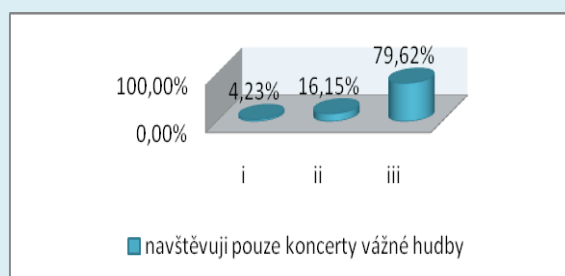
b. navštěvuji pouze koncerty vážné hudby, navštěvuji je

i. několikrát měsíčně

ii. několikrát ročně

iii. pouze výjimečně

celkem	260	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
i	11	4,23%
ii	42	16,15%
iii	207	79,62%

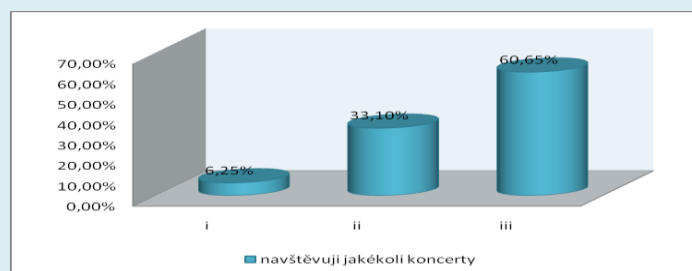
c. navštěvuji jakékoli koncerty, navštěvuji je

i. několikrát měsíčně

ii. několikrát ročně

iii. pouze výjimečně

celkem	432	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
i	27	6,25%
ii	143	33,10%
iii	262	60,65%

2. Na jakém koncertě jsi byl naposledy a kdy to bylo?

Podotázka 2 sloužila jako kontrolní vzhledem k předchozí. Předpokladem bylo, že v případě, že žák koncert skutečně navštívil, bude schopen uvést, o jaký koncert se jednalo. Na tuto otázku odpovědělo 388 respondentů, tedy můžeme předpokládat, že asi pětina dotázaných dokáže uvést, koncert, který navštívila. Respondenti však někdy uváděli také „nevzpomínám si“.

49. Jak si vybíráš koncerty? (Můžeš zvolit více možností)

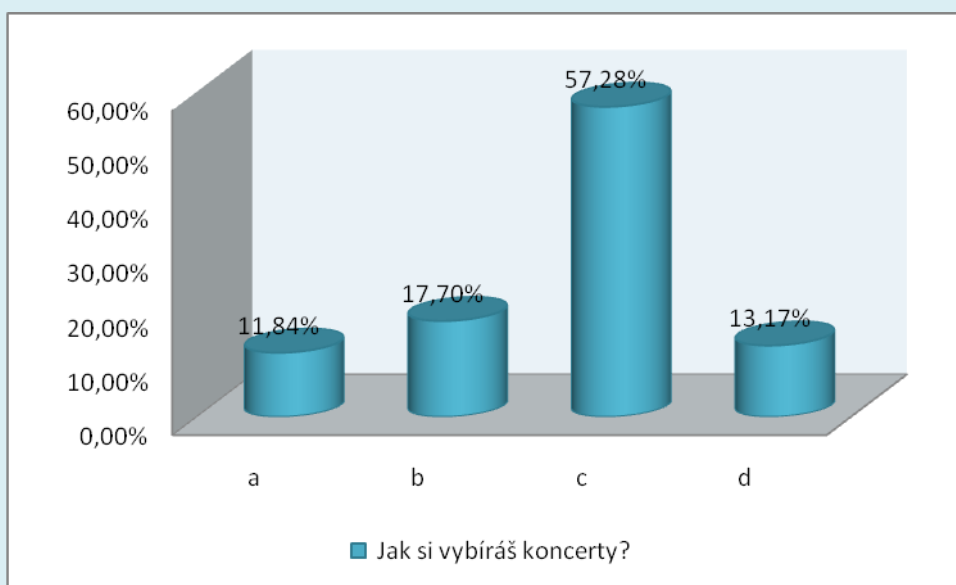
a. vybírají je rodiče

b. radí mi kamarádi

c. rozhoduji se sám podle svého vkusu

d. jiné (Upřesni.)

celkem	1723	
	abs.	rel. četnost
	četnost	
a	204	11,84%
b	305	17,70%
c	987	57,28%
d	227	13,17%

Více než polovina respondentů uvedla, že se rozhoduje podle svého vkusu. Kromě nabídnutých možností se setkáváme s odpověďmi, ze kterých vyplývá, že žáci navštěvují koncerty, na kterých vystupují, koncerty ZUŠ, popř. jim koncert vybírá učitel hudby či škola nebo se jich účastní s rodinnými příslušníky, takže zřejmě je výběr ovlivněn příležitostmi. Někteří uvedli, že se řídí podle žánru nebo podle interpreta. Žákům nebyla nabídnuta odpověď „nechodím na koncerty“, a proto se s ní často setkáváme v odpovědi „jiné“.

Většina žáků má oblíbený žánr, je jím nejčastěji hip hop a rock. Naopak obvykle žáci nemají oblíbeného interpreta ani skladatele vážné hudby. Pokud už jej uvádějí, jedná se většinou o nejznámější jména z oblasti vážné hudby. V případě interpretů navíc žáci často zaměňují jména interpretů vážné hudby s interprety hudby populární a se skladateli, což svědčí o velké neznalosti v této oblasti. Naopak v oblasti interpretů populární hudby se dotázaní orientují dobře a byli schopni uvést velké množství interpretů. Mezi nejoblíbenější patří Lady Gaga, Rihanna a Miley Cyrus. Jména skladatelů populární hudby splývají se jmény interpretů, což je dáno malým povědomím

o skladatelích této hudby, tato hudba se prezentuje nejčastěji jmény interpretů a skladeb. Se zájmem o konkrétní interprety a žánry souvisí návštěva koncertů a jejich výběr. Větší část žáků koncerty nenavštěvuje, navštěvuje je 43,06% respondentů. Nejvíce jsou navštěvovány koncerty populární hudby. U všech možností (koncerty vážné hudby, populární hudby a vážné i populární hudby) se žáci shodují, že je navštěvují pouze výjimečně. Více než polovina dotázaných uvedla, že se rozhodují sami podle svého vkusu, mnohem méně žáků uvádí, že si nechá poradit.

2.2.8 Co změnit v hudební výchově

52. Co bys změnil na výuce HV?

Odpovědi respondentů na tuto otázku lze rozdělit do několika kategorií: odpovědi typu nevím, nic, vše; vybavení; aktivity, především zpěv, tanec, poslech, hra na hudební nástroje; populární hudba a hudební výchova; hudební výchova a její zařazení do výuky, prestiž apod.; množství látky, zkoušení a hodnocení.

788 respondentů (tj. 42,84%) uvedlo, že by v hudební výchově nechtěli nic měnit, protože se jim líbí tak, jak je. Opakovaně se objevovala odpověď „nevím“ nebo „všechno“.

Mnohdy se žáci vyjadřovali k vybavení, které mají v hudební výchově k dispozici. 12 respondentů by uvítalo využití moderních přístrojů a technologií, 18 respondentů by chtělo více využívat internet, 34 respondentů by pak chtělo více užívat počítač, 5 respondentů by chtělo mít počítač v učebně, 32 respondentů by uvítalo lepší vybavení učebny a lepší pomůcky. Někteří žáci by se chtěli dívat více na televizi

127 respondentů by chtělo ještě více zpívat, 10 respondentů by chtělo více zpívat populární písně další respondenti a jeden respondent by chtěl pouze zpívat, 9 respondentů není spokojeno s výběrem písní, v jednom případě se objevilo přání rozebírat texty populárních písní, 4 respondenti by chtěli zpívat méně, další respondenti (30) by chtěli víc poslouchat populární hudbu, 24 respondentů by chtělo hudbu vůbec více poslouchat, objevilo se i přání, aby bylo méně hiphopových písní, 1 respondent uvedl, že by chtěl poslouchat více žánrů, 14 respondentů by chtělo více tančit, ale 1 uvedl, že se nemají tančit trapné tance jako Avignon, ale něco modernějšího, 28 respondentů by chtělo mít více hudebních nástrojů nebo

s nástroji více pracovat, někteří z nich by chtěli hrát na více hudebních nástrojů, 3 respondenti pak uvedli, že nechtějí hrát na flétny. Respondenti také uvedli některé konkrétní nástroje, se kterými by se chtěli setkat, a sice bubny a elektrickou kytaru. 1 respondent by chtěl více sólového zpěvu, zato 4 respondenti by chtěli zpívat méně. Někteří respondenti by rádi navštěvovali koncerty zadarmo nebo občas jeli na muzikál nebo se na něj alespoň podívali na videu nebo na DVD, jiní by se chtěli dívat na filmy. Objevil se také návrh, že by mohli žáci v hudební výchově skládat. Někteří by chtěli hrát hudební nebo jiné hry. Překvapivý by požadavek, který uvedl 1 respondent, a sice že by se mělo naprosto omezit učení not.

Žáci v této otázce také vyjadřovali svůj vztah k populární hudbě. 85 respondentů uvedlo, že by v hudební výchově chtěli více populární hudby, někteří pak vyjmenovali i konkrétní žánry populární hudby, ale to se dělo jen ojediněle, v jednom případě šlo o techno a trance, v jednom případě country a v několika případech to byl metal, hip hop nebo prostě tvrdší hudba, jednou byl uveden pop. Někteří respondenti vyjádřili přání populární hudbu více poslouchat a podle nich by se měla promítnout také do pohybové taneční výchovy. 1 respondent by chtěl naopak probírat více vážné hudby.

V této otázce se také ukázal pohled žáků na hudební výchovu. 53 respondentů by hudební výchovu zrušilo. Vedle toho je tu však zmíněných 788 respondentů, kteří by ji nejen nechtěli zrušit, ale kteří by na ní ani nic nezměnili, 5 respondentů by mělo rádo hudební výchovu naopak častěji, pouze 1 respondent by tento předmět zkrátil na 30 minut a 1 respondent by chtěl tento předmět méně často. Ojediněle se objevil názor, že hudební výchova by měla být volitelná nebo by se měla nabízet pouze jako kroužek. 11 respondentů uvedlo, že by měl být vyměněn jejich učitel/ka hudební výchovy, několik si myslí, že problém je v přístupu, popř. ve stylu výuky, další si myslí, že je potřeba, aby podání látky bylo „záživnější“. Objevil se také názor, že je třeba změnit téma hodin. 2 respondenti uvedli, že je problém v hodnocení, 1 respondent si myslí, že pro „nehudební“ děti by měly být mírnější požadavky. 1 respondent nechce psát žádné zápisy, 10 respondentů by chtělo psát jednoduše méně, 5 respondentů si myslí, že by probírané látky mělo být méně. 25 respondentů by chtělo, aby byla hudební výchova především zábavná, protože se nechtějí nudit, popř. by to měla být hodina odpočinková. Zajímavá byla poznámka jedné žákyně, která uvedla, že by si přála, aby hudební výchova nebyla považována za podřadný předmět. 1 odpovídající uvedl, že by chtěl změnit kázeň spolužáků.

17 respondentů by chtělo, aby se probíralo méně teorie, 1 respondent by chtěl naopak teorie více, další zas chtěli probírat méně historie, což ovšem může znamenat, že by chtěli probírat méně vážné hudby. Někteří respondenti by si přáli, aby se nezkoušelo.

2.2.9 Ověření hypotéz

U výběrového souboru žáků bylo možno přímo ověřit pouze první hypotézu, neboť další byly formulovány pro výběrový soubor učitelů. Do určité míry však výsledky dotazníku u žáků pomohou dokreslit ověření všech stanovených hypotéz v kapitole Komparace výsledků žáků a učitelů.

- **Využití multimediálních technologií v procesu hudební výchovy na ZŠ není typické.**

K ověření první hypotézy směřují otázky 15, 17, 17-1, 21, 21-1, 21-3, 23, 23-1, 24, 29, 29-2.

Na otázku, zda respondenti ve škole používají nějaké přístroje a média, odpovědělo téměř 60% kladně, potvrdili to poté i volbami konkrétních přístrojů a médií, které užívají (využití některých přesahovalo 50% ze všech zúčastněných respondentů). Navíc téměř dvě třetiny respondentů mají pocit, že jsou užívány dostatečně. Tyto odpovědi **hypotézu nepotvrzují**. Na druhou stranu 70,12% respondentů uvádí, že s multimédií sami nepracují. Tato skutečnost **hypotézu potvrzuje**.

Statisticky naprosto nevýznamné je naopak využití hudebních počítačových programů. Nečastěji respondenti slyšeli o programu Instruments a ten uvedlo necelých 9 % respondentů, kteří se výzkumu zúčastnili. Využívání programů uvedla ještě menší část. Nejužívanější je opět program Instrumenst, uvedla jej však necelá 3%. Jen v ojedinělých případech dokázali respondenti uvést další programy. Toto zjištění **hypotézu jednoznačně potvrzuje**.

Téměř tři čtvrtiny respondentů uvedly, že při výuce nepoužívají internet. Žáci se však neshodli na tom, zda je internet využíván dostatečně. 44,55% žáků si myslí, že je internet využíván dostatečně, 40,27% jsou přesvědčeni o opaku, ale téměř 70% respondentů by

chtělo, aby byl internet využíván více. Jen 21,24% respondentů uvedlo, že jejich učitel hudební výchovy užívá různá média a přístroje a pouze 12,02% odpovědělo, že jejich učitel používá počítače. Toto zjištění **hypotézu potvrzuje**.

Pouze velmi malá část žáků (8,54%) se v hudební výchově setkává s nahrávacím zařízením. Pokud byli dotazováni na konkrétní nahrávací zařízení využívaná ve výuce, nepřekročilo užívání žádného přístroje 3 % vzhledem k celkovému počtu respondentů. Zde je tedy **hypotéza opět jednoznačně potvrzena**.

2.2.10 Typický žák v hudební výchově na ZŠ 2010

Postavení hudební výchovy a její význam

Typický žák základní školy považuje hudební výchovu za předmět méně důležitý než ostatní vyučovací předměty a důležitost hudební výchovy při využití klasifikační stupnice od 1 do pěti (od nejlepšího k nejhoršímu) hodnotí stupněm 3. Svoje hudební znalosti za využití stejné klasifikační stupnice hodnotí známkou 2. Je však přesvědčen, že výuka hudební výchovy má smysl a je užitečná. Myslí si, že jeho rodiče hudební výchovu také považují za méně důležitou než jiné vyučovací předměty. Podle jeho názoru jsou informace, které se dozví v hodinách hudební výchovy dostatečné, současně však tvrdí, že mu hudební výchova nepřinesla nové poznatky.

V hudební výchově by zřejmě nic nezměnil, protože mu vyhovuje tak jak je, pokud už by něco měnil, bylo by to ve prospěch hudebních aktivit (především zpěv, dále tanec, poslech apod.) na úkor teoretického učiva.

V hodinách hudební výchovy typického žáka nejčastěji baví zpěv, ten je také převažující činností v hodinách hudební výchovy. Z hudebních nástrojů nejčastěji užívá dřívka a bubínek. Největší část hodiny je věnována hudebním aktivitám, jedná se o 15-20 nebo dokonce 20-30 minut. Druhou nejčastější činností je teoretický výklad nové látky, kterému je věnováno 10-15 minut. Poslechu vážné hudby je věnováno 0-5 minut a stejně je tomu s poslechem hudby populární.

Vážná a populární hudba

V hodinách je populární hudba spíše probírána, i když v 40,20% případů tomu tak není a žák je přesvědčen, že by měl být dán prostor jak vážné tak populární hudbě.

Učitel hudební výchovy

Učitel hudební výchovy v očích žáka dobře hraje a zpívá, nejčastěji hraje na klavír, z dalších nástrojů užívá nejčastěji housle a kytaru, ty jsou však podstatně méně zastoupeny než klavír.

Vybavení školy, hudebna

Ve škole je obvykle k dispozici hudebna a hudební výchova se v ní skutečně vyučuje. Vybavení hudebny žák považuje za průměrné. Žáci ve výuce používají učebnice. Z nabídnutých možností vybavení hudebny²¹ žák nejčastěji volí CD přehrávač, obrázky skladatelů a hudebních nástrojů. CD přehrávač je pak nejčastěji využíván. Typický žák by v hudebně uvítal počítač a interaktivní tabuli.

Nahrávací zařízení se v hodinách hudební výchovy nepoužívá, pokud už je užíváno, jedná se nejčastěji o videokameru, nahrávací zařízení bývá využito v běžné výuce.

V hodinách hudební výuky žáci využívají některá média a přístroje, nejčastěji to bývá CD přehrávač, žák však většinou nemá možnost s přístroji a médii pracovat. Typický žák je přesvědčen, že přístroje a média jsou užívány dostatečně a že mu pomáhají při osvojování učiva hudební výchovy. Tyto přístroje a média využívá i v dalších předmětech zpravidla více než v hudební výchově, nejčastěji se jedná o zeměpis a dějepis. Nejčastěji bývá využíván počítač a zmíněné přístroje a média žáku pomáhají při učení.

Typický žák nevyužívá při výuce internet, pokud jej však užívá, myslí si, že mu pomáhá, a to nejčastěji v získávání informací. Názor, že je internet ve výuce hudební výchovy využíván dostatečně (44,55%) je zastoupen zhruba ve stejné míře, jako názor opačný (40,27% dotázaných si myslí, že je internet v hudební výchově využíván nedostatečně), žák by uvítal, kdyby byl internet ve výuce využíván více.

²¹ Jednalo se o následující seznam: interaktivní tabule, projekční zařízení, počítač, DVD přehrávač, MP3 přehrávač, CD přehrávač, gramofon, magnetofon, videopřehrávač, televize, obrázky skladatelů, obrázky hudebních nástrojů, jiné

Hudební PC programy

Žák nezná ani nevyužívá hudební počítačové programy, pokud už k tomu dojde, má k dispozici nejčastěji program Instruments, ale tuto možnost má jen výjimečně.

Vztah k hudbě

Typický žák má hudbu rád, jeho vztah k hudbě ovlivnila rodina, ale v těsném závěsu za ní je také rádio, internet, kamarádi, škola. Mnohdy jako důležitý vliv uvádí také televizi a hudební výchovu. Vliv hudební výchovy uvedlo 64,44%. Typický žák však současně tvrdí, že hudební výchova jeho vztah k hudbě neovlivnila, je o tom přesvědčeno 48,46% dotázaných. Žákův vkus ovlivnili především kamarádi, rádio, rodina, televize, internet a také škola. Vliv těchto překračuje 50%, vliv kamarádů uvedlo 62,32% respondentů. Život bez hudby si žák neumí představit.

Vlastní hudební aktivity

Žák poslouchá hudbu a z možných hudebních činností se nejčastěji věnuje právě poslechu. Poslechu hudby věnuje průměrně 16 hodin týdně. Hudbu poslouchá záměrně, ale využívá ji také jako zvukovou kulisu. Hudbu si nejčastěji stahuje z internetu. Žák si obvykle zazpívá občas, ale mnohdy zpívá denně, nepůsobí v žádném hudebním souboru, nenavštěvuje ani nenavštěvoval ZUŠ nebo učitele hudby, pokud už je navštěvoval, obvykle neví, jaký je přínos hudební výchovy vzhledem k tomu, co se dozví v ZUŠ.

Nenavštěvuje koncerty, pokud už se pro jejich návštěvu rozhodne, navštěvuje pouze koncerty populární hudby a navštěvuje je jen výjimečně. Při výběru koncertu se rozhoduje sám podle svého vkusu.

Hudební preference

Jednoznačně preferuje populární hudbu, jeho oblíbený žánr je hip hop. Oblíbeného interpreta vážné hudby nemá, zato má oblíbeného interpreta populární hudby. Nejčastěji poslouchá Lady Gaga, Rihannu, Miley Cyrus, Beyonce a Michaela Jacksona, ale poslouchá i mnohé další. Oblíbeného skladatele nemá v případě vážné ani populární hudby.

2.3 Komparace výsledků učitelů a žáků

V dotaznících pro žáky a pro učitele bylo mnoho styčných bodů a výsledky je díky tomu možné porovnat. Některé otázky byly formulovány za tímto účelem v obou dotaznících totožně, některé otázky jsou na sebe napojeny volněji.

Protože žáci, kteří se účastnili výzkumu, byli výhradně ze II. stupně ZŠ, musely být pro srovnání použity pouze výsledky učitelů, kteří učí na II., případně II. i I. stupni ZŠ.

Vybavení školy

Z tohoto okruhu byly srovnávány otázky 27, 27.a, 27.b, 27.c, 28, 29, 29.a, 30, 31, 31.b, 32, 33 a 34 a dále ještě otázka 2 z dotazníku učitelů. Některé otázky byly pro žáky a učitele formulovány poněkud odlišně, proto u nich budou uvedena i znění jednotlivých odpovědí.

Učitelé: 27. Je ve Vaší škole hudebna?

Žáci: 16. Je ve vaší škole hudebna?

	učitelé	žáci
ano	74 %	90 %
ne	26 %	8 %

Rozdíl ve výsledcích může být způsoben rozdílným chápáním tohoto pojmu u učitelů a žáků. Pro žáky to může znamenat např. třídu s klavírem, učitelova představa o vybavení této specializované učebny je pochopitelně zcela odlišná.

Učitelé: 27.a Využíváte hudebnu pro Vaši výuku?

Žáci: 16./1. Vyučuje se ve vaší škole HV v hudebně?

V těchto podotázkách odpovídali pouze ti respondenti, kteří uvedli, že mají ve škole hudebnu. U učitelů byly možnosti odpovědi podrobnější, proto jsou opět uvedeny v tabulce verze z obou dotazníků.

učitelé		žáci	
ano, vždy + ano, ale z kapacitních důvodů ne vždy + ano, ale z jiných důvodů ne vždy	98 %	98 %	ano
ne, z kapacitních důvodů + ne, z jiných důvodů	2 %	2 %	ne

U této podotázky došlo k absolutní shodě v odpovědích učitelů a žáků.

Učitelé: 27.b Jak je hudebna podle Vašeho názoru vybavena?

Žáci: 16./2. Jak hodnotíš vybavení hudebny?

učitelé		žáci	
nadstandardně	15 %	17 %	myslím, že je lepší než na jiných školách
dostatečně	63 %	57 %	myslím, že je průměrné
nedostatečně	23 %	14 %	myslím, že je horší než na jiných školách

Ačkoli možnosti odpovědí u učitelů a žáků nejsou úplně totožné, je zřejmé, že žáci hodnotí vybavení hudebny podobně jako učitelé. Od žáků by se dal vzhledem k jejich přehledu o moderní technice očekávat méně příznivý postoj, proto jsou tyto výsledky potěšující. Možná však pouze své hodnocení přizpůsobili běžnému standardu vybavení školy, na který si již uvykli.

Učitelé: 27.c Jaké máte v hudebně technické vybavení?

Žáci: 16./3. Jaké máte v hudebně technické vybavení?

	učitelé	žáci
interaktivní tabule	14 %	11 %
projekční zařízení	21 %	21 %
počítač	32 %	21 %
DVD přehrávač	65 %	54 %
MP3 přehrávač	34 %	51 %
CD přehrávač	96 %	84 %
gramofon	48 %	18 %
magnetofon	72 %	22 %
videopřehrávač	54 %	41 %
televizor	58 %	54 %
jiné	16 %	16 %

Učitelé celkově uvádějí lepší technickou vybavenost hudeben než žáci. Tento rozdíl je zčásti způsoben tím, že učitelé více využívali možnost několika odpovědí u technického vybavení (průměrně 5,1 odpovědi na učitele a 3,9 odpovědi na žáka). Může být způsoben také tím, že žáci si nevybavili přístroje, které se ve výuce používají jen málo nebo vůbec (to platí zejména o starších typech přístrojů - gramofon, magnetofon, u nichž je také rozdíl ve výsledcích největší). Dále může být rozdíl způsoben celkově lepším přehledem učitelů o vybavení hudebny, protože žáci např. často ani nemusí vědět, který zvukový nosič právě učitel při poslechu používá. Často jsou tyto přístroje v hudebně zabezpečené např. ve skříních. Poslední možnost vysvětlení rozdílných výsledků je v nadhodnocení vybavení u učitelů, to však není příliš pravděpodobné.

Učitelé: 28. Jakou používáte ve výuce audiovizuální techniku?

Žáci: 16./4. Jaké přístroje ve výuce používáte?

21./1. Jaké přístroje a média v HV používáte?

	učitelé	žáci průměr (16./4.; 21./1.)
interaktivní tabule	34 %	9,5 % (9 %; 10 %)
projekční zařízení	25 %	14 % (13 %; 15 %)
počítač	53 %	18 % (17 %; 19 %)
DVD přehrávač	70 %	33 % (36 %; 30 %)
MP3 přehrávač	32 %	22,5 % (33 %; 22 %)
CD přehrávač	96 %	56 % (59 %; 53 %)
gramofon	23 %	6,5 % (7 %; 6 %)
magnetofon	42 %	7,5 % (10 %; 5 %)
videopřehrávač	50 %	17,5 % (22 %; 13 %)
televizor	42 %	24 % (30 %; 18 %)
jiné	7 %	6 % (11 %, 1 %)

V této otázce by měly být výsledky učitelů a žáků blíže, než tomu bylo u předchozí otázky, protože se zde již jedná o přístroje přímo používané ve výuce, avšak rozdíly jsou naopak větší, až několikanásobné (nejvíce u magnetofonu, kde učitelé uvádějí 5x vyšší používání, u interaktivní tabule a gramofonu 3,5x vyšší, u počítače a videopřehrávače 3x vyšší a u DVD přehrávače 2x vyšší). Je zde však také ještě větší rozdíl v průměrném počtu odpovědí jednoho respondenta - u učitelů 4,7 odpovědi, u žáků 3,4 odpovědi. Platí zde tedy stejné připomínky jako u předchozí otázky, ovšem tentokrát již s větším důrazem na nadhodnocování odpovědí učiteli, kteří mohou jednak uvádět i zařízení použitá jen výjimečně a je tu i možnost stylizace do pozice „moderního učitele“.

Učitelé: 30. Jaké technické vybavení Vám při výuce schází?

Žáci: 16./5. Jaké technické vybavení bys v hudebně uvítal/a?

	učitelé	žáci
interaktivní tabule	15 % 1.	64 % 1.
projekční zařízení	8 % 3.	32 % 3.
počítač	10 % 2.	52 % 2.
DVD přehrávač	4 % 4.-5.	29 % 5.
MP3 přehrávač	4 % 4.-5.	26 % 6.
CD přehrávač	1 % 8.	16 % 8.
gramofon	2 % 6.-7.	13 % 9.
magnetofon	0,2 % 10.	10 % 10.
videopřehrávač	0,5 % 9.	23 % 7.
televizor	2 % 6.-7.	31 % 4.
jiné	22 %	2 %

Žáci měli u této odpovědi uvedeny možnosti, učitelé měli doplnit volnou odpověď. Proto je u učitelů mnohem více odpovědí „jiné“, kam psali další vybavení. Dalším důvodem, proč mají učitelé u vybraných přístrojů nižší výsledky je fakt, že žáci pouze zaškrtovali odpovědi, kdežto učitelé si museli sami vybavit, co jim ve výuce schází.

Za procenty je uvedeno pořadí odpovědí od nejvíce po nejméně volenou pro snazší porovnání výsledků učitelů a žáků. Díky tomu je dobře vidět, že na třech nejpotřebnějších zařízeních se shodli (1. interaktivní tabule, 2. počítač, 3. projekční zařízení) a stejně tak na nejméně potřebném (10. magnetofon). Žáci by si pak více než učitelé přáli televizor a videopřehrávač, méně gramofon a MP3 přehrávač.

Učitelé: 29. Používáte ve výuce nahrávací zařízení?

Žáci: 17. Používáte ve výuce HV nahrávací zařízení?

	učitelé	žáci
ano	14 %	9 %
ne	86 %	91 %

I v této otázce se projevil rozdíl mezi tvrzením učitelů a žáků. Učitelé uvádějí větší používání nahrávacího zařízení, což může být způsobeno tím, že žáci o všech nahrávacích nevědí (při vystoupeních, pro sebereflexi učitele). Dalšími možnostmi je opět uvedení možnosti „ano“ i při pouze ojedinělém použití zařízení učitelem, či stylizace učitele.

V následujících podotázkách přibližovali respondenti, kteří odpověděli, že používají nahrávací zařízení, o jaký druh se jedná a jakým způsobem ho používají:

Učitelé: 29.a Jaké?

Žáci: 17./1. Jaké nahrávací zařízení používáte?

	učitelé	žáci
magnetofon	36 %	29 %
diktafon	28 %	10 %
minidisk	9 %	5 %
videokamera	22 %	26 %
digitální kamera	29 %	16 %
počítač	8 %*	46 %
jiné	43 %	13 %

* počítač neměli učitelé v základním výběru a toto procento respondentů uvedlo počítač v možnosti „jiné“

Učitelé v této otázce opět uváděli vyšší použití než žáci. Výjimkou je videokamera a dále počítač, který neměli učitelé v základním výběru a v možnosti jiné ho uvedlo necelých 8 % respondentů.

Učitelé: 29.b Jakým způsobem?

Žáci: 17./2. Jakým způsobem nahrávací zařízení používáte?

	učitelé	žáci
při běžné výuce	40 %	61 %
pro natočení hotových žákovských prací	48 %	19 %
pro potřeby reprezentace školy	41 %	14 %
pro potřeby žákovské sebereflexe	57 %	7 %
pro potřeby projektů	64 %	tuto možnost žáci neměli
pro potřeby sebereflexe (učitelů)	21 %	tuto možnost žáci neměli
jiné	14 %	6 %

U této otázky učitelé mnohem více využívali možnost více odpovědí než žáci a tím vznikl velký rozdíl ve výsledcích učitelů a žáků (u učitelů je průměr 2,9 odpovědi na

respondenta, u žáků 1,1 odpověď na respondenta). Žáci uváděli výrazně více nahrávání „při běžné výuce“, což je zřejmě způsobeno tím, že pod toto označení jim splynou i další možnosti použití, vše je pro ně „běžná výuka“. Největší rozdíl je pak u možnosti žákovské sebereflexe (v žákovském dotazníku byla tato odpověď upravena: „pan učitel / paní učitelka nás natáčí, abychom viděli, co děláme dobře a v čem se máme zlepšit“). Žáci zde zřejmě opět nevidí ten samý cíl nahrávání jako učitelé.

Učitelé: 31. Máte k dispozici učebnice HV, případně zpěvníky pro žáky? + 31.b Používáte je ve výuce?

Žáci: 18. Používáte v hudební výchově učebnice?

U učitelů bylo nejprve zjišťováno, zda mají učebnice, případně zpěvníky k dispozici a poté teprve u kladných odpovědí, zda je používají ve výuce. Výsledky v tabulce jsou však již vypočtené z celkového počtu respondentů, stejně jako je tomu u žáků.

	učitelé	žáci
ano	84 %	63 %
ne	16 %	37 %

Větší počet kladných odpovědí u učitelů je přinejmenším zčásti způsoben tím, že v jejich otázce se objevily i zpěvníky, které jsou v HV hojně využívány.

Učitelé: 2. Na jaký nástroj hrajete?

Žáci: 20. Na jaký nástroj pan učitel / paní učitelka hraje?

	učitelé	žáci
klavír	84 %	66 %
kytara	56 %	44 %
flétna	49 %	25 %
housle	16 %	5 %
keyboard	38 %	32 %
žádný	1 %	0,5 %
jiné	17 %	8 %

Učitelé a žáci se shodli na relativním zastoupení nástrojů (na který hraje více a na který méně učitelů), pouze flétnu uvádějí učitelé častěji než keyboard, zatímco u žáků je to

opačně. Rozdíl v procentech je způsoben zřejmě tím, že učitelé uváděli nástroje, které umějí ovládat, tedy ne jen ty používané ve výuce, zatímco žáci pouze ty nástroje, na které viděli učitele hrát. Nejčastěji tedy učitelé hrají na klavír a kytaru, nejméně ovládají housle.

Učitelé: 32. Jaké hudební nástroje máte při výuce k dispozici?

Žáci: 25. Máte v HV následující hudební nástroje?

	učitelé	žáci
klavír	89 %	84 %
housle	18 %	17 %
kytara	75 %	70 %
zobcová flétna	67 %	45 %
keyboard	69 %	48 %
bubínek	93 %	77 %
dřívka	94 %	79 %
rumbakoule	71 %	56 %
kastaněty	52 %	27 %
tamburína	91 %	57 %
dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse	73 %	32 %
činelky	86 %	63 %
činely	60 %	43 %
triangl	93 %	71 %
zvonkohra	56 %	20 %
xylofon	50 %	25 %
metalofon	38 %	24 %
bubny	54 %	37 %
jiné	23 %	14 %

Učitelé celkově uvádějí vyšší vybavenost nástroji než žáci. Faktorem, který mohl výsledky ovlivnit, je to, že učitelé uváděli všechno vybavení hudebny, zatímco žáci uváděli pouze nástroje, se kterými ve výuce přijdou do styku. Žáci zřejmě také neznají názvy všech nástrojů, a proto je nezvolili (to může být například případ položky „dřevěný blok a jiné perkuse“).

Učitelé: 33. Jaké hudební nástroje Vám při výuce chybí?

Žáci: 26. Jaké nástroje vám ve výuce chybí?

Nejčastěji uváděné nástroje jsou tyto:

učitelé	žáci
melodické bicí (xylofon, zvonkohra, metalofon)	bicí
rytmické nástroje Orffova instrumentáře	kytara
bicí (různé druhy bubnů, bicí soupravy)	housle
keyboardy (kvalitní pro učitele i menší pro žáky)	elektrická kytara

Učitelé a žáci se v nejvíce postrádaných nástrojích shodli pouze na bicích. Kytara, u žáků na druhém místě, se u učitelů umístila na pátém za keyboardy. Housle se u učitelů objevily spíše ojediněle a jejich umístění u žáků na předním místě je poměrně překvapivé. Žáci zřejmě chápou housle jako jeden ze základních hudebních nástrojů a chtěli by se s ním v HV setkávat víc, možná však pouze všichni housle znají a proto je do odpovědi napsali. Dnešní učitelé se oproti kantorské tradici hře na housle věnují jen v malém měřítku (v otázce 2. uvedlo hru na housle pouze 16 % respondentů). Vícekrát než housle zmínili učitelé elektrickou kytaru.

Učitelé: 34. Jaké nástroje používáte jako učitel/ka při výuce?

Žáci: 27. Jaké nástroje používá ve výuce pan učitel / paní učitelka?

	učitelé	žáci
klavír	82 % 1.	70 % 1.
housle	10 % 18.	40 % 3.
kytara	54 % 7.	43 % 2.
zobcová flétna	41 % 9.	10 % 13.
keyboard	57 % 4.-5.	32 % 4.-5.
bubínek	62 % 3.	25 % 6.
dřívka	69 % 2.	32 % 4.-5.
rumbakoule	34 % 11.	14 % 10.
kastaněty	21 % 17.	6 % 15.
tamburína	55 % 6.	17 % 9.
dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse	40 % 10.	8 % 14.
činelky	44 % 8.	19 % 8.
činely	22 % 15.-16.	13 % 11.
triangl	57 % 4.-5.	20 % 7.
zvonkohra	29 % 12.	5 % 16.-17.
xylofon	27 % 13.	5 % 16.-17.
metalofon	22 % 15.-16.	3 % 18.
bubny	24 % 14.	12 % 12.
jiné	14 %	11 %

V otázce pro učitele nebylo naprosto jasně uvedeno, že se jedná o nástroje, na které ve výuce učitel osobně hraje, proto zřejmě část respondentů pochopila otázku šířeji, tedy jaké nástroje obecně ve výuce využívá i se žáky. Zřejmě i touto okolností jsou způsobeny vyšší odpovědi u učitelů. Výsledky jednotlivých nástrojů nejsou u učitelů a žáků výrazně rozdílné (pořadí je uvedeno za procenty), s výjimkou houslí, u nichž uvedlo 40 % žáků, že je učitel ve výuce používá, zatímco u učitelů to bylo jen 10 %. Odpověď žáků je o to více překvapivá, že v otázce 2. uvedlo pouze 16 % učitelů, že na housle hraje. Pokud by žáci uváděli pravdivou odpověď, znamenalo by to, že došlo k velké shodě náhod a právě žáci účastníci se výzkumu byli ze 40 % ze tříd oněch 16 % učitelů hrajících na housle. Pravděpodobněji se však jeví možnost, že žáci pojali otázku velmi obecně a při představě obrazu učitele HV zvolili možnost „housle“, aniž by se opírali o praxi v jejich výuce, případně se také mohla objevit chyba při zpracovávání výsledků.

Hudební softwary

V tomto okruhu byly porovnávány otázky 47, 47.b a 48 z dotazníku učitelů.

Učitelé: 47. Slyšel/a jste někdy o výukových hudebních softwarech?

Žáci: 23. Slyšel/a jsi někdy o následujících hudebních počítačových programech?

	učitelé	žáci
ano	78 %	18 %
ne	22 %	82 %

Zde je jasný výsledek, kdy žáci o výukových softwarech pro HV většinou nevědí, učitelé ano. To ukazuje, že učitelé sice o softwarech slyšeli, ale v praxi výuky HV je používají jen velmi málo.

Učitelé: 47.b Vyznačte (se kterým výukovým softwarem máte přímou zkušenost):

Žáci: 23. Podtrhni ty, o kterých jsi slyšel/a. Můžeš zvolit více možností.

	učitelé	žáci
Midimaster RhythmusTrainer	1,4 %	4,1 %
Midimaster ScoreTrainer	0,5 %	2,5 %
EarMaster	1,4 %	4,5 %
Sibelius Auralia	1,9 %	1,2 %
Compass	0,2 %	5 %
Musition	0,7 %	2,5 %
Instruments	1,9 %	9 %

Procenta odpovědí jsou uvedena z celkového počtu respondentů. Výsledky učitelů jsou nižší zčásti proto, že odpovídali na přímou zkušenost se softwary, zatímco žáci je mohli znát pouze z doslechu. Nejvíce učitelů i žáků zná software Instruments, ale jinak se výsledky rozcházejí. U žáků je možné, že pokud jim název softwaru něco připomínal, zvolili ho, přitom však samotný program nemusejí vůbec znát nebo si ho dokonce s něčí plést.

Učitelé: 48. Používáte některý výukový hudební software ve výuce? 48.b Vyznačte:

Žáci: 23./1. Měl jsi možnost někdy pracovat s následujícími programy?

	učitelé	žáci
Midimaster RhythmusTrainer	0,2 %	1,1 %
Midimaster ScoreTrainer	0,2 %	0,5 %
EarMaster	0,5 %	1,2 %
Sibelius Auralia	1 %	0,5 %
Compass	0	1,3 %
Musition	0	0,7 %
Instruments	1 %	2,9 %

V této otázce se již jedná o přímé použití výukových softwarů. Z výsledků to však vypadá, že žáci se s nimi většinou setkávají mimo výuku HV, protože procenta u učitelů jsou mnohem nižší než u žáků. Opět se obě skupiny ve výsledcích shodly pouze na softwaru Instruments.

Počítačová technika a interaktivní tabule

Z těchto okruhů byly porovnány otázky 45, 45.b, 51 a 54 z dotazníku učitelů. Tyto otázky byly pro žáky a učitele formulovány poněkud odlišně, proto zde budou uvedena i znění jednotlivých odpovědí.

Názory učitelů a žáků o užitečnosti moderních přístrojů a médií v procesu HV je možné alespoň rámcově porovnat na těchto otázkách:

Učitelé: 51. Jaký máte názor na používání počítačů ve výuce HV? + 54. Jaký máte názor na používání interaktivní tabule ve výuce HV?

Žáci: 21./4. Pomáhají ti tyto přístroje a média při osvojování učiva HV?

Otázky pro učitele jsou omezené pouze na počítač a interaktivní tabuli, zatímco žáci měli posuzovat souhrnně všechny nabídnuté přístroje a média (interaktivní tabule, projekční zařízení, počítač, DVD přehrávač, MP3 přehrávač, CD přehrávač, gramofon, magnetofon, videopřehrávač, televize). Základní postoj k moderní technice ve výuce HV však lze z odpovědí vyčíst.

Žáci odpovídali na otázku pouze možnostmi „ano“, „ne“ a „nevím“. Učitelé měli možnosti odpovědí podrobnější, proto jsou zde sdruženy do dvou okruhů - k žakovskému „ano“ odpovědi, které se k funkci moderní techniky vyjadřují kladně, k žakovskému „ne“ odpovědi negativní.

Učitelé mohli volit více odpovědí, proto je součet procent uvedených odpovědí v obou otázkách (51. a 54.) tak vysoký. Aby bylo možné porovnat tyto výsledky se žáky, jsou sečtená procenta přepočítána na poměr kladných a negativních odpovědí vyjádřený v procentech. Ten lze již dobře porovnat s poměrem kladných a negativních odpovědí u žáků:

učitelé		žáci	
v současné době je to nezbytná součást výuky HV + je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky + je to dobrý prostředek ke zpestření výuky	262 % přepočteno: 94 %	69 %	ano
počítač je ve výuce HV nadbytečný, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující + počítač může výuku HV spíše narušit	16 % přepočteno: 6 %	24 %	ne

U učitelů i žáků kladné hodnocení výrazně převyšuje negativní, učitelé však celkově hodnotí moderní přístroje ve výuce HV jako užitečnější než žáci. Je to možná i tím, že žáci jsou na přístroje ve výuce tak uvyklí, že už nedokáží plně ohodnotit jejich funkci a ocenit jejich přínos.

V následujících otázkách byla zjišťována míra a způsob použití internetu žáky:

Učitelé: 45. Používají v HV počítač žáci? 45.b Jakým způsobem?

Žáci: 29. Používáte ve výuce internet? 29./1. Pomáhá ti internet ve výuce HV? 29./1./1. V čem ti internet pomáhá?

Učitelé, kteří odpověděli, že v HV používají žáci počítač (49 %), specifikovali v podotázce, k čemu ho žáci využívají a v možnostech odpovědí byly dvě o využití internetu. Žáci měli nejprve uvést, zda internet v HV používají, pokud odpověděli kladně, měli uvést, zda jim pomáhá, a nakonec specifikovat v čem. Možnosti odpovědí učitelů v podotázce 45.b a žáků v podotázce 29./1./1. jsou významově totožné, procenta u učitelů i žáků jsou vypočítána z celkového počtu respondentů:

učitelé		žáci	
pro vyhledávání informací na internetu	44 %	15 %	v získávání informací
pro vyhledávání nahrávek na internetu	32 %	10 %	stahování hudby
jiné možnosti	23 %	1,3 %	jiné

Vyšší výsledky učitelů jsou zde částečně způsobeny jejich velmi častým výběrem několika odpovědí, zatímco žáci zde vybírali pouze jednu odpověď. Obě skupiny se shodly, že nejvíce žáci používají internet pro vyhledávání informací a poté pro vyhledávání nahrávek.

Z okruhu byly pro srovnání vybrány otázky 35, 37 a 39 z dotazníku učitelů.

Učitelé: 35. Jaké nástroje používají při výuce žáci?

Žáci: 28. Které nástroje používají ve vaší HV žáci?

	učitelé	žáci
klavír	36 % 13.-14.	22 % 7.
housle	9 % 18.	4 % 17.
kytara	36 % 13.-14.	15 % 9.-10.
zobcová flétna	50 % 8.	10 % 12.-13
keyboard	32 % 16.	10 % 12.-13.
bubínek	88 % 3.	45 % 2.
dřívka	93 % 1.	55 % 1.
rumbakoule	64 % 7.	25 % 6.
kastaněty	38 % 11.-12.	9 % 14.
tamburína	84 % 4.	28 % 5.
dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse	66 % 6.	12 % 11.
činelky	83 % 5.	30 % 4.
činely	43 % 9.	18 % 8.
triangl	91 % 2.	33 % 3.
zvonkohra	40 % 10.	6 % 15.-16.
xylofon	34 % 15.	6 % 15.-16.
metalofon	28 % 17.	3 % 18.
bubny	38 % 11.-12.	15 % 9.-10.
jiné	16 %	7 %

Učitelé v této otázce opět volili více odpovědí než žáci (učitelé průměrně 9,7 odpovědi, zatímco žáci pouze 3,5). Důvodů může být více a jsou zřejmě podobné jako u jiných otázek. Pokud se pro srovnání podíváme na pořadí nástrojů u učitelů a žáků, které je uvedeno za procenty, je vidět, že ve většině případů je jejich umístění podobné, tedy že podíl zastoupení jednotlivých nástrojů ve výuce uvádějí učitelé i žáci poměrně shodně. Mezi nejčastěji používané nástroje řadí obě skupiny dřívka, bubínek, triangl, činelky a rumbakouli.

U možnosti „dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse“ se zřejmě opět projevila terminologická překážka u žáků (zmíněná již u otázky 32). Výraznější rozdíly jsou u klavíru, kytary a keyboardu, které se u žáků umístili mezi relativně častěji používané nástroje než u učitelů, a u zobcové flétny, kastanět a zvonkohry, které žáci naopak volili relativně méně než učitelé.

Učitelé: 37. Kolik času z vyučovací hodiny typicky stráví žáci hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybovou aktivitou)?

Žáci: 8. Kolik času z vyučovací hodiny průměrně strávíte hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybem)?

	učitelé	žáci
0 - 5 minut	0,5 %	9 %
5 - 10 minut	4 %	12 %
10 - 15 minut	10 %	17 %
15 - 20 minut	33 %	24 %
20 - 30 minut	40 %	23 %
více než 30 minut	12 %	16 %

Žáci celkově uváděli méně času věnovaného vlastním hudebním aktivitám než učitelé. Je možné, že zde sehrálo roli subjektivní vnímání času, kdy u aktivní činnosti žákům čas utíká rychleji než při výkladu nebo poslechu. Dalším možným vysvětlením tohoto rozdílu je i snaha učitelů o obraz činnostní HV.

Učitelé: 39. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině teoretickému výkladu?

Žáci: 11. Kolik času průměrně věnuje pan učitel / paní učitelka při jedné vyučovací hodině HV teoretickému probírání nové látky?

	učitelé	žáci
0 - 5 minut	11 %	9 %
5 - 10 minut	46 %	21 %
10 - 15 minut	33 %	32 %
15 - 20 minut	9 %	21 %
20 - 30 minut	0,24 %	11 %
více než 30 minut	0 %	5 %

V této otázce žáci uváděli více času věnovaného teoretickému výkladu než učitelé, což koresponduje s výsledky předchozí otázky. Do odpovědí žáků se mohlo promítnout jednak již zmíněné subjektivní vnímání času, jednak také širší chápání „teoretického probírání nové látky“. Pokud jim učitel např. dává instrukce nebo komentář k praktické činnosti, mohou to žáci vnímat jako teoretický výklad. U učitelů se zde opět mohla promítnout snaha o vylepšení obrazu HV směrem k činnostnímu pojetí, kde je teorie jen doprovodem praxe.

Postavení hudební výchovy na ZŠ

Z okruhu byly pro srovnání vybrány otázky 13, 14 a 15 z dotazníku učitelů. Tyto otázky byly pro žáky a učitele formulovány poněkud odlišně, proto zde budou uvedena i znění jednotlivých odpovědí.

Učitelé: 13. Jaké je podle Vás v očích žáků postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

Žáci: 1. Je podle tebe hudební výchova důležitá?

učitelé		žáci	
považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů	0 %	0,5 %	HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
považují ji za důležitý předmět	7 %	25 %	HV je stejně důležitá jako ostatní předměty. + HV je důležitější než některé jiné předměty.
považují ji za méně důležitý předmět	51 %	52 %	HV je méně důležitá než některé jiné předměty.
považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů	42 %	15 %	Každý předmět je důležitější než HV.

Z porovnání výsledků je patrné, že žáci hodnotí HV lépe, než si učitelé myslí. Učitelé zřejmě ve svém názoru vycházejí z chování žáků na hodině a z uvolněnější atmosféry, která však k výuce HV vzhledem k jejímu obsahu patří. Výsledky žáků jsou tedy potěšující

a ukazují, že HV není v jejich očích tolik opomíjená, jak se zdá učitelům. Otázkou ovšem zůstává, nakolik zde zapůsobilo prostředí školy, v němž se vyplňování dotazníku odehrávalo a tedy také určitá stylizace a verbální konformismus žáků.

Učitelé: 14. Jaké je podle Vás v očích rodičů postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

Žáci: 3. Jak hodnotí důležitost hudební výchovy tvoji rodiče?

učitelé		žáci	
považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů	0 %	0,15 %	HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
považují ji za důležitý předmět	4 %	23 %	HV je stejně důležitá jako ostatní předměty. + HV je důležitější než některé jiné předměty.
považují ji za méně důležitý předmět	46 %	50 %	HV je méně důležitá než některé jiné předměty.
považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů	50 %	9 %	Každý předmět je důležitější než HV.

Zde se ve srovnání projevil negativnější mínění učitelů o názoru rodičů, než je tomu u žáků.

Učitelé: 15. Setkal/a jste se někdy s názorem, že výuka HV na ZŠ je zbytečná a mohla by být zrušena? 15.a U koho?

Žáci: Má vůbec vyučování HV smysl?

Z učitelů, kteří odpověděli kladně, tzn. setkali se někdy s názorem, že výuka HV na ZŠ je zbytečná a mohla by být zrušena (54%), uvedli ve specifikující podotázce v 75 %, že se s tímto názorem setkali u žáků. Z celkového počtu respondentů se tedy u žáků s tímto názorem setkalo 40 % z nich. Žáci odpověděli na otázku, zda má vyučování HV smysl, negativně ve 22 %. Tento názor tedy zastává pětina žáků, je proto bohužel reálné, že se 40 % učitelů u žáků s tímto názorem opravdu setkalo.

Moderní populární a lidová hudba

Z tohoto okruhu byly vybrány otázky 40 a 41 z dotazníku učitelů.

Učitelé: 41. Vyučujete v rámci HV i moderní populární hudbu?

Žáci: 12. Probíráte v HV populární hudbu?

	učitelé	žáci
ano	96 %	60 %
ne	4 %	40 %

Tyto velmi rozdílné výsledky mohou být způsobeny jiným vnímáním obsahu pojmu „populární hudba“, který je zřejmě u žáků omezen pouze na aktuální mediální produkci, zatímco učitelé v něm vidí i celý vývoj populární hudby.

V následujících otázkách lze rámcově porovnat názor učitelů a žáků na poměr vážné a populární hudby ve výuce:

Učitelé: 40. Očíslujte hudební žánry podle jejich zastoupení ve Vaší výuce (1 - nejvíce zastoupený, 4 - nejméně zastoupený).

Žáci: 13. Měla by se v hudební výchově probírat vážná i populární hudba?

Učitelé měli očíslovat (oznámkovat od 1 do 4) zastoupení žánrů ve své výuce (vážná, lidová, jazzová a populární hudba), kdy čím nižší číslo, tím lepší hodnocení:

učitelé	
populární hudba	průměrné hodnocení 2,0
vážná hudba	průměrné hodnocení 2,2

Vážnou hudbu ohodnotili učitelé 2, populární hudbu 2,2. Z toho je zřejmé, že oba žánry mají ve výuce vyrovnané, poměrně vysoké zastoupení.

Žáci měli vyjádřit názor, zda se má v HV probírat vážná i populární hudba:

žáci	
V hudební výchově bychom měli probírat pouze vážnou hudbu.	5 %
V hudební výchově bychom se měli věnovat pouze populární hudbě.	22 %
V hudební výchově bychom se měli věnovat vážné i populární hudbě.	65 %

Nejvíce žáků se přiklonilo k možnosti zastoupení obou žánrů ve výuce, což koresponduje s vyrovnaným výsledkem těchto žánrů u učitelů. Žáci se pak však více kloní k populární hudbě, kdežto u učitelů dostala lepší hodnocení vážná hudba. Tento rozdíl v preferencích je očekávatelný a pochopitelný.

3. Závěr

Několik posledních desetiletí je pro hudební pedagogiku i hudební výchovu ve vztahu k okolnímu mediálnímu až virtuálnímu světu typická určitá ambivalence. Musí se vyrovnávat s proměňujícími se sociálními funkcemi hudby, odvíjí se ve světě doslova zaplněném hudbou, která je díky médiím všudypřítomná a provází člověka na každém kroku, mnohdy má vytvářet pouze jakési příjemné akustické prostředí nebo bariéru proti intenzitě hluku okolního světa a děti jsou prakticky od narození „vychovávány“ tímto typem hudebních informací, se kterými nastupují do školy a které je také po celou dobu školní docházky provázejí. Většina empirických hudebně sociologických výzkumů to potvrzuje a dochází k závěru, že vkusové a hodnotové postoje k hudbě, zájmy a hudební preference jsou utvářeny převážně pod vlivem médií v podstatě v rozporu se záměry a cíli všeobecné hudební výchovy. Ukazuje se totiž, že míra předchozích zkušeností s určitým typem hudby je přímo úměrná jeho přijímání a kladnému nebo zápornému hodnocení (to, čemu posluchač rozumí, přijímá a zpravidla považuje za hodnotné, a naopak to, čemu nerozumí, za hodnotné nepovažuje a odmítá). Zajímavé je, že ten, kdo preferuje oblast umělé hudby je spíše schopen kladně hodnotit některé žánry populární hudby, ale naopak preference neumělé hudby vykazuje těsnou korelaci s příkrým odmítnutím hudby umělé. Míra auditivních zkušeností, na kterých je hladina preferencí bezprostředně závislá, je u dětí a mladých lidí nepoměrně větší v oblasti neumělé, zejména vždy té současné populární hudby, což logicky zakládá vyšší preferenční potenciál většiny žánrů této sféry hudby (tento trend je opakovaně konstatován v hudebně sociologických výzkumech již od poloviny minulého století)²². Navíc při strukturaci hodnot a utváření hodnotových orientací tak může docházet k individuální inverzi estetických hodnot, kdy se uspokojování estetických potřeb jedince přesouvá k dílům, která fungují v oblasti populární a zábavné. Tato sféra pak může fungovat ve vyplňování estetického deficitu jako pseudohodnota, která nenásilně, bez vědomého dekodování významu uměleckého sdělení naplňuje individuální estetickou potřebu jako náhradní rovinu skutečných

²² CRHA, B., MAREK, Z. *Problém vztahu umělé a neumělé hudby z hlediska receptivní výchovy dospívající mládeže*. Brno: Musica viva in schola IX, 1989

duchovních hodnot, ke kterým se jedinec prostřednictvím takto získaných představ nikdy nedostane.²³

Na druhou stranu se díky nejnovějším moderním multimediálním technologiím otevřela hudební výchově cesta dříve netušených možností zejména v receptivní výchově umožnit dětem a mladým lidem například pravidelný styk s hudebními díly významných skladatelů, se světově proslulými interprety zejména z oblasti artificiální hudby ve vynikající kvalitě zvukového i obrazového záznamu na CD a DVD, využití internetu, PC, počítačových programů, výukových DVD, kompozičních a notačních softwarů apod.

Tato společenská situace, v níž se celý proces všeobecné hudební výchovy v současné době odvíjí, byla jednou z motivací prezentovaného výzkumu využití multimediálních aplikací v hudební výchově, kde ovšem tento konkrétní problém byl zasazen do širokého kontextu dalších souvisejících aspektů školské hudební výchovy.

Dlouhodobě diskutovanou otázkou a jedním z kardinálních problémů hudební výchovy je její prestiž nejen v prostředí školy a ostatních předmětů, ale také prestiž společenská. Potvrdilo se, že postavení hudební výchovy v rámci ostatních předmětů ve škole je méněcenné. Nejvíce přitom učitelé pocítují toto podceňování důležitosti předmětu u rodičů a žáků, poněkud méně u ostatních kolegů. Téměř polovina z nich se setkala s názorem, že hudební výchova je zbytečná a mohla by být zrušena. Žáci by uvítali nahrazení hudební výchovy např. češtinou, angličtinou nebo matematikou, ale nejlepší by byla volná hodina. To potvrzuje nedocení její důležitosti, a to především u žáků, rodičů i veřejnosti. Polovina respondentů vidí jako příčinu tohoto názoru nepochopení významu hudební výchovy, více než třetina si pak myslí, že názor je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon. Z toho dále vyplývá také společenské a finanční nedocení této profese.

Cíl hudební výchovy formulovali učitelé většinou jako podporu všeobecné hudebnosti, tedy vztahu k hudbě, ke zpěvu a k aktivnímu muzicírování, doplněný základními znalostmi z hudebních dějin a teorie, orientací v hudebních žánrech, spojenou s tolerancí k jejich různosti a možnost hudební výchovy kultivovat osobnost žáka. Zde je ovšem třeba podotknout, že jedna věc je verbálně tento cíl formulovat a jiná hledat a najít prostředky a cestu jeho naplnění.²⁴

²³ CRHA, B. *Hudba a hodnotová orientace mládeže*. Brno: OPUS MUSICUM XXI, č. 10, 1989. ISSN 805889

²⁴ CRHA, B. *Všeobecná hudební výchova v České republice - ideál a skutečnost*. In ARS SONANS 2005. 1. vyd. Nitra, Slovenská republika : UKF Nitra, 2005. od s. 37-46, 10 s. ISBN 80-8050-919-0

Obecná formulace o vytváření vztahu k hudbě dnes již těžko obстоjí. Vždyť v žádném z citovaných hudebně sociologických výzkumů se nikdy neobjevila skupina lidí ani jedinec, který by žádný vztah k hudbě neměl, stejně tak jako se neobjevil v prezentovaném výzkumu. Naopak, člověk v dnešním světě má pocit, že neustálým stykem s hudbou se automaticky dostává k hodnotám, které mu hudba jako druh umění může přinášet. Je tedy třeba tento cíl upřesnit: aby naplnila svoje poslání, musí všeobecná hudební výchova vychovat člověka se základní „hudební gramotností“, která je východiskem a součástí jeho pozitivního vztahu k hudbě, ovšem ne k jakékoli hudbě, ale k hudbě artificiální, jinými slovy vybudovat u dětí a mládeže auditivní zkušenosti z oblasti tzv. vážné hudby jako pozadí pro pochopení dalších sfér hudby a naopak hudbě populární vrátit ve vědomí recipientů její původní, z hlediska společenských potřeb i potřeb jedince samozřejmě nutnou a prospěšnou funkci zábavnou, rekreativní a současně docílit toho, aby ztratila ve vědomí recipientů nežádoucí atribut reprezentanta estetických hodnot celé oblasti hudby.²⁵

Jak se daří hudební výchově v roce 2010 tento záměr naplnit ukazují výsledky dalších okruhů výzkumu a jejich interpretace. Pokud jde o využívání multimediálních technologií, pak významně je zastoupeno využívání moderních nosičů CD a DVD, která většinou „vytlačila“ z hudeben škol gramofony a magnetofony. V odpovědích na míru a způsob využívání počítačů v hodinách hudební výchovy shodně u žáků i učitelů převažuje vyhledávání informací a hudebních ukázek, přičemž žáci by preferovali častější využívání počítače v hodinách jako prostředku pro jejich zpestření (to ostatně připouští i učitelé). Zde možná došlo k určitému posunu v chápání otázky u respondentů, kdy zejména učitelé pravděpodobně nevyhledávají informace až v průběhu vyučovací hodiny, ale spíše v přípravě na výuku, totéž asi platí také pro vyhledávání hudebních ukázek. Lze si jen obtížně představit, jakou časovou zátěží by bylo tyto činnosti přenést přímo do vyučování a hlavně, jaký by to mělo efekt. Z tohoto pohledu je potom využití počítačů v hodinách hudební výchovy diskutabilní. Využití počítačových programů, kompozičního a notačního softwaru a dalších multimediálních aplikací bylo zastoupeno statisticky naprosto nevýznamně, sympatická byla ochota a zájem učitelů se v této oblasti dále vzdělávat. S poměrně pozitivním ohlasem se setkala u respondentů interaktivní tabule, která je relativně nejčastěji ve výuce využívána a chápána jako zpestření a zefektivnění výuky u více než poloviny učitelů.

²⁵ CRHA, B. *Úskalí receptivní výchovy v kontextu současné hudební výchovy*. In *Musica viva in schola XVI*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, 2000. s. 6-9. ISBN 80-210-2427-5

K významné shodě došlo mezi žáky a učiteli v posouzení proporcionality jednotlivých činností v rámci jedné vyučovací hodiny. Žáky nejvíce baví zpěv a shodně s učiteli udávají, že se mu věnují v každé hodině s dalšími aktivitami (hra na hudební nástroje, pohybová aktivita) 20 – 30 minut. Všichni učitelé se jednoznačně domnívají, že do hudební výchovy i v současné době patří lidová píseň, ale současně také moderní populární písně, takže jejich poměr ve výuce je naprosto vyrovnaný. Teoretickému výkladu je věnováno průměrně 10 – 15 minut a na poslechové činnosti tak zbývá podle žáků 0 – 5 minut, učitelé udávají 5 – 10 minut s příklonem ke spodní hranici intervalu. V poslechu je vyváženě zastoupena moderní populární hudba včetně referátů žáků a hudba vážná. Na školách tak v hudební výchově jasně převažuje činnostní pojetí a je preferována aktivní činnost žáků.

O pojetí hudební výchovy jako činnostního předmětu usilovala hudební pedagogika od 70. let minulého století a z pohledu tohoto dlouhodobého trendu je toto zjištění výzkumu nutno chápat jako velmi pozitivní. Všechny činnosti v hudební výchově, tedy zpěv, hudební teorie, hra na hudební nástroje, pohybové aktivity atd. by však měly být chápány jako prostředek k dosažení cíle, tzn. vychovat člověka se základní „hudební gramotností“, která je východiskem a součástí jeho pozitivního vztahu k hudbě jako druhu umění, tříbit jeho vkus a vybavit ho pro další život schopností orientovat se v širokém spektru hudebních stylů a žánrů současnosti i minulosti. Zde se pochopitelně nabízí úvaha, zda proporcionalitu jednotlivých činností v hudební výchově poněkud nepozměnit ve prospěch poslechových činností, tedy pravidelného a aktivního styku mladých posluchačů zejména s artificiální hudbou právě s využitím nejnovějších moderních multimediálních technologií a umožnit tak dětem a mladým lidem „zažívat“ hudební díla významných skladatelů v podání světově proslulých interpretů, těles a dirigentů ve vynikající kvalitě zvukového i obrazového záznamu na CD a DVD atd. V této souvislosti je třeba připomenout další velmi pozitivní závěr prezentovaného výzkumu, a sice ochotu a zájem velké části učitelů hudební výchovy se dále zdokonalovat a vzdělávat právě v oblasti využívání moderních multimediálních aplikací, zejména počítačových programů, kompozičního a notačního softwaru apod. To je výzva adresovaná zejména katedrám hudební výchovy na pedagogických fakultách, aby jednak důsledně do svých studijních programů tyto okruhy zařazovaly a vybavily tak absolventy pro kvalifikované využívání multimediálních technologií již v průběhu jejich studia, jednak ve vztahu k učitelům v praxi organizovaly a nabízely kurzy a další formy studia zaměřené právě na tuto problematiku, kdy s přihlédnutím k výše citovaným výsledkům výzkumu lze očekávat poměrně značný zájem ze strany učitelů. Tyto aktivity by mohly do budoucna významným

způsobem ovlivnit a zkvalitnit využívání multimediálních technologií v celém hudebně výchovném procesu na základních i středních školách.

Závěrečná zpráva přinesla vzhledem k široké baterii otázek v administrovaných dotaznících a velikosti výběrového souboru celou řadu dalších námětů, které byly analyzovány a teoreticky reflektovány s cílem hledat řešení a doporučení směřující do procesu hudební výchovy na základních školách členy řešitelského týmu na *Mezinárodní hudebně pedagogické konferenci Musica viva in schola* v říjnu 2010, následně zveřejněny ve sborníku z této konference, v elektronickém časopisu *Teoretické reflexe hudební výchovy* Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity a v anglickém překladu zpřístupněny nejen naší, ale i zahraniční odborné veřejnosti.

Literatura

- BEK, M. *Hudební posluchači v České republice 2001*. Brno: Ústav hudební vědy FF MU, 2003
- CEJP, M., MAŘÍKOVÁ, I. *Postoje české veřejnosti k hudebnímu umění*. Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1978
- CRHA, B. *Hudba a hodnotová orientace mládeže*. Brno: OPUS MUSICUM XXI, č. 10, 1989. ISSN 805889
- CRHA, B. *Úskalí receptivní výchovy v kontextu současné hudební výchovy*. In *Musica viva in schola XVI*. Brno : Masarykova univerzita v Brně, Pedagogická fakulta, 2000. s. 6-9. ISBN 80-210-2427-5
- CRHA, B. *Všeobecná hudební výchova v České republice - ideál a skutečnost*. In *ARS SONANS 2005*. 1. vyd. Nitra, Slovenská republika : UKF Nitra, 2005. od s. 37-46, 10 s. ISBN 80-8050-919-0
- CRHA, B. *Hudba - preference - hodnoty*. Múzy v škole, Banská Bystrica, Slovenská republika, roč.10, 1, 2, 6 s. ISSN 1335-1605. 2005.
- CRHA, B., MAREK, Z. *Problém vztahu umělé a neumělé hudby z hlediska receptivní výchovy dospívající mládeže*. In *Musica viva in schola IX*. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 1989.
- ECO, U. *Skeptikové a těšitelé*. Praha: Svoboda , 1995. 417s. ISBN 80-205-0472-9.
- HEPNER, V. a kol. *Postoje české veřejnosti k populárním zpěvákům*. Praha: Ústav pro výzkum kultury, 1973
- HELFERT, V. *Základy hudební výchovy na nehuměbních školách*. Praha: SPN, 1956
- JIRÁK, J., KOPPLOVÁ, B. *Média a společnost*. Praha: Portál, 2003. 207s. ISBN 80-7178-697-7.
- KARBUSICKÝ, V., KASAN, J. *Výzkum současné hudebnosti*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1964
- KARBUSICKÝ, V., KASAN, J. *Výzkum současné hudebnosti I – II*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1969
- KASAN, J. *Výzkum hudebnosti 1990*. Praha: Výzkumné oddělení Českého rozhlasu, 1991
- KASAN, J., KOŠTÁL, J. *Rozhlas – hudba – výzkum. Historie a metody*. Praha: 1990

LÝSEK, F. *Hudebnost a zpěvnost mládeže ve světle výzkumů*. Praha: 1956

LÝSEK, F. *Hudební aktivita mládeže*. Brno: 1963

SAK, P. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000. 291s. ISBN 80-7229-042-8.

SAK, P. *Mládež na křižovatce*. Praha: Svoboda servis, 2004. ISBN 80-8632-033-2.

ZICH, F. *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2004. 115s. ISBN 80-8675-419-7.

ZICH, O. *Estetické vnímání hudby*. Praha: 1910

Přílohy

Dotazník pro učitele

Vážená paní učitelko, pane učiteli,

Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity v Brně realizuje reprezentativní výzkum zaměřený na aktuální problémy hudební výchovy na základních školách v ČR metodou dotazníkového šetření u učitelů hudební výchovy i žáků. Výzkum se zabývá především málo nebo nedostatečně probíranými tématy, která ovšem Vy jako učitel/ka v praxi musíte často řešit. Proto je pro nás velmi důležitý Váš názor, který umožní následnou teoretickou reflexi a po zhodnocení Vašich podnětů jejich využití zejména pro zkvalitnění přípravy budoucích učitelů hudební výchovy. Děkujeme Vám proto za Váš čas věnovaný tomuto dotazníku.

Výzkumný tým Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity

V následujícím dotazníku prosím zaklikněte u všech otázek odpověď (případně více odpovědí), která/é nejlépe odpovídají Vašim zkušenostem a názorům. Dotazník je konstruován tak, aby se v něm objevily základní možnosti odpovědí, pokud Vám však nebude vyhovovat žádná z nabídnutých, využijte prosím možnost „jiné“ a запиšte vlastní odpověď. U několika otázek je volná odpověď, запиšte ji tedy vlastními slovy. Vyplnění dotazníku by Vám nemělo zabrat více než 20 minut.

velikost školy (přibližný počet žáků):

velikost osídlení (počet obyvatel v místě školy): ☐ do 2 tisíc ☐ do 5 tisíc ☐ do 20 tisíc

☐ do 100 tisíc ☐ nad 100 tisíc

pohlaví: ☐ muž ☐ žena

věk: ☐ do 30 let ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51-60 ☐ 61 a více

vzdělání:

střední škola (vyberte)

- ☐ gymnázium
- ☐ střední pedagogická škola
- ☐ konzervatoř
- ☐ jiné:

vysoká škola (vyberte)

- ☐ pedagogická fakulta
- ☐ filozofická fakulta
- ☐ akademie múzických umění
- ☐ jiné:

hudební vzdělání před/při SŠ

- ☐ ZUŠ jeden cyklus
- ☐ ZUŠ dva cykly
- ☐ soukromá výuka
- ☐ jiné:

počet let hudebního vzdělávání (vč. SŠ a VŠ): let

délka pedagogické praxe: let

délka pedagogické praxe v oboru hudební výchova (dále HV): let

typy škol, na kterých jste někdy učil/a (kromě praxe na VŠ) - vyberte

- ☐ základní škola
- ☐ víceleté gymnázium
- ☐ střední škola
- ☐ vysoká škola

stupeň, na kterém učíte HV

- ☐ I. stupeň
- ☐ II. stupeň

aprobace (vyberte všechny předměty, ve kterých jste aprobován/a)

- ☐ učitelství pro I. stupeň
- ☐ specializace pro I. stupeň: HV VV TV jazyk jiné:
- ☐ učitelství pro II. stupeň: ČJ AJ NJ RJ FJ M F CH PŘ Z
IVT HV VV TV ZSV Rod. vých. Tech.
vých. jiné:
- ☐ učitelství pro SŠ: ČJ AJ NJ RJ FJ ŠJ M F CH B Z
IVT HV VV TV ZSV jiné:

1. Proč jste si vybral/a aprobaci HV?

- ☐ od mala jsem hrál/a na hudební nástroj
- ☐ hudba mě bavila, chtěl/a jsem se jí věnovat
- ☐ měl/a jsem pocit, že studium HV bude lehké
- ☐ neměl/a jsem na vybranou jinou možnost
- ☐ jiné:

2. Na jaký nástroj hrajete?

- ☐ klavír
- ☐ kytara
- ☐ flétna
- ☐ housle
- ☐ keyboard
- ☐ žádný
- ☐ jiné:

3. Působíte také jako aktivní hudebník?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 3.a Upřesněte:

- ☐ v orchestru
- ☐ v komorním souboru
- ☐ v pěveckém sboru
- ☐ v kapele
- ☐ jiné:

4. Kam byste zhruba zařadil/a HV v kontextu předmětů, které učíte, z hlediska Vaší oblíbenosti předmětů?

- ☐ na 1. místo, učím ji nejraději
- ☐ někde uprostřed
- ☐ na poslední místo, učím ji nejméně rád/a

5. Jaká pozitiva má pro učitele podle Vás HV v porovnání s jinými předměty?

- ☐ učitel zde může více projevit svoji tvořivost
- ☐ učitel zde může vytvořit uvolněnější a otevřenější atmosféru
- ☐ náplň předmětu je velmi pestrá
- ☐ jiné:

6. Jaká negativa má pro učitele podle Vás HV v porovnání s jinými předměty?

- ☐ není žáky respektovaná jako plnohodnotný předmět
- ☐ je velmi náročná na přípravu učitele
- ☐ je zde těžké udržet kázeň
- ☐ náplň předmětu není dostatečně stanovena
- ☐ jiné:

7. Jak jste si představoval/a učení HV před nástupem do praxe?

- ☐ pozitivněji než jaká je skutečnost
- ☐ představa zhruba odpovídala skutečnosti
- ☐ negativněji než jaká je skutečnost

8. Vybral/a byste si s nynějšími vědomostmi z praxe znovu HV jako svou aprobaci?

- ☐ ano
- ☐ ne

9. Jaký je podle Vás hlavní cíl HV (napište stručně vlastní odpověď)?

.....

10. Jak se díváte na hodnocení žáků v HV?

- ☐ měla by se známkovat v plném rozsahu klasifikační stupnice →
- ☐ → měla by se známkovat podle stejných měřítek jako jiné předměty zejména na základě vědomostí
- ☐ → měla by se známkovat zejména podle hudebních dovedností
- ☐ → měla by se známkovat podle vědomostí i dovedností
- ☐ → měla by se známkovat podle aktivity a snahy žáků
- ☐ měla by se známkovat pouze mírnějšími známkami →
- ☐ → měla by se známkovat zejména na základě vědomostí
- ☐ → měla by se známkovat zejména podle hudebních dovedností
- ☐ → měla by se známkovat podle vědomostí i dovedností
- ☐ → měla by se známkovat podle aktivity a snahy žáků
- ☐ jako předmět s charakterem výchovy by se měla hodnotit spíše slovně

11. Jaké je podle Vás v očích vedení školy postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

- ☐ považuje ji za jeden z nejdůležitějších předmětů
- ☐ považuje ji za důležitý předmět
- ☐ považuje ji za méně důležitý předmět
- ☐ považuje ji za jeden z nejméně důležitých předmětů

12. Jaké je podle Vás v očích ostatních učitelů postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

- ☐ považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů
- ☐ považují ji za důležitý předmět
- ☐ považují ji za méně důležitý předmět
- ☐ považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů

13. Jaké je podle Vás v očích žáků postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

- ☐ považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů
- ☐ považují ji za důležitý předmět
- ☐ považují ji za méně důležitý předmět
- ☐ považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů

14. Jaké je podle Vás v očích rodičů postavení HV v rámci všech předmětů na ZŠ?

- ☐ považují ji za jeden z nejdůležitějších předmětů
- ☐ považují ji za důležitý předmět
- ☐ považují ji za méně důležitý předmět
- ☐ považují ji za jeden z nejméně důležitých předmětů

15. Setkal/a jste se někdy s názorem, že výuka HV na ZŠ je zbytečná a mohla by být zrušena?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 15.a U koho?

- ☐ žáci
- ☐ rodiče
- ☐ kolegové
- ☐ vedení školy
- ☐ veřejnost

16. Co si myslíte o tomto názoru?

- ☐ jedná se o nepochopení významu HV
- ☐ je v souladu s převažující orientací společnosti na užitnou hodnotu a výkon
- ☐ může pramenit z přehlčení prostředí hudebními podněty a tedy z názoru o dostatečnosti hudebního působení mimo školu
- ☐ vychází z praxe, trochu pravdy v něm je

17. Jak vnímáte finanční a společenské hodnocení profese učitele ZŠ?

- ☐ finančně je dostatečně ohodnocena
- ☐ finančně je nedostatečně ohodnocena
- ☐ společensky je doceněna, učitelé mají dostatečný respekt společnosti
- ☐ společensky je nedoceněna, nedostatečný respekt k učitelům neodpovídá náročnosti profese
- ☐ jiné

18. Jak hodnotíte svou profesi Vy?

- ☐ patří k celospolečensky důležitým profesím, její působení by bylo těžko nahraditelné
- ☐ je to profese jako každá jiná, není ničím výjimečná
- ☐ je to neatraktivní a ve svých výsledcích nedůležitá profese
- ☐ jiné

19. Jaké má pro Vás tato profese klady?

- ☐ tvořivá činnost, kterou si mohu do jisté míry řídit sám/sama
- ☐ práce s dětmi
- ☐ práce s hudbou
- ☐ pracovní doba
- ☐ jiné

20. Jaké jsou pro Vás zápory této profese?

- ☐ velké nároky na trpělivost učitele
- ☐ nezáměr žáků o výuku
- ☐ pracovní doba
- ☐ nedostatečné finanční ohodnocení
- ☐ jiné

21. Naplňuje Vás učení? (vyjádřete známkou: 1 naplňuje - 5 nenaplňuje)

1 2 3 4 5

- ☐ jiné

22. Máte pocit dostatečné seberealizace? (vyjádřete známkou: 1 při učení mohu dostatečně

využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti - 5 při učení nemohu dostatečně využít své zkušenosti, vědomosti a dovednosti)

- ☐ 1 2 3 4 5
- ☐ jiné

23. Kdybyste se znovu rozhodoval/a, chtěl/a byste být pedagogem?

- ☐ ano
- ☐ ne

24. Vypracovával/a jste školní vzdělávací program (ŠVP) z hudební výchovy?

- ☐ ano, sám/sama
- ☐ ano, společně s kolegy
- ☐ ne

→ 24.a Jaká pro Vás byla práce na ŠVP?

- ☐ byla pozitivní, ujasnil/a jsem si své hlavní priority a snažil/a se je zavést do programu

- ☐ neměl/a jsem dostatek času na opravdu kvalitní zpracování, jaké bych si představoval/a
- ☐ byla to potřebná, ale příliš náročná práce
- ☐ byla to pro mě zbytečná práce navíc

25. Jak se v ŠVP proměnil obsah výuky hudební výchovy oproti dřívějším osnovám?

- ☐ téměř vůbec, změnil se jen název dokumentu
- ☐ některé menší změny jsou v ŠVP zakomponovány
- ☐ obsah výuky se znatelně změnil, v ŠVP byl využit prostor pro nové prvky výuky

26. Považujete celkově ŠVP za pozitivní změnu oproti osnovám?

- ☐ ano, přínos ŠVP je velký
- ☐ ano, ale je to jen malá změna
- ☐ ne, vše v praxi zůstalo při starém
- ☐ ne, je to změna k horšímu

27. Je ve Vaší škole hudebna?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 27.a Využíváte hudebnu pro Vaši výuku?

- ☐ ano, vždy
- ☐ ano, ale z kapacitních důvodů ne vždy
- ☐ ano, ale z jiných důvodů ne vždy
- ☐ ne, z kapacitních důvodů
- ☐ ne, z jiných důvodů

→ 27.b Jak je hudebna podle Vašeho názoru vybavena?

- ☐ nadstandardně
- ☐ dostatečně
- ☐ nedostatečně

→ 27.c Jaké máte v hudebně technické vybavení?

- ☐ gramofon
- ☐ kazetový magnetofon
- ☐ CD přehrávač
- ☐ video přehrávač
- ☐ DVD přehrávač
- ☐ televizor
- ☐ interaktivní tabuli
- ☐ projekční zařízení
- ☐ počítač

- ☐ MP3 přehrávač
- ☐ jiné:

28. Jakou používáte ve výuce audiovizuální techniku?

- ☐ gramofon
- ☐ kazetový magnetofon
- ☐ CD přehrávač
- ☐ video přehrávač
- ☐ DVD přehrávač
- ☐ televizor
- ☐ interaktivní tabuli
- ☐ projekční zařízení
- ☐ počítač
- ☐ MP3 přehrávač
- ☐ jiné:

29. Používáte ve výuce nahrávací zařízení?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 29.a Jaké?

- ☐ magnetofon
- ☐ diktafon
- ☐ minidisk
- ☐ videokamera
- ☐ digitální kamera
- ☐ jiné:

→ 29.b Jakým způsobem?

- ☐ při běžné výuce
- ☐ pro natočení hotových žákovských prací
- ☐ pro potřeby projektů
- ☐ pro potřeby reprezentace školy
- ☐ pro potřeby sebereflexe
- ☐ pro potřeby žákovské sebereflexe

30. Jaké technické vybavení Vám při výuce schází?

.....

31. Máte k dispozici učebnice HV, případně zpěvníky pro žáky?

- ☐ ne

☐ ano →

→ 31.a Upřesněte (autor + vydavatelství učebnice, název zpěvníku):

.....

→ 31.b Používáte je ve výuce?

☐ ano

☐ ne

32. Jaké hudební nástroje a v jakém počtu máte při výuce k dispozici?

☐ klavír kusů

☐ housle kusů

☐ kytaru kusů

☐ zobcovou flétnu kusů

☐ keyboard kusů

☐ bubínek kusů

☐ dřívka (claves) kusů

☐ rumbakoule kusů

☐ kastaněty kusů

☐ tamburína kusů

☐ dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse kusů

☐ činelky kusů

☐ činely kusů

☐ triangel kusů

☐ zvonkohra kusů

☐ xylofon kusů

☐ metalofon kusů

☐ bubny kusů

☐ jiné:

33. Jaké hudební nástroje Vám při výuce chybí?

☐

34. Jaké nástroje používáte jako učitel při výuce?

☐ klavír

☐ housle

☐ kytaru

☐ zobcovou flétnu

☐ keyboard

☐ bubínek

- ☐ dřívka (claves)
- ☐ rumbakoule
- ☐ kastaněty
- ☐ tamburínu
- ☐ dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse
- ☐ činelky
- ☐ činely
- ☐ triangel
- ☐ zvonkohru
- ☐ xylofon
- ☐ metalofon
- ☐ bubny
- ☐ jiné:

35. Jaké nástroje používají při výuce žáci?

- ☐ klavír
- ☐ housle
- ☐ kytaru
- ☐ zobcovou flétnu
- ☐ keyboard
- ☐ bubínek
- ☐ dřívka
- ☐ rumbakoule
- ☐ kastaněty
- ☐ tamburínu
- ☐ dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse
- ☐ činelky
- ☐ činely
- ☐ triangel
- ☐ zvonkohru
- ☐ xylofon
- ☐ metalofon
- ☐ bubny
- ☐ jiné:

36. Jakým způsobem žáci používají tyto nástroje?

- ☐ jako doprovod při zpěvu - kolektivně
- ☐ jako doprovod při zpěvu - jednotlivě

- ☐ při hře samostatných instrumentálních „skladbiček“ - kolektivně
- ☐ při hře samostatných instrumentálních „skladbiček“ - jednotlivě
- ☐ při rytmických nebo intonačních cvičeních
- ☐ při poslechu
- ☐ při pohybové výchově
- ☐ jiné:

37. Kolik času z vyučovací hodiny typicky stráví žáci hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybovou aktivitou)?

- ☐ 0 - 5 minut
- ☐ 5 - 10 minut
- ☐ 10 - 15 minut
- ☐ 15 - 20 minut
- ☐ 20 - 30 minut
- ☐ více než 30 minut

38. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu?

- ☐ 0 - 5 minut
- ☐ 5 - 10 minut
- ☐ 10 - 15 minut
- ☐ 15 - 20 minut
- ☐ 20 - 30 minut
- ☐ více než 30 minut

39. Kolik času typicky věnujete při jedné vyučovací hodině teoretickému výkladu?

- ☐ 0 - 5 minut
- ☐ 5 - 10 minut
- ☐ 10 - 15 minut
- ☐ 15 - 20 minut
- ☐ 20 - 30 minut
- ☐ více než 30 minut

40. Očíslujte hudební žánry podle jejich zastoupení ve Vaší výuce (1 - nejvíce zastoupený, 4 - nejméně zastoupený):

- ☐ vážná hudba
- ☐ lidová hudba
- ☐ jazzová hudba
- ☐ moderní populární hudba

41. Vyučujete v rámci HV i moderní populární hudbu?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 41.a Jak moc se jí věnujete?

- ☐ jen velmi okrajově
- ☐ méně než vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě
- ☐ zhruba stejně jako vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě
- ☐ více než vážné (příp. lidové, jazzové) hudbě

→ 41.b Jakým způsobem ji vyučujete?

- ☐ zpěv populárních písní
- ☐ poslech
- ☐ výklad
- ☐ referáty žáků s ukázkami
- ☐ jiné:

42. Jaké je zastoupení písní ve Vaší výuce?

- ☐ lidové písně převažují nad moderně populárními písněmi
- ☐ poměr lidových a populárních písní je zhruba vyvážený
- ☐ moderní populární písně převažují nad lidovými písněmi

43. Myslíte si, že lidové písně jsou vhodnou součástí současné výuky HV?

- ☐ ano, je to základ hudební kultury
- ☐ ne, lidové písně jsou pro žáky zastaralé, nezajímavé, nevhodné →

→ 43.a Která píseň se Vám například zdá pro žáky nevhodná a z jakého důvodu?

.....

→ 43.b Čím byste lidové písně ve výuce nahradil/a?

.....

44. Využíváte jako učitel/ka pro účely HV počítač?

- ☐ ne →
- ☐ ano →→

→ 44.a Z jakého důvodu?

- ☐ nemám představu, jak bych mohl/a počítač v HV využít
- ☐ nemám počítač k dispozici
- ☐ nerada pracuji s počítačem
- ☐ neumím počítač dostatečně ovládat

→→ 44.b Jakým způsobem?

- ☐ pro vyhledávání informací na internetu

- ☐ pro vyhledávání nahrávek na internetu
- ☐ pro práci s notačním a kompozičním programem
- ☐ pro přípravu pracovních listů pro žáky

→→ 44.c Jak často?

- ☐ na každé hodině
- ☐ pravidelně
- ☐ několikrát za rok
- ☐ výjimečně

45. Používají v HV počítač žáci?

- ☐ ne →
- ☐ ano →→

→ 45.a Z jakého důvodu?

- ☐ nemám představu, jak by mohli žáci počítač v HV využít
- ☐ nemám k dispozici dostatek počítačů
- ☐ nerada pracuji s počítačem
- ☐ neumím počítač dostatečně ovládat

→→ 45.b Jakým způsobem?

- ☐ pro vyhledávání informací na internetu
- ☐ pro poslech nahrávek na internetu
- ☐ pro práci s notačním a kompozičním programem
- ☐ pro vyplňování pracovních listů
- ☐ pro práci s výukovým hudebním softwarem

→→ 45. c Jak často?

- ☐ na každé hodině
- ☐ pravidelně
- ☐ několikrát za rok
- ☐ výjimečně

46. Slyšel/a jste někdy o kompozičních a notačních softwarech?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 46.a Máte přímou zkušenost s některým kompozičním a notačním softwarem?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 46.b Vyznačte:

- ☐ Cubase
- ☐ Sequel
- ☐ Sibelius
- ☐ Finale
- ☐ Cakewalk
- ☐ Encore
- ☐ Capella
- ☐ jiné:

47. Slyšel/a jste někdy o výukových hudebních softwarech?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 47.a Máte přímou zkušenost s některým výukovým hudebním softwarem?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 47.b Vyznačte:

- ☐ Midimaster RhythmusTrainer
- ☐ Midimaster ScoreTrainer
- ☐ EarMaster
- ☐ Sibelius Auralia
- ☐ Compass
- ☐ Musition
- ☐ Instruments
- ☐ jiné:

48. Používáte některý výukový hudební software ve výuce?

- ☐ ne →
- ☐ ano →→

→ 48.a Z jakého důvodu?

- ☐ neznám žádný výukový hudební software
- ☐ neumím s výukovým hudebním softwarem pracovat
- ☐ nemám výukový hudební software k dispozici
- ☐ nemám k dispozici dostatečné množství počítačů pro žáky

→→ 48.b Vyznačte:

- ☐ Midimaster RhythmusTrainer
- ☐ Midimaster ScoreTrainer
- ☐ EarMaster

- ☐ Sibelius Auralia
- ☐ Compass
- ☐ Musition
- ☐ Instruments
- ☐ jiný:

49. Máte osvědčený hudební software, který preferujete?

- ☐ Cubase
- ☐ Sequel
- ☐ Sibelius
- ☐ Finale
- ☐ Cakewalk
- ☐ Encore
- ☐ Capella
- ☐ Midimaster RhythmusTrainer
- ☐ Midimaster ScoreTrainer
- ☐ EarMaster
- ☐ Sibelius Auralia
- ☐ Compass
- ☐ Musition
- ☐ Instruments
- ☐ jiné:

50. Měl/a byste zájem dozvědět se o hudebních softwarech více formou proškolení?

- ☐ ano
- ☐ ne

51. Jaký máte názor na používání počítačů ve výuce HV?

- ☐ v současné době je to nezbytná součást výuky HV
- ☐ je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky
- ☐ je to dobrý prostředek ke zpestření výuky
- ☐ počítač je ve výuce HV nadbytečný, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující
- ☐ počítač může výuku HV spíše narušit
- ☐ je to dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku
- ☐ jiné:

52. Máte přímou zkušenost s interaktivní tabulí z výuky jakéhokoli předmětu?

- ☐ ano
- ☐ ne →

→ 52.a Z jakého důvodu?

- ☐ nemám interaktivní tabuli k dispozici
- ☐ nevím, jak interaktivní tabuli ve výuce využít
- ☐ nemám zájem pracovat s interaktivní tabulí
- ☐ jiné:

53. Máte pro výuku HV k dispozici interaktivní tabuli?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 53.a Využíváte ji ve výuce HV?

- ☐ ne →
- ☐ ano →→

→ 53.b Z jakého důvodu?

- ☐ nevím, jak ji ve výuce HV využít
- ☐ klasické výukové metody jsou pro HV lepší
- ☐ neumím s ní dobře pracovat
- ☐ jiné:

→→ 53.c Jak často?

- ☐ na každé hodině
- ☐ pravidelně
- ☐ několikrát za rok
- ☐ výjimečně

→→ 53.d Jakým způsobem?

- ☐ pro výklad hudební teorie
- ☐ pro procvičování učiva
- ☐ pro přehrávání ukázek
- ☐ pro testování žáků
- ☐ jiné:

54. Jaký máte názor na používání interaktivní tabule ve výuce HV?

- ☐ v současné době je to nezbytná součást výuky HV
- ☐ je to dobrý prostředek k zefektivnění výuky
- ☐ je to dobrý prostředek ke zpestření výuky
- ☐ je ve výuce HV nadbytečná, klasické vyučovací metody jsou vhodnější a plně dostačující
- ☐ může výuku HV spíše narušit
- ☐ je to dobrý prostředek pro přípravu učitele na výuku
- ☐ jiné:

55. Připravila Vás VŠ na výuku HV dobře?

- ☐ ano, příprava byla dostačující
- ☐ docela ano, ale v praxi jsem si musel/a hodně věcí doplnit →
- ☐ ne, příprava byla nedostačující →

→ 55.a V jakých oblastech?

- ☐ hudební teorie
- ☐ dějiny hudby
- ☐ didaktika a metodika HV
- ☐ improvizace doprovodů lidových písní
- ☐ improvizace doprovodů umělých písní
- ☐ teorie populární hudby a jazzu
- ☐ pohybová výchova
- ☐ jiné:

56. Připravovala Vás VŠ na práci s moderní technikou při výuce?

- ☐ ne
- ☐ ano →

→ 56.a Vyberte:

- ☐ keyboard
- ☐ počítač
- ☐ projektor
- ☐ interaktivní tabule

57. Uvítal/a byste v tomto směru školení?

- ☐ ano
- ☐ ne

58. Zajímáte se o další vzdělávání pedagogů HV?

- ☐ ano
- ☐ ne

59. Je podle Vás dostatečná nabídka kurzů, seminářů, workshopů apod. pro učitele HV?

- ☐ ano
- ☐ ne

60. Zúčastnil/a jste se tohoto dalšího vzdělávání?

- ☐ ano, pravidelně →
- ☐ ano, občas →
- ☐ ano, výjimečně →

☐ ne, ale chtěl/a bych →

☐ ne a neplánuji to

→ 60.a Upřesněte:

61. Podporuje vedení Vaší školy další vzdělávání učitelů?

☐ ano, dostatečně

☐ ano, ale jen omezeně

☐ nepodporuje

62. Vedete na Vaší škole nějaký nepovinný/zájmový hudební předmět?

☐ ne

☐ ano →

→ 62.a Jaký:

☐ pěvecký sbor

☐ instrumentální soubor

☐ vokálně-instrumentální kapela

☐ hudební workshop

☐ jiný:

63. Reprezentujete se svými žáky Vaši školu?

☐ ne

☐ ano →

→ 63.a Jak:

☐ hudební vystoupení na akcích školy

☐ hudební vystoupení pro jiné instituce

☐ účast na soutěžích

☐ účast na festivalech

☐ úspěšný hudební projekt

☐ jiné:

Děkujeme za spolupráci!

Dotazník pro žáky

DOTAZNÍK

Milí žáci,

Katedra hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity realizuje reprezentativní výzkum aktuálních problémů hudební výchovy na základních školách metodou dotazníkového šetření u učitelů i žáků. Získané výsledky by měly vést k zlepšení podmínek a úrovně hudební výchovy. Metodou náhodného kvótního výběru jste byli zařazeni do výběrového souboru. Dotazníky jsou anonymní, proto prosím odpovídejte pravdivě. Děkujeme za pozornost a čas, který vyplňování dotazníku věnujete.

Výzkumný tým Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity

Věk.....

Třída.....

☐ Chlapec ☐ Dívka

Místo školy.....

1. Je podle tebe hudební výchova (dále jen HV) důležitá?

- a. HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.
- b. HV je méně důležitá než některé jiné předměty. *Uved' předměty, které jsou podle tebe důležitější.....*
- c. Každý předmět je důležitější než HV.
- d. HV je důležitější než některé jiné předměty. *Uved' předměty, které jsou podle tebe méně důležité než HV.....*
- e. HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
- f. Nevím.

2. Oznámkuj důležitost hudební výchovy ve vyučování. Pokud je HV velmi důležitá, dostane známku 1, pokud není vůbec důležitá, dostane známku 5.

Hudební výchovu bych oznámkoval takto:.....

3. Jak hodnotíš důležitost hudební výchovy tvoji rodiče?

- a. HV je stejně důležitá jako ostatní předměty.
- b. HV je méně důležitá než některé jiné předměty. *Uved' předměty, které jsou podle rodičů důležitější.....*

- c. Každý předmět je důležitější než HV.
- d. HV je důležitější než některé jiné předměty. *Uved' předměty, které rodiče považují za méně důležité než HV.....*
- e. HV je nejdůležitější vyučovaný předmět.
- f. Nevím.

4. Jsou podle tebe informace, které získáš v HV, dostatečné?

- a. Informace, které se tam dozvím, jsou dostatečné.
- b. Informace, které se tam dozvím, jsou nedostatečné, chtěl/a bych vědět víc.
- c. Informací je příliš mnoho, více než je potřebné.
- d. Nedokážu posoudit.

5. Má vůbec vyučování HV smysl?

- a. ano
- b. nedokážu posoudit
- c. ne

Pokud **NE**:

1. Který předmět bys zařadil/a místo HV?

- a. čeština
- b. matematika
- c. cizí jazyk
- d. přírodopis
- e. dějepis
- f. zeměpis
- g. fyzika
- h. chemie
- i. tělesná výchova
- j. výtvarná výchova
- k. IVT
- l. úplně jiný předmět (*Upřesni.*).....
- m. volná hodina

6. Je hudební výchova užitečná?

- a. ano (*Proč?*).....
- b. ne (*Proč?*)
- c. nevím

7. Co tě ve vaší hudební výchově baví? (*Můžeš zvolit více možností.*)

- a. zpěv
- b. hra na hudební nástroje
- c. rád/a se dozvím nové informace o hudbě
- d. poslech hudebních skladeb
- e. pohyb
- f. práce s počítačem
- g. něco jiného (*Upřesni.*).....

8. Kolik času z vyučovací hodiny průměrně strávíte hudebními aktivitami (zpěvem, hraním na nástroje, pohybem)?

- a. 0 - 5 minut
- b. 5 - 10 minut
- c. 10 - 15 minut
- d. 15 - 20 minut
- e. 20 - 30 minut
- f. více než 30 minut

9. Kolik času průměrně věnujete při jedné vyučovací hodině poslechu vážné hudby?

- a. 0 - 5 minut
- b. 5 - 10 minut
- c. 10 - 15 minut
- d. 15 - 20 minut
- e. 20 - 30 minut
- f. více než 30 minut

10. Kolik času průměrně věnuje při jedné vyučovací hodině poslechu populární hudby?

- a. 0 - 5 minut
- b. 5 - 10 minut
- c. 10 - 15 minut
- d. 15 - 20 minut
- e. 20 - 30 minut
- f. více než 30 minut

11. Kolik času průměrně věnuje pan učitel/ paní učitelka při jedné vyučovací hodině HV teoretickému probírání nové látky?

- a. 0 - 5 minut

- b. 5 - 10 minut
- c. 10 - 15 minut
- d. 15 - 20 minut
- e. 20 - 30 minut
- f. více než 30 minut

12. Probíráte v HV populární hudbu?

- a. ano
- b. ne

13. Měla by se v hudební výchově probírat vážná i populární hudba?

- a. V hudební výchově bychom měli probírat pouze vážnou hudbu.
(Proč?).....
- b. V hudební výchově bychom se měli věnovat pouze populární hudbě.
(Proč?).....
- c. V hudební výchově bychom se měli věnovat vážné i populární hudbě.
(Proč?).....
- d. Jiné.
(Upřesni).....

14. Oznámkuj své hudební znalosti jako ve škole. Zakroužkuj známku na stupnici.

1 2 3 4 5

15. Jaký je váš učitel hudební výchovy? (Můžeš zvolit více možností.)

- a. dobře hraje
- b. dobře zpívá
- c. vyzná se ve vážné hudbě
- d. vyzná se v populární hudbě
- e. používá ve výuce počítače
- f. má dobré nápady a vymýšlí stále něco nového
- g. zajímavě povídá o hudbě
- h. používá v HV různé přístroje a média (např. televizi, internet, CD ad.)
- i. používá v HV často různé pomůcky
- j. používá ve výuce hodně hudebních nástrojů
- k. zkouší
- l. jiné (Upřesni).....

16. Je ve vaší škole hudebná?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

Pokud **ANO**:

1. Vyučuje se ve vaší škole HV v hudebně?

- a. ano
- b. ne

2. Jak hodnotíš vybavení hudebny?

- a. Myslím, že je průměrné.
- b. Myslím, že je lepší než na jiných školách.
- c. Myslím, že je horší než na jiných školách.
- d. Nevím.

3. Máte v učebně následující přístroje a vybavení? Zakroužkuj to, co v učebně máte. Můžeš zvolit více možností.

- a. interaktivní tabule
- b. projekční zařízení
- c. počítač
- d. DVD přehrávač
- e. MP3 přehrávač
- f. CD přehrávač
- g. gramofon
- h. magnetofon
- i. videopřehrávač
- j. televize
- k. obrázky skladatelů
- l. obrázky hudebních nástrojů
- m. jiné (*Upřesni.*).....

4. Jaké přístroje ve výuce používáte? Můžeš zvolit více možností.

- a. interaktivní tabule
- b. projekční zařízení
- c. počítač
- d. DVD přehrávač
- e. MP3 přehrávač
- f. CD přehrávač
- g. gramofon
- h. magnetofon
- i. videopřehrávač
- j. televize
- k. obrázky skladatelů
- l. obrázky hudebních nástrojů
- m. jiné (*Upřesni.*).....

5. Jaké vybavení bys v hudebně uvítal/a? *Můžeš zvolit více možností.*

- a. interaktivní tabule
- b. projekční zařízení
- c. počítač
- d. DVD přehrávač
- e. MP3 přehrávač
- f. CD přehrávač
- g. gramofon
- h. magnetofon
- i. videopřehrávač
- j. televize
- k. obrázky skladatelů
- l. obrázky hudebních nástrojů
- m. jiné (*Upřesni.*).....

17. Používáte ve výuce HV nahrávací zařízení?

- a. ano

b. ne

Pokud **ANO:**

1. **Jaké nahrávací zařízení používáte?** *Můžeš zvolit více možností.*

- a. magnetofon
- b. diktafon
- c. minidisk
- d. videokamera
- e. digitální kamera
- f. počítač
- g. jiné (*Upřesni*).....

2. **Jakým způsobem nahrávací zařízení používáte?** *Můžeš zvolit více možností.*

- a. při běžné výuce
- b. pro natočení hotových prací žáků
- c. pro potřeby reprezentace školy
- d. pan učitel/ paní učitelka nás natáčí, abychom viděli, co děláme dobře a v čem se máme zlepšit
- e. jiné (*Upřesni*).....

18. Používáte v hudební výchově učebnice?

- a. ano
- b. ne

19. Jaké činnosti ve vaší HV převládají? *Můžeš zvolit více možností.*

- a. probírání nového učiva
- b. zpěv
- c. pohyb a tanec
- d. poslech hudby
- e. sledování hudebních filmů a dokumentů
- f. jiné (*Upřesni*).....

20. Na jaký nástroj pan učitel/ paní učitelka hraje? *Můžeš zvolit více možností.*

- a. klavír

- b. kytara
- c. flétna
- d. housle
- e. keyboard
- f. žádný
- g. jiné (*Upřesni*).....

21. Používáte v HV nějaké přístroje a média (médium = např. rozhlas, televize, internet ad.)?

- a. ano
- b. ne

Pokud **ANO**:

1. Jaké přístroje a média v HV používáte? *Můžeš zvolit více možností.*

- a. interaktivní tabule
- b. projekční zařízení
- c. počítač
- d. DVD přehrávač
- e. MP3 přehrávač
- f. CD přehrávač
- g. gramofon
- h. magnetofon
- i. videopřehrávač
- j. televize
- k. jiné (*Upřesni*).....

2. Chtěl/a bys, aby pan učitel/ paní učitelka používal/a tyto přístroje a média v HV víc?

- a. Myslím, že jsou užívány dostatečně.
- b. Myslím, že jsou užívány málo. Chtěl/a bych, aby je užíval/a víc.

- c. Myslím, že jsou užívány příliš. Chtěl/a bych, aby je užíval/a méně.

3. Máte možnost s těmito přístroji a médii v HV sami pracovat?

- a. ano
b. ne

4. Pomáhají ti tyto přístroje a média při osvojování učiva HV?

- a. ano
b. ne
c. nevím

22. Používáte některé přístroje a média v jiných předmětech?

- a. ano (*Upřesni, ve kterých.*).....
b. ne

Pokud **ANO**:

1. Jak moc používáte takovéto přístroje a média ve srovnání s HV?

- a. Používáme je stejně jako v HV.
b. Používáme je méně než v HV.
c. Používáme je více než v HV.
d. Nedokážu posoudit, protože v HV takovéto přístroje a média nepoužíváme.
e. Nedokážu posoudit z jiného důvodu.

2. Jaká média a přístroje v jiných předmětech používáte?
Můžeš zvolit více možností.

- a. interaktivní tabule
b. projekční zařízení
c. počítač
d. DVD přehrávač
e. MP3 přehrávač
f. CD přehrávač
g. gramofon

- h. magnetofon
- i. videopřehrávač
- j. televize
- k. jiné (*Upřesni*).....

3. Pomáhají ti tyto přístroje a média při učení?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

23. Slyšel/a jsi někdy o následujících hudebních počítačových programech? Podtrhni ty, o kterých jsi slyšel/a. Můžeš zvolit více možností.

Midimaster RhythmusTrainer, EarMaster, Midimaster ScoreTrainer, Sibelius Auralia, Compass, Musition, Instruments

- c. ano
- d. ne

Pokud **ANO:**

1. Měl jsi možnost někdy pracovat s následujícími programy? Podtrhni ty, se kterými jsi měl/a možnost pracovat. Můžeš zvolit více možností.

Midimaster RhythmusTrainer, EarMaster, Midimaster ScoreTrainer, Sibelius Auralia, Compass, Musition, Instruments

24. Používáte v hudební výchově některé jiné programy? Upřesni, o které programy se jedná a zda máte možnost s nimi sami pracovat.

.....

25. Máte v HV následující hudební nástroje? Zakroužkuj nástroje, které máte v HV k dispozici. Můžeš zvolit více možností.

a. klavír	g. dřívka
b. housle	h. rumbakoule
c. kytara	i. kastaněty
d. zobcová flétna	j. tamburína
e. keyboard	k. dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse
f. bubínek	

- l.** činelky
- m.** činely
- n.** trianql
- o.** zvonkohra
- p.** xylofon

- q.** metalofon
- r.** bubny
- s.** jiné
(Upřesni).....
.....
.....

26. Jaké nástroje vám ve výuce chybí?.....

27. Jaké nástroje používá ve výuce pan učitel/ paní učitelka? Můžeš zvolit více možností.

- a.** klavír
- b.** housle
- c.** kytara
- d.** zobcová flétna
- e.** keyboard
- f.** bubínek
- g.** dřívka
- h.** rumbakoule
- i.** kastaněty
- j.** tamburína
- k.** dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse

- l.** činelky
- m.** činely
- n.** trianql
- o.** zvonkohra
- p.** xylofon
- q.** metalofon
- r.** bubny
- s.** jiné
(Upřesni).....
.....
.....

28. Které nástroje používají ve vaší HV žáci? Můžeš zvolit více možností.

- a.** klavír
- b.** housle
- c.** kytara
- d.** zobcová flétna
- e.** keyboard
- f.** bubínek
- g.** dřívka
- h.** rumbakoule
- i.** kastaněty

- j.** tamburína
- k.** dřevěný blok a jiné dřevěné perkuse
- l.** činelky
- m.** činely
- n.** trianql
- o.** zvonkohra
- p.** xylofon
- q.** metalofon
- r.** bubny

s. jiné
(Upřesni).....

29. Používáte ve výuce HV internet?

- a. ano
- b. ne

Pokud **ANO**:

1. Pomáhá ti internet ve výuce HV?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

Pokud **ANO**

1. V čem ti internet pomáhá?

- a. v získávání informací
- b. stahování hudby
- c. jiné
(Upřesni).....
.....

2. Myslíš, že je internet ve výuce HV využíván dostatečně?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

3. Uvítal/a bys, kdyby se internet ve výuce HV užíval více?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

30. Jaký je tvůj vztah k hudbě?

- a. hudbu mám rád
- b. hudbu nemám rád
- c. nedokážu posoudit

- d. rodina 1 2 3 4 5
- e. škola 1 2 3 4 5
- f. kamarádi 1 2 3 4 5
- g. ZUŠ 1 2 3 4 5
- h. hudební výchova 1 2 3 4 5
- i. rádio 1 2 3 4 5
- j. televize 1 2 3 4 5
- k. internet 1 2 3 4 5
- l. jiné (*Upřesni.*).....

32. Kdo ovlivnil (nebo co ovlivnilo) tvůj hudební vkus? (*Můžeš zvolit více možností. U zvolených možností zakroužkuj, jak moc byl pro tebe tento vliv důležitý.*)

- j. rodina 1 2 3 4 5
- k. škola 1 2 3 4 5
- l. kamarádi 1 2 3 4 5
- m. ZUŠ 1 2 3 4 5
- n. hudební výchova 1 2 3 4 5
- o. rádio 1 2 3 4 5
- p. televize 1 2 3 4 5
- q. internet 1 2 3 4 5
- r. jiné (*Upřesni*)

33. Ovlivnila HV tvůj vztah k hudbě?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

34. Jak se hudbě věnuješ? *Můžeš zvolit více možností.*

- a. poslouchám hudbu
- b. hraju na hudební nástroj
- c. zpívám sólově nebo ve sboru
- d. zpívám si při práci
- e. chodím na koncerty
- f. tančím
- g. zjišťuji si informace o oblíbených interpretech apod.
- h. hudbě se vůbec nevěnuji
- i. jiné (*Upřesni.*).....
.....

35. Jak často si zpíváš?

- a. denně
- b. často
- c. občas
- d. vůbec ne

36. Působíš v nějakém sboru, orchestru, skupině, tanečním souboru apod.?

- a. ano (*Uved', o jaký typ souboru se jedná. Můžeš uvést více souborů.*).....
.....
- b. ne

37. Navštěvuješ nebo navštěvoval jsi ZUŠ nebo učitele hudby?

- a. ano (*Upřesni, na jaký nástroj hraješ nebo zda tam studuješ zpěv.*)
- b. ne

Pokud **ANO:**

1. Jak hodnotíš přínos hudební výchovy vzhledem k tomu, co se dozvíš v ZUŠ?

- a. HV je zbytečná, vše se dozvím v ZUŠ.
- b. Ve školní HV se dozvídám věci, které se v ZUŠ nedozvím.
- c. Nevím.

38. Dovedeš si představit život bez hudby?

- a. ano

- b. ne
- c. nevím

39. Skládáš sám např. písničky, texty k písním apod.?

- a. ano
- b. ne

Pokud **ANO**:

1. Co skládáš? Můžeš zvolit více možností.

- a. melodii
- b. text
- c. hudební doprovod
- d. něco jiného (*Upřesni.*).....

40. Posloucháš hudbu?

- a. ano
- b. ne

Pokud **ANO**:

1. Jak často hudbu posloucháš,

- a. denně
- b. často
- c. občas
- d. velmi málo

2. Kolik hodin věnuješ průměrně poslechu hudby každý týden?

.....

41. Jakým způsobem posloucháš hudbu?

- a. Hudbu používám pouze jako zvukovou kulisu (hudbu si pouštím při učení, při domácích pracích apod.).
- b. Hudbu poslouchám pouze záměrně a soustředím se výhradně na ni.
- c. Hudbu poslouchám záměrně, ale jako zvukovou kulisu ji užívám také.
- d. Jiné
(*Upřesni.*).....
.....

42. Jak získáváš hudbu k domácímu poslechu? (Můžeš zvolit více možností.)

- a. poslouchám rádio
- b. sleduji televizi
- c. poslouchám hudbu z CD
- d. hudbu si pouštím na DVD
- e. hudbu si stahuji na internetu
- f. hudbu získávám jiným způsobem (*Upřesni.*).....

43. Máš nějaký oblíbený žánr?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést více žánrů.*).....
- b. ne

44. Máš nějakého oblíbeného interpreta vážné hudby?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést několik interpretů.*).....
- b. ne

45. Máš nějakého oblíbeného skladatele vážné hudby?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést více skladatelů.*).....
- b. ne

46. Máš nějakého oblíbeného interpreta populární hudby?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést několik interpretů.*).....
- b. ne

47. Máš nějakého oblíbeného skladatele populární hudby?

- a. ano (*Upřesni, můžeš uvést více skladatelů.*).....
- b. ne

48. Navštěvuješ koncerty?

- a. ano
- b. ne

Pokud **ANO**:

1. Jaké koncerty navštěvuješ? Můžeš zvolit více možností.

- a. navštěvuji pouze koncerty populární hudby, navštěvuji je
 - i. několikrát měsíčně
 - ii. několikrát ročně

- iii. pouze výjimečně
- b. navštěvuji pouze koncerty vážné hudby, navštěvuji je
 - i. několikrát měsíčně
 - ii. několikrát ročně
 - iii. pouze výjimečně
- c. navštěvuji jakékoli koncerty, navštěvuji je
 - i. několikrát měsíčně
 - ii. několikrát ročně
 - iii. pouze výjimečně

2. Na jakém koncertě jsi byl naposledy a kdy to bylo?.....

49. Jak si vybíráš koncerty? (Můžeš zvolit více možností.)

- a. vybírají je rodiče
- b. radí mi kamarádi
- c. rozhoduji se sám podle svého vkusu
- d. jiné (Upřesni.).....

50. Ovlivnila hudební výchova tvůj vztah k hudbě?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

51. Přinesla ti hudební výchova nové poznatky?

- a. ano
- b. ne
- c. nevím

52. Co bys změnil na výuce HV?

Vážení žáci, děkujeme za vaši účast v tomto šetření a za čas, který jste vyplňování dotazníků věnovali.

